

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

Finland - Rural Development Programme (Regional) - Åland

CCI	2014FI06RDRP002
Programtyp	Landsbygdsutvecklingsprogram
Land	Finland
Region	Åland
Programperiod	2014 - 2020
Förvaltningsmyndighet	Ålands landskapsregering, Näringsavdelningen
Version	5.1
Versionsstatus	Antagen av kommissionen
Senaste ändringsdatum	19/02/2019 - 14:00:04 CET

Innehållsförteckning

1. NAMN PÅ LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMET	9
1.1. Ändring	9
1.1.1. Typ av ändring enligt förordning (EU) nr 1305/2013.....	9
1.1.2. Ändring av den information som tillhandahålls i insatsområdet	9
1.1.3. Ändring avseende artikel 4.2 tredje stycket i förordning (EU) nr 808/2014 (ej avräknat mot de begränsningar som anges i artikeln):	9
1.1.4. Samråd med övervakningskommittén (artikel 49.3 i förordning (EU) nr 1303/2013)	9
1.1.5. Beskrivning av ändringen – Artikel 4.1 i förordning (EU) nr 808/2014	11
2. MEDLEMSSTAT ELLER ADMINISTRATIV REGION	18
2.1. Geografiskt område som täcks av programmet.....	18
2.2. Klassificering av regionen	18
3. FÖRHANDSKONTROLL	19
3.1. Beskrivning av processen, inklusive tidpunkter för viktiga händelser och halvtidsrapporter om de viktigaste stegen i utvecklingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet.....	19
3.2. {} Strukturerad tabell med rekommendationerna från förhandsutvärderingen och hur de har behandlats.....	20
3.2.1. Kommentar gällande SWOT.....	20
3.2.2. Kommentar gällande fokusering av SWOT.....	21
3.2.3. Kommentar gällande genomförandeorganisationen	22
3.2.4. Kommentarer gällande användning av statsstöd.....	22
3.2.5. Kommentarer gällande förhandsvillkor	22
3.2.6. Kommentarer gällande indikatoruppsättningen	23
3.2.7. Kommentarer gällande nulägesanalysen.....	24
3.2.8. Kommentarer gällande organisation och genomförande	24
3.2.9. Kommentarer gällande resultat- och utfalls- och genomförandeindikatorer	25
3.2.10. Kommentarer gällande åtgärdsbeskrivningar	25
3.2.11. Koppling mellan SWOT och fokusområde.....	26
3.2.12. Motivering av strategival	26
3.2.13. Ytterligare kommentarer gällande nulägesanalysen	27
3.2.14. Ytterligare kommentarer om genomförandeorganisation och uppföljning.....	27
3.2.15. Ytterligare kommentarer om resultat-, utfalls- och genomförande indikatorer	28
3.3. Rapport om förhandskontrollen	28
4. SWOT OCH BEHOVSIDENTIFIERING.....	29
4.1. Swot	29
4.1.1. En övergripande beskrivning av den nuvarande situationen inom programområdet som bygger på gemensamma och programspecifika kontextindikatorer och andra aktuella kvalitativa uppgifter	29

4.1.2. Starka sidor identifierade i programområdet	45
4.1.3. Svaga sidor identifierade i programområdet.....	47
4.1.4. Identifierade möjligheter i programområdet.....	51
4.1.5. Hot identifierade i programområdet.....	54
4.1.6. Indikatorer för gemensamma sammanhang.....	57
4.1.7. Programspecifika kontextindikatorer.....	66
4.2. Utvärdering av behoven.....	67
4.2.1. 01 Inget behov identifierat.....	70
4.2.2. 02 Inget behov identifierat.....	70
4.2.3. 03 Inget behov identifierat.....	70
4.2.4. 04 Inget behov identifierat.....	71
4.2.5. 05 Inget behov identifierat.....	72
4.2.6. 07 Inget behov identifierat.....	72
4.2.7. 08 Inget behov identifierat.....	72
4.2.8. 1. Behov av spetskompetens för utveckling av nya metoder och produkter inom jordbruks- och livsmedelskedjan.....	73
4.2.9. 10. Bevarande av naturbeten.....	73
4.2.10. 11. Bevarande av specifika och kulturellt värdefulla genetiska resurser.....	74
4.2.11. 12. Ökad mångfald i jordbrukslandskapet.....	74
4.2.12. 13. Förbättra hanteringen av stallgödsel på djurgårdarna och ökat samarbete med växtodlingsgårdarna.....	75
4.2.13. 14. Minska erosionen och urlakningen av näringsämnen från åkermark.....	75
4.2.14. 15. Minska näringsläckaget (N och P) från jordbruket.....	76
4.2.15. 16. Sänka fosforhalterna i åkermarken.....	76
4.2.16. 17. Förbättra markens produktionsförmåga.....	77
4.2.17. 18. Förbättra markstrukturen.....	77
4.2.18. 19. Förbättra vattenhushållningen.....	78
4.2.19. 2. Ökad vertikal integration.....	78
4.2.20. 2.1 Ökad vertikal integration inom näringen.....	79
4.2.21. 20. Generationsväxling i mikroföretag.....	79
4.2.22. 21. Utveckling och diversifiering av mikroföretag.....	80
4.2.23. 22. Upprätthållande av social service.....	80
4.2.24. 23. Utvecklande av föreningsliv.....	80
4.2.25. 24. Ökad inflyttning till Åland.....	81
4.2.26. 3. Underhåll av grundläggande kompetens samt tillgång till kunskapsstöd inom branschen.....	81
4.2.27. 33. Stimulera kunskaps- och erfarenhetsutbyte.....	82
4.2.28. 34. Ökad kompetens bland lantbrukare inom miljö och klimat.....	82
4.2.29. 4. Förbättrad konkurrenskraft.....	83
4.2.30. 5. Förbättrad lönsamhet.....	83
4.2.31. 6. Ökad produktivitet.....	83

4.2.32. 7. Nyetablering av jordbrukare	84
4.2.33. 8. Samarbetsfrämjande åtgärder.....	84
4.2.34. 9. Säljfrämjande åtgärder	85
4.2.35. Inget behov identifierat	85
5. BESKRIVNING AV STRATEGIN	86
5.1. Motivering till valet av vilka behov som ska hanteras genom landsbygdsutvecklingsprogrammet samt val av mål, prioriteringar, fokusområden och fastställande av mål baserat på belägg från swotanalysen och kartläggningen av behov. När så är relevant, en motivering till valet av tematiska delprogram som ingår i programmet. Motiveringen ska särskilt visa att de krav som anges i artikel 8.1 c led i och iv i förordning 1305/2013 uppfylls	86
5.2. Kombinationen och motiveringen av landsbygdsutvecklingsåtgärderna för varje fokusområde, inklusive en motivering av att tilldelningen av finansiella medel till programmets åtgärder är tillräcklig för att de fastställda målen ska kunna uppnås, i enlighet med artikel 8.1 c ii och iii i förordning (EU) nr 1305/2013. Den kombination av åtgärder som ingår i interventionslogiken ska bygga på uppgifter från Swot-analysen och den motivering och prioritering av behoven som avses i punkt 5.1	87
5.2.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden	87
5.2.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning.....	88
5.2.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket.....	90
5.2.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket.....	91
5.2.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn.....	93
5.2.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden	96
5.3. En beskrivning av hur de övergripande målen ska hanteras, inklusive de särskilda kraven i artikel 8.1 c v i förordning (EU) nr 1305/2013	97
5.4. En översiktstabell över interventionslogiken som visar de prioriteringar och fokusområden som valts ut för landsbygdsprogrammet, de kvantifierade målen och den kombination av åtgärder som ska användas för att uppnå dem, inklusive de planerade utgifterna (tabellen genereras automatiskt med utgångspunkt i den information som lämnats i avsnitten 5.2 och 11)	98
5.5. En beskrivning av rådgivningskapaciteten för att se till att det ges tillräckligt med råd och stöd i fråga om de rättsliga kraven och för åtgärder i samband med innovation för att visa de åtgärder som har vidtagits enligt artikel 8.1 c vi i förordning (EU) nr 1305/2013	99
6. BEDÖMNING AV FÖRHANDSVILLKOREN	100
6.1. Ytterligare information	100
6.2. Förhandsvillkor	101
6.2.1. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de allmänna förhandsvillkoren	107
6.2.2. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de förhandsvillkor som är kopplade till prioriteringar	108
7. BESKRIVNING AV RESULTATRAMEN.....	109

7.1. Indikatorer.....	109
7.1.1. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning.....	111
7.1.2. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket.....	111
7.1.3. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket.....	112
7.1.4. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden.....	113
7.2. Alternativa indikatorer.....	115
7.2.1. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket.....	115
7.2.2. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket.....	116
7.3. Reserv.....	117
8. BESKRIVNING AV DE UTVALDA ÅTGÄRDERNA.....	118
8.1. Beskrivning av de allmänna villkor som gäller för mer än en åtgärd, inklusive, i förekommande fall, definition av landsbygdsområde, utgångsläge, tvärvillkor, avsedd användning av finansieringsinstrument, avsedd användning av förskott och gemensamma bestämmelser för investeringar, inklusive bestämmelserna i artiklarna 45 och 46 i förordning (EU) nr 1305/2013 ..	118
8.2. Beskrivning per åtgärd.....	124
8.2.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14).....	124
8.2.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15).....	132
8.2.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17).....	143
8.2.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19).....	185
8.2.5. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28).....	194
8.2.6. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29).....	286
8.2.7. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31).....	307
8.2.8. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013).....	318
9. UTVÄRDERINGSPLAN.....	343
9.1. Mål och syfte.....	343
9.2. Ledning och samordning.....	343
9.3. Utvärderingsområden och utvärderingsverksamheter.....	344
9.4. Data och information.....	345
9.5. tidsplan.....	346
9.6. Kommunikation.....	347
9.7. Resurser.....	348
10. FINANSIERINGSPLAN.....	349
10.1. Årliga Ejflu-bidrag (i euro).....	349
10.2. Gemensam Ejflu-bidragsnivå för alla åtgärder uppdelad per typ av region enligt artikel 59.3 i förordning 1305/2013.....	350

10.3. Fördelning per åtgärd eller insatstyp med en särskild Ejflu-bidragssnivå (i euro för hela perioden 2014–2020)	351
10.3.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	351
10.3.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	352
10.3.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	353
10.3.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	354
10.3.5. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	355
10.3.6. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	356
10.3.7. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	357
10.3.8. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	358
10.3.9. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)	359
10.4. Preliminär uppdelning per åtgärd för varje delprogram	360
11. INDIKATORPLAN	361
11.1. Indikatorplan	361
11.1.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden	361
11.1.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning	364
11.1.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	366
11.1.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	368
11.1.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn	370
11.1.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden	375
11.2. Översikt över det planerade utfallet och de planerade utgifterna per åtgärd och per fokusområde (genereras automatiskt)	379
11.3. Sekundära effekter: angivande av potentiella bidrag från landsbygdsutvecklingsåtgärder/-delåtgärder som programplanerats inom ramen för ett givet fokusområde till andra fokusområden/mål	381
11.4. Stödtabell för att visa hur miljöåtgärder/-system är programplanerade för att uppnå ett (eller flera) miljö-/klimatmål	382
11.4.1. Jordbruksmark	382
11.4.2. Skogsareal	386
11.5. Programspecifikt mål och utfall	387
12. YTTERLIGARE NATIONELL FINANSIERING	388
12.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	388
12.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	388
12.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	388
12.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	389

12.5. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	389
12.6. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	389
12.7. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	389
12.8. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	390
12.9. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)	390
13. ELEMENT SOM BEHÖVS FÖR BEDÖMNING AV STATLIGT STÖD	391
13.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	392
13.2. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	392
13.3. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	393
14. INFORMATION OM KOMPLEMENTARITET	394
14.1. Beskrivning av metoder för komplementaritet och samstämmighet	394
14.1.1. Med andra unionsinstrument och, särskilt med struktur- och investeringsfonderna och pelare 1, inklusive förgröning och andra instrument i den gemensamma jordbrukspolitikerna.....	394
14.1.2. När en medlemsstat har valt att lämna in ett nationellt program och en uppsättning regionala program enligt artikel 6.2 i förordning 1305/2013, information om komplementariteten mellan dessa	396
14.2. I förekommande fall, information om komplementariteten med andra unionsinstrument, däribland Life	397
15. BESTÄMMELSER OM PROGRAMGENOMFÖRANDE	398
15.1. Medlemsstatens förteckning över de myndigheter som den utsett i enlighet med artikel 65.2 i förordning 1305/2013 och en kortfattad beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur i enlighet med artikel 55.3 i i förordning 1303/2013 och de arrangemang som föreskrivs i artikel 74.3 i förordning 1303/2013	398
15.1.1. Myndigheter	398
15.1.2. Sammanfattande beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur och bestämmelser för oberoende undersökningar av klagomål.....	398
15.2. Övervakningskommitténs planerade sammansättning.....	400
15.3. Bestämmelser för att garantera att programmet kommuniceras, däribland genom det nationella landsbygdsnätverket, genom att hänvisa till den informations- och kommunikationsstrategi som avses i artikel 13 i genomförandeförordning (EU) nr 808/2014	401
15.4. Beskrivning av mekanismerna för att skapa samstämmighet med lokala utvecklingsstrategier som genomförs inom ramen för Leader, verksamhet som planeras inom ramen för den samarbetsåtgärd som avses i artikel 35 i förordning (EU) nr 1305/2013, de grundläggande tjänster och åtgärder för förnyelse av samhällen på landsbygden som avses i artikel 20 i den förordningen, samt andra medel från struktur- och investeringsfonderna	404
15.5. Beskrivning av de åtgärder för att minska stödmottagarnas administrativa börda som avses i artikel 27.1 i förordning (EU) nr 1303/2013	405
15.6. Beskrivning av användningen av tekniskt stöd, inklusive åtgärder i samband med förberedelse, förvaltning, uppföljning, utvärdering, information och kontroll av programmet och dess genomförande, samt verksamhet i samband med föregående eller efterföljande programperioder i enlighet med artikel 59.1 i förordning (EU) nr 1303/2013	406

16. FÖRTECKNING ÖVER ÅTGÄRDER FÖR ATT ENGAGERA PARTNER.....	408
16.1. Kick-off tillfälle	408
16.1.1. Föremål för motsvarande samråd.....	408
16.1.2. Sammanfattning av resultaten.....	408
16.2. Offentlig remisshörande 30 augusti 2013	408
16.2.1. Föremål för motsvarande samråd.....	408
16.2.2. Sammanfattning av resultaten.....	408
16.3. Offentligt remisshörande 25 april 2014	409
16.3.1. Föremål för motsvarande samråd.....	409
16.3.2. Sammanfattning av resultaten.....	409
16.4. Tillsättande av programarbetsgrupper	410
16.4.1. Föremål för motsvarande samråd.....	410
16.4.2. Sammanfattning av resultaten.....	410
16.5. Tillsättande av strategiarbetsgrupp för styrning av programarbete	410
16.5.1. Föremål för motsvarande samråd.....	410
16.5.2. Sammanfattning av resultaten.....	410
16.6. (Valfria) förklaringar eller ytterligare information för att komplettera åtgärdsförteckningen.....	410
17. NATIONELLT NÄTVERK FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING.....	412
17.1. Förfarande och tidsplan för inrättandet av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling.....	412
17.2. Den planerade organisationen av nätverket, dvs. hur organisationer och myndigheter som arbetar med landsbygdsutveckling, inbegripet partner i enlighet med artikel 54.1 i förordning (EU) nr 1305/2013, ska involveras och hur nätverksverksamhet ska underlättas.	412
17.3. Sammanfattande beskrivning av de huvudsakliga verksamheter som ska bedrivas av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling enligt programmets mål	413
17.4. Tillgängliga resurser för inrättande och drift av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling.....	414
18. FÖRHANDSKONTROLL AV VERIFIERBARHET OCH KONTROLLERBARHET SAMT FELRISK	415
18.1. Förklaring från den förvaltande myndigheten och det utbetalande organet om verifierbarheten och kontrollerbarheten hos de åtgärder som stöds inom ramen för programmet för landsbygdsutveckling.....	415
18.2. Förklaring från ett organ, som är funktionellt oberoende av de myndigheter som ansvarar för programmets genomförande, som bekräftar att beräkningarna av standardkostnader, merkostnader och inkomstbortfall är tillräckliga och riktiga.....	415
19. ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER.....	416
19.1. Beskrivning av övergångsvillkoren per åtgärd	416
19.2. Vägledande överföringstabell	416
20. TEMATISKA DELPROGRAM	418
Dokument.....	419

1. NAMN PÅ LANDSBYGDSPROGRAMMET

Finland - Rural Development Programme (Regional) - Åland

1.1. Ändring

1.1.1. Typ av ändring enligt förordning (EU) nr 1305/2013

d) Beslut enligt artikel 11 b andra stycket

1.1.2. Ändring av den information som tillhandahålls i insatsområdet

- a. Ändringar enligt artikel 30.2 i förordning (EU) nr 1303/2013

1.1.3. Ändring avseende artikel 4.2 tredje stycket i förordning (EU) nr 808/2014 (ej avräknat mot de begränsningar som anges i artikeln):

1.1.4. Samråd med övervakningskommittén (artikel 49.3 i förordning (EU) nr 1303/2013)

1.1.4.1. Datum

08-11-2018

1.1.4.2. Övervakningskommitténs yttrande

4 § Programändring 4 (Ålands landsbygdsutvecklingsprogram).

Förvaltningsmyndigheten har förberett ett förslag till ändring av programmet (bilaga 4). Motiveringarna framgår ur ändringsförslaget.

Ansökan om ändring innehåller ett förslag till omfördelning av programfinansiering från åtgärden Investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket till åtgärden Investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling och åtgärden Miljö- och klimatvänligt jordbruk.

Omfördelningen skulle innebära att de planerade offentliga utgifterna för åtgärden Investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling (M04, delåtgärd 4.2) ökas med totalt 700.000 euro och de planerade offentliga utgifterna för åtgärden Miljö- och klimatvänligt jordbruk (M10) ökas med 300.000 euro medan de planerade offentliga utgifterna för åtgärden Investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket (M04, delåtgärd 4.2) minskas

med 1.000.000 euro.

Sölve Högman presenterade förslaget

http://prezi.com/nqbhx13hehiy/?utm_campaign=share&utm_medium=copy och konstaterade att utformandet av ett EU program bygger på ett långsiktigt strategiskt arbetssätt och svarar inte helt mot de agila metoder vilket mer och mer förs fram i dagens arbetsliv.

Han presenterade innehållet i ändringen och konstaterade att livsmedelsindustrin och primärproduktion är nära sammankopplade. Kostnadsläget inom livsmedelsindustrin på Åland är idag högt. Av programbudgeten är 90 procent beviljat och det finns en efterfrågan på mer programfinansiering. Livsmedelsindustrin är mycket viktig för att skapa förutsättningar för lantbruket.

Finansiering till miljöstödet tilläggsåtgärder beviljas utgående från minimiareal och är svårbudgeterat. Finansiering till dessa åtgärder behöver säkerställas för åren 2019 och 2020 genom omfördelning av finansiering. Tilläggsåtgärderna är viktiga för att gårdsanpassa miljöstödet.

Ordförande sammanfattade kort och lämnade över ordet till medlemmarna.

Bo Erik Sandell förordade förslaget och understödde de framförda motiveringarna.

K. Heikkilä konstaterade att förslaget ser bra ut, men indikatortabellerna måste ses över eftersom endast utfallsindikatorer skall justeras. Han bedömde attändringsförslaget efter justeringar till följd av tekniska kommentarer inte blir svårt att godkänna.

Henry Lindström tackade för en bra och tydlig presentation. Han noterade den låga investeringsviljan hos primärproducenterna, den extrema konkurrensen inom handeln och att de pressade priserna gör situationen svår på gårdarna.

Han tyckte ändringsförslaget var bra men ville samtidigt lyfta frågan om åtgärderna är tillräckliga då primärproduktionen inte kan förse livsmedelsförädlarna med tillräcklig mängd produkter och kostnaderna är höga både inom förädlingsindustri och primärproduktion.

Ordförande tackade för relevanta frågeställningar.

Soile Warttinen tackade för en detaljerad och bra beskrivning med motiveringar till önskvärda förändringar. Hon understödde förslaget för att få ett optimalt utnyttjande av programmet.

Beslut: Förslaget till programändring godkändes i enlighet med bilaga 4. Besluts samtidigt ge förvaltningen fullmakt till de tekniska ändringar som upptagits på mötet och justeringar vilka ännu kan uppstå när ärendet behandlas i kommissionen.

1.1.5. Beskrivning av ändringen – Artikel 4.1 i förordning (EU) nr 808/2014

1.1.5.1. Förslag till ändring av (4) landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2014-2020 (cci 2014FI06DRP002)

1.1.5.1.1. Skälen till ändringen och/eller problem i genomförandet som motiverar ändringen.

Föreslås en omfördelning av programfinansiering från åtgärd M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket, 2 A) till M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling, 3 A) och till M10 (Miljö- och klimatvänligt jordbruk).

Omfördelningen innebär att de planerade offentliga utgifterna för åtgärd M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling, 3 A) ökas med totalt 700.000 euro och de planerade offentliga utgifterna för åtgärd M10 (Miljö- och klimatvänligt jordbruk) ökas med 300.000 euro medan de planerade offentliga utgifterna för åtgärd M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket, 2 A) minskas med 1.000.000 euro.

Det totala preliminära EU-finansieringen som planeras för mål om klimatändringar ökar därmed med 109.499,81 euro från 15.737.874 euro till 15.847.373,81 euro (tabell 10.1).

Det planerade målvärdet för utfallsindikatorn för M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom lantbruket, 2 A) avseende antalet jordbruksföretag bibehålls oförändrad. De planerade offentliga utgifterna uppgår till 6 002 920 euro och de totala investeringarna (offentligt + privat) till 17 000 000 euro (tabell 11.1.2)

Det planerade målvärdet för utfallsindikatorn för M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling, 3 A) ändras från 15 insatser som får stöd till totalt 25. De planerade offentliga utgifterna uppgår till 3 700 000 euro och de totala investeringarna (offentligt + privat) till 13 000 000 euro (tabell 11.1.3). De totala investeringarna utgör samtidigt en målindikator (tabell 11.5).

De planerade totala offentliga utgifterna för M10 ändras till 12.877.282,00 euro. De totala utgifterna som är programmerad för att uppnå de olika miljö- och klimatmålen ändras ävenså (tabell 11.4.1.1).

Detta föranleder följande ändringar i programdokumentet

- strategins tabell 5.4
- resultatramens tabell 7.1, 7.2 och 7.3 samt kapitlen 7.1.1.2, 7.1.2.1, 7.1.3.1. och 7.2.1.1.
- finansieringsplanens tabeller 10.1, 10.3.3 och 10.3.5
- indikatorplanens tabeller 11.1.2, 11.1.3, 11.1.4, 11.2, 11.4.1.1, 11.5 och 13.

Ändringen utgör en anmälan enligt artikel 11(b), förordning nr 1305/2013.

Ändringen innebär att medel omfördelas mellan tematiska målen och därmed påverkas informationen som lämnats i partnerskapsöverenskommelsen.

Motivering:

Efter programskrivningen har den ekonomiska situationen för det åländska lantbruket varit tuff, starkt påverkat av utvecklingen i Finland och övriga EU, vilket medfört sämre lönsamhet hos de åländska lantbrukarna samt en ökad försiktighet att genomföra större investeringar. Antalet investeringar som

genomförts inom åtgärd M04 (investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket) motsvarar det prognosticerade antalet i programdokumentet. Däremot har storleken på investeringarna varit mindre.

Den åländska livsmedelsindustrins omsättningstillväxt vari ingår företag som ägnar sig åt förädling av potatis, bageri, charkuteri- och köttvarutillverkning samt tillverkning av mejerivaror visar på en positiv ökning de senaste åren och investeringsviljan såväl till storlek som till antal är stor. En överföring av medel från åtgärd M04 (Investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket) till åtgärd M04 (investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling) möjliggör konkurrenskraftiga och hållbara livsmedelsindustriföretag vilket är av avgörande betydelse för jordbruksproducenternas långsiktiga utvecklingsmöjligheter och stöder hela näringens fortsatta utveckling. Livsmedelsindustrin och primärproduktionen på Åland är nära sammankopplade, en utveckling av livsmedelsindustrin skapar förutsättningar för en ökad efterfråga av primärprodukter från lantbruket och stöder den fastslagna programstrategin.

Överföringen av medel till åtgärd M10 (Miljö- och klimatvänligt jordbruk) görs för att under det sista programåret (år 2020) trygga finansieringen av de frivilliga komplement som kan väljas till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen.

De frivilliga komplementen till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen ska väljas under det första åtagandeåret och nya frivilliga komplement kan inte anslutas till åtagandet efter det. Varje frivilligt komplement som stödmottagaren har valt till sitt åtagande ska genomföras årligen på en minimiareal. Det finns dock ingen fastställd maximiareal vilket gör att den totala arealen som insatserna genomförs på varierar från år till år, vilket är utmanande för budgeteringen. Största delen av åtagandena om balanserad användning av näringsämnen har ingåtts under det första ansökningsåret (år 2015). Åtagandena är initialt femåriga men kan förlängas år 2020 med ett år till att gälla till programperiodens slut. Vid förlängningen kan åtagandena revideras.

Den totala offentliga utgiften för åtgärd M10 är beräknad utgående från att åtagandena kommer att förlängas år 2020. Den finansiella prognosen för åren 2019 och 2020 som kan göras på basen av det verkliga genomförandet av insatserna hittills under programperioden visar dock att det inte kommer att finnas medel för att finansiera de frivilliga komplementen i full utsträckning under det sista programåret.

Lanskapsregeringen kan därmed bli tvungen att begränsa de frivilliga komplement som kan ingå i åtagandena under det sista året. Genom en överföring av finansiering från åtgärd M04 till M10 kan medel som annars riskerar bli outnyttjad användas för att garantera genomförandet av samtliga de miljöinsatser som nu ingår i åtagandena om balanserad användning av näringsämnen även under det sista programåret. De frivilliga komplementen är en viktig komplettering till åtagandena och gör att miljöinsatserna inom programmet kan anpassas till den enskilda gårdens specifika produktion.

Det ändrade finansieringsbehovet påverkar de totala utgifterna som är programmerad för att uppnå de olika miljö- och klimatmålen varför tabell 11.4.1.1 bör ändras.

1.1.5.1.2. Förväntade effekter av ändringen

Överföringen till investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsindustrin innebär fortsatt möjlighet att utveckla den lokala livsmedelsindustrin mot förbättrad konkurrenskraft och hållbarhet samtidigt som

förändringen förväntas öka efterfrågan av råvaror från den åländska lantbruksproduktionen.

Överföringen av medel till åtgärd M10 (Miljö- och klimatvänligt jordbruk) görs för att under det sista programåret (år 2020) trygga finansieringen av de frivilliga komplement som kan väljas till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen. Ändringen innebär att en gårdsvis anpassning av avtalen om miljö- och klimatvänligt jordbruk kan göras och därmed utvecklas ett mer specifikt miljöåtagande och därmed en högre gårdsbaserad miljönytta.

1.1.5.1.3. Ändringens inverkan på indikatorer

7.1 Indikatorer						
Prioritering	Applicable	Indikator och måttenhet i tillämpliga fall	Mål 2023 (a)	Justering för tilläggsbetalningar (b)	Delmål 2018 % I	Delmål absolut värde (a-b)*c
P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning	X	Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A) + jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	102,00		20%	20,40
	X	Summa offentliga utgifter P2 (euro)	8 062 920,00 7 062 920,00		20%	1 612 54,00 1 412 54,00
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	X	Summa offentliga utgifter P3 (euro)	3 000 000,00 3 700 000,00	500 000,00	20%	500 000,00 640 000,00
	X	Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper (fokusområde 3A)				

	X	Antal jordbruksföretag som deltar i system för riskhantering (fokusområde 3B)				
P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	X	Summa offentliga utgifter P4 (euro)	44 512 282,00	2.565.888	50%	20 973 197,00
			44 812 282,00			21 123 97,00
	X	Jordbruksmark som omfattas av åtagande som bidrar till biologisk mångfald (ha) (fokusområde 4A) + förbättrar vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B) + förbättrar markskötsel och/eller förebygger jorderosion (ha) (fokusområde 4C)	14 687,00		78%	11 455,6
P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden	X	Summa offentliga utgifter P6 (euro)	1 644 000,00		15%	246 600,00
	X	Antal insatser som får stöd för att förbättra grundläggande tjänster och infrastrukturer i landsbygdsområden (fokusområdena 6B och 6C)				
	X	Befolkning som omfattas av LAG-gruppen (fokusområde 6B)	28 666,00		100%	28 666,00

7.1.1. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

7.1.1.2 Summa offentliga utgifter P2 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 8 062 920,00 7 062 920,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 1 612 584,00 1 412 584,00

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av

programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna.

7.1.2 P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

7.1.2.1 Summa offentliga utgifter P3 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 3 000 000,00 3 700 000,00

Justering för tilläggsbetalningar (b): 500 000,00

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 500 000,00 640 000,00

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna. Under pågående programperiod har uppgifterna reviderats utgående från den verkliga efterfrågan och prognos utifrån en ökad programfinansiering.

7.1.3 P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

7.1.3.1 Summa offentliga utgifter P4 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 44 512 282,00 44 812 282,00

Justering för tilläggsbetalningar (b): 2 565 888

Delmål 2018 % (c): 50%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 20 973 197,00 21 123 197,00

Motivering till fastställande av delmål:

Anslutningen till insatserna inom prioritet 4 har uppskattats utgående från anslutningen till motsvarande åtgärder under programperioden 2007-2013. Största delen av stödmottagarna förväntas ansluta sig till programmet i huvudsak redan under år 2015 och den årliga anslutning- och utnyttjandegraden (i hektar och euro) förväntas vara jämn under hela programperioden. Under pågående programperiod har uppgifterna reviderats utgående från den verkliga anslutningsgraden.

7.2 Alternativa indikatorer

Prioritering	Applicable	Indikator och måttenhet i tillämpliga fall	Mål 2023 (a)	Justering för tilläggsbetalningar (b)	Delmål 2018 % (c)	Delmål absolut värde (a-b)*c
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	X	Number of operations in measure M04.2	15,00 25,00		20%	3,00 5,00
P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	X	Total areal M13	14 350,00		80%	11 480,00

7.2.1 P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

7.2.1.1 Number of operations in measure M04.2

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 15,00 25,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 3,00 5,00

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna. Under pågående programperiod har uppgifterna reviderats utgående från den verkliga efterfrågan och prognos utifrån en ökad programfinansiering.

1.1.5.1.4. Förhållande mellan ändringen och insatsområdet

Ändringen innebär att medel omfördelas mellan tematiska målen och därmed påverkas informationen som lämnats i partnerskapsöverenskommelsen.

2. MEDLEMSSTAT ELLER ADMINISTRATIV REGION

2.1. Geografiskt område som täcks av programmet

Geografiskt område:

Åland

Beskrivning:

Åland är ett självstyrt, demilitariserat och enspråkigt svenskt landskap i Finland. Landskapet består av fler än 6.700 öar och skär av vilka 6.400 är större än 3.000 m². Den största ön är fasta Åland vars areal utgör ungefär 70 procent av den totala landarealen och där bor 90 procent av befolkningen.

Syftet med självstyrelsen är att trygga ålänningarnas svenska språk och kultur och grundar sig på ett beslut i Nationernas förbund 1921. Nu gällande självstyrelselag trädde i kraft den 1 januari 1993.

Självstyrelsen ger ålänningarna rätt att stifta lagar om sina inre angelägenheter och att utöva budgetmakt. Ålands lagstiftande församling eller parlament benämns lagting. Lagtinget tillsätter landskapsregeringen, Ålands regering. Gällande jordbrukspolitiken har landskapsregeringen ansvar för implementeringen av pelare II inom jordbrukspolitiken medan kontinentala Finland ansvarar för implementeringen av pelare 1 av jordbrukspolitiken på Åland.

2.2. Klassificering av regionen

Beskrivning:

Åland klassificeras som övrigt område enligt artikel 59 (3)(d) i rådets förordning (EU) nr 1305/2013 enligt kommissionens genomförande beslut från av den 18 februari (2014/99/EU) (FI20). Hela Åland anses vara ett landsbygdsområde.

3. FÖRHANDSKONTROLL

3.1. Beskrivning av processen, inklusive tidpunkter för viktiga händelser och halvtidsrapporter om de viktigaste stegen i utvecklingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Parallellt med programarbetet gällande landsbygdsutvecklingsprogrammet har en förhandsutvärdering i enlighet med artikel 55 i Parlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 utarbetats. Syftet med genomförande av förhandsutvärderingen har varit att förbättra den generella kvaliteten på utformningen av programmet.

Uppdraget att utföra förhandsutvärderingen har givits till Ålands statistik och utredningsbyrå efter ett offentligt upphandlingsförfarande. I samband med förhandsutvärderingen har också genomförts en miljökonsekvensbedömning i enlighet med rådets och Europaparlamentets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om miljöhänsyn i vissa planer och program. Miljökonsekvensbedömningen har utförts av Kontigo Ab i egenskap av underleverantör till Ålands statistik och utredningsbyrå.

Miljökonsekvensbedömningsprocessen har följt kraven i Landskapslag om miljökonsekvensbedömningar gällande kungörande innehållande ett inledande offentligt avgränsningssammanträde samt ett offentligt allmänt remisshörande över förslaget till rapport från miljökonsekvensbedömningen.

Processen vid genomförande av miljökonsekvensbedömningen har följt kraven i landskapslag om miljökonsekvensbedömningar (ÅFS82:2006) gällande kungörande innehållande ett inledande offentligt avgränsningssammanträde samt ett offentligt allmänt remisshörande över förslaget till rapport från miljökonsekvensbedömningen.

Under arbetets gång har utvärderarna haft ett ”kick-off-möte” med samtliga arbetsgrupper som varit involverade i programutformningen närvarande, åtta enskilda möten med de berörda arbetsgrupperna samt ett gemensamt seminarium med arbetsgrupperna om deras utkast till upplägg av programmets interventionslogik. Utvärderarna har också levererat skriftliga kommentarer och förslag gällande främst interventionslogiken till processen med arbetsgrupperna (se bilagan i slutet av rapporten).

Ex ante-utvärderarnas synpunkter har beaktats av de tre arbetsgrupper som ansvarat för sammställningen av det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet vilket medverkat till ett på det stora hela gott underlag inför den slutliga sammansmältningen av arbetet i ett enda gemensamt operativt program. Sammanfogningen av de olika arbetsgruppernas olika förslag har dock inneburit en del nytillkommande komplikationer och luckor i programtexten som inte kommit upp till behandling i den tidigare processen och som därför i mån av behov lyfts fram i föreliggande utvärderingsrapport.

3.2. {0} Strukturerad tabell med rekommendationerna från förhandsutvärderingen och hur de har behandlats.

Rekommendationens titel (eller referens)	Rekommendationskategori:	Datum:
Kommentar gällande SWOT	Swot-analys, behovsbedömning	14/05/2013
Kommentar gällande fokusering av SWOT	Swot-analys, behovsbedömning	23/04/2014
Kommentar gällande genomförandeorganisationen	Bestämmelser om programgenomförande	14/05/2013
Kommentarer gällande användning av statsstöd	Bestämmelser om programgenomförande	23/04/2014
Kommentarer gällande förhandsvillkor	Bestämmelser om programgenomförande	14/05/2013
Kommentarer gällande indikatoruppsättningen	Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag	14/05/2013
Kommentarer gällande nulägesanalysen	Swot-analys, behovsbedömning	23/04/2014
Kommentarer gällande organisation och genomförande	Bestämmelser om programgenomförande	23/04/2014
Kommentarer gällande resultat- och utfalls- och genomförandeindikatorer	Bestämmelser om programgenomförande	23/04/2014
Kommentarer gällande åtgärdsbeskrivningar	Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag	14/05/2013
Koppling mellan SWOT och fokusområde	Utarbetande av strategin för insatser	14/05/2013
Motivering av strategival	Utarbetande av strategin för insatser	14/05/2013
Ytterligare kommentarer gällande nulägesanalysen	Swot-analys, behovsbedömning	30/05/2014
Ytterligare kommentarer om genomförandeorganisation och uppföljning	Bestämmelser om programgenomförande	30/04/2014
Ytterligare kommentarer om resultat-, utfalls- och genomförande indikatorer	Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag	30/05/2014

3.2.1. Kommentar gällande SWOT

Rekommendationskategori:: Swot-analys, behovsbedömning

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Ökat fokus i SWOT-analysen

Beskrivning av rekommendationen.

SWOT-genomgången är väl förankrad i den socioekonomiska analysen och ger en god beskrivning av programområdets utvecklingsproblem, förutsättningar och framtida möjligheter. Antalet kritiska faktorer som tas upp är dock i största laget. Detta gäller särskilt antalet ”möjlighetsfaktorer” på vilka programmets prioriteringar och insatsprofil i hög grad bör bygga. En av de viktigaste uppgifterna för SWOT:en är att smalna av den bredare bakgrundsanalysen så att de i programsammanhanget absolut viktigaste faktorerna. Enligt utvärderarnas uppfattning skulle SWOT:en därför vinna på ett ökat fokus genom ett mer begränsat antal för programområdet och programmet verkligt kritiska nyckelfaktorer.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

SWOT-analysen har fokuserats och mera allmänna iakttagelser i analysen har tagits bort för att tydliggöra det väsentliga.

3.2.2. Kommentar gällande fokusering av SWOT

Rekommendationskategori:: Swot-analys, behovsbedömning

Datum:: 23/04/2014

Ämne: SWOT-genomgång

Beskrivning av rekommendationen.

En av de viktigaste uppgifterna för SWOT:en är att smalna av den bredare bakgrundsanalysen så att de i programsammanhanget absolut viktigaste faktorerna lyfts fram och tydliggörs. Enligt utvärderarnas uppfattning skulle SWOT:en därför vinna på ett ökat fokus på ett mer begränsat antal, för programområdet och programmet verkligt kritiska, nyckelfaktorer.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Ytterligare fokusering av SWOT-analysen har inte genomförts då programförvaltningen uppfattar det som viktigt att också mer perifera slutsatser i Swot-analysen skall få framkomma då programmet och Swot-analysen förutom att det är grund för behovsanalysen i programmet också fungerar som ett för landsbygden allmänt strategidokument.

3.2.3. Kommentarer gällande genomförandeorganisationen

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Genomförande och uppföljning

Beskrivning av rekommendationen.

Utvärderarna anser att programmet i allt väsentligt uppfyller kraven på genomförandeorganisation, arbetsfördelning, offentlig insyn och finansiell säkerhet. En brist är dock att det saknas en genomgång av hur det tekniska stödet skall användas. En plan för den under programperioden fortlöpande utvärderingen saknas också.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Programutkastet kompletterades med information om användning av tekniska stödet. Vid tillfället för förhandsbedömningen fanns inte tillräcklig information gällande utarbetande av utvärderingsplan. Programförslaget kompletterades dock med en utvärderingsplan efter utvärderarna lämnat förhandsbedömningen till programförvaltningen.

3.2.4. Kommentarer gällande användning av statsstöd

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 23/04/2014

Ämne: Synergieffekter, extern samordning

Beskrivning av rekommendationen.

Information gällande förutsättningarna för beviljande av övrigt statsstöd saknas dock.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Programutkastet kompletterades med information om statstöd.

3.2.5. Kommentarer gällande förhandsvillkor

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Förhandsvillkor, samordning och synergi med andra EU-program

Beskrivning av rekommendationen.

Programmet uppfyller över lag kraven på specificering av olika typer av förutsättningar för stödutbetalning. Sammanställningen av de s.k. förhandsvillkoren är dock ofullständig och saknar information huruvida de olika bedömningskriterierna är uppfyllda eller ej.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Fullständig information om status gällande förhandsvillkoren var inte tillgänglig vid tidpunkten för framtagandet av programutkastet. Programförslaget har dock kompletterats med efterfråga information gällande förhandsvillkoren efter att utvärderarna lämnat förhandsbedömningen till förvaltningsmyndigheten.

3.2.6. Kommentarer gällande indikatoruppsättningen

Rekommendationskategori:: Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Förväntade resultat och indikatorer

Beskrivning av rekommendationen.

De indikatorer som finns angivna i programtexten är väl underbyggda och stämmer som regel överens med gällande anvisningarna och riktlinjer. En del av målindikatorerna gällande klimat, utsläpp och miljö kan dock vara svåra att använda pga brist på för den åländska programregionen specifika miljö- och biotopdata. Målindikatorerna saknas dock för flera fokusområden, något som enligt Kommissionens bestämmelser krävs för programmets samtliga valda fokusområden.

De utfallsindikatorer på den enskilda åtgärdsnivån som fortfarande saknar kvantifierade mått bör kompletteras med sådana. Inom Unionsprioritering 6 (Leader-verksamheten) finns över huvud inga utfallsindikatorer angivna, något som måste åtgärdas.

Information om resultatreserv och programgenomförandeindikatorer saknas i det till utvärderarna levererade programutkastet.

Redovisningen av programmets finansiella dispositioner (inkl. storleken på det tekniska stödet) är bristfälligt och måste ses över och kompletteras.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Information om resultat och utfallsindikatorer infördes i programutkastet samt information om användningen av de finansiella resurserna för tekniskt stöd. Information om baseline-indikatorer och information om

resultatreserven infördes inte då nödvändig information om dessa frågor saknades.

3.2.7. Kommentarer gällande nulägesanalysen

Rekommendationskategori:: Swot-analys, behovsbedömning

Datum:: 23/04/2014

Ämne: Nulägesanalysen

Beskrivning av rekommendationen.

I programtexten redovisade underlagsdata om lantbruket är dock delvis föråldrade och bör uppdateras med mer aktuella statistiska uppgifter. Utvärderarna saknar också kvantifieringar av de base-line indikatorer som lyfts fram gällande programmets miljöeffekter.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

En del statistik uppdaterades samt baseline-indikatorer kvantifierades.

3.2.8. Kommentarer gällande organisation och genomförande

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 23/04/2014

Ämne: Organisation och genomförande

Beskrivning av rekommendationen.

En mera konkret plan för uppläggningsen av de kommande evalueringarna saknas dock. Detta gäller även en plan för kommunikationen av programmet i förhållande till omvärlden.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Programmet kompletterades med information om hur programmet skall offentliggöras samt en kommunikationsplan.

3.2.9. Kommentarer gällande resultat- och utfalls- och genomförandeindikatorer

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 23/04/2014

Ämne: Resultat-, utfalls och genomförandeindikatorer

Beskrivning av rekommendationen.

Indikatorredovisningen för vissa åtgärderna inom Prioritet 1 (kunskapsöverföring, information) är dock ofullständig.

Kvantifierade mål för miljöindikatorerna saknas som regel också, något som - trots problemet med bristande tillgång på bra baseline-data - bör åtgärdas, t ex genom att använda sig av motsvarande typ av för det finska lantbruket gällande miljödata.

Information om resultatreserven med indikatorer är ofullständig.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Indikatorer för prioritet 1 kompletterades. Baselineindikatorer kvantifierades. Målvärden uppställdes inte då programförvaltningen inte uppfattar att detta är ett krav enligt EU:s regelverk. Information för att färdigställa resultatreserven var fortfarande inte tillgängligt.

3.2.10. Kommentarer gällande åtgärdsbeskrivningar

Rekommendationskategori:: Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Unionsprioriteringar och fokusområden med konkreta åtgärder

Beskrivning av rekommendationen.

Den mer detaljerade beskrivningen av de enskilda åtgärderna täcker som regel in den i regelverket avkrävda informationen om de föreslagna åtgärderna. Här ingår även viktig tilläggsinformation om olika typer av övergångsarrangemang, åtgärdsspecifika villkor, urvalskriterier etc. I några fall är dock informationen ofullständig, främst vad gäller kvantifieringen av de föreslagna utfallsindikatorerna samt den finansiella informationen, ofullständigheter som alltså bör åtgärdas.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Programtexterna har kompletterats med mer detaljerad information.

3.2.11. Koppling mellan SWOT och fokusområde

Rekommendationskategori:: Utarbetande av strategin för insatser

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Tydliggöra logiken i programmet

Beskrivning av rekommendationen.

Här saknas en redovisning av de bakomliggande motiveringarna och argumenten för de valda Unionsprioriteringarna och åtgärdsområdena, samt på vilket sätt dessa fyller de behov som framkommit ur SWOT:en. Listan med valda åtgärdsområden bör därför enligt utvärderarnas uppfattning kompletteras med kortfattade förklaringar av kopplingen mellan respektive fokusområde och de ur SWOT:en framkomna behov som motiverar valet. En sådan koppling mellan prioriterade satsningsområden och programområdets behov kan med fördel hämtas från de texter med tydliga och bra motiveringar av de valda Unionsprioriteringarna och fokusområdena som nu finns i programutkastets kapitel 3.1 (Interventionslogik per unionsprioritering). Detta gäller även motiveringarna till att man valt bort åtgärderna under Unionsprioritering 6 (resurseffektivitet och klimatneutralitet) samt en del av åtgärderna under Unionsprioriteringarna 3 och 6.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Kortfattade kopplingar mellan SWOT och fokusområdena har skrivits in i programdokumentet.

3.2.12. Motivering av strategival

Rekommendationskategori:: Utarbetande av strategin för insatser

Datum:: 14/05/2013

Ämne: Val av unionsprioriteringar

Beskrivning av rekommendationen.

Motiveringen av valen av unionsprioriteringar och fokusområden är generellt sett god. De angivna motiveringarna är också på ett tillfredställande sätt förankrade i redovisade behov. Detta gäller även i redovisningen av skälen till att vissa fokusområden med åtgärder inte tas med i programmet. Dock saknas dessa motiveringar för några av de valda fokusområdena (1a-c, 3 a samt 6 a och b). En komplettering av programtexten behövs alltså här.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Kompletterande motiveringar har skrivits in i programdokumentet.

3.2.13. Ytterligare kommentarer gällande nulägesanalysen

Rekommendationskategori:: Swot-analys, behovsbedömning

Datum:: 30/05/2014

Ämne: Nulägesanalysen

Beskrivning av rekommendationen.

I förslaget till landsbygdsprogram har man på ett föredömligt sätt sammanfattat och tydliggjort de för programmet viktigaste delarna i den mer generella bakgrundsanalysen samtidigt som man även identifierat de kontext- eller baseline- indikatorer som skall användas för att mäta effekterna av de miljörelaterade programinsatserna. Utvärderarna noterar dock att man vid kvantifieringen av flertalet av dessa utgår från nationella finska värden vilka inte nödvändigtvis alltid gäller för programregionen. I brist på säkerställda åländska miljödata är detta dock sannolikt den enda möjliga lösningen.

I programtexten redovisade underlagsdata om lantbruket är delvis föråldrade och bör därför uppdateras med mer aktuella statistiska uppgifter.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Data på en mer regionspecifikt nivå har inte funnits tillgänglig.

3.2.14. Ytterligare kommentarer om genomförandeorganisation och uppföljning

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 30/04/2014

Ämne: Genomförandeorganisation och uppföljning

Beskrivning av rekommendationen.

En mera konkret plan för uppläggningsplaneringen av de kommande evalueringarna saknas dock, något som måste åtgärdas i den slutliga programversionen.

Utvärderarna konstaterar därtill att medlen för utvärderingsaktiviteterna i den tekniska delen av budgeten är ytterst knappt tilltagna, något som förutsätter betydande effektivitet i genomförandet.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Programdokumentet har kompletterats med en utvärderingsplan. Programorganisationen konstaterar att budgeten för det tekniska stödet stiger med 4 % samtidigt som totala programramen minskar med ca 7 %.

3.2.15. Ytterligare kommentarer om resultat-, utfalls- och genomförande indikatorer

Rekommendationskategori:: Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag

Datum:: 30/05/2014

Ämne: Resultat-, utfalls- och genomförande indikatorer

Beskrivning av rekommendationen.

Kvantifierade mål för dessa indikatorer saknas också som regel, något som i och för sig inte heller krävs i regelverket för utarbetandet av programmet. Enligt utvärderarnas uppfattning skulle dock programmet vinna i målprecision och utvärderingsbarhet om åtminstone någon mera tydligt kvantifierad miljömålindikator kunde knytas till genomförandet av de anvisade åtgärderna.

Informationen om programmets resultatreserv med indikatorer är ofullständig, något som måste åtgärdas i den slutliga versionen av det operativa programmet.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Målvärden har inte kvantifierats då programförvaltningen uppfattar att det inte krävs enligt regelverket för utarbetande av programmet.

Beskrivningen av genomförandet av resultatreserven har kompletterats och färdigställts.

3.3. Rapport om förhandskontrollen

Se bifogade dokument

4. SWOT OCH BEHOVSIDENTIFIERING

4.1. Swot

4.1.1. En övergripande beskrivning av den nuvarande situationen inom programområdet som bygger på gemensamma och programspecifika kontextindikatorer och andra aktuella kvalitativa uppgifter

1. Beskrivning av läget i programområdet

1.1. Programregionen Åland

Åland består av 16 kommuner och kan delas in i tre större regioner; Mariehamn, landsbygden och skärgården (*Figur 1*). Mariehamn som är Ålands största kommun och tillika enda stad ligger på fasta Åland. Skärgården består av 6 kommuner som saknar fast vägförbindelse. Samtliga 15 landsbygds- och skärgårdskommuner uppfyller OECD:s definition av landsbygdsområde, dvs. mindre än 150 invånare per km².

Figur 1 Karta över Åland. De 16 åländska kommunerna och de 3 åländska regionerna. (ÅSUB)

Servicenivån är välutbyggd i samtliga åländska kommuner i form av skolor, barndagvård och äldreomsorg. I och med att avstånden är korta på Åland är det generellt sett nära till sjukvård i de flesta delar av Åland.

Det lilla åländska samhällets utmaningar är mest utpräglade i den åländska skärgården. Skärgårdens värde kan inte mätas enbart i monetära termer. En storslagen natur, en lugn och trygg atmosfär och mänsklig närhet motsvarar många av storstadsmänniskans värderingar och i det perspektivet har skärgården stora tillgångar. I dagsläget finns välutbyggt transportnät i form av färjor, vägbankar och broar samt ett välutbyggt system av sociala servicefunktioner som skolor, barndagvård och äldreomsorg. Möjlighet till akuta sjuktransporter finns också i skärgården.

Den småskaliga strukturen med de många kommunerna hävdas ha stor betydelse för det lokala engagemanget och närheten till beslutsfattande kring frågor som berör den allmänna servicen. Kommunerna har en välutvecklad självstyrelse som innebär att de flesta beslut som berör de lokala invånarna i samhällena fattas av de folkvalda kommunfullmäktige och styrelserna. Eftersom kommunalförvaltningen ligger inom landskapets behörighet finns bestämmelserna om den kommunala självstyrelsen i landskapslag.

Kulturlivet och idrottsaktiviteterna är rikt och omväxlande. Det finns också ett rikt föreningsliv verkande inom en rad olika intresseområden som exempelvis idrott, kultur och jakt- och friluftsliv. Landsbygden har utgjort grund för det lokala initiativet Leader inom ramen för det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet 2007-2013.

1.2. Självstyrelsen

Åland är ett självstyrt, demilitariserat och enspråkigt svenskt landskap i Finland. Ålands självstyrelse regleras i självstyrelselagen för Åland. Syftet med självstyrelsen är att trygga ålänningarnas svenska språk och kultur och grundar sig på ett beslut i Nationernas förbund 1921. Nu gällande självstyrelselag trädde i kraft den 1 januari 1993.

Självstyrelsen ger ålänningarna rätt att stifta lagar om sina inre angelägenheter och att utöva budgetmakt. Ålands lagstiftande församling eller parlament benämns lagting. Lagtinget tillsätter landskapsregeringen,

Ålands regering.

De viktigaste sektorerna för den åländska självstyrelsen är; undervisning, kultur, hälso- och sjukvård, miljö, näringslivets främjande, intern trafik, kommunalförvaltning, polis, post, radio och TV. På dessa områden fungerar Åland i det närmaste som en självständig stat med egen lagstiftning och förvaltning.

På de områden där lagtinget inte har lagstiftningsbehörighet gäller de av Finlands riksdag stiftade lagarna på samma sätt som i landet i övrigt. Några sådana områden är; utrikesförvaltningen, större delen av civil- och straffrätten, domstolarna, tullväsendet och statsbeskattningen. Ålands intressen representeras av en riksdagsledamot i Finlands riksdag.

Lagtingets huvuduppgift vid sidan av lagstiftningen är att besluta om landskapsbudgeten. Inkomsterna i budgeten består av landskapets egna inkomster och av en klumpsumma som är en form av återbetalning av en del av de skatter som ålänningarna betalar till staten. Skatter, tullar och avgifter upptas precis som vanligt även på Åland. I gengäld ställs ett anslag i statsbudgeten till lagtingets förfogande. Anslaget utgör 0,45 procent av inkomsterna i statsboks slutet, med undantag för statens lån. Med denna summa skall Åland sköta sådana angelägenheter som hör till självstyrelsen. Om den inkomst – och förmögenhetsskatt som uppbärs i landetskapet överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt i hela Finland, tillkommer det överstigande beloppet landskapet i form av en skattegottgörelse, även kallad ”flitpeng”.

1.3. Landskapsbild

Åland är ett örike som geografiskt ligger mellan Finland och Sverige. Öriket består av 6 757 öar[1], varav 60 av dem är bebodda. Den totala ytan för Åland är 13 324 km² och 88,3 procent består av vatten.

Det åländska landskapet är ett typiskt skärgårdslandskap, naturen är kontrastrik och omväxlande. Havet och insjöarna utgör en så gott som ständig bakgrund, vilket ger landskapsbilden ett högt skönhetsvärde.

Växtgeografiskt ligger Åland inom den så kallade ekzonen med ett jämförelsevis stort inslag av ädla lövträd. Lövskogen sätter prägel på landskapsbilden då lövträden ofta växer intill vägar byar och stränder. Naturbetena är dessutom ofta beväxta med gles lövskog.

Jordbruket och boskapskötseln har satt sin prägel på jordmånen och växtligheten på Åland, och det är detta tillsammans med skärgårdsnaturen som utgör grunden för den åländska naturbilden. Då det åländska jordbruket dessutom är relativt småskaligt har detta lett till ett synnerligen omväxlande och mosaikartat landskap. Det forna jordbruket med traditionella arbetsmetoder gynnade på så sätt variationen i landskapet och därigenom den biologiska mångfalden.

1.4. Infrastruktur

Genom det geografiska läget är ålänningarna och det åländska näringslivet starkt beroende av goda kommunikationer. Åland trafikeras av drygt 20 färjeavgångar per dygn till Sverige och övriga Finland. Sedan våren 2004 finns även färjeförbindelse med Estland. Färjetrafiken är dominerande men Mariehamn trafikeras också av flyg från både Sverige och övriga Finland. Skärgårdsfärjor på Åland skapar förbindelser både inom den åländska skärgården och mellan den åländska och finländska skärgården. Vägtätheten på Åland är 41,9 km allmän väg per 100 km² land.

Antalet personbilar på Åland uppgick år 2011 till 19 000, motsvarande 687 bilar per 1 000 invånare. I

jämförelse hade Finland 531 personbilar per 1 000 invånare och Sverige 460[2].

Bredbandsinfrastrukturen är mycket väl utvecklad på Åland såväl vad gäller fasta som mobila anslutningar. Fiberanslutet bredband är en snabbare och säkrare teknik än ADSL och är att föredra för moderna kommunikationer. Kostnaden för fiberanslutning är dock betydligt högre än för ADSL.

Fiberanslutningar kan erbjudas i samtliga åländska kommuner[3], förutom Kökar och Sottunga. I dagsläget är ett fibernät på uppbyggnad på Kökar.

ADSL-abonnemang kan erbjudas i samtliga åländska kommuner med undantag för Brändö och Kumlinge där bredbandsinfrastrukturen uteslutande är uppbyggd kring ett fibernät som täcker kommunerna i sin helhet, samt Sottunga där nya ADSL-privatkunder inte längre ansluts utan kommunen planerar att fiberanslutning skall ta över.

Det mobila 3G-nätet täcker i dag in hela landskapet inklusive skärgården, i Mariehamn finns dessutom 4G täckning.

I ÅSUB:s undersökning (ÅSUB 2009:9) [4] om radio och tv-vanor från år 2009 har i genomsnitt 88 procent av respondenterna tillgång till internet. I Mariehamn var siffran 89 procent, på landsbygden ca 88 procent och i skärgården 84 procent.

1.5. Befolkning

Ålands befolkning ökar och har ökat särskilt påtagligt de senaste 40 åren[1]. Befolkningen uppgick den 31.12.2013 till 28 666 personer. Av dessa bodde 39,7 procent i Mariehamn, 52,7 procent på landsbygden samt 7,5 procent i skärgården. Fördelningen mellan kvinnor och män var jämn – 50,1 procent kvinnor och 49,9 procent män. Under perioden 2006 till 2010 var medellivslängden för alla ålänningar 82 år (kvinnor 83,8 år och män 80,1 år). Sett till de åländska regionerna visar trenden att befolkningen ökar på landsbygden och i Mariehamn, medan den minskar i skärgården.

Ålderstrukturen på Åland går i dag emot en föråldring. År 2012 uppnådde rekordmånga pensionsålder, 19,4 procent av den totala befolkningen var 65 år eller äldre. Motsvarande siffra i Finland var år 2011 18,1 och i Sverige 18,8 procent. Personer i arbetsför ålder (15-64) utgjorde 64,2 procent av den totala befolkningen år 2012. Speciellt i skärgården är den äldre befolkningen påtaglig, nära 28 procent är 65 år eller äldre medan samma siffra i Mariehamn och landsbygden ligger på 20 respektive 18 procent. [2]

På Åland är flyttningsrörelsen stor proportionellt sett. Den åländska arbetsmarknaden är i behov av arbetskraft och ålänningarna är i behov av utbildning utanför Åland. Det skapar en speciell dynamik i den åländska flyttningsrörelsen. Störst har invandringen från Sverige varit och även inflyttning från utomnordiska länder har ökat på senare tid. Inflyttningen från Finland var fortsatt stor, även om den minskade. På Åland är 34 procent av befolkningen född utanför Åland (ca 20 procent från Finland och 8 procent från Sverige) [3].

I den demografiska försörjningskvoten beräknas antalet personer i åldern 0-14 år samt 65 år och äldre i förhållande till antal personer i åldern 15-64 år (arbetsför befolkning). Den demografiska försörjningskvoten på Åland var år 2013 ca 56,6, och den har varit i det närmaste oförändrad sedan år 1975, då den var ca 54,1. Det innebär att varje person i arbetsför ålder försörjer sig själv och drygt en halv person till. Däremot förväntas den demografiska försörjningskvoten på Åland öka kraftigt fram till år 2040, då befolkningsprognosen tyder på en försörjningskvot på ca 73,4. Framförallt är det andelen personer i åldern

65 år och äldre som förväntas öka kraftigt. (ÅSUB, Hållbar utveckling)

[1] Förutom år 1985 då befolkningen minskade med 4 personer

[2] ÅSUB 2013:6; *Befolkningen 2012*

[3] ÅSUB Statistik 2012:4; *Befolkningen; Häggblom, Lindqvist och Olofsson*

1.6. Lantbruket

Det åländska lantbruket omfattar såväl växtodling som djurhållning. Jämfört med de finska lantbrukarna är dock de åländska betydligt mer inriktade på växtodling än djurhållning. Fördelningen är ungefär 65 procent växtodling och 35 procent djurhållning på Åland. Typiskt för det åländska lantbruket är också kompletterande och stödjande verksamheter inom lantbruksnära verksamheter som skogsbruk, kustnära fiske, vattenbruk, småskalig livsmedelsförädling, gårdsbruksturism samt olika typer av landskapsvårdande verksamhet.

Sett till andelen gårdar fanns flest inom spannmålsodling, följt av trädgårdsväxter och sedan specialväxter *Figur 2*.

1. Figur 2 Andelen gårdar år 2010 (ÅSUB)

Det finns ca 14 000 ha åkermark på Åland vilket representerar ungefär 9 procent av den totala landarealen. Härutöver fanns ca 67 000 ha produktiv skogsmark motsvarande drygt 43 procent av den totala landytan. Om skogsbruket räknas in i det åländska lantbruket utnyttjar näringen alltså närmare 52 procent av landytan. Sett till *primärnäringarna* som helhet och även tar med fisket (och därmed fiskevattnet) växer de utnyttjade eller de arealer som är möjliga att utnyttja till större delen av hela det åländska territoriet. På den åländska odlade åkermarken odlas mestadels vall, åkerbete (*Figur 3*).

Åland präglas av ett mosaikartat landskap där åkrarna finns insprängda mellan berg, skogsmark och vatten. Medelarealen på åkerskiftena är därför liten, 1 till 2 ha. Åkerformen är i allmänhet mycket oregelbunden och därför föga lämpad för storskalig odling. Detta gäller i särskilt hög grad för jordbruket i skärgårdsregionen.

Antalet aktiva gårdar med minst två ha odlad jord var år 2010 omkring 561 stycken[10]. Medelarealen för de aktiva lantbrukslägenheterna var drygt 25,9[11] ha (inkl. arrenderad mark). Som jämförelse kan nämnas att motsvarande medelstorlek i Finland år 2010 var ca 37,4[12] ha och att den i Sverige redan 2010 uppgick till över 37 ha. [13]

Antal gårdar på Åland har minskat de senaste åren, år 1990 var de 979 stycken. Nedgången i antalet jordbrukslägenheter har skett parallellt med en fortlöpande storleksrationalisering. Sålunda registreras en markant förskjutning uppåt i de kvarvarande gårdarnas storlek. Gårdar med en odlad areal överstigande 30 ha ökade sin andel av det totala gårdsantalet från 8 procent år 1990 till nästan 28 procent 2005. År 2010 var andelen 33,2 procent. Samtidigt sjönk andelen gårdar med under 10 ha odlad jord från ca 46 procent 1990 till 30 procent 2005. Utvecklingen av medelarealen på 23,9 ha år 2005 till 25,2 ha år 2010.

I takt med att gårdarna blir färre och färre blir även antalet sysselsatta jordbrukare färre. Antalet sysselsatta har minskat under flera decennier, och från år 2000 minskade antalet från omkring 700 personer till ungefär 577 personer år 2007. År 2009 var de 464 stycken, könsfördelat i *Figur 4*. Intresset för att ta över eller starta upp jordbruksföretag har också varit lägre än väntat under förra programperioden 2007-2012, både med

avseende på unga samt kvinnor. [14]

Omstruktureringen inom näringen har följts av en mindre reduktion av den generellt sett höga medelåldern bland jordbrukarna. Detta gäller särskilt bland de heltidssysselsatta jordbrukarna där medelåldern sjunkit från i genomsnitt 50,4 år 1980 till 46 år 2009. Enligt *Figur 4* är 42 procent av alla jordbrukare över 50 år gamla.

Figur 4 Antal jordbrukare år 2009 efter kön och åldersgrupp (ÅSUB)

Många sektorer inom det åländska lantbruket är beroende av betydande subventioner. Detta innebär att jordbruket som helhet är under stor påverkan av de politiska beslut som fattas rörande reformer av jordbrukspolitiken. Under 2000-talet har ett flertal reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken genomförts med huvudsakligt syfte att göra det europeiska jordbruket mindre miljöpåverkande och produktionen bättre kopplad till marknaderna för produkterna som produceras. Reformerna har varit framgångsrika och produktionen byggs i dag främst på signaler från marknadsförutsättningar. Det framgångsrika reformarbetet under början av 2000-talet torde innebära att den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att vara mindre reformintensiv och garantera något mer långsiktiga produktionsförutsättningar för producenterna.

Det åländska och finländska lantbruket är emellertid också beroende av nationella stödlösningar vid sidan av de allmänna inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Ett av det viktigare stödinstrumentet är det så kallade artikel 141 stödprogrammet som är i kraft fram till 2014. Stödprogrammet är särskilt viktigt för produktionsförutsättningarna för husdjursproduktion och bygger på artikel 141 i Finlands anslutningsfördrag. Situationen efter 2014 gällande artikel-141 stöd är oklar.

Prisnivåerna inom lantbruket har varit stabila det senaste decenniet, men det är viktigt att konstatera att insatsvarukostnaderna samtidigt haft en betydande prisutveckling, till exempel inom drivmedel och gödning. Enbart sett till bruttointäkter har prisnivåerna varit relativt oförändrade. Efter strukturutvecklingen har omsättningen på enskilda gårdar stigit markant, men på samtidigt kan det konstateras att produktiviteten sett till förädlingsvärde per arbetad timme inte förändrats nämnvärt. Slutsatsen kan vara att lantbrukarna helt enkelt jobbar mer idag än tidigare för samma lönsamhetsnivå, och de som inte utfört en strukturuomvandling och ökat sin omsättning troligtvis har det ännu sämre.

1.8. Primärnäringarna och livsmedelsindustrin

Primärnäringarna utgörs av *jord-, skogsbruk och fiske*. *Primärnäringarna* tillsammans med den till *primärnäringarna* nära kopplade *livsmedelsindustrin* har, som helhet, relativt stor betydelse för den åländska ekonomin. De båda branschernas andel av BNP låg år 2010 på ungefär 4,5 procent, varav *primärnäringarna* bidrog med ca 2,6 procent till totalen. *Primärnäringar* och *livsmedelsindustrin* hade en total omsättning år 2011 om ca 130 miljoner euro. Dessutom har *livsmedelsindustrin* betydelse för de åländska exportintäkterna. Hela 80 procent av *livsmedelsindustrins* produkter exporterades år 2010, till ett värde av ca 90 miljoner euro, motsvarande 10 procent av den totala åländska exporten. Huvudmarknaden för livsmedelsexporten är Finland och södra Finland i synnerhet. Inom landsbygdsföretagandet och *livsmedelsindustrin* har man ännu inte lyckats utnyttja den svenska marknaden i någon särskild utsträckning. Den lokala marknaden är fortfarande viktig och speciellt för avsättningen av de animaliska livsmedelsprodukterna.

Primärnäringarna har stor betydelse med tanke på försörjningen av råvaror till *livsmedelsindustrin* och för det öppna kulturlandskapet. *Livsmedelsindustrin* är väldigt betydelsefull för det åländska lantbruket och fiskerinäringen i form av förädlare av lokalt producerade råvaror främst i form av potatis, mjölk, kött och

fisk. Betydelsen och beroendet är ömsesidigt då lokalt producerad kvalitetsråvara och en i produktionen väl integrerad logistik och förhållandevis låga råvarutransportkostnader är förmodligen grunden för den position livsmedelsindustrin har i dag. *Livsmedelsindustrin* på Åland stod år 2010 för ca 44 procent av hela tillverkningsindustrins omsättning.

Primärnäringsarna och *livsmedelsindustrin* bidrar också till sysselsättningen, de beräknas direkt sysselsätta ca 870 personer, och indirekt runt 1 300 personer tillsammans. Arbetsplatserna inom en stor del av den åländska förädlingsindustrin samt en del av sysselsättningen inom *handeln* är beroende av utvecklingen inom *primärnäringsarna*. Fiskerinäringen är särskilt viktig i skärgården, där det ofta är svårt att hitta alternativ eller ersättande sysselsättning. Nästan 50 procent av de åländska yrkes- och binäringsfiskarna är bosatta i skärgården och nästan 90 procent av fiskodlingens totala omsättning (16,6 miljoner euro år 2011) kommer från företag i skärgården.

Primärnäringsarna utgör i termer av sysselsättning och totalproduktion en minskande del av den åländska ekonomin. Detta är inte något som är unikt för Åland. Tvärt om så ser vi samma omstruktureringsprocess runt om i hela Norden och övriga Europa. Drivkrafterna bakom omvandlingen och den relativa tillbakagången i *primärnäringsarnas* ekonomiska betydelse är också i stort de samma på Åland som i omvärlden - global prispress på produkterna, introduktionen av ny arbetsbesparande odlingsteknik (vilket minskar sysselsättningen inom näringen), koncentration och fortlöpande storleksrationaliseringar samt en omstrukturering av och växande osäkerhet om den framtida utformningen av det offentliga subventioner till lantbrukssektorn.

Sedan år 2000 har *primärnäringsarnas* bidrag till BNP sjunkit med ca 0,4 procentenheter, och nedgången inte bara sjunkit i relativa tal utan även till viss del i det reala produktionsvärdet. Lantbrukets bruttointäkter hålls relativt konstant medan fisket under den aktuella perioden gått tillbaka med närmare 20 procent. Skogsbruksintäkterna har ökat knappt, samtidigt som skogsbruksinkomsterna till stora delar tillfaller lantbrukarna (som ju är de största skogsägarna på Åland), så mycket tyder på att lantbrukets knappa nedgång delvis kunnat kompenseras av ett aktivare skogsbruk.

Den internationella finanskrisen år 2008 drabbade även indirekt det åländska lantbruket, men näringen har klarat sig förhållandevis bra. Efterfrågan på livsmedel hålls vanligen relativt stabil trots den allmänna ekonomiska nedgången. Internationellt har priset på mejeriprodukter sjunkit, men *livsmedelsindustrin* på Åland noterar en fortsatt stark efterfrågan på lokalt producerade livsmedel. Snarare råder en viss brist på råvaror för *livsmedelsindustrin*, vilket även gäller det lokala mejeriet.[15][16]

Trots en allmän tillbakagång i lantbruksnäringarna har intresset för att göra investeringar bland landsbygdsföretagarna ökat vilket visar på en viss framtidstro för näringen i stort. Denna positiva framtidstro har klart främjats i och med offentliga investeringsbidrag.

Utvecklingen av den ekologiska produktionen har varit framgångsrik arealmässigt de senaste åren. Den ekologisk odlade arealen uppgår odlingsåret 2011 till drygt 3 400 ha. Detta betyder att ca 25 procent av den totala odlade arealen på Åland odlas ekologiskt. Det mesta av arealen ligger i vall, ca 2 500 ha som används för foder till lamm och nötköttsproduktionen. Vidare odlas 351 ha ekologisk spannmål och 18 ha potatis. Gällande husdjursproduktionen finns ca 400 dikor och ca 2 393 tackor i ekologisk produktion. Antal gårdar med ekologisk produktion är i dag ungefär 140 stycken. År 2005 var de 107 stycken.[17]

Sett till den stora arealen i förhållande till intäkterna präglas den åländska ekologiska produktionen av låg produktivitet och lönsamhet. Priserna på ekologiska produkter i dag är låg, vilket återspeglas inom den konventionella odlingen. Således är de ekonomiska incitament som finns att gå över från konventionell

grönsaksproduktion till ekologisk produktion svaga, då den ekologiska produktionen ofta är svårare, mer arbetsintensiv och priserna inte speciellt mycket högre. Trots svårigheterna finns det i dag odlare som ser potentialen med ekologisk odling. Bland annat ekologisk äppelodling är på kommande på Åland. Vidare ses ett ökat intresse för att odla ekologiskt spannmål.

1.9. Energi, klimat och miljö

I Finland har andelen förnyelsebar energi ökat, speciellt har användningen av flis ökat i jämn takt. Produktionen av förnyelsebar energi i jord- och skogsbruket var år 2011 totalt 142 oljeekvivalentton (T.O.E)

Den totala energiförbrukningen på Åland uppgick år 2008 till ca 1 060 GWh varav ca 188 GWh eller ca 18% utgjordes av förnybar energi. De förnybara energikällor som bidrog mest var bioenergi med ca 12 procent och vindkraft med ca 6 procent. Sol och övriga förnybara källor utgör ännu ett begränsat tillskott.

Landskapsregeringen har de senaste åren genomfört betydande satsningar på att utveckla användningen av bioenergi som ett led i arbetet för begränsningar av och anpassningar till klimatförändringen.. Bioenergianvändningen i dag utgörs till största delen av fjärr- och närvärmeproduktion för byggnader. Råvaran för värmeproduktionen tas i huvudsak från restprodukter från skogsproduktionen samt en liten del från biobränsleproduktion från jordbruksmark och fiskodlingar. Under 2010 har en biogasanläggning uppförts och anläggningen använder i huvudsak restprodukten vassle som substrat.

Jordbrukets utsläpp av växthusgaser består främst av dikväveoxid, metan och koldioxid. Utsläpp uppstår vid hanteringen av stallgödsel, i husdjurens matsmältningskanal, i jordbruksmarken och i jordbrukets energianvändning. Förutom dessa direkta utsläppskällor räknas nedfallet som härstammar från ammoniakutsläppen och kväveläckaget till jordbrukets indirekta utsläppskällor av dikväveoxid.

Av jordbrukets totala utsläpp av växthusgaser år 2010 i Finland uppskattades 27 procent härstamma från husdjurens matsmältning, 5 procent från metanutsläpp vid stallgödselhantering, 7 procent från dikväveutsläpp vid stallgödselhanteringen och 60 procent från dikväveutsläpp från jordbruksmark. Av jordbruksmarkens dikväveutsläpp kommer drygt en tredje del (1,3 Tg CO₂-ekv) från organogena odlingsjordar. I Finland finns totalt ca 300 000 ha organogena jordar i odling (Statistics Finland 2012). De organogena jordarnas koldioxidutsläpp utgör en betydande del av markanvändningssektorns utsläpp (6-7 Tg CO₂-ekv).

Utsläppen av växthusgaser från jordbruket har i Finland minskat allt som allt 11 procent mellan åren 1990 och 2010. Minskningen beror i huvudsak på att användningen av kvävegödselmedel har minskat och antalet djur har blivit färre.

I en utredning från 2003 beräknades växthusgasutsläpp som CO₂-ekvivalenter (Global Uppvärmnings Potential, GWP) på Åland. I rapporten estimeras att utsläppen från landbaserade verksamheter är 210 000 ton CO₂-ekvivalenter. Djurhållningens och gödselhanteringen andel av växthusgaserna beräknades till 25 procent av de landbaserade utsläppen.

I enlighet med EU:s långsiktiga målsättning om begränsande av växthusgasutsläpp i atmosfären har landskapsregeringen i sin *"Klimatstrategi för Åland"* fastställt som mål att minska koldioxidutsläppen med 20% fram till och med år 2020 jämfört med 1990 års nivå. Enligt klimatstrategin har landskapsregeringen som målsättning att minimera framför allt metanutsläpp från djurhållningen och gödselhanteringen. Dock har man konstaterat att ett minskat djurbestand inte är ett lyckat scenario efter som djuren i sin tur har andra

omistliga värden i landskapsbilden, därför bör möjligheten att tillvara metangasen uppmuntras.

En del av den koldioxid som släpps ut vid förbränning av gas, olja och kol, lagras i vegetation och mark för kort eller lång tid. Kol lagras i betydande mängder i skogen, men även jordbruksmark skulle kunna ta upp mer kol. Högre kolhalter i marken leder även till högre produktion av gröda, eftersom markens kolhalt är en viktig bördighetsfaktor.

En produktiv gröda tar upp mycket koldioxid från atmosfären. Globalt är nettoflödet av koldioxid från luften ungefär tio gånger så stort som tillskottet av koldioxid från människans förbränning av fossila bränslen. En betydande andel av växternas biomassa hamnar i marken via rötter eller förna från ovanjordiska växtdelar. Alla åtgärder som ökar flödet av biomassa till marken eller som minskar nedbrytningen av det organiska materialet i marken leder till inlagring av kol.

Fågelindexet är ett mått på biologisk mångfald och grundar sig på räkningar som görs med omfattande karteringsmetoder. Indikatorn visar en positiv utvecklingen av fågelbestånden i Finlands jordbruksområden.

Enligt utredningen som Finlands miljöcentral utförde år 2012 om utvecklingen av naturens mångfald i jordbruksmiljön på Åland under åren 2002-2011 har fågelbestånden i den åländska jordbruksmiljön förblivit oförändrade eller till och med blivit större. De flesta arternas bestånd hade vuxit och även det sammanlagda antalet revir hade ökat betydligt. Fåglarnas förekomsttätthet per jordbruksareal var betydligt högre på Åland än i fasta Finland. Ökningarna i fågelbestånden förklaras särskilt av de milda vintrarna i början av 2000-talet som ledde till en låg vintermortalitet bland fåglarna. Förutom de gynnsamma väderförhållandena kan även lantbrukets miljöprogram ha haft en positiv inverkan på fågelbeståndets utveckling på Åland. Miljöstöden har på ett avgörande sätt möjliggjort en fortsättning av det omfattande naturbetet på såväl strandängar som ängar och hagmarker på torra land. Det är också sannolikt att åkrarnas fågelbestånd gynnats av den ekologiska produktionen, som på Åland är betydligt mer omfattande än på fastlandet.

Jordbruksmark med höga naturvärden (så kallade HNV-områden, High Nature Value Farmland) avser närmast områden som har ett högt biodiversitetsvärde och där jordbruket bedrivs extensivt. En indikator som grundar sig på jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentrals (TIKE) registeruppgifter har utvecklats för uppföljningen av dessa områden. Indikatorn utgörs av ett poängsystem i vilken man för varje gård har räknat ut ett jämförelsetal som en summa av olika variabler som härletts ur databasen. Indikatorn omfattar splittrade åkrar, betesmarker och extensiv produktion. Indikatorn definierades utifrån åkrarnas kanttäthet, antalet värdefulla vårdbiotoper, antalet så kallade permanenta betesmarker inom gårdsstödet, arealer som omfattas av specialstöd för naturbeten, åkerareal som får specialstöd för ekologisk produktion, den relativa andelen husdjursgårdar samt diversiteten av häckande fågelarter. Indikatorn är ett indirekt sätt att identifiera förändringar som påverkar den biologiska mångfalden.

År 2011 var HNV-arealen på Åland 17 889 ha och antalet gårdar med HNV-areal 277. HNV-arealen är på Åland förhållandevis stor och Åland är i detta sammanhang ett av de mest betydelsefulla jordbruksområden i Finland. Av Finlands totala jordbruksareal är HNV-arealens andel 7,9 procent år 2010. Utifrån uppföljningsindikatorn kan man konstatera att på Åland har HNV-områdenas andel ökat med 1,7 procent från år 2007 till år 2011.

Ett anmärkningsvärt stort antal växter och djur i Finland är kända uteslutande från Åland. Ett 80-tal arter av växter och djur och 10 naturtyper har av landskapsregeringen förklarats som särskilt skyddsvärda. Antalet i lag särskilt skyddsvärda arter på Åland är mycket lågt jämfört till exempel med riket där 615 arter är förklarade i den finska naturvårdsförordningen som arter som kräver särskilt skydd.

Enligt Finlands miljöcentrals utredning om Naturens mångfald i jordbruksområden på Åland och utvärderingen av jordbrukets miljöstöds inverkan har Åland kvar en särpräglad mångsidig flora och fauna när det gäller ängarnas växt-, fjärlil- och fågelarter. På Åland är flera sådana ängsarter ännu vanliga, som på det finska fastlandet har minskat eller till och med försvunnit. Detta beror på att olika slags ängsmiljöer fortfarande är rätt allmänna på Åland.

I den nämnda utredningen påpekas ändå, att utveckling inte har varit entydlig. Antalet fåglar i den åländska jordbruksmiljön har varit relativt oförändrat eller även något högre än nivåerna som noterades under 2002. Förändringar i antalet kärlväxtarter var inte heller anmärkningsvärda, dock poängteras att rödlistade arter har minskat i antal samtidigt som arterna som gynnas av höga näringshalter i marken har ökat i antal så väl på åkrar, ängar och på naturbeten. Fjärlilarnas art- och individantal visar sig vara något lägre jämfört med 2002 års inventering, främst individantalen för arter som förekommer på ängar och naturbeten. Denna minskning kan dock bero på väderförhållandena under inventeringens perioden, övervintringen året före eller den mänskliga faktorn under inventeringen.

Generellt tyder kartläggningens resultat på att faktorer som leder till igenväxning av naturbeten och förekomsten av växtarter som trivs i miljöer med höga näringshalter bör uppmärksammas. Viktigaste skälen är upphörande av bete och slåtter samt övergödning när näring sprids genom utsköljning eller i gödseln från omgivande områden. Samtidigt är resultaten osäkra på grund av att kartläggningen enbart omfattade två tidpunkter och att tidigare undersökningar saknas som referenspunkt.

Uppskattningsvis flera hundra arter som hör hemma i odlingslandskapet är utrotningshotade på grund av förändringar i jordbruket. Livsmiljötyper i kulturlandskap, till exempel hedar, ängar och buskmarker är hotade enligt Finlands rapport om verkställandet av habitatdirektivet för 2001-2006, och de flesta kulturmarksbiotoper är kritiskt eller starkt hotade enligt Hotbedömningen av Finlands naturtyper (Finlands miljöcentral 2008). Cirka 160 ursprungliga åländska arter har redan utdött, minst 18 av dem har försvunnit under de senaste tio åren.⁹² Detta beror dock inte enbart av jord- och skogsbruket utan även av andra typer av exploatering, till exempel vägar och bebyggelse.

Jordbruket är en viktig del av naturens genetiska mångfald, eftersom den omfattar ett stort antal växtarter och sorter men också några tiotal djurarter och raser med varierande genetik. På Åland förekommer två ursprungsraser vilka båda hör till de nordiska kortsvansade fårraserna, nämligen ålandsfåret och den finska lantrasen. Ålandsfåret är den fårras som historiskt är förknippad med det åländska kulturlandskapet och traditionella hantverket. Den totala populationen uppgår till 1 230 tackor i reproduktion varav merparten numera finns på finska fastlandet, på Åland uppgår antalet till 512 renrasiga tackor. En liten population finns även i Estland. Ålandsfåret har nyligen kommit över gränsen att vara akut utrotningshotat (gränsen går vid 1000 hondjur i reproduktion) men antalet ålandsfår på ursprungsområdet Åland ser inte ut att öka i någon större mån för tillfället.

Även odlingsväxternas vilda släktingar (Crop Wild Relatives = CWR) och lantsorter har kvar en stor genetisk variation som man i växtförädlingsarbete kan använda för att skapa odlingsväxter som är anpassade till t.ex. klimatförändring eller nya krav från konsumenter. Åland är det artrikaste området i Finland när det gäller CWR-växter, vilket är ett mycket stort kapital.

Ålands naturgeografiska förutsättningar i form av ett sprickdalslandskap med stora relativa höjdskillnader; landskapets karaktär av skärgårdsglesbygd kombinerad med en diversifierad markstruktur skapar tillsammans en mångfald olika biotoper inom en begränsad areal vilket i sin tur har utvecklat en hög biodiversitet.

Viktiga åländska naturtyper är bland annat strandängar, kalkfuktängar (*Sesleria*-ängar), hagar och lövängar. Även friska- och torrängar är bland de artrikaste åländska naturtyperna. Lundar och lövängar på Åland är värdefulla även i ett internationellt perspektiv och större arealer kan behöva vårdas och skyddas. Numera hävdas till exempel endast några lövängar främst på naturreservaten i landskapsregeringens regi. De åländska rikkärren är viktiga även ur ett internationellt naturskyddsperspektiv på grund av det stora antal sällsynta arter av främst mossor, starr- och gräsarter samt orkidéer, som förekommer uteslutande på rikkärr. De flesta av de åländska rikkärren är i dag påverkade av skogsbruk varför det är mycket angeläget att de få kvarvarande rikkärren kan skyddas. Rikkärren är också upptagna i habitatdirektivets bilaga 1 som en livsmiljötyp av gemenskapsintresse vilkens bevarande kräver att särskilda bevarandeområden utses. Några rikkärr är inom Natura 2000 områden och dessutom är alla rikkärr särskilt skyddsvärda biotoper enligt LL (1998:82) om naturvård.

Även andra myr- och våtmarker är viktiga från naturvårdsynpunkt. Myrar och mossar som är helt eller till övervägande delen trädlösa är särskilt skyddsvärda biotoper enligt naturvårdslagen. Skogsbevuxen myr däremot är en prioriterad naturtyp enligt habitatdirektivets bilaga 1, men saknar för närvarande skydd enligt den åländska lagstiftningen.

För närvarande finns 52 naturreservat, vilkas landareal omfattar ca 1,7 procent av landskapets totala landareal. De flesta naturreservaten är små, varför befintliga reservat i mån av möjlighet bör förstoras. Förutom de naturreservat som inrättats med stöd av naturvårdslagen (ÅFS 82/98) finns inom landskapet ett salskyddsområde och 8 fågelskyddsområden inrättade med stöd av jaktlagen (ÅFS 31/85). Därutöver finns i landskapets ägo ett antal ögrupper som i praktiken har funktionen av naturreservat.

Naturbeten och ängar är de viktigaste miljötyperna för bevarande av den biologiska mångfalden i jordbruksmiljön. På Åland finns 5 642 hektar naturbeten (ÅSUB: Statistisk årsbok för 2011). Kompensationsbidrag beviljades år 2011 för 4 651 hektar naturbeten och miljöstödet specialstöd beviljades 1 078 hektar så kallade prioriterade beten. Arealen som beviljats kompensationsbidrag har vuxit med 479 hektar sedan år 2007 medan arealen som beviljats miljöstödet specialstöd har minskat med 90 hektar under samma tidsperiod. Antalet gårdar som erhåller stöd för naturbeten har under samma tidsperiod minskat från 242 år 2007 till 225. Detta innebär att naturbetsarealen som beviljats stöd har ökat från i medeltal 17,16 ha till 20,67 hektar per gård. Troligtvis beror denna ökning delvis på att också impediment och bergspartier numera kan godkännas i naturbetes areal. Samtidigt har värdefulla naturbetsarealer övergetts på gårdar som upphört med djurproduktion. Betena betas av ca 3 600 vuxna nöt, 1 000 ungnöt, 350 hästar och ponnyer och av 12 000 får. Antalet betande djur har varit oförändrat under hela 2000-talet men djuren har koncentrerats till större enheter.

På grund av att landskapet är väldigt mosaikartat finns det i den åländska jordbruksmiljön ett vidsträckt nätverk av diken, av dikesrenar mellan åkrarna, mellan åker och skog och mellan åkrar och körvägar vilka också har en stor betydelse för den biologiska mångfalden. Även om de är artfattigare än de betade naturbetena och ängarna erbjuder de viktiga livsmiljöer för många arter, speciellt för fjärilar som föredrar områden med högre vegetation och häckande fåglar som hittar skydd i den orörda vegetationen.

Bevattnings betydelse för hela jordbruksproduktionen på Åland är rätt marginell. Bevattningen är viktig främst för special- och potatisodlingen och bevattning av övriga grödor är sällan lönsam. I frukt- och bärödling används nästan uteslutande droppbevattning medan det i grönsaks- och potatisodling används vattenspridare. Bevattning används också i en mindre omfattning för bekämpning av frost.

För närvarande finns tillstånd att totalt ta ut över 2 miljoner kubikmeter vatten per år från de åländska

sjöarna. Ca en fjärdedel av den totala mängden utgör bevattningsvatten.

Det finns möjlighet att bevattna 2 017 ha åkermark på Åland vilket är 14 procent av den odlade åkerarealen (FOS: Tike, Lantbrukets strukturundersökning, Lantbruksräkningen år 2010). Bevattning är möjlig på 167 gårdar vilket är 30 procent av alla aktiva gårdar. År 2010 använde 108 gårdar bevattning och totalt bevattnades 859 hektar. Över hälften av gårdarna tog bevattningsvatten från en ytvattenförekomst utanför gården medan 35 procent av gårdarna hade tillgång till ytvatten på den egna gården. Ca 10 procent av gårdarna bevattnade med grundvatten från egen brunn och ca 2 procent använde vatten från kommunalt vattenledningsnät.

Öriket Åland innefattar vidsträckta skärgårdsområden (kustvatten) med utanförliggande öppna havsområden. Formellt sträcker sig kustvattnen från strandlinjen till en sjömil utanför de yttersta skären. Av Finlands totala kustvattenareal tillhör 23 procent Åland. Kustvattnet indelas i inner-, mellan- och ytterskärgård. Dessutom finns 379 sjöar (insjöar) som är större än 0,25 hektar (ha) och ca 1 500 småsjöar och -träsk som är mindre än 0,25 ha. Nio av sjöarna är större än 50 hektar. Sjöarna och kustvattnen omfattar 88 procent av totalarealen. På landarealen, som alltså utgör 12 procent av totalarealen, finns ett stort antal grundvattenvattenområden som varierar i storlek utgående från topografi och berggrund.

En första klassificering av kustvattnet utfördes under 2009 i samarbete med Husö biologiska station. Klassificeringen utfördes med utgångspunkt från klorofyll-a, det vill säga mängden 62 av växtplankton. Denna klassificering har senare uppdaterats och man har då även beaktat mängden näringsämnen i vattnet. Det stora flertalet, 44 av 61 områden (72 procent), har bedömts ha måttlig kvalitet. 13 områden (21 procent) har bedömts ha otillfredsställande kvalitet medan 4 områden (7 procent) belägna allra längst in i innerskärgården har klassats som dåliga. Enligt den senaste uppdaterade klassificeringen finns inga vattenområden som uppnår målsättningen god kvalitet.

Enligt EU:s vattendirektiv (2000/60/EG) ska allt naturligt vatten uppnå en god vattenkvalitet senast år 2015, eller ett senare datum genom undantagsregeln. Ålands landskapsregering har enligt kraven i vattendirektivet utarbetat ett *”Åtgärdsprogram för Ålands kust-, yt- och grundvatten 2009-2015”* som utgör ett strategiskt planeringsverktyg för att uppnå detta mål. Genom EU:s Östersjöstrategi och HELCOM-samarbetet har Östersjöstaterna förbundit sig att skapa en hållbar utveckling av och en minskad belastning på Östersjön.

De åländska vattenområdena belastas via nedfall från luften (främst i samband med nederbörd), vattenströmmar, läckage från bottnar, naturlig avrinning och lokala källor från olika slags mänsklig verksamhet. Vad gäller kustvattnen har inkommande belastning via vattenströmmar mycket stor betydelse i ytterskärgården, men betydelsen avtar successivt ju längre in i skärgården man kommer. I de innersta vikarna har övriga källor, främst olika typer av mänsklig verksamhet, naturlig avrinning (dvs. belastning från annan mark än åkermark) och intern belastning (läckage av ämnen från bottenarna) stor betydelse. Alla utsläpp bidrar till belastningen på Östersjön som helhet, även om utsläppens effekter ibland fördröjs genom att de ämnen som släpps ut binds i marker och botten sediment.

Jordbruket på Åland beräknas stå för ca 10 procent av den årliga fosforbelastningen och för ca 37% av den årliga kvävebelastningen som förorsakas av mänsklig verksamhet. Jordbrukets belastning på vattendragen följs upp bland annat med näringsbalanser för kväve och fosfor. Näringsbalanserna indikerar snabbast sådana förändringar i jordbruksmetoderna och användningen av näringsämnen som på längre sikt påverkar jordbrukets belastning på vattendragen. Under programperioden 2007-2013 var kvävebalansen i Finland i medeltal 47,00 kg/ha under en femårsperiod och fosforbalansen 4,1 kg/ha. Det har inte gjorts separata uppföljningar av näringsbalanserna på Åland.

I kvävebalansen förekommer regionala variationer. I områden med enbart växtproduktion har balanserna minskat allra tydligast medan minskningen har varit minst i de områden som domineras av husdjursproduktion och där kvävet i stallgödseln har kraftigt inverkat på balansen. Risken för fosforbelastning påverkas förutom av näringsbalansen även av mängden löslig fosfor i odlingsjorden och av erosionen.

Belastningen från enskilda skiften varierar också stort på basen av jordbruksmarkens egenskaper så som jordart, bördighet och lutning samt av markanvändning så som bearbetningsmetod, odlad växt och gödsling. Också jordbruksmarkens kulturtillstånd påverkar belastningspotentialen efter som en god vattenhushållning och en fungerande markstruktur gör det möjligt för odlingsväxterna att uppta näringsämnen.

Över 90 procent av jordbrukets årliga näringsbelastning sker utanför växtperioden. Med erosionshämmande åtgärder har man kunnat minska bortförelsen av sådan fosfor som frigörs ur erosionsmaterial. Förändringar i bearbetningsmetoderna och i andelen vinterbevuxen mark har påverkat direkt den belastning som sker från åkermark. År 2012 var 6 868 ha eller 49 av åkermarken på Åland i vall medan vallens andel av den totala odlade arealen var 24 procent år 1995 och 40 procent år 2005.

Enligt det så kallade nitratdirektivet (rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket) ska halterna av nitrat i grundvatten inte överstiga 50 mg/liter. Åland saknar stora industrier och stora jordbruk och halterna av nitrat i sjöar och grundvatten är generellt låga eller mycket låga. I ingen av Ålands grundvattentäkter har det uppmätts nitrathalter över 50 mg/liter.

Det upptäcks sällan rester av bekämpningsmedel i vattendragen. Användningen av bekämpningsmedel har anpassats till konstaterade behov, sprututrustningen och -tekniken har förbättrats och man har övergått till användningen av så kallat lågdospreparat. Under 2000-talet har försäljningen av bekämpningsmedel i Finland dock ökat något. Den årliga förbrukningen har de senaste åren varit 0,7 kg/ha medan den var 0,5 kg/ha under perioden 1995-2000. Det görs ingen separat uppföljning av sålda bekämpningsmedel på Åland men den ökande vallarealen och arealen med ekologisk produktion i kombination med den minskande arealen med specialgrödor torde innebära att arealen som behandlas med bekämpningsmedel på Åland har minskat.

Dessutom har jordbrukets miljöstöd bidragit till att bekämpningsmedel används på ett hållbart sätt. I enlighet med villkoren för miljöstödet behandlas inte dikes- och vägrenar med bekämpningsmedel och längs utfallsdiken och vattendrag lämnas 1-3 meter breda skyddsremсор som inte får behandlas med bekämpningsmedel. Miljöstödet omfattar flera frivilliga åtgärder vars syfte är att minska och behovsanpassa användningen av bekämpningsmedel i specialodlingarna. Intresset för åtgärderna har varit stort och år 2011 omfattades 260 ha eller 93 procent av arealen som odlas med frukt- och bär av någon av dessa åtgärder.

Från och med år 2014 träder "Handlingsprogrammet för en hållbar användning av växtskyddsmedel på Åland i kraft". Handlingsprogrammet grundar sig på direktiv (2009/128/EG)[18] vars mål är att minska sådana negativa konsekvenser som användningen av växtskyddsmedel innebär för människors hälsa och miljö samt att uppmuntra utvecklingen och införandet av integrerat växtskydd och alternativa odlingsmetoder, arbetsformer och tekniker och att minska beroendet av kemiska växtskyddsmedel.

Halten av organisk substans i marken är viktig för åkrarnas kulturtillstånd.

Gjorda studier indikerar dock på att halten av organisk substans i åkerjorden minskar. Enligt MTT:s långtidsuppföljning under åren 1974–2009 sjönk halten av organiskt kol med 0,4% per år i mineraljordar och

med 0,2-0,3 % i organogena jordar. Minskningen innebär utsläpp dikväveoxid från marken till atmosfären.

Odlingsmetoderna påverkar mängden organiskt material i marken. Den negativa utvecklingen beror på att jordbruksproduktionen har blivit ensidigare och växtföljden, speciellt på de arealer som odlas med specialgrödor, har blivit sämre.

Erosionen som förorsakas av vattenavrinning från åkermark är i Finland i genomsnitt 600 kg/ha/år. Mängden påverkas särskilt av fältlutningen, bearbetningstidpunkten och bearbetningens intensitet, förekomsten av växttäckning samt växt- och jordarten. Allra minst är erosionen på plana åkrar som är täckta av vallväxtlighet (100 kg/ha årligen) och allra störst på branta höstplöjda åkrar (3000 kg/ha årligen). Grova mineraljordar och lerjordar är speciellt utsatta för erosion. Avrinningen som förorsakas av snösmältning och hösten rikliga regn transporterar bort näring i eroderade jordpartiklar till vattendrag både genom ytavrinning och genom avrinning i täckdiken.

Åkermarken på Åland bedöms dock vara mindre erosionskänslig på grund av att åkrarna är relativt plana med endast små höjdskillnader varvid lutningen moten vattendragen är liten. De grova mineraljordarna är särskilt erosionsbenägna men också lerjordarna har konstaterats vara erosionskänsliga.

Vinden förorsakar ingen märkbar erosion på Åland eftersom en stor del av landarealen är ständigt täckt av växtlighet och åkrarnas andel av landarealen är liten.

Det åländska förslaget till Natura 2000 program fastslogs av EU år 2005. Programmet innefattar i dag totalt 91 områden med 3 472 ha land och ca 35 000 ha vatten, ca 2 procent av landarealen. Detta är tämligen blygsamt, eftersom i nom EU ingår 17,5 procent av landarealen i Natura 2000 programmet. Enligt habitatdirektivet ska man senast sex år efter att EU har godkänt ett område i Natura-programmet inrätta det som ett särskilt bevarandeområde (Natura2000 område) - alltså senast 2011. Hittills (2012) har man dock på Åland inrättat endast 58 av de tilltänkta Natura 2000-områden. Ett trettiotal områden återstår att inrättats, därtill skall ytterligare delar av redan inrättade områden kompletteras. Av dessa är 76 SCI-områden (särskilda bevarandeområden enligt habitatdirektivet) och 11 SPA-områden (särskilda skyddsområden enligt fågeldirektivet), 8 av dessa områden är såväl SCI- som SPA-områden. Natura2000 områden skyddas vanligtvis genom att inrätta de som naturreservat.

Inom det åländska Natura 2000-programmet återfinns endast blygsamma arealer odlingsmark men däremot en del naturbetesmark. Natura 2000-programmet har inte några speciella regleringar gällande odlingen på den åkermark som innefattas av Natura 2000-programmet och deras största betydelse som delar i naturreservat är landskapsvårdsmässiga skäl. Eftersom områdena är så små har myndigheterna inte ansett det nödvändigt att formulera specifika kriterier gällande odlingen på områdena.

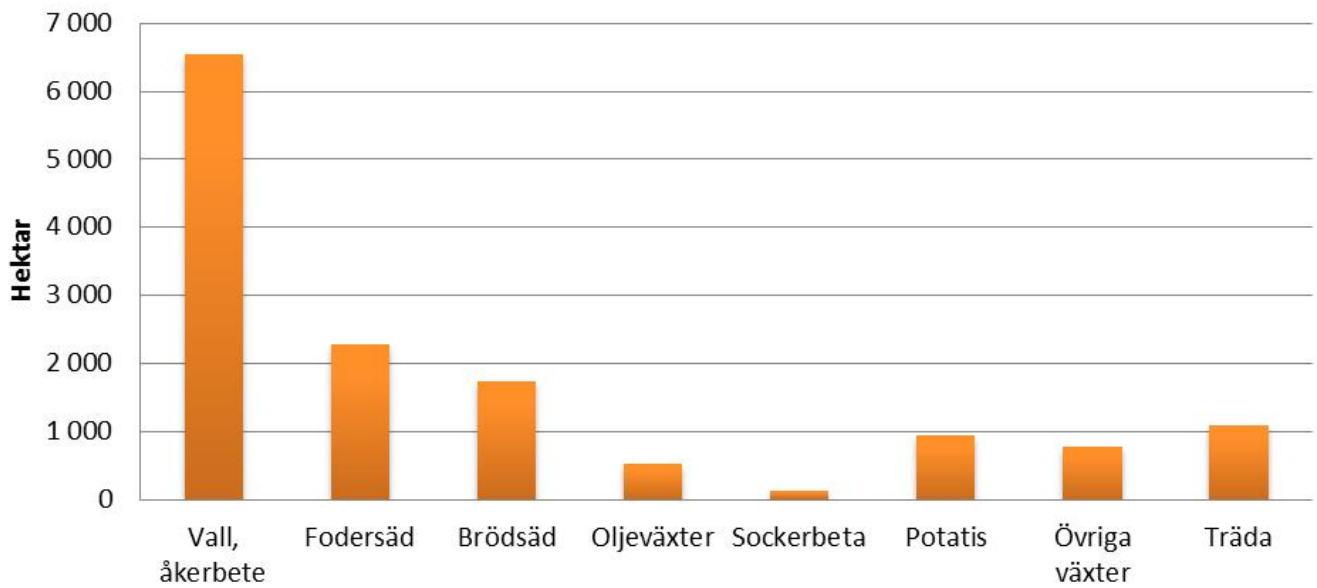
Gamla skogar i natur- eller nära naturtillstånd är sällsynta på Åland och förekommer i dag endast som små områden i ekonomiskog. Ändå är just gammelskogar viktiga för den biologiska mångfalden, eftersom de erbjuder livsmiljöer för ett stort antal däggdjur, fåglar, insekter, kärlväxter, mossor och lavar. Många arter kräver mycket specifika förhållanden och kan inte existera till exempel utan fallvirke och murket trä vilket kräver lång kontinuitet för att utvecklas Det är viktigt att regelverket både i skogs- och jordbruket möjliggör och främjar skyddet av gammelskogar.

[1] Större än 0,25 Hektar

[2] ÅSUB 2011; *Statistisk årsbok 2011*; s 235

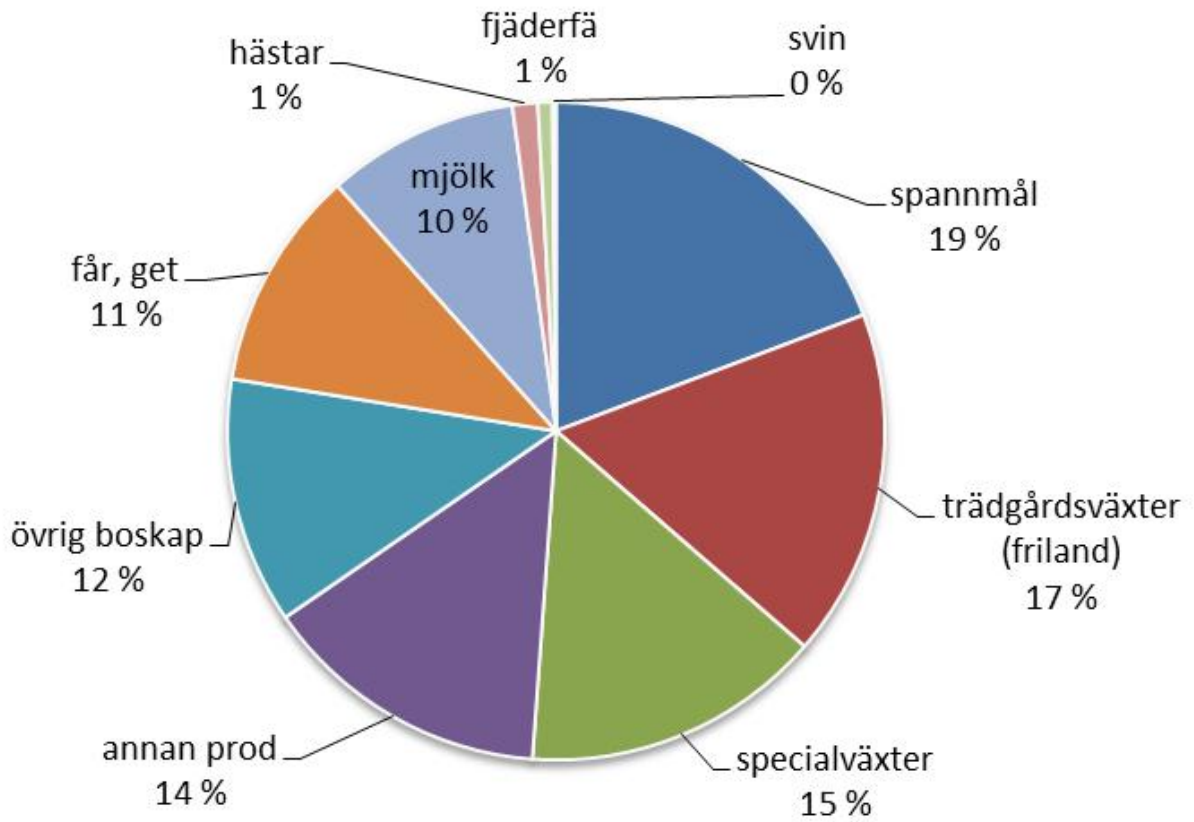
- [3] Om inte sjökabel krävs från telestationen till abonnenten
- [4] ÅSUB 2009:9; *Ålänningsars tv och radiotittarvanor*; Fellman, Kinnunen och Rundberg
- [5] ÅSUB 2011; *Statistisk årsbok för Åland 2011*.
- [6] Förutom år 1985 då befolkningen minskade med 4 personer
- [7] inklusive korrigerings blev förändringen 340 personer
- [8] Födelsenettet: Skillnaden mellan födda och avlidna,
- [9] ÅSUB Statistik 2012:4; *Befolkningen*; Häggblom, Lindqvist och Olofsson
- [10] ÅSUB 2011; *Statistisk Årsbok 2011*
- [11] ÅSUB 2012:3; *Utvärderarnas rapport 2011, Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013*; Fellman, Rundberg
- [12] Matilda, *Lantbruksstatik 2012*
- [13] Statistisk årsbok Sveriges jordbruk 2012
- [14] Sammanfattande rapport framsteg. S16
- [15] ÅSUB 2012:3; *Utvärderarnas rapport 2011, Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013*; Fellman, Rundberg
- [16] ÅSUB 2012:1; *Konjunkturläget våren 2012*; Fellman, Kinnunen och Palmer
- [17] ÅSUB; *Statistisk Årsbok 2011*
- [18] Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel.

Odlad åkermark totalt år 2010

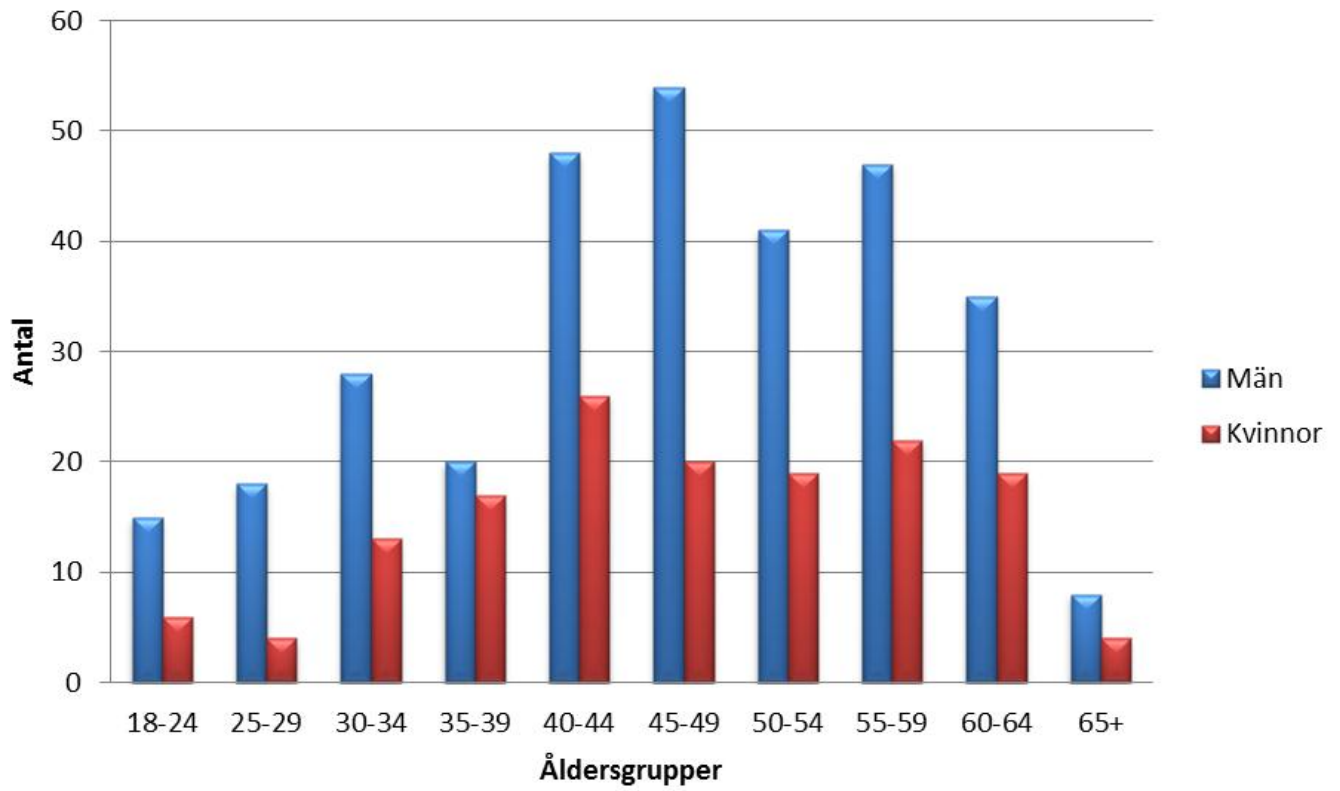
Figur 3

Andelen gårdar 2010

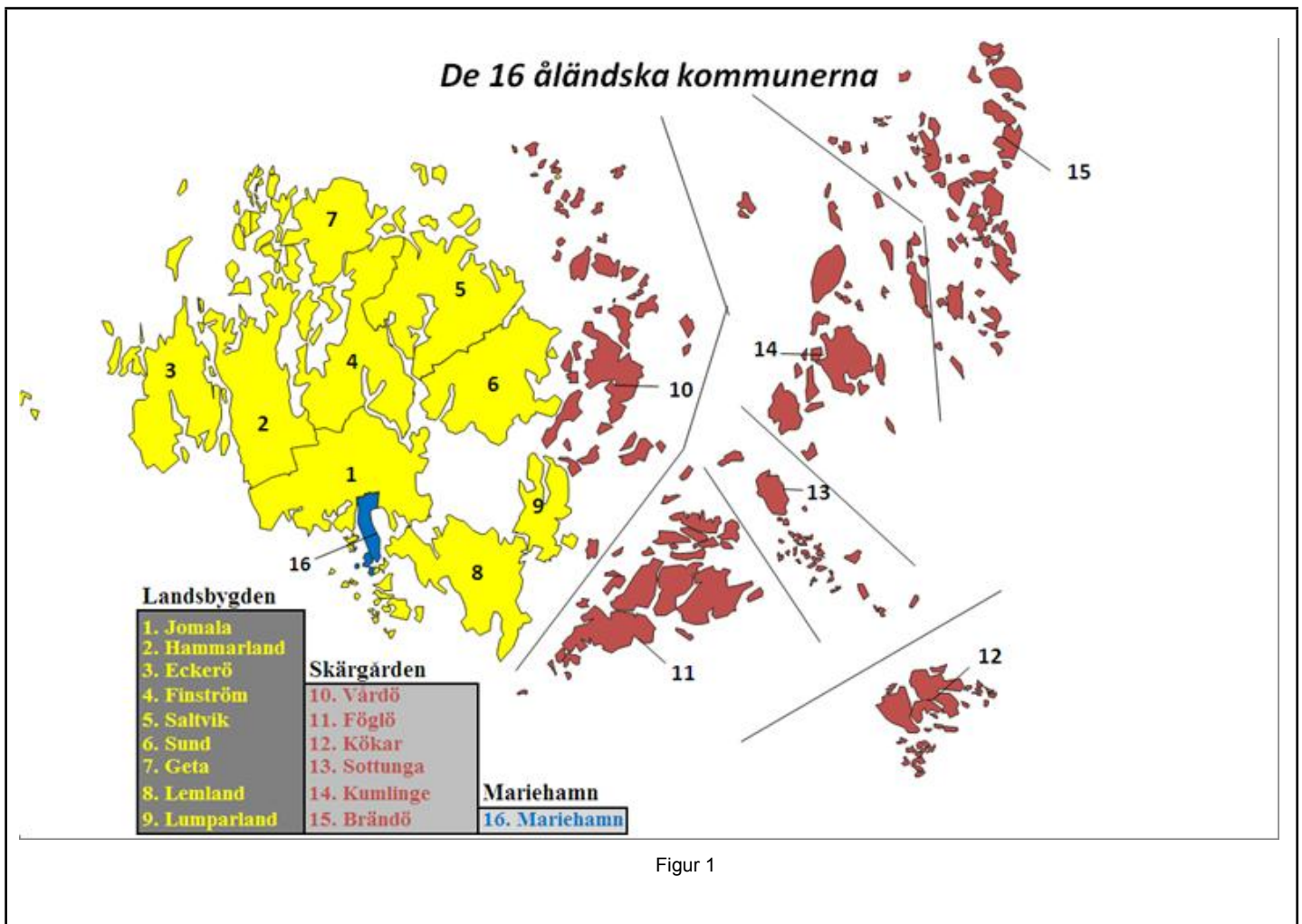

Figur 2

Jordbrukare år 2009

Figur 4

4.1.2. Starka sidor identifierade i programområdet

De väletablerade lokala livsmedelsförädlings- skogs- och handelsföretag med lång erfarenhet, stor kunskap, kontinuerliga satsningar på modern teknik hör till de största styrkorna för den åländska landsbygden och för det åländska jordbruket. För många av våra jordbruk är företagens verksamheter och den snabba interaktionen med marknaden en produktionsförutsättning som skulle vara svår att ersätta.

Primärnäringarna har stor regional betydelse och stora investeringar har gjorts, både i maskiner och i övriga produktionsförutsättningar. Det finns fortsatt investeringsvilja samtidigt som unga jordbrukare har en positiv syn på framtiden. Det finns många kunniga jordbrukare som söker kunskap utanför Åland. Strukturrationalisering pågår inom jordbruket, man arbetar även mot bättre utnyttjande av arealen genom markbyten och ökad samverkan.[1]

Hög produktivitet är viktigt för ett konkurrenskraftigt jordbruk och på Åland finns vissa produktionsinriktningar där man har uppnått hög produktivitet. Till exempel är medelproduktionen inom mjölkproduktionen hög. De åländska produkterna håller hög kvalitet och är säkert och spårbart framställda. Jordbrukets förmåga att producera kollektiva nyttigheter, såsom öppet landskap, betande djur, varierande och omskött natur, uppskattas i samhället. Det finns också visst samhällsintresse för att bibehålla den traditionella landskapsbilden som i sin variationsrikedom är en styrka för landsbygden. Unga jordbrukare är

även annars intresserade av utbildning och positiva till miljöåtgärder.

Det finns goda förutsättningar för trädgårdsproduktion, till exempel äppelodling utgör i dag en viktig inkomstkälla inom jordbruket.

Trots att Åland i sig är litet har man satsat på kvalitativa stödfunktioner till jordbruket. Tillgång finns till rådgivning och försöksverksamhet i samlad form, likaså till laboratorieverksamhet och i viss mån även utbildning som är direkt riktade till jordbruket. En ytterligare fördel med samhällets litenhet är nära kommunikationsvägar dels mellan producenter och förädlare, dels mellan producenter och beslutsfattare.

Läget beträffande bevarande av arter och habitat är generellt goda på Åland varvid det fortfarande finns många sådana värdefulla livsmiljöer i jordbruksmiljön som har bevarat sin karaktär trots att en negativ utveckling av den biologiska mångfalden i jordbruksmiljön redan kan konstateras.

Det mångfacetterade jordbruket med varierande gårdsstorlek tillsammans med det mosaikartade landskapet med små åkrar skapar en varierande jordbruksmiljö där man kan konstatera att den biologiska mångfalden fortfarande är allmänt taget relativt hög. På åkrarna finns fortfarande ett omväxlande inslag av olika grödor och mellan åkrarna finns rikligt med ekologiska korridorer. Man har lyckats bevara en stor naturbetesareal med höga biologiska värden och en stor andel av åkermarken omfattas av ekologisk produktion som anses vara den mest hållbara produktionsmetoden.

Även om odlingssäsongen periodvis kan vara rätt torr finns det ändå generellt sett ett relativt litet behov av att bevattna åkermarken och det totala behovet för uttag av bevattningsvatten är därmed förhållandevis litet. Uttaget av bevattningen består i nuläget av en mindre vattenmängd än den normala avdunstningen från sjöarna och uttagsmängderna har inte påverkat vattenmiljön negativt.

Det finns en förhållandevis god tillgång till olika bioenergikällor på Åland. Fram för allt finns det möjligheter att utnyttja skogsråvaran i en betydligt större omfattning i framställningen av bioenergi och det finns redan en bra infrastruktur utbyggd för detta ändamål. Dessutom är avstånden på Åland korta vilket underlättar både transport av råvara och distribution av slut- och restprodukter. Det finns en relativt bra kunskap om bioenergi och framför allt om biogas och andra alternativa energikällor. Det har också gjorts rätt omfattande utredningar om förutsättningarna för användningen av biogas på Åland.

Det totala dikväveutsläppet från åkermarken på Åland torde vara ringa efter som endast ca 5% av den åländska åkermarken består av organogena jordar från vilka största delen av jordbruksmarkens dikväveutsläpp i allmänhet härstammar ifrån. Utsläppen av växthusgaser som sker vid nyröjning av skog till åkermark torde också vara ringa på grund av att det på Åland sällan förekommer nyröjningar i en större omfattning. Bindningen av växthusgaser bör med all sannolikhet vara relativt god på grund av att en relativt stor andel av markytan är täckt av växtlighet och också över hälften av åkermarken har ett växttäckte året om. Det totala utsläppet av växthusgaser som sker från husdjursproduktionen torde likaså också vara förhållandevis lågt på grund av att det totala antalet husdjur på Åland är relativt litet.

Åland är ett litet och tryggt samhälle med korta beslutsvägar inom både offentliga som de privata strukturerna. Det åländska samhället karaktäriseras generellt av låg kriminalitet. Den sociala servicen är god vad det gäller barndagvård, sjukvård och äldreomsorg. Trots Ålands litenhet finns en god utbildningsstruktur på Åland från grundskolor till en högskola. Högskolan attraherar även till inflyttning till Åland.

Det lilla åländska samhället med korta avstånd innebär också att tillgängligheten är hög vilket ger mycket

fritid. Den ”sociala närheten” familj, dagis, grannar, skola, hälsovård etc. är en styrka i det åländska samhället. Åland är beläget i Östersjön mellan det finska och det svenska fastlandet[2] och kan ur ett större perspektiv även betraktas centralt vad det gäller närheten till storstäder så som Stockholm, Helsingfors och Tallinn.

Åland har ett starkt och aktivt föreningsliv med bra utbud inom exempelvis idrott, kultur, jakt, fiske och friluftsliv. Föreningslivet kan ses som mycket viktigt vad gäller inkludering i ett samhälle. Nyinflyttade blir snabbt involverade i föreningars verksamhet. Med uppdragen skapas sedan nya kontakter och möjlighet till påverkan. Föreningslivet kan ses socialt och bidrar till att människor träffar varandra. Det åländska samhället uppvisar också en långsam med stadig befolkningstillväxt.

[1] Socioekonomisk nulägesbeskrivning s 77-78

[2] Socioekonomisk beskrivning s 6.

4.1.3. Svaga sidor identifierade i programområdet

Näringsen dras med svag lönsamhet och produktivitet med låg timersättning. Strukturrationaliseringen ställer ökade krav på företagsledningsfunktioner. Den åländska jordbrukarkåren har sin relativt höga produktionskompetens till trots fortfarande en del att utveckla ifråga om affärsmässigheten för att höja lönsamheten inom sina företag. Dagens snabba utveckling inom produktion och teknik medför ökat behov av fortbildning. Brist på vidareutbildning och spetskunskap minskar konkurrenskraften.

Även om en omfattande strukturrationalisering har skett under de senaste åren är det åländska jordbruket fortsättningsvis mycket småskaligt sett i ett internationellt perspektiv [1].

Investeringarna blir större och gårdsbruken saknar ofta tillräckligt med kapital som kunde fungera som garanti för lån. Småskaligheten medför sämre effektivitet och en högre kostnadsnivå, vilket är till nackdel även med tanke på lönsamheten. Avkastningen på insatt kapital är låg. En nackdel av litenheten är att producenterna blir mycket bundna vid sin verksamhet. Detta gäller även i fråga om utbildning, många producenter anser sig inte ha tid att delta i sådan kompetenshöjande utbildning som ordnas på Åland.

En klar trend är att den äldre generationen fortsätter att arbeta med jordbruk så länge att de unga hinner skaffa sig andra yrken och karriärer innan de skulle få möjlighet till generationsväxling, vilket inte heller uppmuntrar de yngre att ta över gårdsbruk. Ålderstrukturen inom primärproduktionen domineras av äldre odlare, medelåldern är högre än i omkringliggande regioner. Den omfattande byråkratin som idag omger jordbruket uppfattas också avskräckande.

Dagens stödsystem med arealstöd och minskad betydelse för värdet av produkterna leder till passivisering och påverkar strukturutvecklingen negativt. Systemet medför även kapitalisering av stödets värde i markens värde, vilket i sin tur leder till att mark- och arrendepriiser drivs upp med hämmad strukturutveckling, sämre utnyttjande av potentialen i marken samt till och med brist på odlingsmark som följd. Få producenter ökar risken för snabba ändringar i mängden råvara till förädlingsleden.

Det åländska samhällets litenhet medför att det största fokus för landsbygdsföretagen på Åland ligger på en export av produkterna från Åland, till skillnad från många andra orter där den lokala marknaden har stor

betydelse och medger goda möjligheter till direktförsäljning. För Ålands del är den lokala marknaden begränsad under en stor del av året med undantag för den intensiva turistsäsongen.

Det insulära läget medför nackdelar. Även om färjekommunikationerna till Åland är goda är transportkostnaderna betydande för exporten av produkter och importen av förnödenheter. Kostnadsläget är högt på Åland, vilket delvis kan förklaras med de fördyrande transporterna, men det finns även andra faktorer som påverkar såsom den generella småskaligheten och begränsad konkurrens inom vissa branscher. Få uppköpare i förädlings-, förmedlings- och grossistleden kan även vara till nackdel med tanke på lönsamheten inom delar av primärproduktionen. Det finns en tradition inom livsmedelssektorn att hålla relativt stabila producentpriser. Inga särskilt riskfyllda fluktuationer i prisnivån förekommer, även om producentpriserna annars ligger på en relativt låg nivå.

Den förädlingsindustri som finns på Åland är avgörande för jordbruket idag. En liten lokal marknad i sig kan utgöra en begränsning av för utökad förädling. Det råder brist på utbildad arbetskraft inom delar av livsmedelsindustrin. Likaså kunde förädlingsgraden på de produkter som exporteras vara högre för att minska betydelsen av t.ex. transportkostnaderna. Inom vissa produktionsinriktningar och även för uppköparnas del finns problem med matchningen mellan det som produceras och det som efterfrågas lokalt. Områdesvis är också odlingen för intensiv med sämre skördar och dålig växtföljd till följd, vilket i sig sätter sina spår på lönsamheten. Till exempel inom potatisodlingen har man tappat en betydande volym på grund av sämre avkastning och därpå följande försämring av lönsamheten. Ett problem inom ekologisk odling är att det fortsättningsvis verkar vara svårt för konsument och producent att hitta varandra även om efterfrågan för produkterna finns.

Avfallshanteringen behöver få en tillfredställande lösning för fortsatt hållbar djurhållning, speciellt då utvecklingen går mot allt större enheter och koncentrationen av djur inom vissa områden inom landskapet ökar.

Det har under en lång tid skett en eutrofiering av sjöar och av vattnet i den åländska skärgården på grund av näringsutsläpp från landbaserad verksamhet och jordbruket står fortfarande för en betydande del av detta utsläpp trots att jordbrukets näringsbalanser har förbättrats. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakningen. Fosfor försas i vattnet med fasta jordpartiklar medan kvävet i första hand urlakas i löst form i markvattnet.

Fosforhalten i åkermarken är fortfarande generellt hög vilket i kombination med de låga pH-värden gör att det finns en risk för näringsläckage från åkermarken. På grund av att husdjursproduktionen har koncentrerats till allt större enheter är dessutom näringsbelastningen från stallgödseln ett växande problem. Stallgödselns höga fosforinnehåll förorsakar även problem på gårdsnivå på grund av att en del av åkermarken har så höga fosforvärden att endast små mängder eller ingen stallgödsel alls kan spridas på den. De höga fosforhalten i både stallgödseln och i åkermarken gör därmed att det krävs stora spridningsarealer och gårdens egen åkermark räcker inte alltid till för en optimal spridning. Detta kan leda till att fosforhalten i åkermarken förhöjs ytterligare med ett ökat näringsläckage som följd.

Man kan börja se en försämring av markens produktionsförmåga som främst beror på den försämrade markstrukturen och den sjunkande halten av organisk substans i åkerjorden. Trots att det åländska jordbruket generellt omfattar ett varierande inslag av olika odlingsgrödor har utvecklingen på en del enskilda gårdar av ekonomiska orsaker gått till en allt ensidigare odling med sämre växtföljder vilka i kombination leder till en försämrad markstruktur och utarmning av marken. Markstrukturen har försämrats också till följd av den begränsade tillgången på åkermark som lett till att man av ekonomiska orsaker har

blivit tvungen att ha ett kortare växtföljdsomlopp där samma gröda odlas med allt kortare intervaller. Detta är ett problem i speciellt potatisodling där behovet av att motverka växtföljdsrelaterade sjukdomar är särskilt stort. Dessutom bedrivs husdjursproduktion på allt färre gårdar varför allt mindre areal tillförs stallgödsel vilken har en positiv inverkan på markstrukturen. Speciellt på arrendemark med kort arrendetid har produktionsförmågan försämrats ytterligare av att det inte har varit ekonomiskt försvarbart att bl.a. underhållskalka eller utföra andra grundförbättringsåtgärder så som dikesrensning eller täckdikning. En dålig produktionsförmåga leder till sämre skördar och till ett sämre utnyttjande av näringsämnen i marken och ökar därmed risken för näringsläckage.

Även om kulturmarksarter och biotoper fortsättningsvis mår förhållandevis bra på Åland och Ålands geografiska läge skapar goda förutsättningar för mångformig natur överlag, har förändringar i jord- och skogsbrukets struktur och metoder redan negativt påverkat landskapsbilden och den biologiska mångfalden. Ett stort antal arter har försvunnit sedan 1900-talets början. De största problemen med tanke på biodiversitet är skogsbruk som gynnar kalavverkningar och jämnåriga trädbestånd, igenväxning av betes- och ängsmarker, upphörande av bete samt att landskapselement elimineras som odlingshinder. Igenväxningen av kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur. Den leder också till en mera sluten landskapsbild. Igenväxningen beror dels på att betningen kan ha upphört helt på de gårdar som har slutat med djurproduktionen men också på att betetrycket är generellt för lågt fram för allt på de frodiga betena.

En närmare analys av anslutningen till de enskilda insatserna inom jordbrukets miljöstöd visar att intresset för vissa av dem har varit förhållandevis litet även om anslutningsgraden till jordbrukets miljöstöd generellt är hög. Sådana insatser är bl.a. sådd av fånggröda, mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling och minskad gödning. Detta kan tyda på brister i ersättningssystemet. Dels kan genomförandet av insatsen upplevas som för kostsamt i förhållande till ersättningen varvid man låter bli att välja den, dels kan genomförandet i praktiken upplevas som för besvärligt. Som exempel på det sist nämnda kan nämnas de skärpta villkoren för djurtäthet och tilläggsutfodring på de sk. prioriterade naturbeten.

Under vissa år kan speciellt början av odlingsäsongen vara rätt torr och det kan krävas bevattning för att grödan ska växa optimalt. På de gårdar som inte befinner sig i närheten av en lämplig ytvattenförekomst kan det finnas risk för att det under längre torrperioder, speciellt i framtiden, uppstå brist på lämpligt bevattningsvatten vilket kan leda till att grundvatten och dricksvatten ur kommunala vattenledningsnät kan komma att användas som bevattningsvatten i en större utsträckning.

På grund av det nordliga klimatet är energiförbrukningen inom lantbruket förhållandevis stort jämfört med situationen på sydligare breddgrader. Speciellt uppvärmning av produktionsbyggnader och torkning av spannmål förbrukar relativt stora mängder energi. Energilösningarna på gårdarna är förhållandevis gamla och en stor del av energin produceras fortsättningsvis i gamla brännoljaepannor. Även om man redan har börjat använda förnyelsebara energikällor i jordbruksverksamheten är jordbruket dock ännu i stor grad beroende av fossila bränslen.

Trots att man anser att det finns en förhållandevis bra tillgång på råvara för bioenergi har man konstaterat att de enskilda substraten som kan användas för framställning av biogas utgörs trots allt av för små volymer. Man anser också att det med dagens teknik inte är lönsamt att bygga biogasanläggningar på enskilda jordbruksföretag.

Trots att det totala utsläppet av växthusgaser från djurproduktionen bedöms vara relativt litet på Åland står produktionsgrenen ändå för de största utsläppen av jordbrukets växthusgaser på Åland. På basen av

forskningsrapporter kan man dra den slutsatsen att det fortfarande sker vissa mindre utsläpp vid stallgödselhantering. Även om största delen av den åländska åkermarken består av mineraljordar sker det oaktat också ett visst utsläpp av dikväveoxid från åkermarken till följd av den naturliga mineraliseringen av kvävet i marken.

Generellt uppmärksammas klimatfrågorna i en allt större grad i olika sammanhang men kunskapen om utsläppen av olika växthusgaser från speciellt jordbruket kan trots det konstateras vara allmänt rätt svag inom både förvaltningen, rådgivningen och näringen. Dessutom görs det varken mätningar eller undersökningar från olika lokala utsläppskällor vilket försvårar identifieringen av de största problemområdena inom jordbruket på Åland.

Till det lilla samhällets nackdelar hör småskalighetsproblematik i form av sårbarhet i verksamheter som bygger på få personer. Intresset att verka frivilligt inom föreningsliv tenderar att minska trots att det är ett viktig områden inom det Åländska samhället inte bara inom fritidssektorer utan även inom t.ex. sociala-, brand- och räddningsfunktioner. Det åländska samhället är i många sammanhang för litet underlaget för kunder/besökare är inte alltid tillräcklig för att skapa lönsamhet i olika verksamheter/evenemang.

Åland har en lång tradition inom turism- och besöksnäringen. Turismen är viktigt för den åländska ekonomin[2]. Ålands turismsäsong är dock väldigt kort. Turismsäsongen på Åland är idag omkring sex veckor under sommartid. De volymer av turister som Åland tidigare haft kan man inte längre locka under den korta säsongen. Åland måste hitta nya intressen som drar, skapa flera säsonger och locka turister året runt.

Under de senaste 20 åren har antalet ålänningar om utbildat sig ökat. Åland saknar i jämförelse med större samhällen möjligheten att vara helt självförsörjande inom utbildning[3]. Många ålänningar högskoleutbildar sig i Finland och Sverige. När studierna är färdiga upplever ungdomarna att det inte erbjuds tillräckligt ”högkvalificerade” respektive matchande arbeten för deras högskoleexamen på Åland. Det finns få arbetsplatser på Åland som kräver specialkompetens.

När inflyttare kommer till Åland är det mycket viktigt att språkintegreringen sköts. Om man inte kan språket får det flera följd effekter som är dyra för samhället. Det behövs språkundervisning på daghem och skolor för att motverka detta i framtiden. Vuxna inflyttare måste språkintegreras för att kunna komma in på den åländska arbetsmarknaden. Ofta är det problematiskt att anställa utlänningar som inte förstår språket.

I det åländska samhället finns få stora företag. De stora företagen har stor påverkan i samhället då de omsätter mycket kapital och skapar många arbetsplatser för ortsbefolkningen. Åland är sårbart om något av dessa företag går dåligt, måste avvecklas eller säljs. T.ex. Chipsen och ÅCA bygger på att det finns råvara - utan råvara existerar inte dessa företag.

[1] Socioekonomisk nulägesbeskrivning s 77

[2] Socioekonomiskbeskrivning s. 10

[3] Socioekonomisk beskrivning s. 9

4.1.4. Identifierade möjligheter i programområdet

Potential för ökad export av produkter finns eftersom Åland ligger i närheten av stora befolkningscentrum inom närregionen vilket medför underlag till ytterligare utveckling av företagsamheten på landsbygden. I dagsläget vill livsmedelsindustrin öka sina volymer.

För att kontinuerligt förbättra och uppdatera kunskaperna inom producentkåren kan man dels utveckla vidare anlåtande av rådgivning och inhämtning av spetskunskap utifrån. Rådgivning på gårdsnivå kunde vara en möjlighet för att bättre kunna kartlägga och åtgärda luckor i kunskapen och för att bättre veta var de riktade insatserna kunde sättas in. Man kan utveckla utbildning i samarbete med skolor utanför Åland. Skräddarsydda utbildningar kan hållas i projektform, såsom det har gjorts inom potatisodlingen. Även producentgrupper för kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte är en möjlighet inom utbildningen.

Åland har ett eget landsbygdsutvecklingsprogram, vilket tillsammans med egen lagstiftningsbehörighet inom vissa områden ger förutsättningar att på ett bra sätt styra och stöda näringarna. Möjligheter finns att formulera specifika åtgärder i syfte att öka tillgängligheten av marken för aktiv odling för att höja produktiviteten. Det finns också en viss möjlighet att se till att tillräckliga resurser för utbildning och annan kunskapsöverföring finns.

En förbättring av kvaliteten hos det som produceras kunde ge ytterligare mervärde och därmed en ökad lönsamhet. En möjlighet för ökningen av produktionen ligger i samarbete och markbyten då man både kan uppnå en bättre växtföljd samtidigt som skördarna torde öka. På detta sätt kunde man få in arealer som idag odlas tämligen extensivt till mera aktiv produktion utan att för den skull riskera ökad miljöbelastning eller utarmning av biodiversiteten. Naturbetesarealen gynnar bevarandet av biodiversitet.

Förbättrad utnyttjande och tillvaratagande av olika slags avfall kunde uppnås genom en biogasanläggning som skulle kunna ta emot avfall från slakterileden, växtodlingen och andra verksamheter där icke farligt avfall kan hanteras [1]. Olika former av bioenergi kan ersätta andra energikällor och kan även leda till en förbättrad miljö och minskade utsläpp.

Eftersom transportkostnaderna utgör en stor kostnad även för exporten av produkter från Åland är en ökad förädlingsgrad en möjlighet. Transportkostnaden tenderar att utgöra en mindre andel av priset för en förädlad produkt än för oförädlade råvaror. Egen fodertillverkning på Åland kan bidra till lönsamhet för djurproducenter eftersom de i hög grad är beroende av proteinfoder utifrån.

De nya finansieringsformerna, som ges möjlighet till kan ge nya förutsättningar i samband med företagsetableringar och även garantera driftskapital i vissa fall. Riskkapital kan utgöra en möjlighet i renodlade företagsverksamheter även på landsbygden, även om det oftast inte är tillämpligt i traditionella familjejordbruk[2] [3]

Ett ökat samarbete mellan förädlingsleden, rådgivningen, försöksverksamheten och produktionsleden kan ge förutsättningar att utveckla nya produkter och att därigenom öka lönsamheten i hela livsmedelskedjan.

Jordbrukarnas miljömedvetenhet och intresse att genomföra miljöinsatser gör att det finns goda möjligheter för ett brett miljöarbete på gårdarna även i framtiden. Den höga anslutningen till jordbrukets miljöstöd gör att de flesta lantbrukare redan idag känner till systemet och torde därmed lätt kunna ta till sig och genomföra även mera utvecklade miljöinsatser.

Programmets möjligheter till olika typer av miljöstödsåtgärder till förmån för vattenkvalitet riktade till

jordbruket innebär möjlighet att skapa goda verktyg att genomföra landskapsregeringens vattenvårdsprogram i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten.

Att odlarkåren i sig inte är stor innebär att det är relativt lätt att nå ut till alla med rådgivning och information. Dessutom är Åland som en geografiskt avgränsad region ett förhållandevis litet insatsområde. Detta gör att det vid behov är möjligt att på en rätt detaljerad nivå kartlägga de områden som är speciellt känsliga och utsatta ur ett miljöperspektiv varvid möjligheten att rikta åtgärderna till rätta ställen blir bättre. Jordbrukarna i de berörda områdena kan lätt identifieras och involveras i processen redan i ett tidigt skede vilket förhoppningsvis ökar viljan att genomföra de åtgärder som just i det egna området anses vara viktiga.

Det åländska lantbruket omfattar i dagsläget arealer som under en längre tid har legat i vall eller i olika slags träda. Denna areal ger bra möjligheter att höja det åländska jordbrukets produktivitet på ett miljömässigt hållbart sätt, t.ex. genom markbyte varvid det torde finnas bra möjlighet att bruka mera extensivt den areal som redan länge har odlats intensivt om mark med bra struktur och produktionsförmåga kan fås in i växtföljden.

Efterfrågan på ekologiska livsmedel bedöms öka i takt med att konsumenterna blir allt mer intresserade av livsmedlens ursprung. Detta kan leda till en ökad produktion av ekologiska livsmedel också på Åland. Arealen som odlas enligt hållbara ekologiska produktionsmetoder torde därmed även i fortsättningen utgöra en betydande del av den totala åkerarealen på Åland.

Man ser också möjligheter för en ökad användning av stallgödsel från husdjursgårdar i ett kretsloppssystem på växtodlingsgårdarna. Samarbetet mellan husdjursgårdarna och växtodlingsgårdarna kan i detta hänseende konstateras redan ha ökat under den senaste tiden på grund av djurgårdarnas ökade behov av att sprida sin stallgödsel utanför den egna gården men man ser också potential för ett ytterligare ökat samarbete framför allt på grund av de ökande besättningsstorlekarna. Ett bra kretsloppssystem beräknas kunna leda till att användningen av handelsgödselmedel minskar på Åland överlag samtidigt som växtodlingsgårdarna kan dra ytterligare nytta av stallgödseln i form av en ökad halt av organiskt material i jorden och i form av en förbättrad markstruktur samtidigt som en ökad resurseffektivitet uppnås och en utveckling mot kretsloppssystem med näringsämnescykler.

Även om det i nuläget inte finns ett uttalat behov av att minska uttaget av bevattningsvatten från sjöarna kan man ändå se möjligheter att effektivisera vattenanvändningen i jordbruket i framtiden. Den rätt betydande mängden regn- och smältvatten som finns i marken under höst och vår kan tas tillvara och användas för en optimal bevattning under växtperioden vilket minskar behovet av att använda grundvatten och vatten från sjöar för bevattning vilket ökar resurseffektiviteten inom lantbruket.

Trots att lantbrukarna generellt är miljöintresserade och yrkeskunniga upplever man att det inte i någon större omfattning har funnits intresse för energifrågor. Man bedömer ändå att det finns goda möjligheter att börja arbeta med energifrågor även på gårdsnivå, fram för allt om energipriserna fortsätter att stiga.

Även om det inte anses ekonomiskt försvarbart att bygga biogasanläggningar på enskilda lantbrusföretag kan man se att det finns potential för utveckling av biogasproduktion i större enheter som kan använda flera olika substrat för att få en bättre lönsamhet och effektivitet.

Trots att störst delen av stallgödseln redan lagras i rätt nya gödselvårdsanläggningar kan man konstatera att det fortfarande finns möjligheter att utveckla och förbättra lagringssätten för att minska läckaget till luften och därmed främja en begränsning av och anpassning till klimatförändringen. Man kan också konstatera att

det finns möjligheter att minska riskerna för utsläppen som sker när stallgödsel sprids på åkermark och skapa effektiva metoder som ger resultat i form av kolbindning.

Man bedömer att det också finns goda möjligheter att i en större omfattning införa sådana odlings- och produktionsmetoder som kan öka koldioxidbindningen i marken gynnande klimatarbetet.

På Åland finns många småföretag. Dessa har möjlighet att växa och anställa ny arbetskraft vilket innebär att nya arbetsplatser skulle skapas. Diversifiering av det traditionella lantbruket är en möjlighet för att skapa nya attraktioner på den åländska landsbygden.

Inflyttning av pensionärer till Åland skapar möjligheter. Inflyttningen skapar behov och tjänster i samhället (privat städning, resor etc). Pensionärerna har vanligen relativt god ekonomi. Pensionärerna konsumerar varor, tjänster och service i det åländska samhället.

Marknadsföringen av de åländska utbildningarna utanför Åland så studenter kommer till Åland för att studera. Studieinflyttningen innebär ökat underlag för kvalitativa utbildningar, ökat befolkningsunderlag i samhället, potential för permanent inflyttning alternativt nätverksgrund för framtiden ifall de väljer att flytta från Åland igen. Inflyttade studenter erhåller dessutom studiestöd från annan ort vilket gynnar den åländska ekonomin.

På Åland finns fyra årstider som går att utnyttja ur turistisk synvinkel – alla årstider har sin charm. Långa milda höstar är exempelvis gynnsamt för sportfiske. [4]

På Åland finns i dagsläget redan en väletablerad och välunderhållen infrastruktur och utrymmen för inflyttade i skolor, dagvård osv. I många skolor på Åland, speciellt i Skärgården, finns möjlighet att ta emot många flera elever utan större åtgärder eller kostnadsökningar. Samma gäller för barndagvård, platser finns på många daghem i glesbygden och skärgården. Det åländska samhället har potential att hantera en befolkningsökning.

En ökad generationsväxlingstakt inom företagen skulle innebära att kommer in nya entreprenörer i branscherna med idéer och visioner för utveckling vilket kan i sin tur kan främja arbetsmarknaden och ge möjlighet till nya arbeten och inflyttning.

Det finns möjlighet för utökad naturföretagande i bl.a. den Åländska Skärgården. Inom turism- och hästnäringen finns en efterfrågan inom exempelvis turridning[5].

En stor del av de åländska ungdomarna utbildar sig idag i andra regioner. Om det åländska samhället kan locka tillbaka dessa kommer mycket ny kunskap till samhället som de skaffat sig vid studierna utomlands. Även återvändande vuxna (tex pensionärer) har kunskap med sig som gynnar det Åländska samhället.

Åland som Östersjöns mittpunkt med närhet till storstäderna i kombination med goda förbindelser tack vare av taxfreeundantag. Taxfreeundantaget skapar goda förutsättningar att snabbt kunna ta sig till och från Åland till betydande huvudstäder så som Tallinn, Helsingfors och Stockholm. Vackert naturlandskap med närheten till havet skaparmöjligheter till attraktiva bostadstomter överallt på Åland. Genom aktiv byggnadsplanering dessutom tillgängligt för alla.

[1] Socioekonomisk nulägesbeskrivning s 73

[2] Socioekonomisk nulägesbeskrivning s 77

[3] Små företags kapitalförsörjning på Åland , ÅSUB: Rapport 2012:6 s 33, 45-46

[4] Socioekonomisk beskrivning s. 38

[5] Undersökning ”Hästnäringens betydelse för Åland”

4.1.5. Hot identifierade i programområdet

De åländska företagen inom livsmedelsförädling, skogsindustri och handel utgör en viktig stomme för det åländska jordbruket. De åländska industriföretagen är småskaliga och de hotas ständigt av den globala marknaden till följd av prispress från billig import av produkter som konkurrerar med den lokala produktionen.

Utslagning av någon eller några av de lokala förädlingsföretagen skulle troligen vara förödande för hela den sektor som skulle beröras. Även ökad brist på yrkeskunnig arbetskraft till förädlingsindustrin är ett hot så till vida den leder till problem att få tillräckligt med kompetent personal för att säkerställa alla leder i produktionen. Minskade anslag för rådgivning kan i sin tur leda till kompetensflykt om kunniga rådgivare lämnar landskapet. Även möjligheterna att ta in spetskompetens blir sämre sådant fall.

Att en stor andel av inkomsten inom vissa produktionsgrenar utgörs av stöd och ett starkt beroende av stödpolitiken utgör en stor osäkerhetsfaktor. Kvoterings- och produktionsbegränsningar samt osäkerhet kring utveckling av dessa hos till orosmomenten. Tillsammans med sämre möjligheter till finansiering, exempelvis i fråga om investeringsstöd leder osäkerheten och stigande kostnader till en negativ attityd och pessimism inom producentkåren som i sig kan vara ett hot mot utvecklingen. Jordbruket på Åland kan i sådant fall bli allt mer karaktäriserat av stigande medelålder, långsam eller ingen utveckling och få nyetableringar. Ökad byråkrati i anknytning till jordbruksproduktionen utgör också ett hot, flera kan välja att avsluta med produktionen. Ytterligare försämring av lönsamheten till följd av ogynnsam prisutveckling och ökade kostnader på transporter och insatsvaror leder också till minskad produktion. Flera potentiella unga jordbrukare drar sig för att ta över gårdsbruk och skuldsätta sig under de osäkra premisser som råder idag.

Arronderingen av markerna och ägandestrukturen utgör ett hot mot utvecklingen mot mera rationell produktion. Ofta ligger åkerskiften som tillhör flera markägare sida vid sida, insprängda mellan varandra, berg och vattenområden, vilket försvårar bildandet av större enhetliga områden. Minskad djurhållning ger en negativ utveckling i form av igenväxt landskap och minskning av det kapital som finns på Åland i form av en mosaikartad omväxlande landskapsbild. Igenväxningen leder också till minskad biodiversitet. Specifikt kan också konstateras att styrningen till större enheter och intensiv produktion även kan leda till att småskaliga traditionella enheter försvinner och att potential till diversifierad produktion går förlorad.

Välfungerande kommunikationer till och från Åland är oumbärliga för den åländska produktionen, stora minskningar i dem utgör ett allvarligt hot.

Den pressade ekonomiska situationen som många jordbrukare befinner sig i i dagens läge kan leda till ett minskat miljöengagemang och ett minskat intresse att värna om olika biotoper. Behovet av att öka gårdens produktivitet och konkurrenskraft kan dessutom leda till att man tar i bruk nya odlingsmetoder som inte är

hållbara och som påverkar jordbruksmiljön negativt. I takt med att gårdarna blir större finns det dessutom allt mindre tid för att genomföra mera krävande miljöinsatser på biotoper som finns utanför den brukade arealen så som på naturbeten, ängar och andra ur naturvårdssynpunkt värdefulla områden. Dessutom är jordbruksnäringen starkt reglerad och byråkratiserad vilket medför både ett betydande merarbete speciellt på husdjursgårdar och i vissa fall också begränsningar för verksamheten. Även bra miljöinsatser riskerar bli genomförda om byråkratin kring genomförandet upplevs som för betungande.

Det finns redan nu tecken på att man allt efter som gårdsstorleken ökar börjar överge de minsta åkrarna som ligger olägligt till. Man kan också se en tendens av att en allt större areal lämnas obrukad i samband med att man upphör med produktionen. Speciellt naturbeten som finns på gårdar som upphör med djurproduktionen blir i allt större utsträckning obetade.

Inom husdjurproduktionen och särskilt inom mjölkproduktionen har utvecklingen lett till att besättningsstorlekarna har ökat. Man kan redan nu se att behovet av att ytterligare utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft kommer inom den närmaste framtiden att leda till kraftigt växande besättningar. Husdjuren kommer förmodligen att koncentreras till större besättningar vilket kan innebära en växande punktbelastning.

En ökad exploatering av jordbruksmark är ett starkt hot för många livsmiljöer i jordbrukslandskapet. De stigande mark- och arrendepriiserna gör att marken förvandlas till ett investeringsobjekt och övergår i allt större grad till andra användningsändamål varvid många biotoper förstörs eller lämnas oskötta.

Klimatförändringen förväntas påverka också jordbruket. Man bedömer att Åland hamnar i en ny klimatzon med förlängd växtperiod och därmed ett förändrat ekosystem och en förändrad biologisk mångfald. Nya arter kommer att etablera sig och andra arter kommer att konkurreras ut. Alltefter som klimatet blir varmare kan nya växtsjukdomar och skadedjur etablera sig i landskapet vilken kan öka användningen av kemiska bekämpningsmedel. Dessutom kan den ökade nederbördsmängden leda till ytterligare markpackning speciellt på lerjordar. Gränsöverskridande utsläpp av näringsämnen från atmosfärisk deposition och från havsvattenströmmar kan komma att öka vilket kan påverka samtliga ekosystem negativt.

För tillfället kan man inte se några större hotbilder varken vad beträffar jordbrukets vatten- eller energianvändning eller utsläpp av växthusgaser från jordbruket på Åland. Dock kan påföljderna av klimatförändringen leda till variationer i väderförhållandena varvid extrema torrperioder under växtperioden kan bli allmänna. Jordbrukets vattenuttag från grundvatten och sjöar kan därför komma att öka vilket kan resultera i vattenbrist under torrperioder.

Inom sysselsättningen finns hotbilder i form av matchningsproblem, arbetsplatser finns men inte personer med rätt kompetens samt ökad ungdomsarbetslöshet. Många av de enklare arbetena som exempelvis fanns inom primärnäringarna förr har idag rationaliserats bort. Tidigare lärde man sig ett yrke, var springpojke och arbetade sig sedan uppåt i en organisation. Idag ser trenden annorlunda ut och det behövs teoretisk utbildning till allt - helst högskola.

Många äldre med rötter på Åland väljer att återflytta vid pensioneringen. De har under sitt yrkesverksamma liv varit bosatta på andra håll, ofta i Sverige. Med dagens skattesystem betalar de ingen (kommunal)skatt på pensionen på Åland, men är i stigande ålder allt mer beroende av äldreomsorg samt hälso- och sjukvård. Skatten går någon annanstans och den ekonomiska belastningen för Åland kan bli stor.

Trenden i världen pekar mot en ökad urbanisering – människor söker sig till större städer. Trenden på Åland liknar övriga världen och är ett hot mot bl.a. Skärgårdens existens. I ett större sammanhang kan det bli ett

hot mot Åland.

Skulle Tax-free undantaget tas bort skulle högst antagligen en stor del av Ålands goda förbindelser till Finland och Sverige försvinna samt priserna för att ta sig från och till Åland öka väsentligt vilket vore ett stort hot mot hela det åländska samhället. För att Åland skall vara attraktivt som boplats är goda förbindelser och kommunikationer en förutsättning.

4.1.6. Indikatorer för gemensamma sammanhang

I Socioekonomisk situation och situation på landsbygden					
1 Befolkning					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Invånare	28 354	2012	28 916	2018
<p>Comment: Statistikmeddelande Befolkning 2014:1, Ålands Statistik och Utredningsbyrå (ÅSUB). I övrigt gäller att statistik i hämtad från Eurostat i förstahand, där regional statistik från Eurostat inte funnits att tillgå har statistik hämtats från Åsub (15, 29, 45)</p> <p>Uppdaterad siffra grundas på officiella statistiska uppgiften för 2014 från Ålands Statistik och utredningsbyrå (ÅSUB))</p>					
landsbygd	% av total	100	2012		
mellanliggande	% av total	NA			
stad	% av total	NA			
specifik landsbygdsdefinition som används för mål T21; T22 och T24 (i förekommande fall)	% av total				
2 Åldersstruktur					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt < 15 år	% av den totala befolkningen	16,4	2012		
totalt 15–64 år	% av den totala befolkningen	64,7	2012		
totalt > 64 år	% av den totala befolkningen	18,9	2012		
landsbygd < 15 år	% av den totala befolkningen	16,4	2012		
landsbygd 15–64 år	% av den totala befolkningen	64,7	2012		
landsbygd > 64 år	% av den totala befolkningen	18,9	2012		
3 Område					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Km2	1 580	2012		
landsbygd	% av det totala området	100	2012		
mellanliggande	% av det totala området	NA			
stad	% av det totala området	NA			
4 Befolkningstäthet					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Inv./km2	18,2	2011		
landsbygd	Inv./km2	18,2	2011		
5 Sysselsättningsnivå					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (15–64 år)	%	80,9	2012		
män (15–64 år)	%	81,3	2012		
kvinnor (15–64 år)	%	80,4	2012		

* landsbygd (glesbygd) (15–64 år)	%	NA			
totalt (20–64 år)	%	86	2012		
män (20–64 år)	%	86,6	2012		
kvinnor (20–64 år)	%	85,4	2012		
6 Nivå för egenföretagande					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (15–64 år)	%	15,7	2012		
7 Arbetslöshetsnivå					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (15–74 år)	%	1,3	2012		
ungdomar (15–24 år)	%	5,6	2012		
landsbygd (glesbygd) (15–74 år)	%	NA			
ungdomar (15–24 år)	%	NA			
8 BNP per capita					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Index PPS (EU-27 = 100)	137	2010		
* landsbygd	Index PPS (EU-27 = 100)	136,6	2010		
9 Fattigdomsnivå					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	% av den totala befolkningen	20,5	2012		
* landsbygd (glesbygd)	% av den totala befolkningen	18,4	2012		
10 Struktur på ekonomin (fast bruttoinvestering)					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	miljoner euro	977,2	2010		
primärt	% av total	2,4	2010		
sekundärt	% av total	15,7	2010		
tertiärt	% av total	81,9	2010		
landsbygd	% av total	100	2010		
mellanliggande	% av total	NA			
stad	% av total	NA			
11 Struktur på sysselsättningen					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 personer	17,6	2010		
primärt	% av total	6,3	2010		
sekundärt	% av total	13,6	2010		
tertiärt	% av total	80,1	2010		
landsbygd	% av total	100	2010		
mellanliggande	% av total	NA			
stad	% av total	NA			
12 Arbetsproduktivitet per ekonomisk sektor					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år

totalt	euro/person	55 522, 7	2010		
primärt	euro/person	21 181, 8	2010		
sekundärt	euro/person	64 125	2010		
tertiärt	euro/person	56 737, 6	2010		
landsbygd	euro/person	55 522, 7	2010		
mellanliggande	euro/person	NA			
stad	euro/person	NA			

II Jordbruk/sectorsanalys					
13 Sysselsättning per ekonomisk aktivitet					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 personer	15,3	2012		
jordbruk	1 000 personer	0,7	2012		
jordbruk	% av total	4,4	2012		
skogsbruk	1 000 personer	0,1	2012		
skogsbruk	% av total	0,6	2012		
livsmedelsindustri	1 000 personer	0,3	2012		
livsmedelsindustri	% av total	1,9	2012		
turism	1 000 personer	0,5	2012		
turism	% av total	3,4	2012		
14 Arbetsproduktivitet i jordbruk					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	EURO/ÅAE	11 590,1	2009 - 2011		
15 Arbetsproduktivitet i skogsbruk					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	EURO/ÅAE	29,1	2011		
16 Arbetsproduktivitet i livsmedelsindustrin					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	euro/person	52 518,1	2010		
17 Jordbruksföretag					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Antal	580	2010		
jordbruksföretagets storlek < 2 Ha	Antal	40	2010		
jordbruksföretagets storlek 2–4,9 Ha	Antal	60	2010		
jordbruksföretagets storlek 5–9,9 Ha	Antal	80	2010		
jordbruksföretagets storlek 10–19,9 Ha	Antal	110	2010		
jordbruksföretagets storlek 20–29,9 Ha	Antal	60	2010		
jordbruksföretagets storlek 30–49,9 Ha	Antal	110	2010		
jordbruksföretagets storlek 50–99,9 Ha	Antal	90	2010		
jordbruksföretagets storlek > 100 Ha	Antal	40	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek < 2 000 standardresultat	Antal	40	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 2 000–3 999 standardresultat	Antal	60	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 4 000–7 999 standardresultat	Antal	80	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 8 000–14 999 standardresultat	Antal	80	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 15 000–24 999 standardresultat	Antal	50	2010		

jordbruksföretagets ekonomiska storlek 25 000–49 999 standardresultat	Antal	110	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 50 000–99 999 standardresultat	Antal	80	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 100 000–249 999 standardresultat	Antal	70	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 250 000–499 999 standardresultat	Antal	10	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek > 500 000 standardresultat	Antal	0	2010		
genomsnittlig fysisk storlek	ha brukad areal/jordbruksföretag	33,8	2010		
genomsnittlig ekonomisk storlek	euro av standardresultat/jordbruksföretag	49 077,26	2010		
genomsnittlig storlek i årsarbetskraft (personer)	Personer/jordbruksföretag	2,1	2010		
genomsnittlig storlek i årsarbetskraft (ÅAE)	ÅAE/jordbruksföretag	1	2010		
18 Jordsbruksområde					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt brukad areal	ha	19 620	2010		
åkermark	% av total ÅAE	69,4	2010		
gräsmark och permanent betesmark	% av total ÅAE	29,1	2010		
permanenta grödor	% av total ÅAE	1,6	2010		
19 Jordbruksområde med ekologiskt jordbruk					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
certifierat	ha brukad areal	2 240	2010		
i övergång	ha brukad areal	190	2010		
andel av brukad areal (både certifierat och övergång)	% av total ÅAE	12,4	2010		
20 Bevattnad mark					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	ha	850	2010		
andel av brukad areal	% av total ÅAE	4,3	2010		
21 Djurenheter					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Isu	7 220	2010		
22 Antal anställda i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt fast anställd arbetskraft på jordbruket	Personer	1 210	2010		
totalt fast anställd arbetskraft på jordbruket	ÅAE	510	2010		
23 Åldersstruktur för driftsledare					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt antal driftsledare	Antal	580	2010		
andel av < 35 år	% av det totala antalet driftsledare	6,9	2010		
kvot < 35 / > = 55 år	Antal unga driftsledare per 100 äldre driftsledare	15,4	2010		
24 Driftsledarnas jordbruksutbildning					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år

andel av det totala antalet driftsledare med grundläggande och fullständig jordbruksutbildning	% av total	43,1	2010		
andel av driftsledare < 35 år med grundläggande och fullständig jordbruksutbildning	% av total	75	2010		
25 Jordbrukets faktorinkomst					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	EURO/ÅAE	11 820,2	2010		
totalt (index)	Index 2005 = 100	72,3	2010		
26 Jordbrukets företagsinkomst					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Jordbrukarnas levnadsstandard	EURO/ÅAE	2 821,3	2010		
Jordbrukarnas levnadsstandard som andel av levnadsstandarden för personer som är anställda inom andra sektorer	%	NA			
27 Total faktorproduktivitet i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (index)	Index 2005 = 100	109,8	2009 - 2011		
28 Fasta bruttoinvesteringar i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Fast bruttoinvestering	miljoner euro	9,8	2010		
andel av fast bruttoinvestering i jordbruket	% av fast bruttoinvestering i jordbruk	42,1	2010		
29 Skog och andra skogsmarker (FOWL) (000)					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 ha	67	2011		
andel av total landareal	% av det totala markområdet	43	2011		
30 Turisminfrastruktur					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
sängplatser i kollektiv inkvartering	Antal sängplatser	7 320	2011		
landsbygd	% av total	100	2011		
mellanliggande	% av total	NA			
stad	% av total	NA			

III Miljö/klimat					
31 Marktäcke					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
andel av jordbruksmark	% av det totala området	18	2006		
andel av naturlig gräsmark	% av det totala området	0	2006		
andel av skogsmark	% av det totala området	52,8	2006		
andel av snårbeväxt skogsmark i övergång	% av det totala området	22,7	2006		
andel av naturmark	% av det totala området	0,8	2006		
andel av anlagd mark	% av det totala området	1,9	2006		
andel av annat område	% av det totala området	3,9	2006		
32 Områden med naturliga begränsningar					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	% av total ÅAE	951	2005		
bergsområden	% av total ÅAE	504	2005		
annat	% av total ÅAE	20,2	2005		
specifikt	% av total ÅAE	24,5	2005		
33 Jordbruksintensitet					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
lågintensiv	% av total ÅAE	NA			
medelintensiv	% av total ÅAE	NA			
högintensiv	% av total ÅAE	NA			
bete	% av total ÅAE	62,7	2010		
34 Natura 2000-områden					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
andel av området	% av området	1,7	2011		
andel av brukad areal (inklusive naturliga gräsmarker)	% av ÅAE	0,8	2011		
andel av totalt skogsområde	% av skogsområde	1,8	2011		
35 Farmland Birds-index (FBI)					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (index)	Index 2000 = 100	107,6	2008		
36 Bevarandestatus för jordbrukslivsmiljöer (gräsmarker)					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
gynnsam	% av utvärdering av livsmiljöer	23,1	2006		
ogynnsam – olämplig	% av utvärdering av livsmiljöer	7,7	2006		
ogynnsam – dålig	% av utvärdering av livsmiljöer	69,2	2006		
okänt	% av utvärdering av livsmiljöer	0	2006		
37 Jordbruk med högt naturvärde					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	% av total ÅAE	42,4	2012		

38 Skyddad skog					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
klass 1.1	% av FOWL-område	4,5	2011		
klass 1.2	% av FOWL-område	3,6	2011		
klass 1.3	% av FOWL-område	3,6	2011		
klass 2	% av FOWL-område	2,4	2011		
39 Vattenuttag i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 m3	305,8	2010		
40 Vattenkvalitet					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Eventuellt överskott av kväve i jordbruksmarken	kg N/ha/år	41	2009		
Eventuellt överskott av fosfor i jordbruksmarken	kg P/ha/år	2	2009		
Nitrater i dricksvatten – ytvatten: Hög kvalitet	% av övervakningsplatser	99,2	2010		
Nitrater i dricksvatten – ytvatten: Måttlig kvalitet	% av övervakningsplatser	0,8	2010		
Nitrater i dricksvatten – ytvatten: Dålig kvalitet	% av övervakningsplatser	0	2010		
Nitrater i dricksvatten – grundvatten: Hög kvalitet	% av övervakningsplatser	95,1	2010		
Nitrater i dricksvatten – grundvatten: Måttlig kvalitet	% av övervakningsplatser	4,9	2010		
Nitrater i dricksvatten – grundvatten: Dålig kvalitet	% av övervakningsplatser	0	2010		
41 Organiska ämnen i jorden i åkermark					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Totala uppskattningar av halten av organiskt kol	megaton	48,3	2009		
Medelvärde för halten av organiskt kol	g kg-1	23,4	2009		
42 Jorderosion av vatten					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
grad av jordförlust till följd av vattenerosion	ton/ha/år	0,2	2006		
berört jordbruksområde	1 000 ha	0	2006 - 2007		
berört jordbruksområde	% av jordbruksområde	0	2006 - 2007		
43 Produktion av förnybar energi från jordbruk och skogsbruk					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
från jordbruk	kToe	264	2010		
från skogsbruk	kToe	7,8	2010		
44 Energiförbrukning inom jordbruket, skogsbruket och livsmedelsindustrin					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
jordbruk och skogsbruk	kToe	652	2011		
användning per ha (jordbruk och skogsbruk)	kg olja motsvarande per ha av brukad areal	25,7	2011		
livsmedelsindustri	kToe	403	2011		
45 Växthusgasutsläpp från jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt jordbruk (CH4 och N2O samt	1 000 ton koldioxidkvalent	52	2003		

markutsläpp/bortskaffande)					
andel av totala växthusgasutsläpp	% av totala nettoutsläpp	25	2003		

4.1.7. Programspecifika kontextindikatorer

Sektor	Kod	Indikatorns namn	Värde	Enhet	År
--------	-----	------------------	-------	-------	----

4.2. Utvärdering av behoven

Namn på (eller referens) till behovet	P1			P2		P3		P4			P5					P6			Övergripande mål			
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	Miljö	Begränsning av och anpassning till klimatförändringar	Innovation	
01 Inget behov identifierat											X											
02 Inget behov identifierat												X										
03 Inget behov identifierat													X									
04 Inget behov identifierat														X								
05 Inget behov identifierat															X							
07 Inget behov identifierat																		X				
08 Inget behov identifierat																X						
1. Behov av spetskompetens för utveckling av nya metoder och produkter inom jordbruks- och livsmedelskedjan	X																					X
10. Bevarande av naturbeten								X											X			
11. Bevarande av specifika och kulturellt värdefulla genetiska resurser								X											X			
12. Ökad mångfald i jordbrukslandskapet								X											X			
13. Förbättra hanteringen av stallgödsel på djurgårdarna och ökat samarbete med växtodlingsgårdarna									X										X			

4.2.1. 01 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 5A) Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Ur Swot-analysen och nulägesbeskrivningen konstateras att särskilda problembilder gällande vattenanvändningen inte kan påvisas och att vattenanvändningen är väl reglerad i dagsläget hållbar.

Uttaget av bevattningsvatten i nuläget av en mindre vattenmängd än den normala avdunstningen från sjöarna och uttagsmängderna har hittills inte påverkat vattenmiljön negativt. Därför har inget särskilt behov för att effektivisera vattenanvändningen på Åland kunnat konstateras. Inom fokusområdet 4B genomförs dessutom åtgärder och insatser som indirekt bidrar till att effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket även om deras primära syfte är att förbättra vattenförvaltningen

4.2.2. 02 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 5B) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket och vid livsmedelsbearbetning

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Även om man i Swot-analysen har konstaterat att energiförbrukningen inom jordbruket är relativt stort och att energilösningarna på de enskilda gårdarna är förhållandevis gamla har man bedömt att det mest lämpliga är att utveckla och förbättra gårdsbrukens energianvändning med lösningar som står utanför landsbygdsutvecklingsprogrammet.

4.2.3. 03 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra

råvaror som inte är avsedda till livsmedel

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Fastän man enligt Swot-analysen kan konstatera att tillgången på råvara för bionergi är förhållandevis bra på Åland och att det finns möjligheter att utnyttja skogsråvaran i en betydligt större omfattning förutsätter en utökad biogasproduktion och –användning dock ett större strategiskt grepp, kunskap, investeringar och samarbete mellan olika aktörer. Med dagens teknik är det inte lönsamt att bygga bioenergianläggningar på enskilda jordbruksföretag varför produktionen bör i första hand ske i större enheter så som i fjärrvärmeanläggningar som kan använda flera olika substrat för att få en bättre lönsamhet och effektivitet. Det mest lämpliga är därför att stöda dessa projekt med andra finansieringsalternativ. I övrigt kan produktion av förnyelsebar energi stödjas med nationell finansiering inom ramen för tillgängliga budgetmedel.

4.2.4. 04 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Utsläppen av växthusgaser från jordbruket på Åland har i Swot-analysen bedömts vara förhållandevis lågt på grund av att det totala antalet husdjur är relativt litet, andelen organogena jordar är låg och nyröjningar av skog till åker förekommer endast i en ytterst liten omfattning. Därför har inget särskilt behov för att minska utsläppen av dikväveoxid och metan på Åland kunnat konstateras. Inom fokusområdet 4B genomförs åtgärder och insatser som indirekt bidrar till att minska dessa utsläpp även om deras primära syfte är att förbättra vattenförvaltningen och dessutom kommer investeringsstöd enligt artikel 17 att beviljas för gödselvårdsanläggningar vilket innebär att programmet stöder allmänna Europeiska strategiinitiativ som sjunde allmänna miljöhandlingsprogrammet och den nationella implementeringen av direktiv inom området.

4.2.5. 05 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 5E) Främja bevarande av kolsänkor och kolinbindning inom jord- och skogsbruk

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Inom fokusområde 4C genomförs insatser vars preliminära syfte är att förbättra markskötseln för att förbättra markens produktionsförmåga och markstrukturen. Detta görs i första hand genom att tillföra marken stallgödsel, andra organiska markförbättringsmedel eller växtrester. Med dessa insatser främjas också koldioxidbindningen i marken varför det inte har konstaterats föreligga något ytterligare behov för öka denna bindning.

4.2.6. 07 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 6C) Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

Övergripande mål

Beskrivning

I SWOT-analysen har konstaterats att bredbandsteknik och IKT är välutbyggt i det åländska samhället och att det därmed inte kan påvisas behov som motiverar insatser inom programmet.

4.2.7. 08 Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

De behov som identifierats i Swotanalysen gällande generationsväxling i mikroföretag samt utveckling och diversifiering av mikroföretag har kopplats till fokusområde 6B.

4.2.8. 1. Behov av spetskompetens för utveckling av nya metoder och produkter inom jordbruks- och livsmedelskedjan

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Enligt swot kan inhämtande av spetskompetens för att utveckla produktionen inom jordbruks- och livsmedelskedjan. Vidare konstateras i Swot-analysen att den rådande strukturutvecklingen ställer ökade krav på kompetensen gällande företagsledningfunktioner.

4.2.9. 10. Bevarande av naturbeten

Prioriteringar/fokusområden

- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

Trots att man har lyckats bevara en stor naturbetesareal kan man dock konstatera att förändringar i jordbrukets struktur och metoder redan har börjat påverka landskapsbilden och den biologiska mångfalden negativt till följd av igenväxning av naturbeten.

Igenväxningen av naturbeten och kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur. Den leder också till en mera sluten landskapsbild. Igenväxningen beror dels på att betningen kan ha upphört helt på de gårdar som har slutat med djurproduktionen men också på att betestrycket är generellt för lågt fram för allt på de frodiga betena. Att förhindra igenväxningen stöder också målen och jordbrukets ansvar i genomförande av EU:s strategi för biologisk mångfald.

4.2.10. 11. Bevarande av specifika och kulturellt värdefulla genetiska resurser

Prioriteringar/fokusområden

- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

Enligt SWOT-analysen är läget beträffande bevarande av arter och habitat generellt bra på Åland varvid det fortfarande finns många sådana värdefulla livsmiljöer i jordbruksmiljön som har bevarat sin karaktär.

I takt med att gårdarna blir större finns det allt mindre tid för att genomföra mera krävande miljöinsatser på biotoper som finns utanför den brukade arealen så som på naturbeten, ängar och andra ur naturvårdssynpunkt värdefulla områden.

Dessutom är en ökad exploatering av jordbruksmark ett starkt hot för många livsmiljöer i jordbrukslandskapet. Dessutom kan den pressade ekonomiska situationen som många jordbrukare befinner sig i i dagens läge leda till ett minskat miljöengagemang och ett minskat intresse att värna om olika biotoper varför insatser är viktiga och i linje med arbetet med EU:s strategi för biologisk mångfald.

4.2.11. 12. Ökad mångfald i jordbrukslandskapet

Prioriteringar/fokusområden

- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

Även om kulturmarksarter och biotoper fortsättningsvis mår förhållandevis bra på Åland och Ålands geografiska läge skapar goda förutsättningar för mångformig natur överlag, har förändringar i jord- och skogsbrukets struktur och metoder redan negativt påverkat landskapsbilden och den biologiska mångfalden och ett stort antal arter har försvunnit sedan 1900-talets början. De största problemen med tanke på biodiversiteten är tecken på igenväxning av betes- och ängsmarker, upphörande av bete samt att landskapselement elimineras som odlingshinder. Speciellt naturbeten som finns på gårdar som upphör med djurproduktionen blir i allt större utsträckning obetade med en utarmning av mångfalden som följd. Insatser som genomförs kopplade till dessa behov stöder också målen och jordbrukets ansvar i genomförande av EU:s strategi för biologisk mångfald.

4.2.12. 13. Förbättra hanteringen av stallgödsel på djurgårdarna och ökat samarbete med växtodlingsgårdarna

Prioriteringar/fokusområden

- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

På grund av att husdjursproduktionen koncentreras till allt större enheter är näringsbelastningen från stallgödseln ett växande problem. Man kan redan nu se att behovet av att ytterligare utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft kommer inom den närmaste framtiden att leda till kraftigt växande besättningar vilket kan innebära en växande punktbelastning.

Dessutom förorsakar stallgödselns höga fosforinnehåll problem på gårdsnivå på grund av att en del av åkermarken har så höga fosforvärden att endast små mängder eller ingen stallgödsel alls kan spridas på den

Enligt Swot-analysen ser man möjligheter för en ökad användning av stallgödsel från husdjursgårdar i ett kretsloppssystem på växtodlingsgårdarna. Samarbetet mellan husdjursgårdarna och växtodlingsgårdarna kan i detta hänseende konstateras redan ha ökat under den senaste tiden på grund av djurgårdarnas ökade behov av att sprida sin stallgödsel utanför den egna gården men man ser också potential för ett ytterligare ökat samarbete framför allt på grund av de ökande besättningsstorlekarna. Detta leder till ett effektivare arbete med näringsämnesbelastningen i linje med vad som avses i landskapsregeringens förslag till vattenvårdsprogram innehållande handlingsplan för nitrater samt stöder de övergripande målen som fastställs i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram.

4.2.13. 14. Minska erosionen och urlakningen av näringsämnen från åkermark

Prioriteringar/fokusområden

- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

Eutrofieringen av sjöar och vattnet i den åländska skärgården förorsakas delvis av en urlakning av lösliga näringsämnen från åkermark som sker med erosionsmaterial. Över 90 procent av jordbrukets årliga näringsbelastning beräknas ske utanför växtperioden då risken för erosion är störst vilket motiverar insatser som är i linje med landskapsregeringens förslag till vattenvårdsprogram innehållande handlingsplan för nitrater och de föreslagna förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikten samt överensstämmer med de övergripande målsättningarna i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram.

4.2.14. 15. Minska näringsläckaget (N och P) från jordbruket

Prioriteringar/fokusområden

- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

Enligt Swot-analysen har det under en längre tid skett en eutrofiering av sjöar och vattnet i den åländska skärgården delvis på grund av näringsutsläpp från jordbruket. Jordbruket på Åland beräknas stå för ca 10 procent av den årliga fosforbelastningen och för ca 37% av den årliga kvävebelastningen som förorsakas av mänsklig verksamhet.

Dessutom ses en risk för en ökad punktbelastning och ett ökat näringsläckage på grund av att utvecklingen inom husdjurproduktionen och särskilt inom mjölkproduktionen har lett till att besättningsstorlekarna ökar.

4.2.15. 16. Sänka fosforhalterna i åkermarken

Prioriteringar/fokusområden

- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

Övergripande mål

- Miljö

Beskrivning

Enligt Swot-analysen är fosforhalten i åkermarken fortfarande generellt hög vilket i kombination med de låga pH-värden innebär en risk för näringsläckage från jordbruket. De höga fosforhalterna i både stallgödseln och i åkermarken gör därmed att det krävs stora spridningsarealer och gårdens egen åkermark räcker inte alltid till för en optimal spridning. Detta kan leda till att fosforhalten i åkermarken förhöjs ytterligare med ett ökat näringsläckage som följd vilket motiverar åtgärder.

4.2.16. 17. Förbättra markens produktionsförmåga

Prioriteringar/fokusområden

- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Beskrivning

Enligt Swot-analysen kan man börja se en försämring av markens produktionsförmåga som främst beror på den försämrade markstrukturen och den sjunkande halten av organisk substans i åkerjorden.

En dålig produktionsförmåga leder till sämre skördar och till ett sämre utnyttjande av näringsämnen i marken och ökar därmed risken för näringsläckage vilket motiverar åtgärder som stöder fokusområdet men som också i andra hand stöder begränsningar och anpassningar till klimatförändringen.

4.2.17. 18. Förbättra markstrukturen

Prioriteringar/fokusområden

- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Beskrivning

Trots att det åländska jordbruket generellt omfattar ett varierande inslag av olika odlingsgrödor har utvecklingen på en del enskilda gårdar av ekonomiska orsaker gått till en allt ensidigare odling med sämre växtföljder vilka i kombination leder till en försämrad markstruktur och utarmning av marken.

Markstrukturen har försämrats också till följd av den begränsade tillgången på åkermark som lett till att man av ekonomiska orsaker har blivit tvungen att ha ett kortare växtföljdsomlopp där samma gröda odlas med allt kortare intervaller. Dessutom kommer husdjursproduktion att bedrivas på allt färre gårdar varför allt mindre areal tillförs stallgödsel vilket befaras leder till en ytterligare försämring av markstrukturen.

4.2.18. 19. Förbättra vattenhushållningen

Prioriteringar/fokusområden

- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Beskrivning

Enligt Swot-analysen har jordbruksmarkens markstruktur försämrats vilket även innebär en försämrad vattenhushållning i odlingsmarken.

En försämrad vattenhushållning ökar risken för ytavrinning, erosion och näringsläckage under regniga perioder, speciellt under höst och vinter men även till att växterna inte kan tillgodogöra sig fukten i marken under torra perioder.

Under de 30 senaste åren har nederbörden ökat med mer än 5 mm per månad och den förväntas öka ytterligare, framför allt under höst och vinter medan växtperioden förväntas bli torrare. En förbättrad vattenhushållning är nödvändig för att åkermarken ska kunna brukas på ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt i de förändrade naturliga förhållandena.

4.2.19. 2. Ökad vertikal integration

Prioriteringar/fokusområden

- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Enligt Swot finns potential till utveckling av näringen genom ett ökat samarbete mellan leden inom branschen för att stärka integrationen och därmed stimulera till nya innovativa produktionsformer och samarbeten.

4.2.20. 2.1 Ökad vertikal integration inom näringen

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Enligt Swot finns potential till utveckling av näringen genom ett ökat samarbete mellan leden inom branschen för att stärka integrationen och därmed stimulera till nya innovativa produktionsformer och samarbeten.

4.2.21. 20. Generationsväxling i mikroföretag

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Åland har en lång tradition inom turism- och besöksnäringen. Turismen är viktigt för den åländska ekonomin. I Swot-analysen betecknas den korta turismsäsongen som en svaghet.

De volymer av turister som Åland tidigare haft kan man inte längre locka under den korta säsongen. Det finns med andra ord ett behov att hitta nya intressen som drar, skapar flera säsonger och locka turister året runt. På Åland finns fyra årstider som går att utnyttja ur turistisk synvinkel – alla årstider har sin charm.

I Swot-analysen konstateras som en styrka att det finns många småföretagare som kan utvecklas. Dessa har möjlighet att växa och anställa ny arbetskraft vilket innebär att nya arbetsplatser skulle skapas.

4.2.22. 21. Utveckling och diversifiering av mikroföretag

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

En ökad generationsväxlingstakt inom företagen skulle innebära möjligheter för nya entreprenörer i branscherna med idéer och visioner för utveckling vilket kan i sin tur kan främja arbetsmarknaden och ge möjlighet till nya arbeten och inflyttning. Det finns även möjlighet för utökat naturföretagande i bl.a. den åländska skärgården och företagande inom hästnäringen. Diversifiering av det traditionella lantbruket är en möjlighet för att skapa nya attraktioner på den åländska landsbygden.

4.2.23. 22. Upprätthållande av social service

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
  - Innovation

Beskrivning

I Swot-analysen konstateras som en styrka det lilla samhällets ”sociala närhet”, centrala läge och för befolkningen betydelsefulla föreningsliv samtidigt som småskaligheten ställer upprätthållandet av detta på prov. Småskaligheten och den "sociala närheten" innebär också att det i samhället finns ett naturlig vilja och intresse att engagera sig i frågor som berör ens närmiljö och omgivning.

4.2.24. 23. Utvecklande av föreningsliv

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Innovation

Beskrivning

I Swot-analysen konstateras som en styrka det lilla samhällets ”sociala närhet”, centrala läge och för befolkningen betydelsefulla föreningsliv samtidigt som småskaligheten ställer upprätthållandet av detta på prov.

4.2.25. 24. Ökad inflyttning till Åland

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Innovation

Beskrivning

I Swot-analysen konstateras som en styrka det lilla samhällets ”sociala närhet”, centrala läge och för befolkningen betydelsefulla föreningsliv samtidigt som småskaligheten ställer upprätthållandet av detta på prov. För att säkerställande av basfunktioner i det lilla samhället är inflyttningen till Åland viktig.

4.2.26. 3. Underhåll av grundläggande kompetens samt tillgång till kunskapsstöd inom branschen

Prioriteringar/fokusområden

- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk

Övergripande mål

Beskrivning

Enligt Swot-analysen leder småskaligheten till att producenterna är bundna till produktionen till en sådan utsträckning att nödvändiga behov av att uppdatera sin kompetens inom sina produktionsområden inte tillgodoses.

4.2.27. 33. Stimulera kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

I Swotanalysen konstateras som svaghet det lilla samhällets nackdelar med småskalighetsproblematik i form av sårbarhet i verksamheter som bygger på få personer. Intresset att verka frivilligt inom föreningsliv tenderar att minska trots att det är ett viktig område inom det åländska samhället.

Genom att stimulera kunskaps- och erfarenhetsutbyte även utanför landskapet kan aktörer på landsbygden få impulser till förnyelseinriktade åtgärder i syfte att bl.a. utveckla och främja lokalt entreprenörskap och social service.

4.2.28. 34. Ökad kompetens bland lantbrukare inom miljö och klimat

Prioriteringar/fokusområden

- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Beskrivning

I Swot-analysen konstateras att det finns ett stort miljöengagemang och intresse att tillgodose sig ny information som kan utveckla miljöprestandan samt utveckla lantbrukarnas kapacitet att anpassa verksamheten till begränsning av och anpassning till klimatförändring samtidigt som det konstaterat att odlarkåren är begränsad och lättillgänglig vilket betyder att informations och rådgivningsinsatser inom miljöområdet har stor potential att få stort genomslag.

4.2.29. 4. Förbättrad konkurrenskraft

Prioriteringar/fokusområden

- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Enligt Swot-analysen finns det god avsättning och möjligheter till en större produktion av lokala produkter. Lönsamheten är emellertid svag inom flera produktionsgrenar och behov finns av att förbättra lönsamheten delvis genom att ta till sig och investera i ny teknik. Den pågående storleksrationaliseringen kommer även att fortsätta och är en förutsättning för att öka konkurrenskraften. Eftersom det oftast är frågan stora investeringar inom lantbruket behövs riskvilligt kapital som bidrar till en lönsam produktion under tillväxtfasen.

4.2.30. 5. Förbättrad lönsamhet

Prioriteringar/fokusområden

- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Enligt Swot-analysen finns det god avsättning och möjligheter till en större produktion av lokala produkter. Lönsamheten är emellertid svag inom flera produktionsgrenar och behov finns av att förbättra lönsamheten delvis genom att ta till sig och investera i ny teknik. Den pågående storleksrationaliseringen kommer även att fortsätta och är en förutsättning för att öka konkurrenskraften. Eftersom det oftast är frågan stora investeringar inom lantbruket behövs riskvilligt kapital som bidrar till en lönsam produktion under tillväxtfasen.

4.2.31. 6. Ökad produktivitet

Prioriteringar/fokusområden

- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Enligt Swot-analysen finns det god avsättning och möjligheter till en större produktion av lokala produkter. Lönsamheten är emellertid svag inom flera produktionsgrenar och behov finns av att förbättra lönsamheten delvis genom att ta till sig och investera i ny teknik. Den pågående storleksrationaliseringen kommer även att fortsätta och är en förutsättning för att öka konkurrenskraften. Eftersom det oftast är frågan stora investeringar inom lantbruket behövs riskvilligt kapital som bidrar till en lönsam produktion under tillväxtfasen.

4.2.32. 7. Nyetablering av jordbrukare

Prioriteringar/fokusområden

- 2B) Underlätta inträdet i jordbrukssektorn för jordbrukare med tillräcklig kompetens och i synnerhet generationsskiften.

Övergripande mål

Beskrivning

Det behövs nya lantbrukare i takt med pensionsavgångarna. En generationsväxling utvecklar oftast företaget genom att produktionsförbättrande investeringar oftast görs i samband med övertagandet.

4.2.33. 8. Samarbetsfrämjande åtgärder

Prioriteringar/fokusområden

- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

Övergripande mål

Beskrivning

I Swot-analysen konstateras att primärproduktion och livsmedelsförädling har ett starkt beroendeförhållande

och möjligheter att optimera produktion samt försäljning.

4.2.34. 9. Säljfrämjande åtgärder

Prioriteringar/fokusområden

- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

Övergripande mål

Beskrivning

I Swot-analysen konstateras att primärproduktion och livsmedelsförädling har ett starkt beroendeförhållande och möjligheter att optimera produktion samt försäljning.

4.2.35. Inget behov identifierat

Prioriteringar/fokusområden

- 3B) Stödja riskförebyggande insatser och riskhantering inom jordbruket

Övergripande mål

Beskrivning

Programmet har valt bort genomförandet av unionsprioritering 3b då det utifrån Swot-analysen inte identifieras behov gällande riskförebyggande och riskhantering.

5. BESKRIVNING AV STRATEGIN

5.1. Motivering till valet av vilka behov som ska hanteras genom landsbygdsutvecklingsprogrammet samt val av mål, prioriteringar, fokusområden och fastställande av mål baserat på belägg från swotanalysen och kartläggningen av behov. När så är relevant, en motivering till valet av tematiska delprogram som ingår i programmet. Motiveringen ska särskilt visa att de krav som anges i artikel 8.1 c led i och iv i förordning 1305/2013 uppfylls

Primärnäringarna, dvs. jordbruks, skogsbruk samt fiske tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för **landsbygdsutvecklingsprogrammet** för Åland 2014-2020 är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet skall dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållanden samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns livsmedel för konsumenterna och råmaterial för Ålands livsmedelsindustri. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och miljövänligt hållbart jordbruk. Ett livskraftigt jordbruk med hög konkurrenskraft och god lönsamhet innebär också att lantbruket har förutsättningar att anpassa sig krav och behov gällande också miljö och klimat samtidigt som det skapar förutsättningar för livsmedelsindustri och kringverkningar i det övriga åländska samhället. Detta skall uppnås genom genomförande av 9 åtgärder inom fem av sex unionsprioriteringarna samt inom 7 fokusområden. Åtgärderna är i linje och stöder EU:s allmänna strategier inom området som EU:s sjunde miljöhandlingsprogram, EU:s strategi för biologisk mångfald, EU:s resurseffektivitetsstrategi. Programmet utgör också ett viktigt instrument innehållande de viktigaste åtgärderna riktade till jordbruket inom det åländska vattenvårdsprogrammet som genomförs med grund i EU:s ramdirektiv för vatten. Programmet skall också stöda målsättningarna i ovanstående strategier och program och förslagen till åtgärder och insatser är utformade med den utgångspunkt. I förslaget till landsbygdsutvecklingsprogram har åtgärder riktade till jordbruket prioriterats framom åtgärder riktade till skogsbruket då särskilda behov för arealbaserade miljöinsatser inom skogsbruket inte konstaterats samt att de behov gällande övrig utvecklande av skogsbruket och bioenergi genomförs utanför programmet inom ramen för nationella lösningar som i sin tur stöder EU:s skogsbruksstrategi.

Unionsprioritering 5 omfattas inte av programmet. På basen av Swot-analysen konstateras att behoven gällande konkurrenskraft, vattenkvalitet och biologisk mångfald är behov som värderas högre samtidigt som direkta åtgärder som stöder unionsprioritering 5 är mycket kapitalintensiva. Genomförande av unionsprioritering 5 skulle innebära risken i att skapa ett program där huvuddelen av resurserna inte stöder de behov som Swot-analysen lyfter fram i första hand. Flera av de åtgärder och insatser som bidrar till att uppnå målen för unionsprioritering 4 bidrar dock potentiellt till målen för också för unionsprioritering 5 vilket innebär att programmet som helhet på ett balanserat sätt stöder de i Swot-analysen beskrivna behoven samtidigt som programmet är i enlighet och stöder de inom unionen antagna strategierna gällande hållbarhet, miljö och klimat.

5.2. Kombinationen och motiveringen av landsbygdsutvecklingsåtgärderna för varje fokusområde, inklusive en motivering av att tilldelningen av finansiella medel till programmets åtgärder är tillräcklig för att de fastställda målen ska kunna uppnås, i enlighet med artikel 8.1 c ii och iii i förordning (EU) nr 1305/2013. Den kombination av åtgärder som ingår i interventionslogiken ska bygga på uppgifter från Swot-analysen och den motivering och prioritering av behoven som avses i punkt 5.1

5.2.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden

5.2.1.1. 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden

5.2.1.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)

5.2.1.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet strävar till att höja kompetensen generellt både inom produktion och inom miljö samt inom områden där kompetenshöjningen ger effekt både för utveckling av konkurrenskraft samt miljö som t.ex. rådgivning inom energieffektivitet samt riktad gårdsvis miljörådgivning.

Programmet har som målsättning att skapa innovativa miljöer. Ett företags innovationsförmåga ökar om en fungerande kunskapsöverföring och ett samspel med andra företag och organisationer kommer till stånd. Innovationer uppstår sällan som isolerade händelser, utan i samspel mellan flera aktörer. En viktig del av processen är att ta till sig kompetens och kunskap från forskning utanför Åland. Den inhämtade kunskapen kan sedan bli till nytta för åländska företag. Kompetensutvecklande insatser som stödjer marknadsanpassad produkt- och tjänsteutveckling, hållbara och effektiva produktionsprocesser samt ökat affärskunnande prioriteras. Produktionsfrämjande lösningar med utgångspunkt i bristen på åkermark och riskhantering belyses utifrån olika vinklar. Metoder som förbättrar kunskapsöverföring inom näringslivet samt kommunikation mellan näringsliv och utbildningsinstanser skall utvecklas och förstärkas.

Unionsprioritering 1 och dess fokusområden är horisontellt betydelsefulla för programmet som helhet. Åtgärder som stimulerar höjd kompetens på basnivå och spetsnivå utvecklar programgenomförande i helhet och kan leda till utveckling av innovativa metoder, lösningar och teknik som stimulerar både konkurrenskraft och hållbar jordbruksproduktion.

5.2.1.2. 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

5.2.1.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.1.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Åtgärd 35 som är kopplad till fokusområdet genomförs inte i programmet då erfarenheter från föregående programperiod visar risker i svag implementering av typen av åtgärd i genomförandemiljön. Programförvaltningen har istället valt att genomföra åtgärder under fokusområde 1 A.

5.2.1.3. 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk

5.2.1.3.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

5.2.1.3.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Samhället i allmänhet och jordbruket i synnerhet utmanas av en kraftig utveckling i form av ökad komplexitet. Kompetenskraven för verksamma i branschen för att vara konkurrenskraftiga och för att bedriva produktion på ett hållbart sätt ökar ständigt. Eftersom kraven är mångfacetterade och i ständig utveckling behöver kompetensutvecklingen utvecklas i samklang med utvecklingen och därmed bygga på principen livslångt lärande. Programmet strävar till att höja kompetensen generellt både inom produktion och inom miljö samt inom områden där kompetenshöjningen ger effekt både för utveckling av konkurrenskraft samt miljö.

5.2.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

5.2.2.1. 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

5.2.2.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

5.2.2.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Genom att stimulera till ett konkurrenskraftig och lönsam produktion ökar jordbrukets framtida möjlighet att förse livsmedelsföretagen med råvaror. Åtgärder skall bidra till en utökad produktion av de varor som efterfrågas, främja en kostnadseffektiv produktion och en generell höjd produktivitet. Bl.a. eftersträvas att förstärka och utöka mjölkproduktionen men även annan djurproduktion och specialodling. Som konstaterats i Swot-analysen finns en stark efterfrågan av råvaror från den åländska livsmedelsindustrin. Strategin eftersträvar därför en bra balans mellan tillgång och efterfrågan av råvaror inom livsmedelsklustret på Åland.

Stimulansåtgärder skall öka antalet innovationer och underlätta införandet av ny teknik och metoder. Modern teknik kan ofta stimulera till generationsbyten inom jordbruket genom att den ofta tunga arbetsinsatsen underlättas. Tonvikt läggs på att minska energianvändningen och öka användningen av förnyelsebar energi för att stöda begränsning av klimatförändringen.

Genomförande av investeringar som förbättrar strukturer, ökar produktionen och produktiviteten ett effektivt sätt att förbättra konkurrenskraften och lönsamheten inom företag. Branschen karaktäriseras av låga marginaler och låg lönsamhet samtidigt som investeringarna är kapitalintensiva varför ett investeringsstöd är ett effektivt stimulansinstrument.

Lönsamheten inom det åländska lantbruket har konstaterats vara låg. En viktig orsak till den låga lönsamheten är de naturliga och särskilda begränsningar som karaktäriserar det Åländska jordbrukslandskapet och som innebär att höga produktions- och transportkostnader samtidigt som de naturliga begränsningarna innebär relativt sett låg produktion. Vidare skall man sträva efter innovativa åtgärder inom förnyelsebar energi och energieffektivitet som innebär minskade kostnader och ökad konkurrenskraft samtidigt som det innebär en anpassning till klimatförändringen.

5.2.2.2. 2B) *Underlätta inträdet i jordbrukssektorn för jordbrukare med tillräcklig kompetens och i synnerhet generationsskiften.*

5.2.2.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

5.2.2.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Målsättningen är att hålla antalet generationsbyten på en adekvat nivå. Eftersom ett generationsbyte är kostsam underlättas generationsskiften inom jordbrukssektorn genom finansiellt stöd. *Konkurrenshöjande* åtgärder och lönsamhetsinvesteringar skall stimulera till att skapa aktiva jordbruk. Utbildningsnivån bland yngre jordbrukare skall hållas hög i förhållande till omgivande regioner.

Bedrivande av jordbruk är en kapitalintensiv verksamhet. Vid nyetableringar som ofta är sammankopplade med investeringsintensiva skeden i företagande samtidigt som produktionsnivån ofta är under uppbyggnad. Allt detta ställer krav på likviditet och soliditet i företaget för att klara inledande fasen i företagandet. I detta skede av företagande har ett nyetableringsstöd stor betydelse företagens möjligheter att snabbt komma upp i

de produktionsnivåer som krävs för att uppnå lönsamhet i företagandet och möjligheter till fortsatt utveckling och tillväxt.

5.2.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

5.2.3.1. 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

5.2.3.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

5.2.3.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Det åländska lantbruket och livsmedelförädlingen lever i ett ömsesidigt förhållande. Lantbruket har stor betydelse för med tanke på försörjningen av råvaror till livsmedelsindustrin. Livsmedelsindustrin är mycket betydelsefull för det åländska lantbruket i form av förädlare av lokalt producerade råvaror främst i form av potatis, mjölk, kött och fisk. Betydelsen och beroendet är ömsesidigt då lokalt producerad kvalitetsråvara och en i produktionen väl integrerad logistik och förhållandevis låga råvarutransportkostnader är grunden för hur livsmedelsindustrin ser ut idag och hur den utvecklas. Organiseringen av livsmedelskedjan är sålunda viktig för hela näringens fortsatta utveckling. Produktion och förädling bör knytas tätare samman för att optimera produktion och efterfrågan förhållandet och att ”rätt” råvara produceras. Näringens målsättningar gällande ökad produktivitet och ökad produktion innebär också större volymer som skall avsättas på en marknad där det råder hård konkurrens.

För att ta helhetsgrepp över livsmedelsklustret bör även livsmedelsförädlingsledet införlivas i satsningen på en levande landsbygd och jordbruksproduktion. Detta görs på samma sätt som inom jordbruket genom konkurrens- och säljfrämjande stimulansåtgärder. I strategin ingår också att öka kommersialiseringen av forskningsresultat och idéer.

5.2.3.2. 3B) Stödja riskförebyggande insatser och riskhantering inom jordbruket

5.2.3.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.3.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Omständigheter och risker som omfattas av fokusområde 3b har konstaterats inte vara särskilt allmänna på Åland vilket har föranlett att inga behov konstaterats och därmed inte heller inget behov av åtgärder inom området.

5.2.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

5.2.4.1. 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

5.2.4.1.1. Åtgärder för jordbruksmark

- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)
- M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)
- M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)
- M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

5.2.4.1.2. Åtgärder för skogsbruksmark

5.2.4.1.3. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

SWOT-analysen som har gjorts på basen av nulägesbeskrivningen illustrerar att det finns särskilda problem beträffande igenväxning av jordbrukslandskapet och att detta redan har börjat leda till en försämring av den biologiska mångfalden. Naturbetena har en speciellt stor betydelse för den biologiska mångfalden i jordbruksmiljön varför förhindrandet av igenväxningen av naturbeten och en ökning av mångfalden i naturen har identifierats som de största behoven för att återställa och bevara den biologiska mångfalden.

På grund av att naturbetena inte gödulas är avkastningen låg varvid även djurtätheten måste hållas på en måttlig nivå. Av detta följer att det är mer kostsamt för en djurägare att hålla djur på naturbete än på högavkastande vallar på åkermark. Den arealbaserade miljöersättningen har visat sig vara det bästa sättet att ersätta odlarna för dessa kostnader.

Miljöersättning (miljöstöd) beviljas år 2012 för 1.057 hektar så kallade prioriterade naturbeten som består av hagar, ängar och strandängar vilka anses som de värdefullaste betesområdena. Denna areal behöver fortfarande betas och skötas enligt traditionella metoder. Miljöstödet bör därför genomföras med stark inriktning på landskapsvård, den biologiska mångfalden och landskapsbilden.

Genom miljöersättningen kan odlare som föder upp ursprungsraser i syfte att bevara de genetiska resurserna erhålla ersättning för sina kostnader så att populationerna bibehålls minst på nuvarande nivå.

Vissa landskapsvårdsinsatser, så som hamling av träd på lövängarna och stängsling är väldigt kostsamma och kan inte ersättas med ett arealbaserat stöd. Med stödet för investeringar i fysiska tillgångar kan dessa kostnader för en icke produktiv investering ersättas fullt ut. Åtgärden genomförs med leadermetoden för att

öka genomförandeeffektiviteten med erfarenhet från föregående period.

De odlare som genomför landskapsvårdsinsatser bör ha tillgång till rådgivning så att insatserna genomförs på rätt sätt.

5.2.4.2. 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

5.2.4.2.1. Åtgärder för jordbruksmark

- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)
- M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)
- M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)
- M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

5.2.4.2.2. Åtgärder för skogsbruksmark

5.2.4.2.3. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

I SWOT-analysen har man kunnat identifiera näringsläckaget från jordbruket som en av näringsgrenens största miljömässiga svagheter varför största behovet att förbättra vattenförvaltningen är minska näringsläckaget från jordbruket samt sänka fosforhalterna i jorden.

Näringsläckage minskas genom kombination av omfattande och varierande metoder både i åkermarken och vid vattendragen i anslutning till åker och det arealbaserade miljöstödet är enligt landskapsregerings *Åtgärdsprogram för Ålands kust-, yt- och grundvatten 2009-2015* ett viktigt verktyg i vattenvårdsarbetet på Åland.

Jordbrukets miljöstöd har ända sedan år 1995 genomförts i hög grad med målsättning att minska växtnäringsläckaget. Intresset för åtgärden har varit stort och år 2012 omfattades 447 lantbrukare av miljöstödet vilket är 88 procent av alla aktiva lantbrukare på Åland. Arealmässigt omfattade miljöstödet 12 896 hektar vilket är 93 procent av åkerarealen på Åland. Tack vare miljöstödet har fosforhalterna i åkermarken sakta sjunkit och urlakningen minskat men fosforhalterna är ännu på rätt höga nivåer och urlakningen rätt så betydande. Det är därför ytterst viktigt att fortsätta med denna typ av arealbaserat miljöarbete på gårdarna även i fortsättningen för att målen i det ovannämnda vattenåtgärdsprogrammet ska uppnås. Miljöersättningen bör därför genomföras med en stor fokus på vattenvården

Ekologisk produktion karaktäriseras av optimal resursanvändning. Användningen av lättlösliga konstgödselmedel ersätts med miljövänligare åtgärder och växtnäring tillvaratas effektivt i gårdens kretslopp. Husdjursproduktion sker extensivt på djurens villkor. Miljö- och vattenbelastningen är därför mindre i ekologisk produktion jämfört med konventionell.

Som komplement till de arealbaserade stöden behövs stöd för icke produktiva investeringar i olika typer av miljöprojekt som genomförs i anslutning till odlingsmarken. Omsorgsfullt inriktade insatser inom denna

åtgärd är mycket effektiva. Åtgärden genomförs med leadermetoden för att öka genomförandeeffektiviteten med erfarenhet från föregående period. För att förstärka genomförandet av både arealbaserade insatser och insatser i olika projekt samt ökad medvetenhet om åtgärder för anpassning och begränsning kopplade till klimatförändringen behövs stöd för rådgivning.

5.2.4.3. 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

5.2.4.3.1. Åtgärder för jordbruksmark

- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)
- M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)
- M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)
- M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

5.2.4.3.2. Åtgärder för skogsbruksmark

5.2.4.3.3. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Enligt nulägesbeskrivningen och Swot-analysen kan man börja se en försämring av markens produktionsförmåga som främst beror på att halten organisk substans i marken har minskat och markstrukturen har försämrats. Markens produktionsförmåga är en grundförutsättning för en hållbar lantbruksproduktion varför de största behoven för att förbättra markskötseln är därför att förbättra markens produktionsförmåga, markstrukturen och vattenhushållningen samt markens förmåga att fungera som kolbindare. Den arealbaserade miljöersättningen med insatser som direkt påverkar markstrukturen har bedömts vara den mest lämpade åtgärden för att effektivt åstadkomma en förbättrad markskötsel.

För att förstärka genomförandet av de markförbättrande insatserna behöver odlarna ha tillgång till rådgivningstjänster.

5.2.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn

5.2.5.1. 5A) Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket

5.2.5.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Ur Swot-analysen och nulägesbeskrivningen konstateras att särskilda problembilder gällande vattenanvändningen inte kan påvisas och att vattenanvändningen är väl reglerad i dagsläget hållbar.

Uttaget av bevattningsvatten i nuläget av en mindre vattenmängd än den normala avdunstningen från sjöarna och uttagsmängderna har hittills inte påverkat vattenmiljön negativt. Därför har inget särskilt behov för att effektivisera vattenanvändningen på Åland kunnat konstateras. Inom fokusområdet 4B genomförs dessutom åtgärder och insatser som indirekt bidrar till att effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket även om deras primära syfte är att förbättra vattenförvaltningen och resurseffektiviteten.

5.2.5.2. 5B) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket och vid livsmedelsbearbetning

5.2.5.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Även om man i Swot-analysen har konstaterat att energiförbrukningen inom jordbruket är relativt stort och att energilösningarna på de enskilda gårdarna är förhållandevis gamla har man bedömt att det mest lämpliga är att utveckla och förbättra gårdsbrukens energianvändning med lösningar som står utanför landsbygdsutvecklingsprogrammet och därmed utanför programmet stöda målen för resurseffektivitet och klimatförändringsbegränsande åtgärder.

5.2.5.3. 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel

5.2.5.3.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.3.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Fast man enligt Swot-analysen kan konstatera att tillgången på råvara för bionergi är förhållandevis bra på Åland och att det finns möjligheter att utnyttja skogsråvaran i en betydligt större omfattning förutsätter en utökad biogasproduktion och –användning dock ett större strategiskt grepp, kunskap, investeringar och samarbete mellan olika aktörer. Med dagens teknik är det inte lönsamt att bygga bioenergianläggningar på enskilda jordbruksföretag varför produktionen bör i första hand ske i större enheter så som i fjärrvärmeanläggningar som kan använda flera olika substrat för att få en bättre lönsamhet och effektivitet. Det mest lämpliga är därför att stöda dessa projekt med andra finansieringsalternativ och det kan konstateras att produktionen av förnyelsebar energi stöds med nationell finansiering inom ramen för tillgängliga

nationellabudgetmedel.

5.2.5.4. 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

5.2.5.4.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.4.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Utsläppen av växthusgaser från jordbruket på Åland har i Swot-analysen bedömts vara förhållandevis lågt på grund av att det totala antalet husdjur är relativt litet, andelen organogena jordar är låg och nyröjningar av skog till åker förekommer endast i en ytterst liten omfattning. Därför har inget särskilt behov för att minska utsläppen av dikväveoxid och metan på Åland kunnat konstateras. Inom fokusområdet 4B genomförs åtgärder och insatser som indirekt bidrar till att minska dessa utsläpp även om deras primära syfte är att förbättra vattenförvaltningen. Ytterligare kommer investeringsstöd enligt artikel 17 att beviljas för gödselvårdsanläggningar samt att det kommer att genomföras riktade rådgivningsinsatser på gårdsnivå innehållande rådgivningselement för genomförande av gårdsanpassade åtgärder för begränsningar av utsläpp av växthusgaser och ammoniak.

5.2.5.5. 5E) Främja bevarande av kolsänkor och kolinbindning inom jord- och skogsbruk

5.2.5.5.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.5.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

Inom fokusområde 4C genomförs insatser vars preliminära syfte är att förbättra markskötseln för att förbättra markens produktionsförmåga och markstrukturen. Detta görs i första hand genom att tillföra marken stallgödsel, andra organiska markförbättringsmedel eller växtrester. Med dessa insatser främjas också koldioxidbindningen i marken varför det inte har konstaterats föreligga något ytterligare behov för öka denna bindning.

5.2.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

5.2.6.1. 6A) *Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.*

5.2.6.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.6.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde.

5.2.6.2. 6B) *Främja lokal utveckling på landsbygden*

5.2.6.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

5.2.6.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Leader metoden har visat sig effektiv i genomförande av åtgärder under programperioden 2007-2013 i syfte att upgradera attraktiviteten i samhällen enkelt uttryckt eftersom metoden kräver engagemang av de som skall komma i åtnjutande av uppgraderingen. Vid utarbetandet av en lokal utvecklingsstrategi är det även möjligt med hänvisning till programmets Swot-analys att föreslå åtgärder som stöder också andra fokusområden såsom 1 A, 3 A, 4A, 4 B, 5A och 6A.

5.2.6.3. 6C) *Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.*

5.2.6.3.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.6.3.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Programmet omfattar inte detta fokusområde då behovsanalysen inte kunnat konstatera behov. Ytterligare har Europeiska kommissionen i sitt positionspaper för Finland konstaterat att det inte finns prioriterade behov inom området samtidigt som Swot- analysen och behovsanalysen ytterligare bekräftat att informations och kommunikationsteknologin är väl utbredd och använd i det åländska samhället.

5.3. En beskrivning av hur de övergripande målen ska hanteras, inklusive de särskilda kraven i artikel 8.1 c v i förordning (EU) nr 1305/2013

Under respektive åtgärd har beskrivits hur de generella målen stöds.

5.4. En översiktstabell över interventionslogiken som visar de prioriteringar och fokusområden som valts ut för landsbygdsprogrammet, de kvantifierade målen och den kombination av åtgärder som ska användas för att uppnå dem, inklusive de planerade utgifterna (tabellen genereras automatiskt med utgångspunkt i den information som lämnats i avsnitten 5.2 och 11)

Prioritering 1				
Fokusområde	Namn på målkategori	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
1A	T1: Procentandel utgifter inom ramen för artiklarna 14, 15 och 35 i förordning (EU) nr 1305/2013 i förhållande till de sammanlagda utgifterna för landsbygdsprogrammet (fokusområde 1A)	0,63%		M01, M02
1C	T3: Totalt antal deltagare som utbildats enligt artikel 14 i förordning (EU) nr 1305/2013 (fokusområde 1C)	150,00		M01
Prioritering 2				
Fokusområde	Namn på målkategori	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
2A	T4: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A)	13,79%	6 162 920,00	M01, M02, M04
2B	T5: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	3,79%	900 000,00	M06
Prioritering 3				
Fokusområde	Namn på målkategori	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
3A	T-AX01 Total investering (euro)	13 200 000,00	3 700 000,00	M04
Prioritering 4				
Fokusområde	Namn på målkategori	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
4A (agri)	T9: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald och/eller landskap (fokusområde 4A)	24,08%	44 812 282,00	M02, M10, M11, M13
4B (agri)	T10: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (fokusområde 4B)	66,42%		
4C (agri)	T12: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (fokusområde 4C)	18,67%		
Prioritering 6				
Fokusområde	Namn på målkategori	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
6B	T21: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier (fokusområde 6B)	101,10%	1 644 000,00	M19
	T22: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer (fokusområde 6B)	24,69%		
	T23: Arbetstillfällena som skapats i projekt som får stöd (Leader) (fokusområde 6B)	5,00		

5.5. En beskrivning av rådgivningskapaciteten för att se till att det ges tillräckligt med råd och stöd i fråga om de rättsliga kraven och för åtgärder i samband med innovation för att visa de åtgärder som har vidtagits enligt artikel 8.1 c vi i förordning (EU) nr 1305/2013

Ålands landskapsregering har genom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2007-2013 finansierat rådgivning gällande gårdsrådgivning gällande de föreskrivna verksamhetskraven och god jordbrukshävd samt miljöförhållanden. I samband med detta har landskapsregeringen i samarbete med övriga myndigheter som utgjort ansvariga myndigheter för de olika områdena utbildat den lokala rådgivarkapaciteten inom de specifika lagstiftningsområdena för att garantera att kompetens finns inom den tillgängliga rådgivningskapaciteten.

Den åländska lantbruksnäringen är småskalig med få verksamma företag som utgör en begränsad grund för efterfrågan av högkvalitativa rådgivningstjänster. Ålands landskapsregering upphandlar därför basen för tillhandahållande av rådgivningskapacitet under treårsperioder i syfte att garantera tillgång till rådgivningstjänster till marknadsmässiga priser och med tillräcklig kompetens. Inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet tillsätts resurser för garantera rådgivning som kommer att utveckla lantbrukarnas kompetens inom miljö och klimat på de egna gårdarna. Inom ramen för detta program kommer också tillsättas resurser för att utveckla rådgivningskapaciteten gällande spetskompetens för att utveckla konkurrenskraften inom det åländska lantbruket.

Förvaltningsmyndigheten genomför regelbundet utbildning för sin personal. Utbildningarna är inriktade dels på generella frågor, såsom förvaltningsrätt, miljö- och hållbarhetsfrågor samt kontroll och styrning samt allämnt adb-stöd. Ytterligare genomförs utbildning inom programspecifika frågor såsom utbildning i användningssystemen, regelsverksfrågor samt utbildning gällande tvärvillkor och baseline. Förvaltningsmyndigheten har också etablerat ett system för införande av en lärandeprocess med syfte att resultatet och erfarenheter av programgenomförandet skall kommuniceras ut till programförvaltningen på ett effektivt sätt genom att använda sig av seminarier och temadiskussioner. Förvaltningsmyndigheten tillämpar och organisationssystem med regelbundna enhetsmöten och diskussioner för att utveckla diskutera regelfrågor och utbyta erfarenheter samt utveckla enheternas erfarenhet och kompetens.

Programförvaltningen deltar i samarbetet kring det nationella landsbygdsnätverket tillsammans med programförvaltningen för Fastlandsfinlands program. Programförvaltningen och stöntagare får därmed del av det arbete gällande utveckling som landsbygdsnätverket gör för att höja effektiviteten i programgenomförandet.

6. BEDÖMNING AV FÖRHANDSVILLKOREN

6.1. Ytterligare information

Ingen ytterligare information utöver ovan angivna.

6.2. Förhandsvillkor

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Tillämpligt förhandsvillkor uppfyllt: Ja Nej Delvis	Bedömning av uppfyllandet	Prioriteringar/fokusområden	Åtgärder
P4.1) Villkor för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden på mark som avses i avdelning VI kapitel I i förordning (EU) 1306/2013 fastställs på nationell nivå	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4	M11, M13, M10
P4.2) Minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel: De minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel som avses i avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013 fastställs på nationell nivå	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4	M13, M10
P4.3) Övriga tillämpliga nationella normer: tillämpliga bindande nationella normer fastställs med avseende på avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4	M10
G1) Antidiskriminering: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4, 6B, 1B, 1A, 2B, 3A, 2A, 1C	M10, M20, M01, M02, M06, M19, M13, M11, M04
G2) Jämställdhet: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4, 2A, 2B, 3A, 1B, 6B, 1C, 1A	M20, M06, M04, M10, M02, M19, M11, M13, M01
G3) Funktionsnedsättning: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (UNCRPD) på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4, 2B, 1B, 6B, 3A, 2A, 1A, 1C	M13, M11, M04, M01, M10, M19, M20, M02, M06
G4) Offentlig upphandling: Det finns former för effektiv tillämpning av unionsrätten om offentlig upphandling på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	2B, 2A, 1C, 6B, 1B, 3A, 1A	M19, M20, M01, M06, M04, M02
G5) Statligt stöd: Det finns former för effektiv tillämpning av unionens regler om statligt stöd på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	6B, 2B, 1C, 3A, 1B, 1A, 2A	M02, M06, M01, M04, M20, M19
G6) Lagstiftning om miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar: Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	2A, 6B, 3A	M04, M19
G7) Statistiksystem och resultatindikatorer: Det finns en statistisk bas som räcker till för att göra utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Att det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget	yes	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.	P4, 2B, 1A, 1C, 2A, 6B, 3A, 1B	M11, M10, M13, M20, M19, M01, M02, M04, M06

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda (Ja Nej)	Referens (om villkoren är uppfyllda) [hänvisning till strategier, rättsakter eller andra relevanta handlingar]	Bedömning av uppfyllandet
P4.1) Villkor för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden på mark som avses i avdelning VI kapitel I i förordning (EU) 1306/2013 fastställs på nationell nivå	P4.1.a) Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden fastställs i nationell lagstiftning och specificeras i programmen.	Yes	Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden fastställs i nationell lagstiftning och specificeras i programmet.	Uppfyllandet av villkoret utgör riksbehörighet och fastställs av jord- och skogsbruksministeriet
P4.2) Minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel: De minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel som avses i avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013 fastställs på nationell nivå	P4.2.a) Minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel som avses i avdelning III kapitel I i förordning 1305/2013 beskrivs i programmen.	Yes	De minimikrav för gödselmedel och växtskyddsmedel som avses i avdelning III kapitel I i denna förordning specificeras i programmet.	Har fastställts i programmet under kapitel 8.
P4.3) Övriga tillämpliga nationella normer: tillämpliga bindande nationella normer fastställs med avseende på avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013	P4.3.a) Tillämpliga bindande nationella normer beskrivs i programmen	Yes	Tillämpliga binande normer specificeras i programmet.	Har specificerats i programmet under kapitel 8.
G1) Antidiskriminering: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	G1.a) Former, i överensstämmelse med medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar, för involvering av organ som ansvarar för att främja lika behandling av alla personer genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen, inklusive rådgivning om lika behandling i verksamhet inom de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	Yes	Landskapslag om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland (2005:66) Landskapslag om Diskrimineringsombudsmannen på Åland (2005:67)	I landskapet Åland är lagstiftningsbehörigheten avseende arbetslivsdirektivet delad mellan landskapet och riket. Privaträttsligt anställas rättsställning regleras av rikslagstiftning.
	G1.b) Former för utbildning av personal vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens lagstiftning och politik mot diskriminering.	Yes	Personalenheten vid Ålands landskapsregering har ett övergripande ansvar för kompetensutveckling hos förvaltningens personal vilket kan inkludera dessa frågor. Diskrimineringsombudsmannen skall informera om bestämmelser angående diskriminering (hänvisa till § 6).	En utbildningsplan görs upp av personalenheten på Ålands landskapsregering varje år och gäller den övergripande personalutbildningen och bygger på styrdokument såsom lagstiftning, program och policyn samt de utbildningsbehov som inkommit från regeringens olika avdelningar. Särskilda utbildningsinsatser kan vidare finansieras med tekniskt stöd ur programmet alternativt med nationella medel för att stärka förvaltningsmyndigheten i dess handläggning. Utbildningsinsatser kan gälla samtliga delar av genomförandet och även omfatta konkreta åtgärder såsom utarbetande av checklistor och rutiner.

	G2.a) Former, i överensstämmelse med medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar, för involvering av organ som ansvarar för jämställdhetsfrågor genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen, inklusive rådgivning om jämställdhet i verksamhet inom de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	Yes	Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män Ramprogram för jämställdhetsarbetet på Åland 2012-2015 antaget av Ålands landskapsregering 28.9.2012 http://www.regeringen.ax/kansli/jamstall dramprogram.pbs http://www.ams.ax http://www.asub.ax/twocol.con?iPage=72&sub=120	Ålands landskapsregering ansvarar för insamling av statistik i samarbete med Ålands statistik och utredningsbyrå (ÅSUB).
G2) Jämställdhet: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	G2.b) Former för utbildning av personal vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens lagstiftning och unionsstrategier om jämställdhet samt om integrering av jämställdhetsperspektivet.	Yes	I enlighet med landskapsregeringens fastslagna jämställdhetsplan planeras ett seminarium kring jämställdhetsarbete med genus perspektiv och arbete med likvärdig behandling. Personalenheten vid Ålands landskapsregering har ett övergripande ansvar för kompetensutveckling hos förvaltningens personal vilket kan inkludera dessa frågor. Jämställdhetsenheten har ett övergripande ansvar för jämställdhetsfrågorna och särskild kunskap och kompetens i genus- och jämställdhetsfrågor.	Allmänna anvisningar för jämställdhetsintegrering finns bl.a. i anvisningarna för uppgörandet av landskapets budget och beviljande av PAF-medel. Det finns även ett Expertråd för jämställdhet med uppdraget att följa upp ramprogrammet och att utveckla jämställdhetspolitiken i landskapet. En utbildningsplan görs upp av personalenheten på Ålands landskapsregering varje år och gäller den övergripande personalutbildningen och bygger på styrdokument såsom lagstiftning, program och policyn samt de utbildningsbehov som inkommit från regeringens olika avdelningar. Särskilda utbildningsinsatser kan vidare finansieras med tekniskt stöd ur programmet alternativt med nationella medel för att stärka förvaltningsmyndigheten i dess handläggning. Utbildningsinsatser kan gälla samtliga delar av genomförandet och även omfatta konkreta åtgärder såsom utarbetande av checklistor och rutiner.
G3) Funktionsnedsättning: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av FN-konventionen om rättigheter för personer med	G3.a) Former, i överensstämmelse med medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar, för samråd med och involvering av organ som	Yes	Ett tillgängligt Åland – Åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderpolitik 2013-2016	

<p>funktionsnedsättning (UNCRPD) på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG</p>	<p>ansvarar för att skydda rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och andra berörda parter genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen.</p>		<p>http://www.regeringen.ax/composer/upload/socialomiljo/Ett_tillgangligt_Aland_270613.pdf</p>	
	<p>G3.b) Former för utbildning av personal vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens och medlemsstaternas lagstiftning och strategier personer med funktionsnedsättning, inklusive tillgänglighet och praktisk tillämpning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning enligt unionslagstiftning eller nationell lagstiftning.</p>	<p>Yes</p>	<p>Inom ramen för ”Ett tillgängligt Åland” – åtgärdsprogram för landskapsregeringen funktionshinderpolitik år 2013-2016 (antaget av Ålands landskapsregering den 27 juni 2013) avser landskapsregeringen i dialog med förvaltningens avdelningar och myndigheter arrangera utbildning kring funktionsnedsättning och tillgänglighet. Ambitionen är att ge anställda inom förvaltningen ökad kunskap och medvetenhet om olika funktionsnedsättningar.</p>	<p>Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.</p>
	<p>G3.c) Former för att säkerställa övervakning av genomförandet av artikel 9 i FN-konventionen i samband med de europeiska struktur- och investeringsfonderna genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen.</p>	<p>Yes</p>	<p>Ålands lagting kommer att behandla rikets ratificering till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.</p> <p>Allmänt sett har landskapsregeringen redan förberett inför den kommande ratificeringen genom att granska lagstiftningen där Åland har egen behörighet och bedömt att den är i enlighet med konventionen.</p> <p>Inom landskapsregeringen kommer artikel 9 att övervakas då de horisontella kriterierna beaktas för varje enskilt projekt och i urvalet av projekt.</p>	<p>Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.</p>
<p>G4) Offentlig upphandling: Det finns former för effektiv tillämpning av unionsrätten om offentlig upphandling på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.</p>	<p>G4.a) Former för effektiv tillämpning av unionens regler för offentlig upphandling genom lämpliga mekanismer.</p>	<p>Yes</p>	<p>Enligt Landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (FFS 348/2007), samt lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 349/2007) tillämpas vid upphandlingar vars värde överstiger EU:s tröskelvärde.</p>	<p>Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.</p>
	<p>G4.b) Former för öppna förfaranden för tilldelning av avtal.</p>	<p>Yes</p>	<p>Kontinuerliga utbildningar, handbok i upphandlingar http://www.regeringen.ax/upphandlingar.pbs</p>	<p>Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.</p>
	<p>G4.c) Former för utbildning och informationspridning för personal som berörs av de europeiska struktur- och investeringsfondernas genomförande.</p>	<p>Yes</p>	<p>Kontinuerliga utbildningar, handbok i upphandlingar http://www.regeringen.ax/upphandlingar.pbs</p>	<p>Inom ramen för sin behörighet ansvarar Ålands landskapsregering för kontinuerliga utbildningar, handbok och mallar för upphandlingar.</p>
	<p>G4.d) Det finns bestämmelser för att garantera förvaltningens kapacitet att genomföra och tillämpa unionens regler för offentlig upphandling.</p>	<p>Yes</p>	<p>Kontinuerliga utbildningar, handbok i upphandlingar http://www.regeringen.ax/upphandlingar.pbs</p>	<p>Inom ramen för sin behörighet ansvarar Ålands landskapsregering för kontinuerliga utbildningar, handbok och mallar för upphandlingar.</p>
<p>G5) Statligt stöd: Det finns former för effektiv tillämpning av unionens regler om statligt stöd på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.</p>	<p>G5.a) Former för effektiv tillämpning av unionens regler om statligt stöd.</p>	<p>Yes</p>	<p>Särskilda stödordningar utarbetas i enlighet med de föreslagna regelverken för gruppundantag och de minimis. Vidare kommer de föreslagna riktlinjerna för riskkapital att iaktas inom Europeiska regionalfonderna. Av Landskapslag om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti ÅFS (1988:50) framkommer allmänna bestämmelser om tillsyn, kontroll och återkrav. Speciallagstiftning om jordbruk, fiske och näringsverksamhet reglerar substansen i stödformerna.</p>	<p>Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.</p>

	G5.b) Former för utbildning och informationspridning för personal som berörs av de europeiska struktur- och investeringsfondernas genomförande.	Yes	Vid Ålands landskapsregering finns en särskild EU-enhet som har en samordnande roll, ordnar utbildning, fungerar som stabsfunktion, stödjer handläggande tjänstemän vid landskapsregeringens tillämpning av statsstödsreglerna samt samordnar statsstödsnotifieringar.	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.
	G5.c) Former för att garantera förvaltningens kapacitet att genomföra och tillämpa unionens regler om statligt stöd.	Yes	Vid Ålands landskapsregering finns en särskild EU-enhet som har en samordnande roll, ordnar utbildning, fungerar som stabsfunktion, stödjer handläggande tjänstemän vid landskapsregeringens tillämpning av statsstödsreglerna samt samordnar statsstödsnotifieringar.	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.
G6) Lagstiftning om miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar. Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	G6.a) Former för en effektiv tillämpning av direktiv 2011/92/EU (miljökonsekvensbeskrivningar) och direktiv 2001/42/EG (strategiska miljöbedömningar).	Yes	Landskapslagen (2006:82) om miljökonsekvensbedömning Landskapsförordningen (2012:50) om miljökonsekvensbedömning	När det gäller de åländska programmen med ESI-finansiering genomförs MKB i enlighet med åländsk landskapslagstiftning under 2013-2014.
	G6.b) Former för utbildning och informationspridning för personal som berörs av genomförandet av direktiven om miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar.	Yes	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. http://www.amhm.ax/ Myndigheten är underställd landskapsregeringen som handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. Intern utbildning inom Ålands landskapsregering.	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.
	G6.c) Former för att säkra tillräcklig förvaltningskapacitet.	Yes	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet http://www.amhm.ax/ Myndigheten är underställd landskapsregeringen som handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. Om myndigheten finner brister i regleringen kan myndigheten uppmana landskapsregeringen om detta. Intern utbildning inom Ålands landskapsregering.	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har till uppgift att verka som tillstånds- och tillsynsmyndighet inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Myndigheten har till uppgift att tillse att inomhus- och utomhusmiljön, maten, de produkter och tillverkningsprocesser som används eller de aktiviteter som utförs varken skadar människor, djur eller den yttre miljön. Detta uppnås genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning enligt lagstiftningen samt med kunskap, aktiv informationspridning och god service.
G7) Statistiksystem och resultatindikatorer. Det finns en statistisk bas som räcker till för att göra utvärderingar av programmets effektivitet och	G7.a) Former för insamling och sammanställning av statistisk i rätt tid som innehåller följande: Kartläggning av källor och mekanismer som	Yes	Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland	Villkorets alla bedömningskriterier har

genomslag. Att det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget	garanterar statistisk validering		Landskapslag (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå	bedömts vara uppfyllda.
	G7.b) Former för insamling och sammanställning av statistisk i rätt tid som innehåller följande: Former för publicering av och offentlighet för aggregerad statistik.	Yes	Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) http://www.ams.ax	Ålands statistik- och utredningsbyrås (ÅSUB) huvuduppgifter är att verka som den officiella åländska statistikmyndigheten samt att bedriva kvalificerad utrednings- och forskningsverksamhet.
	G7.c) Ett verkningfullt system med resultatindikatorer som omfattar val av resultatindikatorer för varje enskilt program, vilka ger information om vad som motiverar urvalet av de politiska åtgärder som finansieras inom programmet.	Yes	Landskapsregeringens resultatindikatorsystem. Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) http://www.ams.ax	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.
	G7.d) Ett verkningfullt system med resultatindikatorer som omfattar fastställande av mål för dessa indikatorer	Yes	Landskapsregeringens resultatindikatorsystem. Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) http://www.ams.ax	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.
	G7.e) Ett verkningfullt system med resultatindikatorer som omfattar uppfyllande av kraven på tillförlitlighet och statistisk validering för varje indikator, tydlighet vid normativ tolkning, anpassning till politiken och uppgifternas aktualitet	Yes	Landskapsregeringens resultatindikatorsystem. Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) http://www.ams.ax	Villkorets alla bedömningskriterier har bedömts vara uppfyllda.
	G7.f) Garantier för att man i all verksamhet som finansieras av programmet använder sig av ett verkningfullt system av indikatorer	Yes	Programmet kommer som helhet att administreras av Ålands landskapsregering.	Landskapsregeringens resultatindikatorsystem 2007-2013 baserar sig på tillgänglig statistik av externa faktorer tex det allmänna ekonomiska läget, arbetslöshetsgraden etc s och som samlas in och sammanställs av Ålands statistik och utredningsbyrå amt de uppgifter som förvaltningsmyndigheten samlar in inom ramen för projekten. Indikatorerna har bedömts i förhandsutvärderingen. Uppgifterna sparas hos förvaltningsmyndigheten och ligger till grund för de utvärderingar som löpande görs av programmen. Inför perioden 2014-2020 kommer systemen att uppdateras och anpassas till kommissionens krav om digital kommunikation.

6.2.1. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de allmänna förhandsvillkoren

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Kriterier som inte uppfylls	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment
--	------------------------------------	---------------------------	-----------------	---

6.2.2. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de förhandsvillkor som är kopplade till prioriteringar

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Kriterier som inte uppfylls	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment
--	------------------------------------	---------------------------	-----------------	---

7. BESKRIVNING AV RESULTATRAMEN

7.1. Indikatorer

Prioritering	Applicable	Indikator och måttenhet i tillämpliga fall	Mål 2023 (a)	Justering för tilläggsbetalningar (b)	Delmål 2018 % (c)	Delmål absolut värde (a-b)*c
P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning	X	Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A) + jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	102,00		20%	20,40
	X	Summa offentliga utgifter P2 (euro)	7 062 920,00		20%	1 412 584,00
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	X	Summa offentliga utgifter P3 (euro)	3 700 000,00	500 000,00	20%	640 000,00
		Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper (fokusområde 3A)				
		Antal jordbruksföretag som deltar i system för riskhantering (fokusområde 3B)				
P4: Återställa, bevara	X	Summa offentliga utgifter P4 (euro)	44 812 282,00	2 565 888,00	50%	21 123 197,00

och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	X	Jordbruksmark som omfattas av åtagande som bidrar till biologisk mångfald (ha) (fokusområde 4A) + förbättrar vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B) + förbättrar markskötsel och/eller förebygger jorderosion (ha) (fokusområde 4C)	14 687,00		78%	11 455,86
P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden	X	Summa offentliga utgifter P6 (euro)	1 644 000,00		15%	246 600,00
		Antal insatser som får stöd för att förbättra grundläggande tjänster och infrastrukturer i landsbygdsområden (fokusområdena 6B och 6C)				
	X	Befolkning som omfattas av LAG-gruppen (fokusområde 6B)	28 666,00		100%	28 666,00

7.1.1. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

7.1.1.1. Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A) + jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 102,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 20,40

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna.

7.1.1.2. Summa offentliga utgifter P2 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 7 062 920,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 1 412 584,00

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna.

7.1.2. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

7.1.2.1. Summa offentliga utgifter P3 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 3 700 000,00

Justering för tilläggsbetalningar (b): 500 000,00

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 640 000,00

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna. Under pågående programperiod har uppgifterna reviderats utgående från den verkliga efterfrågan och prognos utifrån en ökad programfinansiering.

7.1.2.2. Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper (fokusområde 3A)

Applicable: Nej

Mål 2023 (a): 0,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c):

Delmål absolut värde (a-b)*c: 0,00

Motivering till fastställande av delmål:

7.1.2.3. Antal jordbruksföretag som deltar i system för riskhantering (fokusområde 3B)

Applicable: Nej

Mål 2023 (a): 0,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c):

Delmål absolut värde (a-b)*c: 0,00

Motivering till fastställande av delmål:

För fokusområde 3b) har inte identifierats behov eller åtgärder. Fokusområdet genomförs därmed inte i programmet och skall därför inte heller omfattas av resultatreserven.

7.1.3. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

7.1.3.1. Summa offentliga utgifter P4 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 44 812 282,00

Justering för tilläggsbetalningar (b): 2 565 888,00

Delmål 2018 % (c): 50%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 21 123 197,00

Motivering till fastställande av delmål:

Anslutningen till insatserna inom prioritet 4 har uppskattats utgående från anslutningen till motsvarande åtgärder under programperioden 2007-2013. Största delen av stödmottagarna förväntas ansluta sig till programmet i huvudsak redan under år 2015 och den årliga anslutning- och utnyttjandegraden (i hektar och euro) förväntas vara jämn under hela programperioden.

7.1.3.2. Jordbruksmark som omfattas av åtagande som bidrar till biologisk mångfald (ha) (fokusområde 4A) + förbättrar vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B) + förbättrar markskötsel och/eller förebygger jorderosion (ha) (fokusområde 4C)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 14 687,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 78%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 11 455,86

Motivering till fastställande av delmål:

Anslutningen till insatserna inom prioritet 4 har uppskattats utgående från anslutningen till motsvarande åtgärder under programperioden 2007-2013. Största delen av stödmottagarna förväntas ansluta sig till programmet i huvudsak redan under år 2015 och den årliga anslutning- och utnyttjandegraden (i hektar och euro) förväntas vara jämn under hela programperioden.

7.1.4. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

7.1.4.1. Summa offentliga utgifter P6 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 1 644 000,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 15%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 246 600,00

Motivering till fastställande av delmål:

Leader implementerades i regionen för första gången under perioden 2007-2013. Under innevarande period skall nya typer av åtgärder genomföras med leadermetoden vilket kan leda till en långsammare implementering och därmed utnyttjande av finansieringsramen. Möjligheten att bevilja leaderprojekten förskott med nationella medel kan senarelägga betalningsansökningar till kommissionen.

7.1.4.2. Antal insatser som får stöd för att förbättra grundläggande tjänster och infrastrukturer i landsbygdsområden (fokusområdena 6B och 6C)

Applicable: Nej

Mål 2023 (a): 0,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c):

Delmål absolut värde (a-b)*c: 0,00

Motivering till fastställande av delmål:

Basic service genomförs inte som en standardåtgärd.

7.1.4.3. Befolkning som omfattas av LAG-gruppen (fokusområde 6B)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 28 666,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 100%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 28 666,00

Motivering till fastställande av delmål:

Hela Åland ingår i Leaderområdet.

7.2. Alternativa indikatorer

Prioritering	Applicable	Indikator och måttenhet i tillämpliga fall	Mål 2023 (a)	Justering för tilläggsbetalningar (b)	Delmål 2018 % (c)	Delmål absolut värde (a-b)*c
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	X	Number of operations in measure M04.2	25,00		20%	5,00
P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	X	Total areal M13	14 350,00		80%	11 480,00

7.2.1. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

7.2.1.1. *Number of operations in measure M04.2*

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 25,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 20%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 5,00

Motivering till fastställande av delmål:

Målet är satt från erfarenheter i föregående programperiod. Investeringsintensiteten är ofta hög i slutet av programperioder för att ett sedan inledas lugnare innan villkoren och förutsättningarna i det nya systemet blivit upptagna av stödtagarna. Under pågående programperiod har uppgifterna reviderats utgående från den verkliga efterfrågan och prognos utifrån en ökad programfinansiering.

7.2.2. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

7.2.2.1. *Total areal M13*

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 14 350,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 80%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 11 480,00

Motivering till fastställande av delmål:

Anslutningen till insatserna inom prioritet 4 har uppskattats utgående från anslutningen till motsvarande åtgärder under programperioden 2007-2013. Största delen av stödmottagarna förväntas ansluta sig till programmet i huvudsak redan under år 2015 och den årliga anslutning- och utnyttjandegraden (i hektar och euro) förväntas vara jämn under hela programperioden.

7.3. Reserv

Prioritering	Totalt planerat unionsbidrag (i euro)	Totalt bidrag från unionen som planeras (euro) som omfattas av resultatreserven	Resultatreserv (i euro)	Minsta resultatreserv (min. 5 %)	Högsta resultatreserv (max. 7 %)	Resultatreserv, nivå
P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning	2 577 966,00	2 638 419,43	174 558,00	131 920,97	184 689,36	6.62%
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	1 168 000,00	1 195 389,66	71 700,00	59 769,48	83 677,28	6%
P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	15 419 934,00	15 781 532,20	930 663,00	789 076,61	1 104 707,25	5.9%
P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden	1 068 600,00	1 093 658,72	65 619,00	54 682,94	76 556,11	6%
Summa	20 234 500,00	20 709 000,00	1 242 540,00	1 035 450,00	1 449 630,00	6%

8. BESKRIVNING AV DE UTVALDA ÅTGÄRDERNA

8.1. Beskrivning av de allmänna villkor som gäller för mer än en åtgärd, inklusive, i förekommande fall, definition av landsbygdsområde, utgångsläge, tvärvillkor, avsedd användning av finansieringsinstrument, avsedd användning av förskott och gemensamma bestämmelser för investeringar, inklusive bestämmelserna i artiklarna 45 och 46 i förordning (EU) nr 1305/2013

Utgångsnivån för areal- och djurbaserade stöd[LR1]

Med utgångsnivå avses de krav som en odlar förutsätts genomföra utan ersättning. För samtliga arealbaserade stöd i detta program utgörs utgångsnivån av de tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel 1 i förordning (EU) nr 1306/2013 (tvärvillkor) och den minsta frekvens som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i förordning (EU) nr 1307/2013 om bevarande av jordbruksmark. För miljö- och klimatvänligt jordbruk och ekologiskt jordbruk ingår i basnivån dessutom tillämpliga minimikrav för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel samt andra tillämpliga bindande krav som fastställs i nationell rätt.

De nya tvärvillkoren (GAEC och SMR) ingår i utgångsnivån från och med år 2015.

Tvärvillkor

Tvärvillkoren består av de föreskrivna verksamhetskrav och normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som definieras i förordning (EU) nr 1306/2013 bilaga II. De föreskrivna verksamhetskraven består av den nationella lagstiftningen som stiftats på basen av de angivna artiklarna i de berörda direktiven medan normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden definieras genom skilda nationella bestämmelser.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC)

Normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden fastställs i statsrådets förordning (FFS 4/2015) om krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden enligt tvärvillkor:

På jordbruksmark längs med vattendrag ska som sådana buffertremsor (GAEC 1) som avses i bilaga II till den horisontella förordningen (EU nr 1306/2013) iaktas de gränser för förbud mot kvävegödning och spridning av gödsel som avses i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket, det sk. nitrateslutet. Detta innebär att det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än fem meter från vattendrag. Därefter är ytgödning med stallgödsel och organiska gödselmedel förbjuden på en sträcka av fem meter om marklutningen är över 2%. Ytgödning med stallgödsel och organiska gödselmedel är alltid förbjuden om markens genomsnittliga lutning är över 10%.

Vid användning av bevattningsvatten ska det tillståndsförfarande som anges i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland iaktas (GAEC 2).

På en gårdsbruksenhet ska i jordbruksverksamheten iaktas förbudet mot utsläpp i grundvatten av farliga ämnen (GAEC 3) som avses i 4 kap 8§ i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland och i 5§ i vattenförordningen 2010:93) för landskapet Åland.

Minimikravet för marktäckning (GAEC 4) är att det ska finnas ett växttäck eller stubb på en icke odlad

åker som sköts. På en sådan åker kan vall-, vilt-, landskaps och ängsväxter samt blandade växtbestånd av dessa odlas. Växtbeståndet ska sås senast 30 juni om det inte tidigare har såtts val på skiftet och växtligheten får avslutas kemiskt eller mekaniskt tidigast den 1 september eller redan tidigast den 15 juli om det på åkern sås vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten. Svartträda, stubbträda och ettårig grönträda får inte gödslas. Flerårig grönträda får gödslas endast i samband med anläggandet.

Minimikraven för markanvändning som avspeglar lokala förhållanden för att begränsa erosion (GAEC 5) innebär skötsel av odlad åkermark. En odlad åker och en areal för permanent gröda ska odlas i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. God jordbrukssed förutsätter att en odlad åker och en areal för permanent gröda bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd.

På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärgnings- och marknadsduglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärgnings- och marknadsduglig skörd. På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärgnings- och marknadsduglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärgnings- och marknadsduglig skörd.

På jordbruksmark längs med vattendrag och utfallsdiken ska det lämnas en minst en meter bred obearbetad dikesren där varken gödselmedel eller växtskyddsmedel får spridas.

Bränning av stubb (GAEC 6) av växtlighet är tillåten endast om det är nödvändigt med tanke på en lyckad sådd eller bekämpning av flyghavre och andra ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur.

Trädgrupper och enstaka träd som är skyddade enligt 5§ 8 punkten i Ålands landskapsförordning (1998:113) om naturvård ska bevaras (GAEC 7) om de växer på en areal om högst 0,2 hektar på ett basskifte med åker, permanent betesmark eller permanent gräsmark, en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften.

Föreskrivna verksamhetskrav

De föreskrivna verksamhetskraven som gäller skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (SMR 1) har fastställts i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket, det s.k. nitratbeslutet.

Kvävegödsling ska dimensioneras och gödselmedlet sprids på basis av genomsnittlig skördenivå, odlingszon, växtföljd och jordart med målet att bevara jordens näringsbalans.

En gård får för åkergödsling använda högst följande kvävemängder, som innehåller de totala mängderna av lösligt kväve både i de oorganiska gödselmedel och i den stallgödsel och de organiska gödselprodukter som används:

- höstsäd högst 200 kg kväve/ha/år, varav högst 30 kg kväve/ha på hösten och 170 kg kväve/ha på våren; vid användning av långsamt lösande kväve sprids högst 40 kg kväve/ha på hösten

och 160 kg kväve/ha på våren,

- potatis 130 kg kväve/ha/år,
- hö och betesmark, ensilage och trädgårdsväxter 250 kg kväve/ha/år, samt
- vårsäd, sockerbetor, oljeväxter samt andra högst 170 kg kväve/ha/år.

För grov mojord och grövre mineraljord minskas de ovan nämnda kvävemängderna med 10 kg/ha/år.

De ovan nämnda totala kvävemängderna minskas med 40 kg/ha för torvjord där spannmål och sockerbetor odlas. För vallar på torvjord minskas mängden med 10 kg/ha. Om den tillåtna mängden för kvävegödsling överstiger 170 kg/ha/år, ska mängden delas upp på minst två omgångar och tiden mellan spridningarna ska vara minst två veckor.

Spridning av gödselmedel på åkrar ska göras så att det inte sker någon avrinning i vatten och på ett sådant sätt att packningsskador minimeras. Gödselmedel får inte spridas på tjälad, snötäckt eller vattenmättad mark.

Stallgödsel och organiska gödselmaterial får inte spridas under tiden från 1 november till 15 april. Om marken är otjälad och torr så att inget rinner av i ett vattendrag kan utspridningen på våren påbörjas tidigare, dock tidigast den 1 april.

En förlängning av spridningstiden på hösten generellt för hela Åland med maximalt 6 veckor kan beviljas av landskapsregeringen efter ansökan från en branschorganisation. Förlängning av spridningstiden ges på grund av exceptionella väderleksförhållanden. Som exceptionella väderleksförhållanden betraktas situationer där ett flertal åkrar på grund av långvariga rikliga regn och liten avdunstning varit så våta att detta förhindrat spridning av stallgödsel före utgången av oktober.

Förlängning av spridningstiden kan även av synnerliga skäl och efter särskild prövning beviljas av landskapsregeringen till enskilda jordbrukare efter inlämnad ansökan. Sådana synnerliga skäl inbegriper omständigheter som inte har varit möjliga att förutse eller påverka och att det inte finns alternativ till egen spridning av gödseln.

I fråga om stallgödsel och organiska gödselmaterial som innehåller stallgödsel får en mängd som motsvarar högst 170 kg lösligt kväve per ha och år tillföras åkern, dock med beaktande av bestämmelserna ovan.

Ytgödsling av stallgödsel och organiska gödselmaterial på vallväxtlighet får inte ske på hösten efter den 15 september. Vid spridning av stallgödsel och organiska gödselmaterial på hösten efter 15 september på obevuxen mark ska gödseln alltid omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ned eller så ska åkern plöjas.

De maximimängder av stallgödsel som får spridas per hektar på hösten efter 15 september är för fast strögödsel för nötkreatur 30 ton/ha, för flytgödsel av nötkreatur 20 ton/ha och för flytgödsel av svin 15 ton/ha. Den maximala mängd flytgödsel som får köras ut på hösten efter 31 oktober begränsas till den mängd gödsel som produceras på gården under 6 veckors tid och specificeras utgående från gårdens djurbesättning.

På åkerområden som gång på gång översvämmas av vårfloden är kvävegödsling förbjuden under tiden mellan den 1 oktober och den 1 april, med undantag för det växtbestånd som anläggs.

Det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmaterial förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %. Ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmaterial är alltid förbjuden om markens genomsnittliga

lutning är över 10 %. Kring brunnar som används för hushållsvatten och kring källor ska det, beroende på höjdförhållandena i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten, lämnas en skyddszon på minst 30–100 meter som inte gödslas med stallgödsel eller organiska gödselmedel.

Bestämmelser om bevarande av vilda fåglar (SMR 2) samt bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (SMR 3) fastställs i Naturvårdslagen (1998:82). På det skyddade området är det inte tillåtet att försämra levnadsmiljön för vissa arter och bestämmelserna i skyddsbesluten måste följas. Bestämmelserna förpliktar inte markägaren till aktiva åtgärder.

Bestämmelser om växtskyddsmedel (SMR 10) fastställs i landskapslagen (2012:41) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel, i landskapsförordningen (2012:43) i fråga om tillverkningen, godkännandet, lanseringen på marknaden, förpackningen och märkningen, lagringen och användningen av samt tillsynen över växtskyddsmedel. Endast sådana preparat som är godkända i TUKEs växtskyddsmedelsregister får användas på Åland. Växtskyddsmedel ska användas på ett korrekt sätt i enlighet med de konstaterade behoven och med iakttagande av bruksanvisningarna. Växtskyddsmedel ska lagras i sina ursprungliga förpackningar separat från livsmedel och foder samt utom räckhåll för barn. Växtskyddsmedel som klassificeras som giftiga eller akut giftiga ska förvaras i ett låst utrymme.

De övriga föreskrivna verksamhetskraven som gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd (SMR 4 – SMR 9) och djurhälsa (SMR 11-13) är inte relevanta för åtgärderna eller insatserna i programmet.

Minimikrav för användning av bekämpningsmedel

Minimikraven för användning av bekämpningsmedel fastställs förutom i ovan nämnda lagar även i *Handlingsprogrammet för en hållbar användning av växtskyddsmedel på Åland (Ålands landskapsregerings beslut från 10.12.2012, ÅLR 2012/9486)*.

Principerna om ett integrerat växtskydd (IPM) ska följas vilket innebär att alla möjliga och för en viss situation lämpliga bekämpningsmetoder ska följas och samordnas. Användningen av bekämpningsmedel och andra växtskyddsmedel ska hållas på en nivå som är ekonomiskt befogad. Förekomsten av skadegörare ska övervakas genom lämpliga metoder och medel. Övervakningen kan bestå av fältobservationer, användning av existerande system för varning, prognos och tidig prognos och användning av rådgivare (bilaga III punkt 2 i direktiv 2009/128/EG). Som stöd för planeringen används bokföring där uppgifter om användningen av växtskyddsmedel och förekomsten av skadegörare dokumenteras. På basis av bokföringen ska man kunna undersöka hur väl de genomförda växtskyddsåtgärderna har lyckats (bilaga III punkt 8 i direktiv 2009/128/EG).

Utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel i yrkesmässig användning ska kontrolleras minst en gång före den 26 november 2016. Fram till år 2020 ska kontrollerna göras minst vart femte år och därefter minst vart tredje år. Ny utrustning ska kontrolleras minst en gång inom fem år efter att utrustningen anskaffats. Därefter får endast utrustning som kontrollerats och godkänts enligt ovanstående användas yrkesmässigt. Bärbar utrustning eller ryggburna sprutor kan befrias från kontrollerna.

Personer som yrkesmässigt använder bekämpningsmedel ska känna till eventuella risker som användningen av bekämpningsmedel innebär för människans hälsa och miljön. Informationen kan skaffas antingen genom utbildning eller på annat sätt. En examen ingår i utbildningen och gäller under en viss tid (fem år).

Skyddsavstånd till vattendrag fastställs för varje preparat när växtskyddsmedlet godkänns för användning i

Finland. För preparat med mycket giftiga ämnen är skyddsavståndet 25 meter, för preparat innehållande giftiga verksamma ämnen 15 meter och för preparat med tämligen giftiga ämnen 10 meter. Inom skyddsavståndet får preparatet inte användas och utrustningen som använts för spridning får inte rengöras.

Minimikrav för användning av gödselmedel

Minimikraven för användning av gödselmedel finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning om gödselmedel (1784/14/2011):

Den högsta tillåtna mängden fosfor är 65 kg/ha och till trädgårdsväxter 115 kg/ha. För kvävegödselmedel finns inte andra lagenliga minimikrav än de som redan tillhör tvärvillkoren genom nitratbeslutet.

Krav på att bevara jordbruksmark

Kravet att bevara jordbruksmark i skick på ett sådant sätt som avses i förordning (EU) nr 1307/2013 artikel 4(1)(c)(ii) innebär att marken ska bevaras i ett sådant skick att den lämpar sig för bete eller odling utan några särskilda förberedande åtgärder utöver sedvanliga jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Kraven att bevara jordbruksmark fastställs i Statsrådets förordning om basstöd, förgröningsstöd och stöd till unga odlare (234/2015). I Finland/Åland finns ingen sådan jordbruksareal som avses i förordning (EU) nr 1307/2013 artikel 4(1)(c)(iii) och som naturligt hålls i ett sådant skick som lämpar sig för bete eller odling varvid inget krav för mimiaktivitet har fastställts för denna typ av areal.

Förgröning (Stöd för jordbruksmetoder med gynnsam inverkan på klimatet och miljön som avses i förordning (EU) nr 1307/2013)

1) Likvärdiga metoder (1307/2013 art.43.5 och och 6)

I Finland inskränks jordbrukarnas möjlighet att tillämpa sådana likvärdiga metoder som avses i artikel 43(3) och således är det inte möjligt att ersätta förgröningen krav med likvärdiga metoder. I Finland tillämpas inte heller bestämmelsen i artikel 43.6 att jordbrukarna ska fullgöra sina skyldigheter i överensstämmelse med miljöcertifieringssystem.

2) Permanent gräsmark (1307/2013 art.45.2)

Kraven beträffande permanent gräsmark tillämpas i hela landet (inkl. Åland)

3) Arealer med ekologiskt fokus (1307/2013 art 46)

I Finland godkänns som areal med ekologiskt fokus följande av de arealer som nämns i artikel 46(2):

- trädor
- landskapselement som avses i tvärvillkoren

- arealer med energiskog med kort omloppstid
- areal med kvävefixerande grödor

Som kvävefixerande växter godkänns ärt, böna, lupin med undantag för alaskalupin och blomsterlupin, vicker, sojaböna, sötväppling, lusern och klöver samt blandningar av ovan nämnda grödor. Det är möjligt att odla kvävefixerande växter på alla skiften. Växtbeståndet kan vara ett- eller flerårigt. Sådden måste utföras med målsättning att erhålla ett växtbestånd som täcker markytan. Växtligheten får bärgas men bärgning av skörd är inte obligatoriskt. Växtligheten får avslutas mekaniskt eller kemiskt tidigast efter ett datum som fastställs i ett senare skede men det rekommenderas att antingen bearbeta skiftet sent på hösten eller först följande vår.

Till areal med energiskog med kort omloppstid godkänns i Finland asp och pil för energianvändning. Mineralgödselmedel får inte användas. Växtskyddsmedel kan inte användas förutom herbicider som kan användas under anläggningsåret och under året då växtligheten avslutas efter ett datum som fastställs i ett senare skede.

I Finland är det inte möjligt att tillämpa sådana sammanhängande arealer som avses i artikel 46(5).

På Åland kan undantaget (skogsundantaget) som avses i artikel 46(7) inte tillämpas på grund av att Åland inte är ett sådant område med naturliga begränsningar som avses i artikel 32.1 a eller 32.1 b i förordning (EU) 1305/2013.

Omräkningskoefficienter för djurenheter

För att omvandla djur till djurenheter används följande koefficienter.

Djurslag	Koefficient
- Mjölkkor, dikor, tjurar och övriga nötkreatur över 2 år, hästdjur över 6 månader	1,00
- Nötkreatur (6 mån. - 2 år)	0,60
- Nötkreatur under 6 mån.	0,40
- Får, getter (över 1 år)	0,20
- Lamm och killingar (över 3 mån.)	0,06
- Suggor (med grisar eller sinsuggor)	0,50
- Övriga svin	0,30
- Värphöns och moderdjur	0,014
- Moderdjur (broiler)	0,02

- Moderdjur (kalkon)	0,05
- Broiler	0,007
- Övriga fjäderfän	0,03

Koefficienterna används i följande åtgärder:

- miljöersättning
- ekologisk produktion
- kompensationsbidragets nationella husdjursförhöjning

De i kommissionens förordning (EU) nr xx (tillämpningsförordningen) angivna koefficienterna kan höjas och för övriga fjäderfäns del även sänkas.

Stödberättigat bas- och jordbruksskifte

Ett bas- eller jordbruksskifte som kan beviljas miljöersättning, stöd för ekologisk produktion eller kompensationsbidrag ska vara minst 0,05 hektar stort.

8.2. Beskrivning per åtgärd

8.2.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

8.2.1.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), artikel 14.

8.2.1.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

För landsbygdens utveckling är det viktigt att landsbygdens aktörer kan inhämta kunskap och utbyta erfarenheter inom ramen för landsbygdsutveckling.

Branschens ständiga utveckling ställer höga krav på kompetens och kunnande av de aktiva inom lantbruksnäringen. Innovationer och nya rön och tekniker behöver komma lantbruket till del på ett effektivt

och anpassat sätt. Olika former av kunskapsstöd leder till ökad kompetens som ger förutsättningar till att nya innovativa metoder och tekniker kan läras och utvecklas. I SWOT analysen inför programarbetet efterlystes spetskompetens inom utbildningen.

Avsikten är att främja företagsverksamheten på landsbygden och därmed stimulera en breddning av näringslivet. Åtgärden skall stimulera tillväxt inom mikroföretag genom kunskapsstöd inför nyanställningar och investeringar.

Genom åtgärden finansieras kunskapsöverföringsåtgärder som främjar kompetensutveckling som stärker förutsättningar för företagsutveckling. Åtgärderna skall även ha positiv effekt på jämställdhet, integrationsarbete, samverkan för ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt ungdomars möjligheter till företagande och arbete på landsbygden.

Stöd beviljas enbart till organisationer och arrangörer av utbildningar vilka har dokumenterad kunskap och erfarenhet för att tillhandahålla utbildningar. Projektet och de som tillhandahåller utbildningar skall vara godkända av landskapsregeringen innan projektet påbörjas. Utbildningsåtgärder skall utföras av kvalificerad personal som åtminstone har en treårig yrkesutbildning inom sitt utbildningsområde. Regelverk och gällande lag om offentlig upphandling kommer att tillämpas och systemet med urvalskriterier garanterar att de främsta utbildningsinsatserna erhåller stöd och borgar för insatsernas kvalitet.

Insatserna främjar kunskapsöverföring och innovation inom jordbruket, livsmedelskedjan och mikroföretagande på landsbygden som stöder fokusområdena:

1a) Främja innovation samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden,

1b) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda och

1c) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk.

Insatserna bidrar till att förbättra jordbruksföretagens lönsamhet och bidrar därmed till fokusområdena

2a) Underlätta omstruktureringen av jordbruk som ställs inför större strukturproblem, i synnerhet jordbruk som är mindre aktiva på marknaden, marknadsorienterade jordbruk i särskilda sektorer och jordbruk i behov av diversifiering av jordbruksverksamheten

2b) Underlättande av generationsbyte inom jordbrukssektorn.

Insatser som integrerar livsmedelskedjan enligt ”jord till bord” principen bidrar till fokusområde

3a) Integrerande av primärproducenter i livsmedelskedjan på ett bättre sätt. Kunskapsstöd genom denna åtgärd tillsammans med investeringar i livsmedelsförädling (artikel 17) bidrar till ovan nämnda integration.

4a) Återställa och bevara biologisk mångfald

4b) Förbättra vattenförvaltningen

4c) Förbättra markskötseln

5a) Förbättra vattenanvändningen i jordbruket

5b) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket och vid livsmedelsbearbetning

5c) Främja tillgången till användningen förnybara energikällor biprodukter, avfall, rester och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel

5d) Minska jordbrukens utsläpp av dikväveoxid och metan

5e) Främja koldioxidbindning inom jordbruk och skogsbruk

6a) Främja diversifiering, skapande samt utveckling av småföretag och arbetstillfällen

Åtgärden bidrar till de övergripande målen avseende innovativa lösningar och sysselsättning.

Utbildningsinsatser som i sig är innovativa och förmedlar kunskap om innovationer prioriteras i enlighet med urvalskriterier för utbildningsåtgärder. Åtgärden bidrar till de övergripande målen genom att sprida kunskap om miljöåtgärder, klimat och energieffektivitet.

8.2.1.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.1.3.1. Stöd till yrkesutbildning- och förvärv av nya kunskaper

Delåtgärd:

- 1.1 – stöd till yrkesutbildnings- och kompetensutvecklingsåtgärder

8.2.1.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Åtgärden beviljas genom finansiellt stöd riktat till arrangörer av utbildningar för att arrangera utbildning för landsbygdsföretagare inom livsmedelsklustret. Det är frågan om kortare kurser (maximalt ett par veckor effektiv utbildningstid). Utbildningar inom normal yrkesutbildning inkluderas inte. Utbildningen får inte sträcka sig över mer än två år.

Kompetensutvecklingsinsatser anordnas främst i enlighet med initiativ från fältet och i enlighet med behovet i SWOT analysen. Utbildningar skall även anordnas på initiativ av myndigheter för att förmedla ut information gällande lagstiftning och program. Landskapsregeringen kommer att via urvalskriterierna prioritera utbildningar som riktar sig mot miljö förbättrande åtgärder. Vidare kommer landskapsregeringen att via urvalskriterier säkerställa att det i alla utbildningar kommer att beaktas miljöfrågor och hur olika aktiviteter inverkar på miljön och klimat och hur en negativ inverkan kan begränsas. Detta delvis som en följd av att miljöstödet (AECM) utgör en stor del av lantbruks inkomst och att dess villkor påverkar bl.a. brukningsmetoder. Utbildning kommer att erbjudas gällande alla bestämmelser på national-, regional- och EU-nivå som påverkar lantbruket eller livsmedelsindustrin.

Genom åtgärden finansieras rådgivningsprojekt och kurser som främjar:

- Kompetensutvecklingsinsatser som stärker förutsättningar för företagsutveckling samt attityd till entreprenörskap med inriktning på konkurrenskraft, produktion, innovationer, miljö och minskad

användning av fossil energi.

-Kompetensutveckling som har positiv effekt på jämställdhet, integrationsarbete, samverkan för ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt ungdomars möjligheter till företagande och arbete på landsbygden

Exempel på insatser är företagsutvecklande utbildningsprojekt där insatser samordnat riktas mot en bestämd grupp företagare under en bestämd period.

8.2.1.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett finansiellt bidrag som räknas på kursens nettokostnad (deltagaravgifter bortdragna från utbildningens kostnad).

8.2.1.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Förordningen om gemensamma bestämmelser för fonder (EU) 1303/2013 artikel 65-68. Landskapslag om finansiering av landsbygdsnärningar och gemenskapens riktlinjer för statligt stöd. Landskapslag (ÅFS 1994:43) och landskapsförordning om offentlig upphandling (1998:101). Den senaste ändringen i lagen gjordes genom LL om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (50/2007). Landskapsregeringen kommer att följa kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013.

8.2.1.3.1.4. Stödmottagare

Stöd beviljas till de som anordnar utbildningar. Insatserna riktar sig till utbildning inom lantbruk och livsmedels förädling. Stöd beviljas för utbildningsinsatser på landsbygden för de som är verksamma inom jordbruk, livsmedelsförädling och mikro-, småföretag samt andra entreprenörer verksamma på landsbygden

8.2.1.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Stödberättigade utgifter utgörs av kostnader för arbetstid som arrangören av utbildningen använt för att organisera och genomföra utbildningen, föreläsare, hyra av lokaler, rese- och inkvarteringskostnader samt kostnader för utbildningsmaterial för deltagarna samt övriga materialkostnader.

Stöd betalas mot redovisning av faktiska kostnader. Endast kostnader som kan ingå i kursplanen och kan härledas till tiden efter att stödansökan lämnats in och beslut om stöd fattats är stödberättigade.

Till stödberättigande kostnader hör inte mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutgiltig utgift för sökande.

Stöd beviljas inte för investeringar i fysiska tillgångar.

8.2.1.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Utbildningar som ingår som en del inom normal yrkesutbildning inkluderas inte. Utbildningen skall sträva efter att höja kompetensen utöver det som kan anses ingå i grundläggande yrkesutbildning. Stöd beviljas enbart till organisationer som har dokumenterad kunskap och erfarenhet för att tillhandahålla utbildningar eller informationsinsatser inom ifrågavarande ämnesområden. De som tillhandahåller utbildningen skall åtminstone inneha en treårig yrkesutbildning inom det område utbildningen bedrivs. Utbildningen och de som tillhandahåller insatsen skall vara godkända av landskapsregeringen innan utbildningsinsatsen påbörjas. Landskapsregeringen kontrollerar arrangörens kompetens vid ansökan och utbildningen är ett förhandsvillkor i urvalsförfarandet. Externa resurspersoner (experter på sitt område) som eventuellt anlitas av arrangören har samma krav på kompetens som arrangören av utbildning.

Till ansökan om utbildning skall sökande bifoga en kursplan. Utbildningar skall riktas till alla som uppfyller villkoren för att delta och Europeiska unionens delfinansiering skall tydliggöras i annonser och dokument.

8.2.1.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Landskapsregeringen skall ta fram urvalskriterier för att rangordna ansökningar. Utbildningar och informationsåtgärder inriktade på konkurrenskraft, produktion, innovativa lösningar, energieffektivitet och miljöförbättringar prioriteras.

Landskapsregeringen kommer att rangordna ansökningar i enlighet med ett poängsystem med 1-3 poäng ur fem olika urvalskategorier (se rubrik 8.2.3.3.1.7). Urvalskategorierna vägs så att det maximala antalet poäng för en ansökan är tre. De ansökningar med högst poäng vid en ansökningsomgång kommer att erhålla stöd. För att en ansökning och projekt skall erhålla stöd måste den erhålla åtminstone 30 % av maximala poängtalet och få poäng ur minst två urvalskategorier

Urvalskriterierna skall bygga på samhällsekonomiska och miljömässiga grunder, bl.a. kan resurserna allokeras till viss produktionsinriktning eller åtgärder med grund i urvalskriterierna. Urvalskriterierna kommer slutgiltigt att fastställas efter samråd övervakningskommittén.

8.2.1.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd insatsen är 100 % av nettokostnaden efter att deltagaravgifterna dragits från totalkostnaden för utbildningen. Stöd beviljas i enlighet med villkoren för statligt stöd.

8.2.1.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.1.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Det finns risker med att valet av stödtagare genomförs på ett korrekt sätt avseende lagen om offentlig upphandling och att man får den mest lämpliga projekten över tid via urvalsprocessen. Det är svårt att hitta nå och attrahera leverantörer av utbildning med sin verksamhet utanför Åland.

Vidare finns det risker med att information kring utbildningarna inte når de till vilken utbildningen riktas. Det kan uppstå problem med att arrangera tillräckligt attraktiva utbildningar för att nå de som bor utanför fasta Åland i den glest befolkade åländska skärgården.

Risker som finns är att landskapsförvaltningen får svårt att upprätthålla nivån på den administration som krävs, bl.a. avseende IT system för ansökan, beslut, utbetalning och dokumentation. Det kan även uppstå risker med överstora administrativa kostnader så att kvalitén på utbildning blir lidande vilket kan medföra att utbildningar inte ordnas. Det kan även finnas problem med att vid ansökan bedöma kostnaders och då framförallt administrationskostnaders rimlighet för utbildningar.

Ytterligare en risk kan vara att samma utbildningsinsats även kan erhålla stöd från andra offentliga utbildningsfinansiärer.

8.2.1.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

Antalet jordbrukare är litet och informationsåtgärderna genom åren har varit omfattande. Programmet har fått stor medial bevakning under dess utveckling och programmet har tagits fram med hjälp av ett stort antal höranden och arbetsgrupper. Programmet och dess innehåll är således väl förankrat på landsbygden. Stöd kommer att beviljas för utbildningstillfällen om programmet och dess möjligheter. Samarbetet inom livsmedelsklustret och landskapsregeringen är väl etablerat och kommer att fortsätta för att få fram aktuella utbildningar.

Landskapslagen (ÅFS 50/2007) om offentlig upphandling kommer att användas för att ge fler utbildningsarrangörer möjlighet till den åländska marknaden. Urvalskriterierna utformas så att målen i programmet uppnås och så att de bästa utbildningarna och arrangörerna av utbildningar väljs. Varje utbildningsåtgärd skall vara öppen för alla som uppfyller villkoren och information om åtgärden skall publiceras i lokala medier. Arrangörerna skall vara godkända av landskapsregeringen för att anordna utbildningar. Kvaliteten på utbildningsåtgärder kommer följas upp genom deltagarenkäter och nödvändiga korrigerande åtgärder i urvalskriterierna kan genomföras vid behov.

Ansökningar, utbetalningar, kontroller och dokument kommer att förvaras i såväl elektronisk form som i pappersformat. IT systemet är samma som på fasta Finland (Hyrrä). Detta för att minska byråkratin och öka säkerheten och transparensen i ansökningsproceduren.

Samordning med ESF andra stödsystem för utbildningsinsatser kommer att upprätthållas i samband med handläggning av ansökningar. Detta för att undvika dubbelfinansiering av utbildningsinsatser. Vid utbetalningar kommer utbetalningsenheten att upprätthålla kompetens kring kostnader och deras rimlighet bl.a. genom samarbete och egen utbildning i samarbete med andra finansieringssystem (ESF) för utbildningar

Landskapsregeringen garanterar och försäkrar att alla åtgärder som implementeras är mät- och

kontrollerbara.

8.2.1.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Åtgärden är efterfrågad i samband med SWOT analysen. Stöd beviljas till de som tillhandahåller den utbildning som efterfrågas från fältet och myndigheter. Åtgärden kommer att följas upp med enkäter till deltagare avseende kvalitén på insatsen. Landskapsregeringen kan försäkra att åtgärden är kontrollerbar och mätbar.

8.2.1.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd anpassas vid ansökan till förväntat antal deltagare och den avgift som tas av deltagare för utbildningen. Stöd beviljas och utbetalas sedan för den del av utbildningen som inte kan täckas med deltagaravgifter. Deltagaravgiften för utbildningen samt förväntat antal deltagare anges i ansökan om stöd. Stöd betalas mot redovisade kostnader eller i enlighet med schablonkostnader efter att utbildningen genomförts enligt plan.

8.2.1.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Angivelse av lämplig kompetens för uppgiften för organ som tillhandahåller kunskapsöverföringstjänster, i form av kvalificerad personal och regelbunden utbildning

Ingen ytterligare information utöver den ovan angivna.

Definition av längden på och innehållet i de utbytes- och besöksprogram inom jord- och skogsbruket som avses i artikel 3 i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.1.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.1.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Ingen ytterligare information

8.2.1.4.2. Begränsande åtgärder

Ingen ytterligare information.

8.2.1.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Ingen ytterligare information

8.2.1.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ingen ytterligare information

8.2.1.6. Information som är specifik för åtgärden

Angivelse av lämplig kompetens för uppgiften för organ som tillhandahåller kunskapsöverföringstjänster, i form av kvalificerad personal och regelbunden utbildning

Ingen ytterligare information utöver den ovan angivna.

Definition av längden på och innehållet i de utbytes- och besöksprogram inom jord- och skogsbruket som avses i artikel 3 i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Tillämpas inte i landskapet.

8.2.1.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Ingen ytterligare information utöver ovan angivna.

8.2.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)

8.2.2.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), artikel 15 och 28.

8.2.2.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Rådgivningen är dels inriktad på miljö- och dels på ekonomi. De horisontella kriterierna och målsättningarna gällande klimat och miljö stöds genom miljörådgivningen. Rådgivningen verkar för en bättre miljö och har en strävan att minska klimatförändringarna. Ekonomirådgivningen stöder de tvärgående målen om innovationer och när det är relevant även en strävan mot minskad användning av fossila bränslen.

Anlitande av utomstående rådgivare skall ingå i rådgivningsplanen som bifogas ansökan om finansieringsstöd. Rådgivare skall inneha en utbildning motsvarande minst tre årig yrkesutbildning inom sitt rådgivningsområde. De som erbjuder rådgivningen bör även inneha minst ett års tidigare erfarenhet av rådgivning och spetskompetens inom sitt område. Rådgivningen och rådgivare skall godkännas av landskapsregeringen.

Åtgärden består av följande två delområden

- a) Jordbruksrådgivning i ekonomi
- b) Miljörådgivning

a) Jordbruksrådgivning i ekonomi

Genom insatsen finansieras direkt rådgivning enligt systemet för jordbruksrådgivning enligt artikel 12-14 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1306/2013. Rådgivningen skall omfatta rådgivning kring ekonomi och konkurrenskraft och genomförande av de föreskrivna verksamhetskraven och normerna för god jordbrukshävd och innehålla rådgivning kring jordbruksmetoder som har en gynnsam inverkan på klimatet och miljön.

Insatserna inom denna åtgärd bidrar i första hand till följande fokusområde under unionsprioritering 2) öka konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk och förbättrande av jordbruksföretagens möjlighet att överleva:

- 2a) Underlätta omstruktureringen av jordbruk som ställs inför större strukturproblem, i synnerhet jordbruk som är mindre aktiva på marknaden, marknadsorienterade jordbruk i särskilda sektorer och jordbruk i behov av diversifiering av jordbruksverksamheten.

- 2b) Underlättande av generationsbyte inom jordbrukssektorn

Sekundärt bidrar åtgärden även till följande fokusområde under unionsprioritering 3) främja organisationen av livsmedelskedjan och riskhanteringen inom jordbruket:

- 3a) Integrerande av primärproducenter i livsmedelskedjan på ett bättre sätt

Samt unionsprioritering 1 uppmuntra till kunskapsöverföring och innovation:

- 1a) Främja innovation och en kunskapsbas i landsbygdsområden
- 1b) Stärka banden mellan jord- och skogsbruk samt forskning och innovation
- 1c) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk

Åtgärden bidrar även till sysselsättning och innovation.

b) Miljörådgivning

Stödet beviljas i syftet att hjälpa jordbrukare att dra nytta av rådgivningstjänster för att förbättra jordbruksföretagets miljöprestanda och klimatvänlighet. Dessa rådgivningstjänster ska förstärka genomförandet av både de arealbaserade miljöinsatserna och insatserna i olika miljöprojekt.

De olika insatserna bidrar i första hand till följande fokusområden:

- Fokusområde 4A: Återställa och bevara biologisk mångfald
- Fokusområde 4B: Förbättra vattenförvaltningen

Vid upphandling av rådgivning kommer Landskapslag om offentlig upphandling (1994:43) och landskapsförordning om offentlig upphandling (ÅFS 1998:101) att följas. Den senaste ändringen gjordes genom LL om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (ÅFS 50/2007, se <http://www.regeringen.ax/lag.pbs>).

8.2.2.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.2.3.1. Jordbruksrådgivning ekonomi

Delåtgärd:

- 2.1 – stöd till hjälp med att anlita rådgivningstjänster

8.2.2.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Åtgärden syftar till att ge rådgivning som möter ett specifikt problem. Det är främst rådgivning inom ekonomi och konkurrenskraft som eftersträvas i enlighet med SWOT analysen. Rådgivningen skall även ge en förståelse för den europeiska unionens interventions logik och vilka möjligheter de olika stöd åtgärderna erbjuder. Lantbrukare behöver få ökad medvetenhet kring förhållandet mellan å ena sidan jordbruksmetoder och förvaltning av jordbruk, och å andra sidan normer avseende miljö, klimatförändringar, god jordbrukshävd, livsmedelssäkerhet, folkhälsa, växtskydd och djurskydd dvs. alla de områden som omfattas av de så kallade tvärvillkoren. Alla rådgivningsinsatser skall innehålla ett visst inslag av miljörådgivning.

Branschens ständiga utveckling ställer höga krav på kompetens och kunnande av de aktiva inom lantbruksnäringen. Rådgivning inom ekonomi leder till ökad kunskap som leder till ökad konkurrenskraft och att nya möjligheter kan utvecklas och nya innovativa metoder och tekniker som kan utveckla näringen blir allmännare.

De som tillhandahåller rådgivning skall vara godkända av Ålands landskapsregering och inneha en minst tre årig utbildning och kunskap om ekonomi och minst ettårig erfarenhet av rådgivning. Landskapsregeringen avgör vid en öppen och transparent urvalsprocess om de som tillhandahåller utbildningen besitter nödvändig kompetens för ifrågavarande rådgivningsåtgärd. Till ansökan om finansieringsstöd fogas en rådgivningsplan och kostnadsberäkning.

Stöd kan beviljas rådgivning som är inriktade mot företagandet och möjligheter för unga lantbrukare att ta över lantbruk. Vidare kommer upphandlingen för rådgivningsinsatserna att vara inriktade så att rådgivning som strävar efter lönsamhet och en större produktion att prioriteras.

8.2.2.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättning betalas per rådgivningstillfälle till max 1500 euro per tillfälle. Stöd betalas till arrangören av rådgivningen och betalas ut mot redovisade kostnader från de som anordnar rådgivningen.

8.2.2.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Under rådgivningen ska rådgivningsföretagen respektera (EU) nr 1306/2013 och särskilt art. 13.2 gällande uppgifter om enskilda personer.

Upphandlingen av rådgivarna sker enligt landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling. Den senaste ändringen gjordes genom LL om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (50/2007).

Landskapsregeringen kommer att följa förordning (EU) nr 807/2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 och i förordning (EU) nr 1306/2013 (art. 12-

14).

8.2.2.3.1.4. Stödmottagare

Landskapsregeringen kommer att annonsera ut möjligheten att anordna rådgivningsinsatser. Urvalförfarandet utförs genom offentlig upphandling och följer det som det krävs enligt åländsk lagstiftning gällande offentlig upphandling. De som tillhandahåller rådgivningen skall vara myndigheter eller annan organisation med dokumenterad erfarenhet från rådgivning inom det ämnesområde för vilket stöd beviljas.

8.2.2.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Stödberättigade utgifter utgör kostnader för arbetstid som rådgivningen använt för att organisera och genomföra åtgärderna, rådgivningsarrangörens inköp av externa rådgivningstjänster, hyra av lokaler, rese- och inkvarteringskostnader samt kostnader för utbildningsmaterial för deltagarna samt övriga materialkostnader. De externa rådgivare (experter på sitt område) som eventuellt anlitas av arrangören har samma krav på kompetens som övriga rådgivare. Arrangören av utbildningen är ansvarig för att denna kompetens finns och är dokumenterad i ansökan.

Finansieringsstöd betalas mot redovisning av faktiska kostnader. Endast kostnader som ingår i rådgivningsplanen vilken har godkänts i beslut om finansiering är stödberättigande. Enbart kostnader som kan härledas till tiden efter att stödansökan lämnats in och beslut om stöd fattats är stödberättigade.

Till stödberättigande kostnader hör inte mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutgiltig utgift för sökande.

8.2.2.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Stödmottagaren bör inneha tillräcklig administrativ samt lämplig och dokumenterad kapacitet i form av personella resurser och nödvändiga kunskaper och kvalifikationer för åtgärderna samt regelbunden utbildning inom området. Med tillräcklig administrativ och lämplig kapacitet avses dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det aktuella sakområdet. Den som tillhandahåller rådgivningen skall vara godkänd av landskapsregeringen.

Ett projekt ska vara tydligt avgränsat i tid samt till kostnad och omfattning. Projekt får inte påbörjas innan beslut om stöd fattats. Projekt samordnas av administrationen inom landskapsregering med åtgärder från ESF och andra arrangörer av utbildningar för att undvika överlappningar.

8.2.2.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalsförfarandet görs genom offentlig upphandling. Upphandlingen av rådgivning sker enligt landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling. Den senaste

ändringen gjordes genom LL om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (50/2007). Förfarandet då stödmottagarna utses ska vara objektivt och öppet för både allmänheten och privata organ.

8.2.2.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödet är högst 1 500 euro per jordbrukare och rådgivningsprojekt. Under hela programperioden kan finansieringen uppgå till 3500 euro per jordbrukare.

8.2.2.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.2.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

8.2.2.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

8.2.2.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

8.2.2.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ingen ytterligare information

8.2.2.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Allmänna principer för att garantera lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där rådgivning erbjuds. Identifiering av de delar som rådgivningen kommer att omfatta.

8.2.2.3.2. Miljörådgivning

Delåtgärd:

- 2.1 – stöd till hjälp med att anlita rådgivningstjänster

8.2.2.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen omfattar följande rådgivningshelheter

- riktad miljörådgivning
- rådgivning om landskapsvård

Målsättningen är att lantbrukarna med hjälp av **riktad miljörådgivning** ska få hjälp med att hitta de rätta miljöinsatserna för den egna gården och identifiera de områden där insatserna bedöms ge bästa effekt. Eftersom miljöersättningen i huvudsak kommer att genomföras genom skiftesvisa åtgärder är det ur miljövärdssynpunkt viktigt att dessa insatser genomförs på rätt ställen.

Avsikten är att genom **rådgivning om landskapsvård** ge rådgivning och information om de värdefulla arter och biotoper som ger kulturlandskapet dess särprägel och om lämpliga metoder som man kan tillämpa i skötseln.

Enligt Swot-analysen kan man konstatera att det sker ett förhållandevis betydande näringsläckag från jordbruksmark och att den biologiska mångfalden riskerar minska till följd av igenväxning av kulturlandskapet. I behovsanalysen har man konstaterat att åtgärder behöver vidtas för att näringsläckaget för jordbruket ska minska och för att mångfalden i jordbrukslandskapet ska öka. Detta görs med hjälp av insatser i miljöersättningen och ekologisk produktion. Rådgivningstjänsterna ska förstärka genomförandet av både de arealbaserande miljöinsatserna och insatserna i olika miljöprojekt. Utvecklandet av rådgivning är av central betydelse i arbetet att rikta miljöinsatserna rätt och för att insatserna ska genomföras på ett effektivt sätt.

Genom rådgivning om landskapsvård bidrar insatsen i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (fokusområde 4A). Med hjälp av rådgivning ska skötseln av naturbetena förbättras och igenväxning förhindras. Genom riktad miljörådgivning bidrar insatsen i första hand till att förbättra vattenförvaltningen (fokusområde 4B). Med hjälp av riktad rådgivning ska bl.a. flera skyddszoner och våtmarker anläggas och växtnärläckaget minskas.

Både den riktade miljörådgivningen och rådgivningen om landskapsvård är frivillig för odlaren.

Rådgivning om landskapsvård innebär att en rådgivare och odlaren går tillsammans igenom gårdens naturbeten och identifierar de värdefulla livsmiljöerna. Rådgivaren gör därefter upp en skötselplan med förslag till åtgärder som på bästa sätt gynnar de habitat som finns på gårdens beten. Riktad miljörådgivning innebär att en rådgivare och odlaren går tillsammans igenom gårdens grundförutsättningar och de olika delarna av produktionen utgående från bl.a. markkarteringsresultat och näringsbalansberäkningar. Rådgivaren kan därefter ge förslag på insatser som ur miljövärdssynpunkt är de mest lämpliga att genomföra på de enskilda skiftena.

Rådgivningstjänster erbjuds för samtliga jordbrukare i hela programområdet.

Insatsen bidrar till programmets tvärgående miljömål genom att skapa och förbättra förutsättningarna för främjande av jordbrukets vattenvård och biologisk mångfald, eventuellt kan rådgivningen i vissa fall också leda till innovationer och till att nya metoder tas i bruk.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

8.2.2.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättning betalas per rådgivningstillfälle (maximalt 1500 euro per tillfälle).

8.2.2.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

Under rådgivningen ska rådgivningsföretagen respektera den skyldighet att inte röja uppgifter som avses i artikel 13.2 i förordning (EU) nr 1306/2013

Upphandlingen av rådgivarna sker enligt landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling.

8.2.2.3.2.4. Stödmottagare

Stödet beviljas till den som tillhandahåller rådgivning eller utbildning. De som tillhandahåller rådgivningen skall vara myndigheter eller annan organisation med dokumenterad erfarenhet från rådgivning inom det ämnesområde för vilket stöd beviljas.

8.2.2.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Kostnaderna ersätts på basen av den arbetstid som rådgivaren har använt för rådgivningsbesöket. Dessutom kan ersättning erhållas för den arbetstid som behövs för förberedelser av besöket och för skäligena resekostnader

Stödberättigade utgifter utgörs av kostnader för arbetstid som rådgivningen använt för att organisera och genomföra åtgärderna, rådgivningsarrangörens inköp av tjänster, hyra av lokaler, rese- och inkvarteringskostnader samt kostnader för utbildningsmaterial för deltagarna samt övriga materialkostnader.

Till stödberättigande kostnader hör inte mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutgiltig utgift för sökande.

8.2.2.3.2.6. Villkor för stödberättigande

Den som tillhandahåller rådgivning ska ha lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där de erbjuder rådgivning. Under rådgivningen ska rådgivningsföretagen fullgöra skyldigheten att inte avslöja uppgifter om de som erhåller rådgivning. Den som tillhandahåller rådgivningen skall vara godkänd av landskapsregering.

Rådgivningen ska vara godkänd av Ålands landskapsregering. Den som erhållit rådgivning ska bestyrka den tid som använts för rådgivningsbesöket.

Ett projekt ska vara tydligt avgränsat i tid samt till kostnad och omfattning. Projekt får inte påbörjas innan beslut om stöd fattats. Projekt samordnas av administrationen inom landskapsregering med åtgärder från ESF för att undvika överlappningar.

8.2.2.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalsförfarandet görs genom offentlig upphandling. Upphandlingen av rådgivning sker enligt landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling. Den senaste ändringen gjordes genom LL om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (50/2007). Förfarandet då stödmottagarna utses ska vara objektivt och öppet för både allmänheten och privata organ.

8.2.2.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Det högsta ersättningsbeloppet per rådgivningstillfälle är 1 500 euro och ersättningsbeloppet per gård är högst 3 500 euro under programperioden.

8.2.2.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.2.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

8.2.2.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

8.2.2.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

8.2.2.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.2.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Allmänna principer för att garantera lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där rådgivning erbjuds. Identifiering av de delar som rådgivningen kommer att omfatta.

8.2.2.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.2.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Att valet av stötagare genomförs på ett korrekt sätt avseende offentlig upphandling och att man får den mest lämpliga stötagaren via urvalsprocessen. Det kan finnas risk med att information om åtgärden inte når ut till hela målgruppen.

Vidare kan den ekonomiska situationen minska intresset för utbildning. En svag verifierbarhet av själva rådgivningstillfället och dess sakinnehåll kan utgöra en risk vid implementeringen av insatsen. Risker som finns är att landskapsförvaltningen får svårt att upprätthålla nivån på den administration som krävs, bl.a. avseende IT system för ansökan, beslut, utbetalning och dokumentation.

Det kan även finnas problem med att vid ansökan och utbetalning bedöma kostnaders och då framförallt administrationskostnaders rimlighet för utbildningar. En svag verifierbarhet av själva rådgivningstillfället och dess sakinnehåll kan utgöra en risk vid implementeringen av insatsen. Det kan också vara svårt att kontrollera rådgivarnas kunskapsnivå.

Ytterligare en risk kan vara att samma utbildningsinsats även kan erhålla stöd från andra offentliga utbildningsfinansiärer.

8.2.2.4.2. Begränsande åtgärder

Efter rådgivningsbesöket måste man kunna verifiera vilka rådgivningsområden som har ingått i rådgivningsbesöket och hur länge rådgivningen har varat. Verifieringen baserar sig delvis på kvitteringen från odlaren och på rådgivarens bokföring. I den elektroniska stödansökan kan interna kontrollfunktioner byggas in i processens olika skeden för att förhindra att felaktiga uppgifter registreras. Kvaliteten på rådgivningen kan följas upp genom odlarenkäter och nödvändiga korrigerande åtgärder kan genomföras vid behov. Dessutom kontrolleras insatsen i enlighet med gällande bestämmelser på ett urval av gårdar. Insatserna övervakas genom administrativa kontroller samt kontroller på plats i enlighet med kommissionens förordning om tillämpningsföreskrifter i fråga om kontroller samt i enlighet med kommissionens riktlinjer gällande verifierbarhet och förebyggande av fel .

Landskapslagen (ÅFS 1994:43) om offentlig upphandling kommer att användas för att ge fler utbildningsarrangörer möjlighet till den åländska marknaden. Upphandlingsriterierna utformas så att målen i programmet uppnås och så att de bästa utbildningarna och arrangörerna av utbildningar väljs. Varje utbildningsåtgärd skall vara öppen för alla som uppfyller villkoren och information om åtgärden skall publiceras i lokala medier. Arrangörerna skall vara godkända av landskapsregeringen för att anordna utbildningar. Kvaliteten på utbildningsåtgärder kommer följas upp genom deltagarenkäter och nödvändiga

korrigerande åtgärder kan genomföras vid behov.

Ansökningar, utbetalningar, kontroller och dokument kommer att förvaras i såväl elektronisk form som i pappersformat. IT systemet är samma som på fasta Finland (Hyrrä). Detta för att minska byråkratin och öka säkerheten och transparensen i ansökningsproceduren. Samordning med ESF andra stödsystem för utbildningsinsatser kommer att upprätthållas i samband med handläggning av ansökningar. Detta för att undvika dubbelfinansiering av utbildningsinsatser.

Vid utbetalningar kommer utbetalningsenheten att upprätthålla kompetens kring kostnader och deras rimlighet bl.a. genom samarbete med andra organ för finansieringssystem som (ESF) för utbildningar.

Landskapsregeringen garanterar och försäkrar att alla åtgärder som implementeras är mät- och kontrollerbara.

8.2.2.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Vid beredningen av åtgärden har man kunnat identifiera vissa risker beträffande åtgärdens verifierbarhet och kontrollbarhet men med lämpliga åtgärder bedömer man att riskerna kan hanteras.

Rådgivningen bedöms ha en viktig funktion i genomförandet av både de arealbaserande miljöinsatserna och insatserna i olika miljöprojekt varför åtgärden trots vissa brister bedöms vara väl motiverad och tillräckligt verifierbar och kontrollerbar.

Inverkan på produktionen och konkurrenskraften är en viktiga faktorer vid urvalsprocessen för rådgivningsinsatserna. Landskapsregeringen kommer att följa upp rådgivningsåtgärdernas inverkan på produktionen och kontrollera de mätbara effekterna. Detta görs via indikatorer och uppföljning av lönsamhet och produktion på t.ex. lantbruk som deltar i åtgärder.

Rådgivningsåtgärder är en viktig del för att få ett lönsamt jordbruk och identifiera de ekonomiska riskerna. Vidare ger rådgivningen en möjlighet att sprida kunskap gällande europeiska unionen och de system som tillämpas. Åtgärden kommer att vara viktig speciellt för unga jordbrukare i uppstartsfasen.

8.2.2.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd delfinansieras av landskapregeringen och Ejflu. Stödnivån kan uppgå till 100% beroende på typ av rådgivning.

8.2.2.6. Information som är specifik för åtgärden

Allmänna principer för att garantera lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där rådgivning erbjuds. Identifiering av de delar som rådgivningen kommer att omfatta.

Ingen ytterligare information

8.2.2.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Ingen ytterligare information utöver ovan angivna.

8.2.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

8.2.3.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), artikel 17, stycke 1, punkt a. förbättra jordbruksföretagets prestanda och hållbarhet stycke 1 och punkt b. Bearbetning, marknadsföring och/eller utveckling av jordbruksprodukter som omfattas av bilaga 1 till fördraget samt punkt d. sådana icke produktiva investeringar som är knutna till genomförandet av målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk.

8.2.3.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Lönsamheten är relativt dålig inom näringen och konkurrens från omgivande regioner ställer krav på effektivisering för att bibehålla produktionen av kvalitativa prisvärda livsmedel. Investering i fysiska tillgångar strävar till att förbättra jordbruksklustrets generella prestanda och för att förbättra miljön.

Åtgärden syftar till att förbättra jordbrukets konkurrenskraft och lönsamhet. Åtgärden skall även verka för att försörja den åländska livsmedelsindustrin med råvaror (bilaga 1 produkter) för förädling. Åtgärden kommer även att stimulera nyföretagande samt inverka positivt på arbets- och djurmiljön. Detta uppnås genom att tillämpa ny teknik och kunskap. Vidare kommer åtgärder för användande av förnyelsebar energi, energieffektivitet (enl. kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, art 13), miljöförbättrande åtgärder och hållbar vattenförvaltning att stimuleras vid investeringar. Investeringstöd beviljas till byggnader, förädlingsmaskiner, växthusproduktion, lager-, hanteringsutrymmen och skördemaskiner.

Insatserna inom denna åtgärd bidrar i första hand till följande fokusområde under unionsprioritering 2) öka konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk och förbättrande av jordbruksföretagens möjlighet att överleva:

2a) Underlätta omstruktureringen av jordbruk som ställs inför större strukturproblem, i synnerhet jordbruk som är mindre aktiva på marknaden, marknadsorienterade jordbruk i särskilda sektorer och jordbruk i behov av diversifiering av jordbruksverksamheten.

2b) Underlättande av generationsbyte inom jordbrukssektorn

Sekundärt bidrar åtgärden även till följande fokusområde under unionsprioritering

3) främja organisationen av livsmedelskedjan och riskhanteringen inom jordbruket:

3a) Integrerande av primärproducenter i livsmedelskedjan på ett bättre sätt

Investeringar i fysiska tillgångar bidrar till att uppnå målen i unionsprioritering två och fokusområdet som syftar till att underlätta en omstrukturering av jordbruken. Åtgärden skall förbättra jordbrukens generella prestanda och även bidra till en ökad råvaruproduktion till livsmedelsindustrin. Målsättningen är en ökad konkurrenskraft för såväl primärproducenter som livsmedelsindustrin. Detta bidrar till arbetsplatser inom såväl primärproduktion, livsmedelsindustri som transport sektorn. Målet är även att minska jordbrukets inverkan på miljön genom att använda ny teknik för bl.a. återvinning av näringsämnen och att öka

användningen av förnyelsebar energi och verka för en effektiv slutanvändning av energi i enlighet med direktiv 2006/32/EG om energitjänster. Landskapsregeringen kommer att respektera rådets direktiv om begränsningar i användandet av jordbruksprodukter för att uppnå målen om förnyelsebar energi (artikel 17, direktiv 2009/28 (EG)).

Investeringar i fysiska tillgångar gällande bearbetning marknadsföring och utveckling av jordbruksprodukter som omfattas av bilaga I till fördraget.

Syftet är att öka förädlingen av primärprodukter (bilaga 1) avseende såväl i volym som i antalet nya innovativa och kvalitativa produkter och produktionsmetoder. Åtgärden syftar till att få med producenter i förädlingsledet samt att ge jordbrukare och de små, medelstora och stora lokala livsmedelsföretagens möjlighet att vara lyhörda för konsumenternas efterfrågan och att stärka livsmedelsförädlarföretagens konkurrenskraft. Målsättningen är även att starta nya små livsmedelsförädlingsföretag.

Insatserna inom denna åtgärd bidrar i första hand till följande fokusområde under unionsprioritering 3) främja organisationen av livsmedelskedjan och riskhanteringen inom jordbruket:

3a) Integrerande av primärproducenter i livsmedelskedjan på ett bättre sätt

Sekundärt bidrar åtgärden även till följande under unionsprioritering 2) öka konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk och förbättrande av jordbruksföretagens möjlighet att överleva:

2a) Underlätta omstruktureringen av jordbruk som ställs inför större strukturproblem, i synnerhet jordbruk som är mindre aktiva på marknaden, marknadsorienterade jordbruk i särskilda sektorer och jordbruk i behov av diversifiering av jordbruksverksamheten.

Åtgärden strävar till att främja livsmedelsindustrin konkurrenskraft. Ytterligare en målsättning med finansieringsstödet är att införa ny och miljövänlig teknik i livsmedelshanteringen. Åtgärden strävar till att minska riskerna inom livsmedelshanteringen och till att främja innovativa lösningar och till att ta fram nya produkter som efterfrågas av en allt större marknad. En lokal livsmedelsindustri med litet behov av transporter av varor kan anses ha positiv inverkan på miljön.

Stöd till investeringar inom jordbruket och livsmedelsindustrin bidrar till ökad sysselsättning, innovation och kan även bidra till minskad klimatförändring via användandet av ny teknik och inhemsk förnyelsebar energi. I samband handläggningen av ansökningar kommer projektens inverkan på miljön samt åtgärder för att minska inverkan på miljön att beaktas som en del av urvalskriterierna. En förutsättning för investeringsstöd att det finns miljö tillstånd och byggnadslov. Miljö anmälan eller miljö tillstånd beviljas i enlighet med åländsk miljölagstiftning. Investeringens inverkan på miljön kommer att följas upp om det föreligger ett behov av detta.

Åtgärden omfattar också stöd för icke produktiva investeringar. Följande insatser ingår i åtgärden:

- Anläggning av integrerade skyddszoner
- Anläggning och skötsel av mångfunktionell våtmark
- Landskapsvårdsinsatser
- Upprättande av gärdesgårdar

Insatserna är utformade utgående från SWOT-analysen och de behov som identifierats utgående från den beträffande vattenförvaltning och biologisk mångfald och kompletterar därmed genomförandet av målen för

miljö- och klimatvänligt jordbruk (åtgärd M10).

Insatserna bidrar i första hand till följande fokusområden:

- Fokusområde 4A: Återställa och bevara biologisk mångfald
- Fokusområde 4B: Förbättra vattenförvaltningen
- Fokusområde 5A: Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket

Enligt SWOT-analysen är läget beträffande bevarande av arter och habitat generellt bra på Åland varvid det fortfarande finns många sådana värdefulla livsmiljöer i jordbruksmiljön som har bevarat sin karaktär. Trots att man har lyckats bevara en stor naturbetesareal kan man dock konstatera att förändringar i jordbrukets struktur och metoder redan har börjat påverka landskapsbilden och den biologiska mångfalden negativt bl.a. genom igenväxta områden.

Igenväxningen av kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur. Den leder också till en mera sluten landskapsbild. Igenväxningen beror dels på att betningen kan ha upphört helt på de gårdar som har slutat med djurproduktionen men också på att betestrycket är generellt för lågt fram för allt på de frodiga betena.

Utgående från Swot-analysen har man identifierat bevarande av naturbeten, ökad mångfald i jordbrukslandskapet och bevarande av specifika och kulturellt värdefulla genetiska resurser som de behov som relaterar till fokusområde 4A. De insatser som vars mål är att möta upp mot dessa behov är:

- Landskapsvårdsinsatser
- Upprättande av gärdesgårdar

Enligt Swot-analysen kan man vidare konstatera att det under en längre tid har skett en eutrofiering av sjöar och vattnet i den åländska skärgården, delvis på grund av näringsutsläpp från jordbruket. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakning av näringsämnen. Man konstaterar även att fosforhalten i åkermarken är fortfarande generellt hög vilket i kombination med de låga pH-värden innebär en risk för näringsläckage från jordbruket.

Utgående från Swot-analysen har man identifierat bl.a ett minskat näringsläckage (N och P) från jordbruket, en minskad erosion och urlakning av näringsämnen från åkermark till de behov som relaterar till fokusområde 4B. De insatser vars mål är att möta upp mot dessa behov är:

- Anläggning av integrerade skydds-zoner
- Anläggning och skötsel av mångfunktionell våtmark

Insatserna bidrar till programmets tvärgående miljömål genom att skapa och förbättra förutsättningarna för främjande av den biologiska mångfalden och vattenvården.

Icke produktiva investeringar kan genomföras endast på jordbruksmark.

8.2.3.3. *Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna*

8.2.3.3.1. Anläggning av integrerade skydds-zoner

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att minska näringsläckaget från jordbruket genom att främja vattenskyddet inom sådana vattenområden som jordbruket belastar kraftigt. Genom att förhindra erosion och avrinning från åkermark till ytvatten bidrar integrerade skydds-zoner till att målsättningarna i Ramvattendirektivet och i landskapsregeringens vattenvårdsprogram ska uppnås. Insatsen kompletterar de vattenvårdsinsatser som utförs med hjälp av miljöersättningen på åkermarken i syfte att minska näringsläckaget från jordbruket.

Enligt Swot-analysen kan man konstatera att det under en längre tid har skett en eutrofiering av sjöar och vattnet i den åländska skärgården, delvis på grund av näringsutsläpp från jordbruket. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakning av näringsämnen. Utgående från Swot-analysen har man därför identifierat ett minskat näringsläckage (N och P) från jordbruket som ett av de behov som relaterar till fokusområde 4B.

Insatsen bidrar till att förbättra vattenförvaltningen (fokusområde 4B) genom infiltration av dräneringsvatten och recirkulation av näringsämnen. Insatsen bidrar till att återställa och bevara biologisk mångfald (fokusområde 4A) genom att integrerade skydds-zoner ökar jordbruksmiljöns biologiska funktioner genom att de skapar värdefulla habitat och långa spridningskorridorer för land- och vattenbaserade arter.

Insatsen bidrar till programmets tvärgående miljömål genom att skapa och förbättra förutsättningarna för främjande av jordbrukets vattenvård.

8.2.3.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett direkt bidrag och beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren kan erhålla hjälp vid planering och skötsel via rådgivningsåtgärder i enlighet med artikel 15 (åtgärd M02 - miljörådgivning) i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

8.2.3.3.1.4. Stödmottagare

Stödet beviljas till aktiva jordbrukare som avses i förordning (EU) nr 1307/2013 artikel 9 och till registrerade föreningar. Stödmottagaren behöver inte ha ett gällande åtagande om miljöersättning.

8.2.3.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning beviljas för att täcka materiella och/eller immateriella kostnader inklusive natura bidrag som avses i artikel 69 i förordning (EU) nr 1303/2013 som föranleds av projektet.

Kostnader som uppstår vid genomförande av projektet kan godkännas förutsatt att det arbete som utförs eller förnödenhet som anskaffas är motiverad för att målen för projektet ska uppnås. Som stödberättigade kostnader kan godkännas, användning av eget virke och jordmaterial som tagits från sökandens fastighet, arbete som stödmottagaren utför och kostnader som föranleds av användningen av egna maskiner eller anordningar samt skäligena planeringskostnader.

Om användningen av området ger ekonomisk vinst i form av skörd eller annat utnyttjande, med undantag av vinst från skogsbruket, ska denna vinst beaktas som en faktor som minskar stödet.

Till stödberättigade kostnader hör inte arrende av det område som är föremål för projektet, mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutlig utgift för sökanden, kostnader för åtgärder som vidtagits innan projektet inleds med undantag av kostnader i anslutning till planering av projektet eller kostnader för åtgärder för vilka det redan betalas annat stöd i enlighet med ett av Europeiska gemenskapen finansierat eller nationellt stödssystem.

8.2.3.3.1.6. Villkor för stödberättigande

En integrerad skyddszon ska anläggas enligt en plan som utgår ifrån det aktuella områdets speciella förhållanden. I planen ska minst ingå en allmän presentation av projektet och projektmålen, specificerade uppgifter om sättet och tidpunkten för genomförandet av projektet, kostnadsförslag jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan, en ritning samt en lägeskarta över projektet.

Ersättning kan beviljas för arbete som stödmottagaren utför vid genomförandet av projektet så som grävning, jordtransport och utbredning av jordvallar samt insädd med gräs eller plantering av träd/buskar.

8.2.3.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsutvecklingsprogrammet ska efter samråd med övervakningskommittén fastställa urvalskriterier för insatser inom alla åtgärder. Syftet med urvalskriterierna ska vara att säkerställa likabehandling av sökanden, bättre användning av ekonomiska resurser och styrning av åtgärderna i enlighet med unionens prioriteringar. Vid fastställandet av urvalskriterier ska proportionalitetsprincipen beaktas när det gäller små bidrag. Den myndighet i medlemsstaten som ansvarar för att välja ut projekt ska säkerställa att projekten väljs ut i enlighet med urvalskriterierna och enligt ett öppet och väldokumenterat förfarande.

De ansökningar som uppfyller villkoren för beviljande av stöd poängsätts med hjälp av de fastställda urvalskriterierna. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets förväntade miljöeffekt och betydelse för vattenvården i hela programområdet.

Vid val av projekt kommer skyddszonens geografiska placering i förhållande till de känsliga vattenområden att beaktas, dessutom beaktas objektets omfattning, avrinningsområdets storlek och karaktär samt i vilken omfattning skyddszonen kan bidra till att uppfylla målen i landskapsregeringens vattenvårdsprogram. Dessa faktorer kommer att poängsättas vid urval av projekt.

8.2.3.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet utgör 100 % av redovisade godkända kostnader och inkomstbortfallet.

8.2.3.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Denna typ av skyddszoner har inte anlagts tidigare på Åland. Därmed saknas erfarenheter av dylika projekt varvid alla omständigheter och verkningar eventuellt inte kan förutses innan projektet påbörjas.

Vid anläggning av en större integrerad skyddszon måste hänsyn tas till bestämmelser i lagstiftning gällande bl.a naturvård, vattenvård och byggnadsverksamhet och det kan krävas även miljöstillstånd och bygglov. Detta ställer höga krav på stödmottagaren och det kan finnas en risk för att samtliga bestämmelser inte har beaktats vid utformande av projektplanen. En integrerad skyddszon kan även påverka andra markförvaltare i samma eller angränsande tillrinningsområde vilket även måste beaktas så att skyddszonen inte förorsakar skada på kringliggande marker. Också handläggaren måste vara väl insatt i gällande bestämmelser för att till alla delar kunna avgöra projektets laglighet och finansieringsduglighet så att finansiering inte beviljas till

lagstridig verksamhet.

På grund av att det inte fastställs ett maximibelopp per hektar eller projekt kan bedömningen om de beräknade kostnadernas skälighet utgöra en risk i samtliga miljöprojekt, speciellt om ansökningshandlingarna inte är tillräckligt detaljerade. Speciellt bedömningen av stödmottagarens eget arbete kan utgöra en risk men beträffande anskaffning av förnödenheter och köpta tjänster som sker mot faktura bedöms risken låg.

8.2.3.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

Experter med erfarenhet av dylika projekt i Sverige kommer att anlitas i inledningsskedet.

För att garantera att samtliga bestämmelser som gäller vid anläggning av våtmark har beaktats skapas checklistor och rutiner för hörande av myndigheter och eventuella andra berörda parter.

För att underlätta bedömningen av projektets kostnader tas fram riktkostnader och ansökningshandlingarna utformas så att handläggaren har tillgång till all den information om projektet som behövs. Om projektets kostnader överstiger riktkostnaderna måste stödmottagaren ange en orsak till detta. Projektet kan fördyras till exempel på grund av svåråtkomlig terräng eller specialutrustning som behöver användas.

8.2.3.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

I ett förhållandevis litet programområde bedömer förvaltningen att kontrollfunktionerna fungerar effektivt och även om eventuella risker kan identifieras är insatsen väl kontrollerbar och verifierbar och riskerna kan hanteras med lämpliga och genomförbara åtgärder, med riktkostnader och kommunikation mellan stödmottagaren och förvaltningen.

8.2.3.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

En metod för beräkning av belopp eller stödnivå är inte relevant. Stödet är ett direkt bidrag och beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Med en icke produktiv investering avses en investering som inte har företagsekonomisk nytta eller utökar produktionen hos stödmottagaren utan görs för att öka den kollektiva nyttan.

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämpligt.

Definition av integrerade projekt

Inom åtgärden genomförs inte integrerade projekt.

Åtgärden är inte integrerad men stöder målsättningarna för miljö- och klimatvänligt jordbruk.

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

Syftet med åtgärden är att främja vattenkvaliteten utgående från Swot-analysens konstaterande om problem med eutrofiering. Åtgärden riktas därför i första hand till jordbruksområden som ligger i tillrinningsområden till vattendrag.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Är inte relevant för åtgärden.

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

--

8.2.3.3.2. Anläggning av mångfunktionella våtmarker

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att minska näringsläckaget från jordbruket genom att främja vattenskyddet inom sådana vattenområden som jordbruket belastar kraftigt. Med våtmarker återskapas också livsmiljöer som försvunnit i och med att åkerområden torrlagts, samtidigt som bäckarnas betydelse för arternas vandring ökas. På samma gång främjas vilt-, fiskeri- och kräffthushållningen och vården av landsbygdslandskapet.

Enligt Swot-analysen kan man konstatera att det under en längre tid har skett en eutrofiering av sjöar och vattnet i den åländska skärgården, delvis på grund av näringsutsläpp från jordbruket. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakning av näringsämnen. Utgående från Swot-analysen har man därför identifierat ett minskat näringsläckage (N och P) från jordbruket som ett av de behov som relaterar till fokusområde 4B.

Insatsen bidrar därutöver också till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). En mångfunktionell våtmark binder fasta partiklar och näringsämnen varvid det i avrinningsområden för sådana diken som mynnar ut i känsliga vattenområden är möjligt att minska den belastning som jordbruket står för. Insatsen bidrar även till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att våtmarkerna utgör häcknings- och matplatser för bl.a. fåglar och ökar jordbruksnaturens ekologiska och landskapsmässiga mångfald. Vidare bidrar insatsen till att effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket (Fokusområde 5A) genom att mångfunktionella våtmarker kan utgöra reservoarer för bevattningsvatten.

Genom att förhindra erosion och avrinning från åkermark till ytvatten bidrar integrerade skyddszoner till att målsättningarna i Ramvattendirektivet och i landskapsregeringens vattenvårdsprogram ska uppnås. Insatsen kompletterar de vattenvårdsinsatser som utförs med hjälp av miljöersättningen på åkermarken i syfte att minska näringsläckaget från jordbruket.

Insatsen bidrar till programmets tvärgående miljömål genom att skapa och förbättra förutsättningarna för främjande av jordbrukets vattenvård.

8.2.3.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett direkt bidrag som beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren kan erhålla hjälp vid planering och skötsel via rådgivningsåtgärder i enlighet med artikel 15

(åtgärd M02 - miljörådgivning) i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

8.2.3.3.2.4. Stödmottagare

Stödet beviljas till aktiva jordbrukare som avses i förordning (EU) nr 1307/2013 artikel 9 och till registrerade föreningar. Stödmottagaren behöver inte ha ett gällande åtagande om miljöersättning.

8.2.3.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning beviljas för att täcka materiella och/eller immateriella kostnader inklusive natura bidrag som avses i artikel 69 i förordning (EU) nr 1303/2013 som föranleds av projektet.

Kostnader som uppstår vid genomförande av projektet kan godkännas förutsatt att det arbete som utförs eller förnödenhet som anskaffas är motiverad för att målen för projektet ska uppnås. Som stödberättigade kostnader kan godkännas, användning av eget virke och jordmaterial som tagits från sökandens fastighet, arbete som stödmottagaren utför och kostnader som föranleds av användningen av egna maskiner eller anordningar samt skäligena planeringskostnader.

Om användningen av området ger ekonomisk vinst i form av skörd eller annat utnyttjande, med undantag av vinst från skogsbruket, ska denna vinst beaktas som en faktor som minskar stödet.

Till stödberättigade kostnader hör inte arrende av det område som är föremål för projektet, mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutlig utgift för sökanden, kostnader för åtgärder som vidtagits innan projektet inleds med undantag av kostnader i anslutning till planering av projektet eller kostnader för åtgärder för vilka det redan betalas annat stöd i enlighet med ett av Europeiska gemenskapen finansierat eller nationellt stödsystem.

8.2.3.3.2.6. Villkor för stödberättigande

Våtmarkerna ska i första hand anläggas i avrinningsområden vars diken mynnar ut i känsliga vattenområden. I motiverade fall kan finansiering beviljas också för våtmarker som anläggs på andra platser förutsatt att detta är ändamålsenligt ur miljövärdssynpunkt. Våtmarkerna ska anläggas enligt en plan så att den så effektivt som möjligt binder de fasta partiklar och de näringsämnen som forslas från avrinningsområdet. I planen ska minst ingå en allmän presentation av projektet och projektmålen, specificerade uppgifter om sättet och tidpunkten för genomförandet av projektet, kostnadsförslag jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan, en ritning samt en lägeskarta över projektet.

En våtmark kräver korrekt skötsel för att den ska ge de önskade miljöeffekterna. Efter att våtmarken är anlagd ska den därför skötas i fem år enligt en särskild plan som skraddarsys för varje enskilt projekt. De årliga skötselåtgärderna omfattar bl.a. avlägsnande av slam, skötsel av dammar samt slätter och bortförande av växtlighet från våtmarker och kantområden. Växtmassa som bärgas i samband med skötselåtgärder kan användas, eller skötselåtgärder vidtas genom t.ex. betesgång, om inga vattenvårdshinder eller andra hinder

föreligger och den biologiska mångfalden inte äventyras.

8.2.3.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsutvecklingsprogrammet ska efter samråd med övervakningskommittén fastställa urvalskriterier för insatser inom alla åtgärder. Syftet med urvalskriterierna ska vara att säkerställa likabehandling av sökanden, bättre användning av ekonomiska resurser och styrning av åtgärderna i enlighet med unionens prioriteringar. Vid fastställandet av urvalskriterier ska proportionalitetsprincipen beaktas när det gäller små bidrag. Den myndighet i medlemsstaten som ansvarar för att välja ut projekt ska säkerställa att projekten väljs ut i enlighet med urvalskriterierna och enligt ett öppet och väldokumenterat förfarande.

De ansökningar som uppfyller villkoren för beviljande av stöd poängsätts med hjälp av de fastställda urvalskriterierna. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets förväntade miljöeffekt och betydelse för vattenvården i hela programområdet.

Vid val av projekt kommer våtmarkens geografiska placering i förhållande till de känsliga vattenområden att beaktas, dessutom beaktas objektets omfattning, avrinningsområdets storlek och karaktär samt i vilken omfattning skyddszonen kan bidra till att uppfylla målen i landskapsregeringens vattenvårdsprogram. Dessa faktorer kommer att poängsättas vid urval av projekt.

8.2.3.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet utgör 100 % av redovisade godkända kostnader och inkomstbortfallet.

8.2.3.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Vid anläggning av våtmark måste hänsyn tas till bestämmelser i lagstiftning gällande bl.a naturvård, vattenvård och byggnadsverksamhet och större våtmarker kan kräva även miljöstillstånd och bygglov. Detta ställer höga krav på stödmottagaren och det kan finnas en risk för att samtliga bestämmelser inte har beaktats vid utformande av projektplanen. En våtmark kan även påverka andra markförvaltare i samma eller angränsande tillrinningsområde vilket även måste beaktas så att våtmarken inte förorsakar skada på kringliggande marker. Också handläggaren måste vara väl insatt i gällande bestämmelser för att till alla delar kunna avgöra projektets laglighet och finansieringsduglighet så att finansiering inte beviljas till

lagstridig verksamhet.

På grund av att det inte fastställs ett maximibelopp per hektar eller projekt kan bedömningen om de beräknade kostnadernas skälighet utgöra en risk i samtliga miljöprojekt, speciellt om ansökningshandlingarna inte är tillräckligt detaljerade. Speciellt bedömningen av stödmottagarens eget arbete kan utgöra en risk men beträffande anskaffning av förnödenheter och köpta tjänster som sker mot faktura bedöms risken låg.

8.2.3.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

För att garantera att samtliga bestämmelser som gäller vid anläggning av våtmark har beaktats skapas checklistor och rutiner för hörande av myndigheter och eventuella andra berörda parter.

För att underlätta bedömningen av projektets kostnader tas fram riktkostnader och ansökningshandlingarna utformas så att handläggaren har tillgång till all den information om projektet som behövs. Om projektets kostnader överstiger riktkostnaderna måste stödmottagaren ange en orsak till detta. Projektet kan fördyras till exempel på grund av svåråtkomlig terräng eller specialutrustning som behöver användas.

8.2.3.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

I ett förhållandevis litet programområde bedömer förvaltningen att kontrollfunktionerna fungerar effektivt och även om eventuella risker kan identifieras är insatserna väl kontrollerbara och verifierbara och riskerna kan hanteras med lämpliga och genomförbara åtgärder och med framtagna riktkostnader.

8.2.3.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

En metod för beräkning av belopp eller stödnivå är inte relevant. Stödet är ett direkt bidrag och beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Med en icke produktiv investering avses en investering som inte har företagsekonomisk nytta eller utökar produktionen hos stödmottagaren utan görs för att öka den kollektiva nyttan.

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämpligt.

Definition av integrerade projekt

Inom åtgärden genomförs inte integrerade projekt.

Åtgärden är inte integrerad men stöder målsättningarna för miljö- och klimatvänligt jordbruk.

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

I Natura 2000 programmet för Åland finns endast små arealer (8 ha odlad areal av totalt ca 14 000 och 266 ha naturbete av totalt ca 5700 ha) som används för jordbruksändamål. I princip all areal som omfattas av Natura 2000 är klassat som naturskyddsområde och samhällsägt. Det finns därför inget behov av finansiering från programmet för dessa områden i enlighet med Prioritised Action Framework då områdena ägs eller förvaltas av Ålands landskapsregering som därigenom finansierar förvaltningen av dessa områden genom den egna budgeten.

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

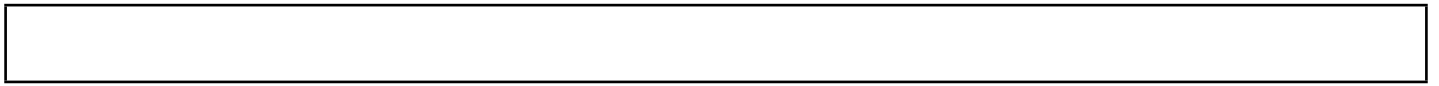
Syftet med åtgärden är att främja vattenkvaliteten utgående från Swot-analysens konstaterande om problem med eutrofiering. Åtgärden riktas därför i första hand till områden som betraktas som känsliga områden vilket är områden som är nära angränsande till inre vattenområden inom Åland samt sötvattentäkter.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Är inte relevant för åtgärden.

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.3.3. Investeringar i fysiska tillgångar inom jordbruket

Delåtgärd:

- 4.1 – stöd till investeringar i jordbruksföretag

8.2.3.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen motsvarar tidigare investeringsstöd till primärproduktion som beviljats investeringar under programperioden 2007-2013 med stöd av Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Produktiviteten och konkurrenskraften måste öka inom det åländska lantbruket. Småskaligheten i förhållande till omgivande regioner är en svaghet och till viss del finns även problem med att få tillräckligt med råvara till livsmedelsförädlingsindustrin. För att detta behövs investeringar i produktionshöjande åtgärder och ny teknik. För att uppnå målsättningarna används urvalskriterier.

Behovet av olika investeringslösningar tenderar att öka som en följd av att antalet större investeringar förväntas bli fler till antalet. Stöd beviljas främst produktionsbyggnader inom animalieproduktionen. Stöd beviljas även till lager, produkthanteringsutrymmen, växthus, skördemaskiner, täckdikning, bevattning och energiinvesteringar. Att det totala investeringsbehovet i euro antas vara på åtminstone samma nivå som tidigare eller öka trots att antalet jordbruk minskar beror på att projekten tenderar att bli större. Det är främst yngre jordbrukare som förväntas vara investeringsvilliga och det är inom animalieproduktionen och trädgårdssektorn som de största investeringarna förväntas. En bibehållen eller ökad primärproduktion anses möjlig med beaktande av att förädlingsindustrin kan öka sin produktion och behöver mer råvara. Behovet av en etiskt riktig och miljömässigt hållbar produktion kommer att vara viktig bl.a. som en följd av att konsumenternas krav på insyn och kunskap om produktionsmetoder ökar. Insatserna är riktade till lantbruk med en aktiv produktion av jordbruksprodukter (bilaga 1 produkter) till livsmedelsindustrin. Investeringsstöd kan beviljas jordbruksföretag med sin verksamhet på Åland.

Investeringsstöd beviljas främst till investeringar som ökar produktiviteten och produktionen för produkter där det finns en god efterfrågan på marknaden. Stöd kan även beviljas till investeringar som förbättrar miljön. Målsättningen är även att få unga att utveckla sina företag detta uppnås främst genom att underlätta för investeringar och möjlighet till utbildning. Stöd beviljas enbart till företag som kan påvisa att lönsamhet kommer att uppnås.

Landskapsregeringen tillämpar inte någon form av regional indelning av stödnivåer eller storleksbegränsningar. Den småskaliga verksamheten gör att det inte är behov av att fastställa storleksbegränsningar annat vad som krävs avseende avkastning (SO). Sektorsvisa stödnivåer tillämpas och är beroende på produktionsförutsättningar och miljösituationen. Urvalskriterier används för att välja ut de bästa projekten. Urvalskriterierna har sin grund i EU prioriteringar och SWOT-analysen.

I ansökan om investeringsstöd till lantbruket kommer en affärsplan att bifogas. I affärsplanen kommer projekten inverkan på miljön samt åtgärder för att minska inverkan på miljön att beaktas. I urvalskriterierna är det en förutsättning för byggnation att det finns miljötillstånd och byggnadslov. Miljöanmälan eller miljötillstånd är även en förutsättning för investeringsstöd beviljas i enlighet med miljölagstiftningen. Investeringens inverkan på miljön kommer att följas upp om det föreligger ett behov av detta. Vidare kommer ritningar på husdjursbyggnader att granskas ur djurskyddssynpunkt. Att byggnaderna uppfyller

djurskyddslag och direktiv är en förutsättning för att erhålla stöd.

Investeringar i bevattning beviljas för att modernisera bevattningstekniken. Stöd beviljas endast för vattenbesparande åtgärder gentemot konventionell teknik och för recirkulering av näringsrikt avrinningsvatten för bevattning. Åtgärder för att gynna effektiv och hållbar vattenanvändning regleras genom miljöskyddslagen, vattenlagen och vattenförordningen. I enlighet med Ålands förvaltningsplan för vatten skall uttag av sött ytvatten och grundvatten samt uppdämning av ytvatten regleras och vattenuttagen registerförs. Vattenuttag och uppdämning skall förhandsprövas ur miljösynpunkt och stöd beviljas inte för vattenuttag från vattendrag eller grundvatten med mindre god kvantitativ status. Krav ställs i nitratdirektivet och landskapsregeringens beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruk på punktkällor och utsläpp från diffusa källor som kan ge upphov till föroreningar. I nitratbeslutet finns bestämmelser gällande gödselhantering och god jordbrukspraxis.

Investeringen får inte leda till en negativ påverkan på vattenmiljön. Insatsen syftar till att minska utsläpp av näringsrikt vatten till Östersjön och att stärka odlingens konkurrenskraft. Investeringarna inverkan på miljön följs upp av landsskapsregeringens miljöbyrå och ÅMHM (Ålands miljö- och hälsomyndighet). Sökande skall i ansökan ange om den bevattnade arealen utökas. Om vatten tas från ytvatten eller grundvattentäkt eller byggande av en tillståndspliktig bevattningsreservoar och den bevattnade arealen utökas skall sökande göra en miljöanalys som visar att det ökade vattenuttaget inte påverkar miljön negativt. Utredningen gällande miljöinverkan bifogas ansökan och miljöanalysen skall godkännas av ÅMHM som även kan begära utlåtande av Ålands landskapsregering.

I affärsplanen ingår en beskrivning av åtgärdens inverkan på miljön och hur man undviker eller minskar en negativ inverkan på miljön. Affärsplanen utgör även grund för bedömningen i enlighet med urvalskriterierna. Jordbruksföretagets produktionspotential beräknas i affärsplanen och utgör en del av bedömningen av projektet.

8.2.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stöd beviljas dels som ett direkt bidrag som delfinansieras av EU och dels som räntestöd på ett lån från ett kreditinstitut. Räntestödet på banklånet finansieras nationellt. Summan av det direkta stödet och nuvärdet av räntestödet får inte överskrida maximala stödnivån som stipuleras i förordningen (EU) nr 1305/2013 och artikel 17 om stöd till landsbygdsutveckling (bilaga II).

Vid stora investeringar över en halv miljon kan landskapsregeringen bevilja lånegarantier. Värdet av lånegarantierna beräknas i enlighet med av EU fastslagna normer. Den totala stödnivån innefattande värdet av direkt bidrag, räntestöd och lånegarantier får inte överskrida maximala stödnivåer.

8.2.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödhanteringen och investeringar regleras av Europeisk lagstiftning och nationell lagstiftning. I Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 art. 45 och för bevattning regleras investeringar ytterligare enligt art. 46. Enligt åländsk lagstiftning behövs miljötillstånd eller miljögranskning för verksamhet som påverkar miljön. Erforderliga miljötillstånd skall vara beviljade före stöd beviljas. Alla

investeringar kommer att föregås av en bedömning av den förväntade miljöpåverkan. Sökande skall göra en bedömning av miljöpåverkan i den affärsplan som bifogas ansökan om finansieringsstöd.

Vatten och vattenvården regleras i enlighet med den Ålandska vattenlagen, 4 och 5 kap i Vattenlagen (1996:61), vattenförordningen (2010:93) och Förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet Åland år 2016-2021. Förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet Åland har implementerats i enlighet med Eu:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG). Planen finns att läsa under adressen: <http://www.regeringen.ax/styrdokument-rapporter-publikationer/ramdirektivet-vatten>. Det stora övergripande målet är att uppnå en god vattenstatus i alla vatten. Förvaltningsplanen (RBMP) är uppdaterad enligt vattendirektivet (Second River Basin Management Plans). Vidare regleras vattenvård och tillståndsplikt för vattenuttag i landskapslag (2008:124) om miljöskydd och landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd.

Åländsk djurskyddslag (1998:95) reglerar djurhållning och i byggnadslagstiftning och i Plan och bygglag för Åland (2008:102) regleras byggandet. Energidirektivet (2009/28/EG) är delvis genomfört i den åländska plan och bygglagen. Alla byggnadsinvesteringar skall beviljas bygglov i enlighet med plan och bygglagen innan de får påbörjas.

Landskapsregeringen kommer att följa förordning (EU) nr 807/2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013. I förordningen regleras frågor om energieffektivitet och förnyelsebar energi. I rådets förordning (EU) nr 1303/2013 regleras stödberättigande för utgifter och varaktighet (kp III).

Landskapsregeringen försäkrar att dubbelfinansiering inte kommer att förekomma. Dubbelfinansiering undviks genom att all ärenden handläggs inom samma avdelning på landskapsregeringen och ansökningar och stödmottagare hanteras i samma dokument register.

8.2.3.3.4. Stödmottagare

Stöd beviljas företag, sammanslutningar och fysiska personer som aktivt bedriver aktivt jordbruk (artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013). Jordbrukaren med ansvar för driften skall vara lägst 18 år och myndig. Jordbrukaren skall ha tillräcklig yrkesskicklighet och en utbildning på minst 40 veckors jordbruksstudier eller på annat sätt skaffat sig erforderlig kunskap. Detta skall vara uppfyllt senast tre år efter att ansökan anhängiggjorts. Om produktionsinriktningen inte ändras räcker det med 3 års erfarenhet av produktionen då ansökan lämnas in. Är det frågan om bolag skall åtminstone hälften av bolaget ägas av personer som uppfyller villkoren för enskild jordbrukare. Stöd beviljas små- och mikroföretag och motsvarande storlek på lantbruksföretag.

8.2.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Stöd beviljas för

Byggnadskostnader samt planering (arkitekt och konsultkostnader),

Investeringar i nya maskiner och utrustning

Stöd beviljas inte till ersättningsinvesteringar, renovering av byggnader, begagnat material, inköp av fastigheter, stödrättigheter, djur eller plantor. Till stödberättigande kostnader hör inte mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutgiltig utgift för sökande.

Stöd betalas ut mot redovisade kostnader. Eget arbete kan godkännas i samband med beslutet om stöd. Eget arbete beräknas och betalas ut i enlighet med fastställda enhetskostnader (artikel 67 i rådets förordning (EU) 1303/2013) och betalas ut mot redovisad arbetstid. Stöd följer bestämmelserna om statligt stöd och stödberättigande artikel 65 och i natura bidrag följer artikel 69 i rådets förordning (EU) 1303/2013. Stöd kan inte beviljas från andra stödordningar för samma projekt. Landskapsregeringen fastställer nationella bestämmelser som kompletterar förordningen (EU) No. 1305/2013 och fondspecifika bestämmelser, vad som gäller beträffande eget arbete. Kostnader som uppkommit innan beslut om stöd fattats är inte stödberättigade.

Vid bevattning beviljas stöd till ny teknik som minskar vattenanvändningen med minst 5 %. Varje investeringsansökan skall utvärderas individuellt. Investeringar som stöds skall minska vattenanvändningen med minst 5 % i jämförelse med av respektive företags tillämpade teknik och konventionell teknik. Förvaltningen verifierar och uppdaterar de investeringar och den teknik som kan erhålla stöd varje år vartefter ny teknik utvecklas vilket också sätter standarden för konventionell teknik inom området.

8.2.3.3.6. Villkor för stödberättigande

Jordbrukaren skall vid byggnation av husdjursbyggnader före påbörjandet av byggnadsprojektet erhålla byggnadslov och göra miljöanmälan. Om byggnaden rymmer mer än 150 djurenheter krävs miljötillstånd och om mer än 30 djurenheter krävs miljögranskning. Vidare skall alla byggnader som inhyser djur förhandsgranskas och godkännas ur djurskyddssynpunkt.

Jordbrukaren skall i samband med ansökan om stöd göra upp en affärsplan gällande företagets framtida utveckling. Affärsplan är ett krav för alla typer av investeringar som påverkar miljön och på alla investeringar som överstiger ett godkänt investeringsbelopp om 80 000 euro. Affärsplanen skall innehålla en beskrivning av utgångsläget för jordbruksföretaget och mål och åtgärder för utvecklingen av företagets verksamhet (enl. förordning (EU) nr 807/2014). Den skall även innehålla beskrivning av insatser, däribland sådana som rör miljömässig hållbarhet och resurseffektivitet, som krävs för att utveckla jordbruksföretagets verksamhet, utbildning och rådgivning. Till affärsplanen bifogas en ekonomiplan över året före övertagandet och tio år framåt. Affärsplanen och ekonomiplanen skall följas upp vid varje utbetalning och fyra år efter att den gjorts upp eller två år efter att investeringen slutförts.

Stöd beviljas enbart företag som inte har ekonomiska problem och kan visa på en framtida lönsam verksamhet som kan försörja företagaren. Det ekonomiska resultatet (SO) inom jordbruket skall uppgå till minst 15 000 euro senast tre år efter investeringen. Produktionen och verksamheten skall fortgå minst 5 år efter sista utbetalningen av stöd. Det åländska jordbruket är och förblir småskaligt så finns inget behov av övre storleksgräns för stödbara jordbruk. Vid energiinvesteringar skall sökande presentera en energisparplan över tilltänkta åtgärder.

Investeringsstödet beviljas inte för obligatoriska krav gällande miljö och djurskydd som stipuleras i nationell eller europeisk lagstiftning. Inom t.ex. miljö- och djurskydd kan stöd enbart beviljas för åtgärder som går längre än vad lagen kräver. Företagaren skall även uppfylla villkoren för miljöstöd samt villkoren

för aktiv lantbrukare. I samband med affärsplanen skall man ange vilka åtgärder som vidtas för att minska emission av växthusgaser. Ett grundläggande krav för att erhålla investeringsstöd är att det finns en rätt dimensionerad gödselvårdsanläggning. Vidare kan investeringsstöd beviljas till miljövänlig teknik för gödselhantering (rätt gödselgiva på rätt plats), god produktivitet, täckdikning och förnyelsebar energi. Stöd till icke produktiva åtgärder beviljas inom ramen för åtgärden för investeringar (art. 17). Netto inlagring av kol stimuleras även genom att djurhållningen och betesdrift möjliggör en bibehållen stor areal naturbetesmarker.

Stöd beviljas till byggnation inom animalieproduktion, hästhållning, åkerodling, trädgårdsproduktion, växthusproduktion, produkt- och gödsellager, miljö- och djurskyddsinvesteringar samt investeringar i energieffektivitet och användande av förnyelsebar energi för eget bruk. Stöd beviljas till skördemaskiner. Stöd beviljas enbart för inköp av nya maskiner och utrustning.

Stöd beviljas investeringar i hydroteknik som minskar vattenanvändningen. Stöd beviljas för smarta bevattningssystem som tar hänsyn till rådande förutsättningar och växternas behov av vatten. För att öka produktionen och minska näringsläckage till omgivande hav. Teknik för att minska vattenanvändningen i fält är t.ex. reglerteknik, omvänd osmos, små spridare, rampspridare och droppbevattning.

Målsättningen är att ta i bruk bevattningsteknik och utrustning som minskar vattenanvändningen per hektar bevattnad areal. Utrustningen skall minska vattenanvändningen med minst 5 % i jämförelse med befintlig samt konventionell teknik för att vara stödberättigad (art. 46 (4)). Stöd beviljas då äldre bevattningsteknik byts med en modernare och mer anpassad teknik för att minska den överlopps vattenmängd som inte tas upp av grödan.

Stöd beviljas för byggande av dammar för recirkulation av flödesvatten från vintern och våren samt tillhörande installationsutrustning och för bevattningsinfrastruktur. Recirkulation av dikesvatten görs i vattenföretag där näringsrikt utfallsvatten från jordbruksområden tas tillvara i uppsamlingsbassänger som placeras bredvid utfalldiken. Bassängerna fungerar även som sedimenteringsbassänger som fångar upp fosfor från jordbruksmark.

Allt vattenuttag och vattenanvändning skall registreras och vattenmängden mäts av den som tar vatten. Vattennivån i sjön följs upp kontinuerligt av den som tar vatten och även genom stickprovskontroller av ÅMHM. Uttaget mäts med vattenflödesmätare och sjöns nivå mäts vid behov med plegel. Vattennivån mäts för att undvika miljömässiga skador på grund av för låg vattennivå.

Utökas den bevattnade arealen skall kraven i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 art. 46 (5) och (6) vara uppfyllda.

Endast energinvesteringarna som producerar energi som är ämnad för den egna energiförbrukningen stöds. Stöd beviljas inte till investeringar där fossila bränslen används. Det är främst inom växthusnäringen som energiinvesteringar för eget bruk blir aktuella. Investeringar där man tar tillvara gas från gödsel kan göras i samband med byggande av gödselvårdsanläggning. Investeringen kan erhålla stöd om gasen används främst för egen konsumtion i produktionen.

Stöd beviljas i samband med en expansion av produktionen eller vid investeringar i miljöåtgärder.

Investeringarna följer regler om statligt stöd. Investeringar får inte påbörjas innan ansökan är godkänd och beslut om stöd eller påbörjande av projekt fattats av landskapsregeringen.

8.2.3.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Landskapsregeringen tillämpar urval av projekt för att välja ut stödmottagare för att åtgärden ska tillämpas effektivt men även ifall tillgängliga medel inte är tillräckliga för samtliga stödberättigade sökanden. Urvalskriterierna bygger på SWOT analysen och samhällsekonomiska och miljömässiga grunder. Stöd får inte ha en snedvridande inverkan på konkurrenssituationen. Kommer att rangordna ansökningar i enlighet med ett poängsystem med 1-3 poäng per fem olika urvalskategorier, enl. följande:

1. Inverkan på företagets inkomst (1-3 poäng), Vägning: 0,25
2. Inverkan på företagets konkurrenskraft (1-3 poäng) Vägning: 0,25
3. Inverkan på företagets omgivning (1-3 poäng). Vägning: 0,20
4. Inverkan på produktionsmiljön (1-3 poäng) Vägning: 0,15
5. Inverkan på andra målsättningar (1-3 poäng) Vägning: 0,15

Poängen för de olika urvalskategorierna multipliceras med vägningen av kategorierna. För att erhålla investeringsstöd skall projektet erhålla åtminstone ett poäng av det maximala poängtalet om tre.

För att investeringarna skall erhålla stöd skall de erhålla poäng från minst två av de ovanstående fem kategorierna. Urvalskriterierna och dess prioritetsordning kan revideras under programperioden och är fastställda i samråd med övervakningskommittén. Ändringar av urvalskriterierna fastställs i samråd med övervakningskommittén .

8.2.3.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Bidragsnivån är

50 % är stödnivån för husdjurens produktionsbyggnader, gödsellager, miljöinvesteringar (även djurmiljöinvesteringar), växthus.

35 % är stödnivån för investeringar i fjäderfäproduktion, täckdikning, bevattning, arbetsmiljö, energiinvestering för användande av förnyelsebar energi för eget bruk, försäljning och produkthantering, skördemaskiner, lager för rotfrukter, frukt eller grönsaker, spannmålslager arbetsmiljö och torkar.

20 % beviljas till investeringar i biodling, maskinhallar och pälsdjursfarmning

En förhöjning av bidraget med 10 procentenheter skall beviljas unga odlare för investeringar i produktionsbyggnader. Stöd beviljas i form av bidrag och som nationellt räntestödslån. Det diskonterade nuvärdet av räntestödsbetalningar får inte uppgå till mer än 10 % av investeringskostnaden. Då landskapsregeringen annonserar och begär in ansökningar anges alla aktuella stödnivåer. Vid investeringar över en halv miljon kan landskapsregeringen bevilja lånegarantier. Värdet av lånegarantierna beräknas i enlighet med av EU fastslagna normer. Det totala stödet av bidrag , räntestöd och lånegarantier får inte överstiga 50 % av kostnaden eller 60 % till unga odlare.

Till unga odlare räknas lantbrukare under 40 år och som tagit över lantbruket högst 5 år innan beslut om stöd

Det maximala stödbeloppet beloppet för investeringar under tre år kan vara högst 1 500 000 euro per lantbruk.

8.2.3.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Risker som finns är att ansökningsproceduren blir svår för privata stödtagare. Det gäller bl.a. kunskap kring förhandsvillkor som gäller ekonomi, djurskydd, miljö och bygglagstiftning. Även kunskaper gällande IT kommer att behövas för den papperslösa handläggningen av ansökningar.

Risker som finns gällande kunskaper och rimlighetsbedömningar gällande kostnader. Det är främst vid byggnation. Sakkunskapen avseende ansökningars handläggning kan bli bristfällig, bl.a. med avseende på att det finns ett litet antal byggföretag på Åland och kunskapen vid projektering är bristfällig..

Adekvat check- och kontrollsystem för kontroll av kostnader och projektens uppföljning.

Landskapsregeringen får svårt att upprätthålla nivån på den administration som krävs med avseende IT baserade rapporterings- och ansökningssystem.

Offentlig upphandling även här är småskaligheten en risk. Det finns ett litet antal byggföretag på Åland och deras möjlighet att lämna offerter och kunskaper gällande anbudshandlingar för lantbrukets produktionsbyggnader är låg.

Det finns risker med att det inte är de mest lämpade projekten som erhåller stöd. Det kan finnas risk med att information om programmet inte når ut till potentiella investerare. Det finns även risker i samband med att landskapet är sårbart gällande import och livsmedelsförädlarna verkar på en föränderlig marknad.

Det finns risker med att landskapsregeringen inte kan upprätthålla det IT system som är en förutsättning för att få en transparent handläggning av ansökningar.

Begäran om utbetalning och bedömning av stödbara kostnader. Här finns risker med utbildning av personal och deras handläggning av ansökningar. Vidare finns risker med utbildningen av de som ansöker om utbetalning och gällande villkor för stöd.

8.2.3.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

Ansökningar och bilagor upprättas i samarbete med den åländska rådgivningsorganisationen, Ålands hushållningssällskap. Rådgivarna utbildar sig kontinuerligt och har nära kontakt med landskapsregeringen. Utbildningstillfällen om programmet och dess möjligheter kommer att anordnas på initiativ av landskapsregeringen. Programmet har fått stor medial bevakning under dess utveckling och programmet har tagits fram med hjälp av ett stort antal höranden och arbetsgrupper. Programmet och dess innehåll är således väl förankrat på landsbygden.

Bedömningen kostnader görs dels med hjälp av enhetskostnader för lantbruksbyggnader. Enhetskostnaderna fastställs för hela landet och publiceras i förordning. Beräkningen av projektets kostnad med hjälp av enhetskostnader skall utföras av ett oberoende organ. Vidare utbildas handläggare kontinuerligt och ett IT

baserat handläggningssystem gör det möjligt att följa upp olika byggnaders verkliga kostnader.

Åtgärderna och dess utgifter kommer att kontrolleras vid utbetalning på verifierat utdrag ur bokföringen eller på kopior på dokumenterade kostnader. Landskapsregeringen besöker alla som erhållit stöd före utbetalning av sista raten av stödet. All redovisning skall av kostnader dokumenteras och kontrolleras vid utbetalningar. Vidare anges i förordningen (EU Nr. 1303/2013) direktiv gällande kontroller. Uppdagat det att villkoren för stöd inte är uppfyllda skall hela stödbeloppet återbetalas. Antalet kontroller och styrning av dessa kommer att följa en riskbedömning och uppdagande av fel. Kommunikationsstrategi upprättas i enlighet med art 115-116 i rådets förordning (EU) nr 1303/2013.

Om projektet är sådant att det krävs offentlig upphandling kommer Ålands hushållningssällskap att hantera proceduren för jordbrukarens räkning. De har sedan tidigare erfarenhet av upphandling.

Urvalskriterier kommer att leda till att de mest lämpade investeringarna erhåller bidrag.

Landskapsregeringen kommer att använda sig av ett med fastlandet gemensamt IT system för handläggning av ansökningar (Hyrrä). Beslutsgången kommer att dokumenteras. Checklistor upprättas över såväl ansökningar, urvalsförfarande, beslut och beräkning av stöd, utbetalning, uppföljning och allt kommer att dokumenteras i systemet (Hyrrä).

Ansökningar, utbetalningar, kontroller och dokument kommer att förvaras i såväl elektronisk form som i pappersformat. Samarbetet inom livsmedelsklustret och landskapsregeringen är väl etablerat och kommer att fortsätta. Kostnaderna kommer att kontrolleras med enhetskostnader för byggnader och genom att begära in offerter.

Landskapsregeringen försäkrar att åtgärden är mätbar och kontrollerbar.

8.2.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Stödet kommer att stimulera till ökad produktion och konkurrenskraft. Stödet kommer att bidra till ett fortsatt livskraftigt livsmedelskluster. Alla stödformer administreras från landskapsregeringens näringsavdelning. Stödet kommer att föra in ny teknik öka lönsamheten och förbättra produktiviteten av livsmedel. Åtgärden kommer även att öka förädlingsgraden och på så sätt lindra bördan av transportkostnader som alltid är en börda för företaget p.g.a. ö-läget.

8.2.3.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Enhetskostnader för byggnader att användas för att säkerställa att inlämnade offerter är relevanta avseende Enhetskostnaderna bygger på fastländsk statistik för byggkostnader för jordbrukets typ byggnader. Vid beräkning av ett byggnadsprojekts godkända kostnad använder landskapsregeringen enhetskostnaderna och beräkningsgrunder som fastställs i av fastländska myndigheter via Jord- och skogsbruksministeriets förordning om godtagbara enhetskostnader för byggnadsinvesteringar.

Kostnaderna för ett projekt beräknas från ritningar. Byggnadsytorna multipliceras med enhetskostnader (euro/m²). Den totala byggkostnaden beräknad från enhetskostnaderna kan höjas med maximalt 15 % p.g.a. extra fördyrande transportkostnader till Åland. Ett från programgenomförandet fristående organ skall

verifiera beräkningarnas riktighet. Sökande skall även lämna in ett kostnadsförslag baserat på offerter som kompletterar enhetskostnads beräkning. Är det av sökande inlämnade kostnadsförslaget lägre än standardkostnaden så används kostnadsförslaget. Finns det inte normkostnader för åtgärden i fråga skall minst två olika anbud tas in för åtgärden i fråga.

I affärsplanen kommer projekten inverkan på miljön samt åtgärder för att minska inverkan på miljön att beaktas. I urvalskriterierna är det en förutsättning för investeringsstöd att det finns miljötillstånd och byggnadslov. Miljö anmälan eller miljötillstånd beviljas i enlighet med åländsk miljölagstiftning. Investerings inverkan på miljön kommer att följas upp om det föreligger ett behov av detta.

Lån från kreditinstitut om maximalt 65 % av investeringen kan beviljas med räntestöd. Räntestödet för lånet är maximalt 3 % och finansieras helt nationellt. Beslut om räntestöd tas samtidigt som beslut om bidrag och betalas till årligen till kreditinstitut. Räntestöd betalas under maximalt 5 år och nuvärdet av räntestödsbetalningarna beräknas till diskonterat nuvärde. Nuvärdet beräknas i enlighet med av kommissionen fastställda referens och diskonteringsräntor för respektive land. Även värdet av eventuella lånegarantier vid större investeringar kommer att fastställas då stöd beviljas. Detta för att den maximala totala stödnivån (bilaga II) inte skall överskridas.

8.2.3.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Se icke produktiva åtgärder under resp delåtgärd.

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämpligt.

Definition av integrerade projekt

Inte tillämpligt.

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Inte tillämpligt.

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

Åtgärden riktas i första hand till företag med produktiv inriktning med produktion av råvaror till den lokala

livsmedelsindustrin och råvaruuppköpsföretag.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Ingen uppgift

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Normer gällande energieffektivitet regleras med blankettlagar. Landskapslag (2010:87) om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänsterhos företag på energimarknaden och Landskapslag (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda kommer att iakttas när det gäller investeringar i förnybar energi.

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Landskapsregeringen försäkrar att arealen som används för produktion av bioenergi kommer inte av överstiga 10 % av den totala åkerarealen. Stöd till bioenergiprojekt får endast beviljas för bioenergi som uppfyller hållbarhetskriterierna i artikel 17.2-17.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG.

8.2.3.3.4. Investeringar i fysiska tillgångar inom livsmedelsförädling

Delåtgärd:

- 4.2 – stöd till investeringar i bearbetning/marknadsföring och/eller utveckling av jordbruksprodukter

8.2.3.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är att öka förädlingen av primärprodukter (bilaga 1) avseende såväl i volym, grad och i antalet nya innovativa och kvalitativa produkter och produktionsmetoder. Åtgärden syftar till att få med producenter i förädlingsledet samt att ge jordbrukare och mikro, små, medelstora och stora lokala livsmedelsföretagens möjlighet att vara lyhörda för konsumenternas efterfrågan och att stärka livsmedelsförädlarföretagens konkurrenskraft. Målsättningen är även att starta nya små livsmedelsförädlingsföretag. Stöd beviljas enskilda jordbrukare och företag för produktionsbyggnader, lager-, produktanteringsutrymmen och maskiner för förädling. Fokus ligger på att ta fram nya produkter och ökad konkurrenskraft. Behovet av en etiskt riktig och miljömässigt hållbar produktion kommer att vara viktig bl.a. som en följd av att konsumenternas krav på insyn och kunskap om produktionsmetoder ökar. Insatserna är riktade till jordbrukare eller företag med förädling av jordbruksprodukter (bilaga 1 produkter). Investeringstöd kan beviljas jordbruksföretag med sin verksamhet på Åland. Stöd beviljas som ett finansiellt bidrag för investeringar. Stödet beviljas efter ansökan om utbetalning med kostnadsredovisning som innehåller dokumenterade uppgifter på kostnaderna. Investeringstöd beviljas till investeringar för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter. Med bearbetning avses varje process som en jordbruksprodukt undergår som till resultat ger en produkt som också är en jordbruksprodukt, med undantag för verksamheter på jordbruksföretaget som är nödvändiga för att förbereda en animalisk eller vegetabilisk produkt för den första försäljningen. Med jordbruksprodukt avses produkter som förtecknas i bilaga I till fördraget, med undantag av fiskeri- och vattenbruksprodukter.

Med saluföring av jordbruksprodukter menas att ställa fram eller visa upp en jordbruksprodukt i avsikt att sälja, erbjuda för försäljning, leverera eller på annat sätt föra ut på marknaden, med undantag för primärproducentens försäljning i första ledet till återförsäljare eller förädlare samt varje förberedande av produkten för sådan försäljning. Primärproducentens försäljning till slutkonsumenter ska betraktas som saluföring om den sker i separata lokaler som är särskilt avsedda för detta syfte.

Åtgärden kan omfatta investeringar för bearbetning av jordbruksprodukter till icke jordbruksprodukter. Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni genom vilka kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget kommer att tillämpas för investeringstöd till små och medelstora företag. Stora företag kan beviljas investeringstöd utifrån kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF) utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro och/eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år. Stora företag har fler än 250 anställda. Definitionen följer av kommissionens förordning (EU) nr 651/2014.

8.2.3.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stöd beviljas i form av bidrag. Utbetalning sker mot godkända och redovisade kostnader. Investeringarna följer regler om statligt stöd. Investeringar får inte påbörjas innan ansökan är anhängig landskapsregeringen.

8.2.3.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödhanteringen och investeringar regleras av Europeisk lagstiftning och nationell lagstiftning, Åländsk djurskyddslag (1998/95), vattenlag (1996:61) och Landskapslag (2007:63) om finansiering av landsbygdsnärings. Enligt åländsk lagstiftning behövs miljötillstånd eller miljögranskning för verksamhet som påverkar miljön. Erforderliga miljötillstånd skall vara beviljade före stöd beviljas. Alla investeringar kommer att föregås av en bedömning av den förväntade miljöpåverkan. Plan och bygglag för Åland (2008:102) regleras byggandet. Energidirektivet (2009/28/EG) är delvis genomfört i den åländska plan och bygglagen.

Landskapsregeringen försäkrar att dubbelfinansiering inte kommer att förekomma. Dubbelfinansiering undviks genom att all ärenden handläggs inom samma avdelning på landskapsregeringen och ansökningar och stödmottagare hanteras i samma dokument register.

Urvalskriterier regleras genom beslut av Ålandslandkapsregering och i samråd med övervakningskommittén.

8.2.3.3.4.4. Stödmottagare

Stöd beviljas jordbruksföretag, mikro, små, medel och stora företag med verksamhet inom livsmedelsförädling av bilaga 1 produkter på Åland. Stöd beviljas inte företag i ekonomiska svårigheter.

8.2.3.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Stöd enligt åtgärden beviljas för materiella och immateriella tillgångar. Det är frågan om materiella investeringar som produktions-, lagerbyggnader och anläggningar. Stöd beviljas i samband med en expansion av produktionen, nya produkter eller vid investeringar i miljöåtgärder. Stöd beviljas för inköp och leasing av nya maskiner och utrustning. Stöd beviljas inte till ersättningsinvesteringar, renovering av byggnader. Begagnad utrustning (maskiner och redskap) kan utgöra en stödberättigande utgift under förutsättning att säljaren kan intyga att utrustningen inte inköpts med hjälp av offentligt bidrag någon gång under de senaste fem åren. Kostnaden för begagnad utrustning måste vara lägre än kostnaden för liknande ny utrustning. Till stödberättigande kostnader hör inte mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutgiltig utgift för sökande. Stöd betalas ut mot redovisade kostnader. Stöd följer bestämmelserna om statligt stöd och stödberättigande artikel 65 och i natura bidrag följer artikel 69 i rådets förordning (EU) 1303/2013. Stöd kan inte beviljas från andra stödordningar för samma projekt.

8.2.3.3.4.6. Villkor för stödberättigande

Stöd beviljas till företag där bilaga 1 produkter förädlas till bilaga 1 produkter eller icke bilaga 1 produkter. Sökande skall lämna in en lönsamhetskalkyl som visar på investeringens långsiktiga lönsamhet och marknadsförutsättningar för produkten. Sökande skall ange projektets övriga finansiering avseende bl.a. banklån och redogöra för eget kapital. Resultatet av förädlingen behöver inte vara bilaga ett produkt. Stödnivåer och villkor följer reglerna för statligt stöd om den producerade produkten är en icke bilaga 1 produkt. Stöd beviljas inom områden där det finns en lokal marknad.

Produkter som inte omfattas av bilaga 1 är stödberättigade ifall en liten del produktionsinsatserna utgörs av icke bilaga ett produkt och är nödvändiga för bearbetningsskäl. Åländsk lagstiftning om miljöskydd måste följas i förekommande fall. Om produktionen påverkar miljön krävs miljö tillstånd/miljöanmälan för att erhålla finansiering. Uppgifter gällande miljöinverkan och tillstånd är ett krav och efterfrågas i ansökan. Vidare krävs bygglov enligt åländsk byggnadslagstiftning.

8.2.3.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Landskapsregeringen kommer att tillämpa urval av projekt för att välja ut stödmottagare om det krävs för att åtgärden ska tillämpas effektivt men även ifall tillgängliga medel inte är tillräckliga för samtliga stödberättigade sökanden. Urvalskriterierna skall bygga på samhällsekonomiska och miljömässiga grunder, bl.a. kan resurserna allokera till viss produktionsinriktning eller åtgärder med grund i urvalskriterierna. Stöd får inte ha en snedvridande inverkan på konkurrenssituationen avseende redan etablerade företag.

Landskapsregeringen kommer att rangordna ansökningar i enlighet med ett poängsystem med 1-3 poäng ur fem olika urvalskategorier (se rubrik 8.2.3.3.1.7). Urvalskategorierna vägs så att det maximala antalet poäng för en ansökan är tre. De ansökningar med högst poäng vid en ansökningsomgång kommer att erhålla stöd. För att en ansökan och projekt skall erhålla stöd måste den erhålla åtminstone ett poäng och få poäng ur minst två urvalskategorier. Urvalskriterierna kommer att fastställas av landskapsregeringen och tas fram i samråd med övervakningskommittén.

8.2.3.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Bidrag om 40 % av godkända kostnader om slutprodukten efter bearbetning och förädling också är en bilaga 1 produkt annars är stödnivån 20 % för mikro- medelstora- och småföretag samt 10 % för stora företag.

8.2.3.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Risker som finns är att landskapsförvaltningen får svårt att upprätthålla nivån på den administration som krävs och IT baserade rapporterings- och ansökningssystem, som är en förutsättning för att få en transparent handläggning av ansökningar och för att underlätta i ansökningsproceduren.

Vid offentlig upphandling är småskaligheten en risk. Det finns ett litet antal byggföretag på Åland och deras möjlighet att lämna offerter och kunskaper gällande produktionsbyggnader är låg. Detta medför även risk

med bedömningen av kostnadernas rimlighet. Vid begagnad utrustning finns risker gällande bedömningen av kostnadseffektiviteten ifråga begagnad utrustning (maskiner och redskap). Att beakta är också att begagnad utrustning till alla delar inte motsvarar de relevanta tekniska egenskaperna hos en motsvarande ny utrustning.

Det finns risker med att det inte är de mest lämpade vid urvalsförfarandet projekten som erhåller stöd. Det kan finnas risk med att information om programmet inte når ut till potentiella investerare.

Begäran om utbetalning och bedömning av stödbara kostnader. Här finns risker med otillräcklig utbildning av personal som handlägger ansökningar samt av kunskapen hos de som ansöker om utbetalning.

8.2.3.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

Antalet livsmedelsföretag är få och informationsåtgärderna genom åren har varit omfattande. Programmet har fått stor medial bevakning under dess utveckling och programmet har tagits fram med hjälp av ett stort antal höranden och arbetsgrupper. Programmet och dess innehåll är således väl förankrat på landsbygden.

Landskapsregeringen kommer att använda sig av ett med fastlandet gemensamt IT system för handläggning av ansökningar (Hyrrä). Beslutsgången kommer att dokumenteras. Checklistor upprättas över såväl ansökningar, urvalsförfarande, beslut och beräkning av stöd, utbetalning, uppföljning och allt kommer att dokumenteras i systemet (Hyrrä). Ansökningar, utbetalningar, kontroller och dokument kommer att förvaras i såväl elektronisk form som i pappersformat.

I fråga om begagnad utrustning kommer förvaltningsmyndigheten för att säkerställa att priset är lägre än en ny utrustning att kräva att stödmottagaren ska lämna in offert på motsvarande ny utrustning alternativt likartad såtillvida en liknande inte finns på marknaden. Konkurrensutsättningen ska dokumenteras och bifogas ansökan. Det skall framgå på vilket sätt den skett och när den skett samt resultatet av denna inklusive bedömning och motivering till valet av den begagnade framom en ny med beaktande av utrustningens tekniska nivå. Utifrån sökandens motivering inklusive åldern på utrustningen och priset på motsvarande ny utrustning bedöms om priset på den begagnade utrustningen är kostnadseffektivt. Vid bedömningen av åldern måste handläggaren även ta hänsyn till vilken typ av utrustning/maskin det är frågan om.

Urvalskriterier kommer att leda till att de mest lämpade investeringarna erhåller bidrag.

Samarbetet inom livsmedelsklustret och landskapsregeringen är väl etablerat och kommer att fortsätta. Utbildning kommer att anordnas för såväl handläggare som målgruppen för insatsen.

Landskapsregeringen försäkrar att åtgärden är mätbar och kontrollerbar.

8.2.3.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Åtgärden handläggs med beaktande av andra stödformer (ESF, ERUF, fiskerifonden och nationella stöd) för att undvika dubbelfinansiering och för att få en bra information till marknaden. Stödet kommer att bidra till ett fortsatt livskraftigt livsmedelskluster. Stödet kommer att leda till en ökad förädlingsgrad och lindra transportkostnader som alltid är en börda för företagandet p.g.a. ö-läget. Åtgärden kommer att underlätta för

jordbrukarna att få avsättning och ett konkurrenskraftigt pris för sina produkter.

8.2.3.3.4.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ingen ytterligare information

8.2.3.3.4.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Ingen ytterligare information

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämplig.

Definition av integrerade projekt

Inte tillämplig

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Inte tillämplig

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

Åtgärden riktas dels till utveckling av de Åländska livsmedelsförädlingsföretag med inriktning på att förädla åländska råvaror (bilaga 1 produkter). Det finns även en målsättning att starta upp nya företag under programperioden.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Saknas uppgifter

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

--

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

--

8.2.3.3.5. Landskapsvårdsinsatser

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.5.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att bibehålla en tillräckligt stor lövängsareal så att de för Åland mest utmärkande kulturmiljöerna bevaras och genom att utnyttja och sköta dem på ett traditionellt sätt så att möjligast gynnsamma livsmiljöer för värdefulla lövängsarter skapas.

Många strandängar har vuxit igen i brist på aktiv skötsel och avsikten är att på en del av dessa områden återinföra betning och övriga skötselåtgärder för att skapa nya livsmiljöer för de försvunna arterna.

Enligt SWOT-analysen har man konstaterat att förändringar i jordbrukets struktur och metoder har påverkat landskapsbilden och den biologiska mångfalden negativt bl.a. genom igenväxta naturbeten. Speciellt naturbeten som finns på gårdar som har upphört med djurproduktionen har under åren blivit i allt större utsträckning obetade. Igenväxningen av kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur men den leder också till en mera sluten landskapsbild. Utgående från Swot-analysen har man identifierat bevarande av naturbeten och en ökad mångfald i jordbrukslandskapet som de behov som relaterar till fokusområde 4A.

Insatsen bidrar till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A). Lövängarnas hamlade träd kan bli mycket gamla och utvecklar därigenom en speciell miljö till vilken en mycket rik biologisk mångfald är knuten. Många arter av hålhäckande och insektsätande fåglar samt insekter, lavar, mossor, fladdermöss, vildbin m.fl. arter bildar den rika mångfald som detta idag allt sällsyntare natur- och kulturarv erbjuder. En felaktig eller bristfällig skötsel av lövängen leder till att området snabbt övergår i andra naturtyper med en förändrad artsammansättning och tillbakagång i de biologiska värdena som följd. Strandängarna erbjuder dessutom häcknings- och boplatser för många fågelarter.

Till insatsen hör

- a. återskapande av lövängar,
- b. hamling av träd på befintliga lövängar och
- c. återskapande av strandängar

Insatsen kompletterar de landskapsvårdsinsatser som utförs med hjälp av miljöersätningen på naturbetesmark.

Insatsen bidrar till programmets tvärgående miljömål genom att skapa och förbättra förutsättningarna för främjande av den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet.

8.2.3.3.5.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett direkt bidrag som beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.5.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren kan erhålla hjälp vid planering och skötsel via rådgivningsåtgärder i enlighet med artikel 15 (åtgärd M02 - miljörådgivning) i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

8.2.3.3.5.4. Stödmottagare

Stödet beviljas till aktiva jordbrukare som avses i förordning (EU) nr 1307/2013 artikel 9 och till registrerade föreningar. Stödmottagaren behöver inte ha ett gällande åtagande om miljöersättning.

8.2.3.3.5.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning beviljas för att täcka materiella och/eller immateriella kostnader inklusive natura bidrag som avses i artikel 69 i förordning (EU) nr 1303/2013 som föranleds av projektet.

Kostnader som uppstår vid genomförande av projektet kan godkännas förutsatt att det arbete som utförs eller förnödenhet som anskaffas är motiverad för att målen för projektet ska uppnås. Som stödberättigade kostnader kan godkännas, användning av eget virke och jordmaterial som tagits från sökandens fastighet, arbete som stödmottagaren utför och kostnader som föranleds av användningen av egna maskiner eller anordningar samt skäligena planeringskostnader.

Om användningen av området ger ekonomisk vinst i form av skörd eller annat utnyttjande, med undantag av vinst från skogsbruket, ska denna vinst beaktas som en faktor som minskar stödet.

Till stödberättigade kostnader hör inte arrende av det område som är föremål för projektet, mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutlig utgift för sökanden, kostnader för åtgärder som vidtagits innan projektet inleds med undantag av kostnader i anslutning till planering av projektet eller kostnader för åtgärder för vilka det redan betalas annat stöd i enlighet med ett av Europeiska gemenskapen finansierat eller nationellt stödsystem.

8.2.3.3.5.6. Villkor för stödberättigande

a) Återskapande av löväng:

Återskapandet ska med beaktande av områdets karaktär och förutsättningar göras etappvis enligt en restaureringsplan. Ett tillräckligt antal lövträden ska nyhamlas och trädbeståndet ska gallras varpå kvistar och ris skall brännas eller köras bort från området.

Djur kan beta på området i projektets senare skede. Området skall då stänglas in och avskiljas från gödslade vallar på åkermark. Tillskottsutfodring får ske endast under högst två veckor i början och under högst 2 veckor i slutet av betesperioden. Området får inte bearbetas, gödglas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel.

Arbetet skall beskrivas i en plan som lämnas in innan projektet påbörjas. I planen ska finnas en specificering av de olika arbetsmomenten och en beskrivning av dem en tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten och kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan.

b) Hamling av träd på befintliga lövängar

På en befintlig löväng ska hamlingen ske i etapper så att vissa träd hamlas ena året och andra träd året därpå så, att samma träd hamlas med cirka 3-5 års intervall. Arbetet skall beskrivas i en plan som lämnas in innan projektet påbörjas. I planen ska finnas en specificering av de olika arbetsmomenten och en beskrivning av dem en tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten och kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan.

c) Återskapande av strandängar

Stödet kan även beviljas för återskapande av strandbeten som vuxit igen med vass. Arbetet skall beskrivas i en plan som lämnas in innan projektet påbörjas. I planen ska finnas en specificering av de olika arbetsmomenten och en beskrivning av dem en tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten och kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan.

Området får inte bearbetas, gödglas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel.

8.2.3.3.5.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsutvecklingsprogrammet ska efter samråd med övervakningskommittén fastställa urvalskriterier för insatser inom alla åtgärder. Syftet med urvalskriterierna ska vara att säkerställa likabehandling av sökanden, bättre användning av ekonomiska resurser och styrning av åtgärderna i enlighet med unionens prioriteringar. Vid fastställandet av urvalskriterier ska proportionalitetsprincipen beaktas när det gäller små bidrag. Den myndighet i medlemsstaten som ansvarar för att välja ut projekt ska säkerställa att projekten väljs ut i enlighet med urvalskriterierna och enligt ett öppet och väldokumenterat förfarande.

De ansökningar som uppfyller villkoren för beviljande av stöd poängsätts med hjälp av de fastställda urvalskriterierna. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets förväntade miljöeffekt och betydelse för landskapsvården, den biologiska mångfalden och det öppna landskapet i hela programområdet.

8.2.3.3.5.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet utgör 100% av redovisade godkända kostnader och inkomstbortfallet.

8.2.3.3.5.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.5.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

På grund av att det inte fastställs ett maximibelopp per hektar eller projekt kan bedömningen om de beräknade kostnadernas skälighet utgöra en risk i samtliga miljöprojekt, speciellt om ansökningshandlingarna inte är tillräckligt detaljerade. Speciellt bedömningen av stödmottagarens eget arbete kan utgöra en risk men beträffande anskaffning av förnödenheter och köpta tjänster som sker mot faktura bedöms risken låg.

8.2.3.3.5.9.2. Begränsande åtgärder

För att underlätta bedömningen av projektets kostnader tas fram rikt-kostnader och ansökningshandlingarna utformas så att handläggaren har tillgång till all den information om projektet som behövs. Om projektets kostnader överstiger rikt-kostnaderna måste stödmottagaren ange en orsak till detta. Projektet kan fördyras till exempel på grund av svåråtkomlig terräng eller specialutrustning som behöver användas.

8.2.3.3.5.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

I ett förhållandevis litet programområde bedömer förvaltningen att kontrollfunktionerna fungerar effektivt och även om eventuella risker kan identifieras är insatsen väl kontrollerbar och verifierbar och riskerna kan hanteras med lämpliga och genomförbara åtgärder, med framtagna rikt-kostnader och kommunikation mellan stödmottagaren och förvaltningen.

8.2.3.3.5.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

En metod för beräkning av belopp eller stödnivå är inte relevant. Stödet är ett direkt bidrag och beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.5.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Med en icke produktiv investering avses en investering som inte har företagsekonomisk nytta eller utökar produktionen hos stödmottagaren utan görs för att öka den kollektiva nyttan.

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämpligt.

Definition av integrerade projekt

Inom åtgärden genomförs inte integrerade projekt.

Åtgärden är inte integrerad men stöder målsättningarna för miljö- och klimatvänligt jordbruk.

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

Igenväxning konstateras som en svaghet i det åländska landskapet enligt Swot-analysen och i enlighet med detta riktas åtgärden till områden med höga naturvärden.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Är inte relevant för åtgärden.

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.3.6. Upprättande av gårdsgårdar

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.6.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är öka mångfalden i jordbrukslandskapet och bevara naturbetena genom att skapa en mera ändamålsenlig storlek av de stora betesområdena.

Av kostnadsskäl eftersträvar odlarna i regel att göra inhägnaderna så stora som möjligt. Det inhägnade området får därför ofta en oproportionerlig storlek i förhållande till antalet betande djur. Det ingärdade området kan även omfatta mark som inte nämnvärt främjas av betesdjur och vid lågt betestryck riskerar de värdefullaste områdena därför att bli obetade då djuren kan vistas på för stora områden.

I SWOT-analysen har man konstaterat att förändringar i jordbrukets struktur och metoder har påverkat landskapsbildningen och den biologiska mångfalden negativt bl.a. genom igenväxta naturbeten som delvis beror på ett för lågt betestryck. Igenväxningen av kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur men den leder också till en mera sluten landskapsbild. Utgående från Swot-analysen har man identifierat bevarande av naturbeten och en ökad mångfald i jordbrukslandskapet som de behov som relaterar till fokusområde 4A.

Insatsen bidrar till att återställa och bevara den biologiska mångfalden (Fokusområde 4A). Med en lämplig betesstorlek kan ett bra betestryck erhållas och de betande djuren styrs till de miljömässigt värdefullaste betesmarkerna vilket ger en betydande miljömässig nytta gällande biodiversiteten i den åländska jordbruksmiljön.

Insatsen kompletterar de landskapsvårdsinsatser som utförs med hjälp av miljöersättningen på naturbetesmark.

Insatsen bidrar till programmets tvärgående miljömål genom att skapa och förbättra förutsättningarna för främjande av den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet.

8.2.3.3.6.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett direkt bidrag som beviljas enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.6.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren kan erhålla hjälp vid planering och skötsel via rådgivningsåtgärder i enlighet med artikel 15 (åtgärd M02 - miljörådgivning) i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till

landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

8.2.3.3.6.4. Stödmottagare

Stödet beviljas till aktiva jordbrukare som avses i förordning (EU) nr 1307/2013 artikel 9 och till registrerade föreningar. Stödmottagaren behöver inte ha ett gällande åtagande om miljöersättning.

8.2.3.3.6.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning beviljas för att täcka materiella och/eller immateriella kostnader inklusive natura bidrag som avses i artikel 69 i förordning (EU) nr 1303/2013 som föranleds av projektet.

Kostnader som uppstår vid genomförande av projektet kan godkännas förutsatt att det arbete som utförs eller förnödenhet som anskaffas är motiverad för att målen för projektet ska uppnås. Som stödberättigade kostnader kan godkännas, användning av eget virke och jordmaterial som tagits från sökandens fastighet, arbete som stödmottagaren utför och kostnader som föranleds av användningen av egna maskiner eller anordningar samt skäliga planeringskostnader.

Till stödberättigade kostnader hör inte arrende av det område som är föremål för projektet, mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutlig utgift för sökanden, kostnader för åtgärder som vidtagits innan projektet inleds med undantag av kostnader i anslutning till planering av projektet eller kostnader för åtgärder för vilka det redan betalas annat stöd i enlighet med ett av Europeiska gemenskapen finansierat eller nationellt stödsystem.

8.2.3.3.6.6. Villkor för stödberättigande

Stödet kan beviljas en markförvaltare som tillsammans med en rådgivare har gjort upp en betesplan för sina betesområden. I betesplanen ska gårdens betesmarker karteras och den mest lämpliga betesindelningen anges. I planen ska minst ingå vilken typ av gårdsgård som kommer att upprättas och vilket material som kommer att användas, en tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten och ett kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan.

Stängslingen ska ske enligt planen. Stödet beviljas endast för permanenta stängsel.

8.2.3.3.6.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsutvecklingsprogrammet ska efter samråd med övervakningskommittén fastställa urvalskriterier för insatser inom alla åtgärder. Syftet med urvalskriterierna ska vara att säkerställa likabehandling av sökanden, bättre användning av ekonomiska resurser och styrning av åtgärderna i enlighet med unionens prioriteringar. Vid fastställandet av urvalskriterier ska proportionalitetsprincipen beaktas när det gäller små bidrag. Den myndighet i medlemsstaten som ansvarar

för att välja ut projekt ska säkerställa att projekten väljs ut i enlighet med urvalskriterierna och enligt ett öppet och väldokumenterat förfarande.

De ansökningar som uppfyller villkoren för beviljande av stöd poängsätts med hjälp av de fastställda urvalskriterierna. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets förväntade miljöeffekt och betydelse för landskapsvärden, den biologiska mångfalden och det öppna landskapet i hela programområdet.

8.2.3.3.6.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet utgör 100 % av redovisade godkända kostnader och inkomstbortfallet.

8.2.3.3.6.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.6.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

På grund av att det inte fastställs ett maximibelopp per hektar eller projekt kan bedömningen om de beräknade kostnadernas skälighet utgöra en risk i samtliga miljöprojekt, speciellt om ansökningshandlingarna inte är tillräckligt detaljerade. Speciellt bedömningen av stödmottagarens eget arbete kan utgöra en risk men beträffande anskaffning av förnödenheter och köpta tjänster som sker mot faktura bedöms risken låg.

8.2.3.3.6.9.2. Begränsande åtgärder

För att underlätta bedömningen av projektets kostnader tas fram rikt kostnader och ansökningshandlingarna utformas så att handläggaren har tillgång till all den information om projektet som behövs. Om projektets kostnader överstiger rikt kostnaderna måste stödmottagaren ange en orsak till detta. Projektet kan fördyras till exempel på grund av svåråtkomlig terräng eller specialutrustning som behöver användas.

8.2.3.3.6.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

I ett förhållandevis litet programområde bedömer förvaltningen att kontrollfunktionerna fungerar effektivt och även om eventuella risker kan identifieras är insatsen väl kontrollerbar och verifierbar och riskerna kan hanteras med lämpliga och genomförbara åtgärder, med framtagna rikt kostnader och kommunikation mellan stödmottagaren och förvaltningen.

8.2.3.3.6.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

En metod för beräkning av belopp eller stödnivå är inte relevant. Stödet är ett direkt bidrag och beviljas

enligt redovisade kostnader antingen som ett engångsbelopp eller i rater.

8.2.3.3.6.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Med en icke produktiv investering avses en investering som inte har företagsekonomisk nytta eller utökar produktionen hos stödmottagaren utan görs för att öka den kollektiva nyttan.

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämpligt.

Definition av integrerade projekt

Inom åtgärden genomförs inte integrerade projekt.

Åtgärden är inte integrerad men stöder målsättningarna för miljö- och klimatvänligt jordbruk.

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

Igenväxning konstateras som en svaghet i det åländska landskapet enligt Swot-analysen och i enlighet med detta riktas åtgärden till områden med höga naturvärden.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Är inte relevant för åtgärden.

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

8.2.3.4.2. Begränsande åtgärder

8.2.3.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

8.2.3.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.3.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition av icke-produktiva investeringar

Med en icke produktiv investering avses en investering som inte har företagsekonomisk nytta eller utökar produktionen hos stödmottagaren utan görs för att öka den kollektiva nyttan.

Definition av gemensamma investeringar

Inte tillämpligt.

Definition av integrerade projekt

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

I Natura 2000 programmet för Åland finns endast små arealer (8 ha odlad areal av totalt ca 14 000 och 266 ha naturbete av totalt ca 5700 ha) som används för jordbruk. I princip all areal som omfattas av Natura 2000 är klassat som naturskyddsområde och samhällsägt. Det finns därför inget behov av finansiering från programmet för dessa områden i enlighet med Prioritised Action Framework då områdena ägs eller förvaltas av Ålands landskapsregering som därigenom finansierar förvaltningen av dessa områden genom den egna budgeten.

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Är inte relevant för åtgärden.

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Normer gällande energieffektivitet regleras med blankettlagar. Landskapslag (2010:87) om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden och Landskapslag (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda kommer att iakttas när det gäller investeringar i förnybar energi.

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Landskapsregeringen försäkrar att arealen som används för produktion av bioenergi kommer inte att överstiga 10 % av den totala åkerarealen. Stöd till bioenergiprojekt får endast beviljas för bioenergi som uppfyller hållbarhetskriterierna i artikel 17.2-17.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG.

8.2.3.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Ingen ytterligare information utöver ovan angivna.

8.2.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

8.2.4.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), artikel 19, punkt 1, a, i.

8.2.4.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Åtgärden syftar till att bibehålla lantbruket på Åland genom att få nya företagare. Åldersstrukturen på jordbrukarna är fortsättningsvis relativt hög och flera kommer att pensionera sig inom en snar framtid. Samtidigt som livsmedelsindustrin har stort behov av råvaror. Det behövs således fler välutbildade unga jordbrukare som tar över och startar jordbruk under kommande programperiod.

Insatserna inom denna åtgärd bidrar i första hand till följande fokusområde under unionsprioritering

2) öka konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk och förbättrande av jordbruksföretagens möjlighet att överleva:

2b) Underlättande av generationsbyte inom jordbrukssektorn

I samband med generations skiften och förnygring av lantbrukarkåren sker oftast investeringar i såväl ny teknik och produktionsbyggnader. Åtgärden bidrar till företagets möjlighet att överleva genom att stimulera till förnyelse och därigenom även en förbättrad konkurrenskraft. Åtgärden bidrar till övergripande mål om sysselsättning.

8.2.4.3. *Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna*

8.2.4.3.1. Startstöd till unga odlare

Delåtgärd:

- 6.1 – nyetableringsstöd för unga jordbrukare

8.2.4.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen motsvarar tidigare startstöd till unga lantbrukare under programperioden 2007-2013 med stöd av

Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden.

Stöd beviljas när utbildade unga lantbrukare under 40 år tar över driften av ett lantbruk för första gången som ägare (minst 50 % ägande av fastigheten) eller med arrendeavtal över hela gården. Stödtagare kan starta ett helt nytt lantbruk eller ta över driftsledningsansvaret för ett redan befintligt lantbruksföretag. Sökande skall med åtkomsthandling i form av köpebrev eller långvarigt arrende kontrakt visa när ägandet, besittningen och driftsledningsansvaret över företaget övergår till den eller de unga lantbrukarna.

Nyetablelingsperiod börjar efter registrering av gården och innehavandet av gården i stödmottagarens namn och om det behövs registrering av mottagaren som betalare av moms. Lantbruksföretaget skall registrera sig och beskattas under eget företagsnummer i det rikstäckande företagsregistret (FODS). Beviljad företagsregistrering som lantbruk under eget namn är en förutsättning för att påbörja etableringen som lantbruksföretagare.

Ansökan om startstöd skall lämnas in tidigast 12 månader före etableringstidpunkten som jordbrukare. Nyetablelingsprocessen kan inte starta tidigare än 12 månader före inlämnandet av ansökan. Under tiden för etableringsperioden skall den unga lantbrukaren ta över driftledningsansvaret och det ekonomiska ansvaret för företaget.

Nyetablelingsperioden anses upphöra vid utgången av det kalenderår som jordbrukaren som ansvarig för jordbruksföretaget lämnat in sin första skattedeklaration för jordbruk till skatteförvaltningen.

Stödtagaren skall inneha eller skaffa en lantbruksutbildning motsvarande minst 40 veckors studier. Övertagaren skall ta över det ekonomiska- och driftsansvaret för lantbruksföretaget i egenskap av fysisk eller juridisk person. Vid bedömningen av gränser för lönsamhet skall man ta hänsyn till lantbrukets produktionspotential. Startstödet utgörs dels av direkt bidrag som inte är direkt kopplat till etableringskostnaden och dels av ett räntestöd för ett lån som är kopplat till kostnaden för övertagandet. Stödmottagaren skall upprätta en affärsplan som bifogas ansökan om stöd. Affärsplanen skall beskriva den tänkta utvecklingen av företaget under de närmaste åren. Den skall innehålla en beskrivning av utgångsläget för jordbruksföretaget och mål och åtgärder för utvecklingen av företagets verksamhet (enl. kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014). Stöd beviljas enbart företag som kan visa på en framtida lönsam verksamhet som kan försörja företagaren. Stöd beviljas övertagande i form av köp eller annan åtkomsthandling som arrende. I affärsplanen tar man hänsyn till eventuella investeringars inverkan på miljön och rådgivning kring verksamhetens inverkan på miljön och klimatet.

Om sökande ansöker om startstöd kan även ansökan om investeringsstöd göras samtidigt. Affärsplanen som bifogas ansökan om startstöd och investeringsstöd skall innehålla uppgifter om investeringar under den kommande treårsperioden. Söks investeringsstöd samtidigt skall den ansökan behandlas i enlighet med villkoren för investeringsstöd. Även behovet av rådgivning och utbildning skall ingå i affärsplanen (enl. förordning (EU) nr 807/2014). I samband med att beslut om startstöd kan även beslut om stöd för investeringar ingå. Affärsplanen följs upp i samband med sista utbetalningen av startstödet till unga odlare. Startstöd kan beviljas jordbruksföretagare med sin verksamhet på Åland.

8.2.4.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stöd beviljas dels som ett direkt bidrag och dels som ett banklån med subventionerad ränta. Det direkta

stödet delfinansieras av EJFLU. Räntestöd om maximalt 3 % på banklån finansieras nationellt och betalas årligen under 5 år till kreditinstitut. Den totala stödnivån av direkt bidrag och räntestödets kapitaliserade nuvärde och eventuella skattelättnader kan uppgå till maximalt 70 000 euro. Skattelättnader dras i första hand av från maximala värdet av räntestödet.

Stödets bidragdel betalas ut i tre lika stora rater under tre år efter övertagandet. Stöd betalas ut med ett års mellanrum Sista raten av stödet betalas ut efter att villkoren och åtaganden i affärsplanen är uppfyllda, dock senast 5 år efter beslut om stöd. Då investeringar ingår i affärsplanen följs de upp senast två år efter att investeringen slutförts.

8.2.4.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödhanteringen och investeringar regleras av Europeisk lagstiftning. Rådets förordning (EU) 1303/2013 avseende stödberättigande utgifter (artikel 65), stödformer (artikel 67 och 69) och kommissionens förordning om statligt stöd.

Nationell lagstiftning reglerar genom Landskapslag (2007:63) om finansiering av landsbygdsnärningar. Sökande skall uppfylla förutsättningarna och villkoren för aktiv jordbrukare i artikel 9 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 1307/12103. Landskapsregeringen kommer att följa kommissionen delegerade förordning (EU) nr 807/2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013.

8.2.4.3.1.4. Stödmottagare

Stödtagare skall vara under minst 18 år och under 40 år då ansökan om stöd lämnas in. Stödtagare skall vara de som blir aktiva lantbrukare och som tar över driftsansvaret. De skall vara myndiga och inneha eller skaffa en jordbruksutbildning på minst 40 studieveckor (varav 10 studie veckor inriktade på ekonomi). Stöd kan beviljas en ensam ansvarig jordbruksföretagare oberoende av bolagets juridiska form (art. 2, kommissionens förordning (EU) nr 807/2014). Då stöd beviljas sammanslutningar skall minst två tredjedelar av de som övertar och driver jordbruket uppfylla ålderskravet. Ett stöd beviljas per generationsskifte och stödmottagaren kan erhålla startstöd en gång. Stödtagare skall vara de som får det ekonomiska huvudansvaret för företaget och för driften. Om det är fler övertagare i ett bolag skall över hälften av ägandet, det ekonomiska ansvaret och driftsansvaret övertas av de som innehar utbildning och uppfyller villkoren för unga lantbrukare avseende åldern.

8.2.4.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Stödet betalas ut i tre rater efter etableringen i takt med att villkoren för startstöd uppfylls och åtgärderna i affärsplanen utförts.

Eventuell överlåtelseskatt befrielse för inköp av lantbruksfastigheter delfinansieras inte av EJFLU och beloppet räknas in i det maximala startstödsbeloppet.

8.2.4.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Stöd beviljas när den unga lantbrukaren tar över besittningen och det skattemässiga- och driftsansvaret för företaget.

Startstöd beviljas företag som uppfyller obligatoriska krav gällande miljö och djurskydd som stipuleras i nationell eller europeisk lagstiftning.

Affärsplanen kommer att innehålla de uppgifter som stipuleras i Kommissionens delegerade förordning (EU) Nr 807/2014. Affärsplanen skall ange utgångsläget för jordbruksföretaget samt särskilda milstolpar och mål för utvecklingen av företagets verksamhet. Den skall även innehålla beskrivning av insatser, däribland sådana som rör miljömässig hållbarhet och resurseffektivitet, som krävs för att utveckla jordbruksföretagets verksamhet, såsom investeringar, utbildning och rådgivning. Till affärsplanen bifogas en ekonomiplan över året före övertagandet och tio år framåt. Affärsplanen och ekonomiplanen skall följas upp vid varje utbetalning och fyra år efter att den gjorts upp eller två år efter att investeringen slutförts. Affärsplaner skall följas upp av landskapsregeringen.

Före utbetalning av den tredje och sista raten skall villkoren i affärsplanen vara uppfyllda bl.a. avseende miljöåtaganden, investeringar och inkomst (SO om 15 000 euro). Råntestödet betalas efter tidpunkten då etableringskostnaden erlagts.

Stöd beviljas enbart företag som inte har ekonomiska problem och med en affärsplan kan visa på en framtida lönsam verksamhet som kan försörja företagaren. Affärsplanen skall påbörjas inom nio månader och villkoren för aktiv jordbrukare skall vara uppfyllda inom 18 månader efter dagen för etablering som jordbrukare. Sökande kan samtidigt som det enskilda stödet beviljas även beviljas en uppskovsperiod om 36 månader för att skaffa erforderlig utbildning. Ansökan om startstöd kan lämnas in tidigast 12 månader före etableringstidpunkten som jordbrukare.

I affärsplanen skall det framgå att sökande inom 18 månader efter övertagandet kommer att uppfylla förutsättningarna och villkoren för aktiv jordbrukare i artikel 9 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 1307/2013

Sista utbetalningen av startstödet bidragsdel görs efter att sökande uppfyller alla villkor och implementerat affärsplanen. Startstödstagaren skall uppfylla kravet på inkomst om minst 15 000 euro (SO) gällande minsta ekonomiska resultat för att erhålla startstöd till unga lantbrukare. Den övre gränsen (SO) för att erhålla startstöd är 2 000 000 euro. Det åländska jordbruket är och förblir småskaligt så finns inget behov av övre arealmässig storleksgräns för stödbara jordbruk.

Stödtagare skall vara de som innehar besittningsrätten till lantbruket och driftsledningsansvaret i enlighet med affärsplanen.

8.2.4.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Landskapsregeringen tillämpar urval för att välja ut stödmottagare för att åtgärden ska tillämpas effektivt men även ifall tillgängliga medel inte är tillräckliga för samtliga stödberättigade sökanden. Urvalskriterierna bygger på samhällsekonomiska, SWOT analysen och miljömässiga grunder, bl.a. kan resurserna allokeras till viss produktionsinriktning eller åtgärder med grund i urvalskriterierna. Stöd får inte ha en snedvridande inverkan på konkurrenssituationen. Kommer att rangordna ansökningar i enlighet med ett poängsystem med

1-3 poäng per fyra olika urvalskategorier, enl. följande:

- 1) Jordbruksföretagets inkomst och ekonomiska förutsättningar (1-3 poäng)
- 2) Jordbruksföretagets konkurrenskraft och produktionsinriktning (1-3 poäng)
- 3) Jordbruksföretagets utvecklingsmöjligheter (1-3 poäng)
- 4) Jordbrukets inverkan på miljön (1-3 poäng)

Poängen för de olika urvalskategorierna multipliceras med vägningen av kategorierna. För att erhålla startstöd skall projektet erhålla åtminstone en tredjedel av det maximala poängtalet.

För att startstöd skall erhålla stöd skall de erhålla poäng från minst två av ovanstående kategorier. Urvalskriterierna och dess prioritetsordning kan revideras under programperioden. Urvalskriterierna fastställs i samråd med övervakningskommittén. Urvalskriterierna skall bygga på samhällsekonomiska och miljömässiga grunder, bl.a. kan resurserna allokteras till viss produktionsinriktning med grund i urvalskriterierna.

8.2.4.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Startstödet är 36 000 euro. Det kapitaliserade nuvärdet av räntestödsbetalningarna och eventuell befrielse från överlåtelseskatt på köpeskillingen får uppgå till maximalt 34 000 euro. Det totala startstödet innefattande bidrag, räntestöd och befrielse från överlåtelseskatt får inte överskrida 70 000 euro. Lån beviljas upp till 80 % av etableringskostnaden. Det är främst frågan om förvärv av fastigheten på vilket lantbruket bedrivs. Lånesumman är maximalt 200 000 euro. Räntestödet betalas under maximalt 5 års tid. Nuvärdet av framtida räntestödsbetalningar beräknas vid beviljningstidpunkten för stödet i enlighet med av EU fastställda diskonteringsräntor.

Samma startstödsnivå tillämpas i hela landskapet. Detta eftersom det är frågan om ett homogent område med samma socioekonomiska status. Lönsamheten är dålig för åländska lantbrukare och möjligheten till att välja andra yrken gör att lantbruksyrket inte är attraktivt för ungdomar. Även kostsamma produktionsinsatser och omfattande regleringar gör att antal nyetableringar är få. Startstödet ställer krav på utbildning avseende såväl produktion miljö och ekonomi.

8.2.4.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.4.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Risker som finns är att ansökningsproceduren blir svår för privata stödtagare. Det gäller bl.a. kunskap kring förhandsvillkor som gäller ekonomi, djurskydd, miljö och bygglagstiftning. Även villkor för stöd och kunskaper gällande IT kommer att behövas för den papperslösa handläggningen av ansökningar. Ett problem kan vara att det inte anordnas den för startstödet erforderliga utbildningen. Detta delvis p.g.a. det fåtaliga antalet övertagare och potentiella kursdeltagare.

Vidare finns det risker med bedömningar i och av de kalkyler avseende lönsamhet som bifogas ansökan.

Risker som finns är att landskapsförvaltningen får svårt att upprätthålla nivån på den administration som krävs bl.a. med tanke på IT baserade rapporterings- och ansökningssystem. Detta är en förutsättning för att få en transparent handläggning av ansökningar.

Det finns risker med att det inte är de mest lämpade projekten som erhåller stöd och att informationen om åtgärden inte når ut till alla potentiella stödtagare.

Det fåtaliga antalet livsmedelsföretag och deras lönsamhet är även en risk för primärproducenternas avsättning för produkter och möjlighet att erhålla konkurrenskraftiga produkt priser.

Det finns risker vid ansökan om utbetalning och utbildning av personal för handläggning av ansökningar. Vidare finns risker med utbildningen av de som ansöker om utbetalning.

8.2.4.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

Ansökningar och bilagor upprättas i samarbete med den åländska rådgivningsorganisationen, Ålands hushållningssällskap. Rådgivarna inom hushållningssällskapet utbildar sig kontinuerligt och har nära kontakt med landskapsregeringen.

Utbildningstillfällen om programmet och dess möjligheter kommer att anordnas på initiativ av landskapsregeringen.

Startstödet är sedan tidigare känt för lantbrukarna. Antalet jordbrukare är litet och informationsåtgärderna genom åren har varit omfattande. Programmet har fått stor medial bevakning under dess utveckling och programmet har tagits fram med hjälp av ett stort antal höranden och arbetsgrupper. Programmet och dess innehåll är således väl förankrat på landsbygden. Stöd kommer att beviljas för utbildningstillfällen om programmet och dess möjligheter.

Beslutsgången kommer att dokumenteras och normkostnader kan användas vid investeringar. Samarbetet inom livsmedelsklustret och landskapsregeringen är väl etablerat och kommer att fortsätta. Ansökningar, utbetalningar, kontroller och dokument kommer att förvaras i såväl elektronisk form som i pappersformat. Handläggningen kommer att tillämpa ett IT system (Hyrrä) vilket underlättar handläggning och gör proceduren transparent. De som handlägger ansökningarna vid landskapsregeringen kommer att kontinuerligt att erhålla utbildning.

Urvalskriterier kommer att leda till att de mest lämpade investeringarna och unga lantbrukare erhåller finansiering för generationsväxling.

8.2.4.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Åtgärden lockar nya krafter med utbildning till näringen. Det sker oftast än utveckling av företagen beträffande produktivitet och produktion vid generationsskiftet, vilket är en av huvudmålsättningarna med programmet. Det finns även en högre acceptans för miljöåtgärder bland unga lantbrukare. Stödet kommer att bidra till ett fortsatt livskraftigt livsmedelskluster.

Stöd sker i samarbete med andra stödformer (ESF, ERUF, fiskerifonden och nationella stöd).

Landskapsregeringen försäkrar att åtgärden är mätbar och kontrollerbar.

8.2.4.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ingen ytterligare information

8.2.4.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småbruk enligt artikel 19.1 a iii i förordning (EU) nr 1305/2013

Icke tillämplig

Definition av övre och nedre gränser enligt artikel 19.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 1305/2013

Ingen ytterligare information

Särskilda villkor för stöd till unga jordbrukare som inte etablerar sig som ensam ansvarig för jordbruksföretaget i enlighet med artikel 2.1 och 2.2 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Icke tillämpligt

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Ingen ytterligare information

En sammanfattning av kraven i affärsplanen

Ingen ytterligare information

Användning av möjligheten att kombinera olika åtgärder med hjälp av affärsplanen genom att ge de unga jordbrukarna tillgång till dessa åtgärder

Ingen ytterligare information

Områden som täcks av diversifieringen

Icke tillämplig

8.2.4.4. *Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet*

8.2.4.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

8.2.4.4.2. Begränsande åtgärder

8.2.4.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

8.2.4.5. *Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant*

8.2.4.6. *Information som är specifik för åtgärden*

Definition av småbruk enligt artikel 19.1 a iii i förordning (EU) nr 1305/2013

Definition av övre och nedre gränser enligt artikel 19.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 1305/2013

Särskilda villkor för stöd till unga jordbrukare som inte etablerar sig som ensam ansvarig för jordbruksföretaget i enlighet med artikel 2.1 och 2.2 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

En sammanfattning av kraven i affärsplanen

Användning av möjligheten att kombinera olika åtgärder med hjälp av affärsplanen genom att ge de unga jordbrukarna tillgång till dessa åtgärder

Områden som täcks av diversifieringen

8.2.4.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Ingen ytterligare information utöver ovan angivna.

8.2.5. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

8.2.5.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), artikel 28.

8.2.5.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Åtgärden motsvarar åtgärden för miljövänligt jordbruk, det s.k. miljöstödet, som implementerades under programperioden 2007-2013 i stöd av artikel 39 i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

I Landsbygdsutvecklingsprogrammet 2014-2020 används benämningen **miljöersättning** istället för miljöstöd för att bättre återspegla åtgärdens syfte att ersätta stödmottagaren för de inkomstbortfall och extra kostnader som förorsakas av genomförandet av en miljöinsats.

Målsättningen är att det omfattande miljöarbetet som pågått på de åländska jordbruken ska kunna fortgå även under den kommande programperioden. Åtgärden omfattar därför till största delen sådana insatser som funnits redan under tidigare programperioder och som genomförts i en varierande omfattning. Utan en fortsatt ersättning riskerar användningen av gödselmedel och bekämpningsmedel öka efter som det finns ett uttalat behov av att utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft. Det finns också en risk att naturbeten används i en allt mindre omfattning efter som djurhållning på naturbeten är förhållandevis arbetskrävande.

Miljöersättningen ska komplettera och effektivisera de gröna inslagen i EU:s direktstöd (förgröningen) och tvärvillkorens krav på jordbrukets miljövard.

Stödområdets omfattning

Miljöersättning beviljas i hela landskapet Åland. Vissa insatser är dock riktade enbart till vissa geografiska områden eller till viss typ av produktion.

Interventionslogiken vid utformande av åtgärden

Åtgärden är utformad utgående från miljöstödet under programperioden 2007-2013 samt de resultat och erfarenheter som erhållits från uppföljningen, utvärderingen och implementeringen under den och tidigare programperioder samt SWOT-analysen för detta program.

Insatserna inom denna åtgärd bidrar i första hand till följande fokusområden:

- Fokusområde 4A: Återställa och bevara biologisk mångfald
- Fokusområde 4B: Förbättra vattenförvaltningen
- Fokusområde 4C: Förbättra markskötseln

Sekundärt bidrar de även till följande fokusområden:

- Fokusområde 5D: Minska jordbrukens utsläpp av dikväveoxid och metan
- Fokusområde 5E: Främja koldioxidbindning inom jordbruk och skogsbruk

Under varje insats beskrivs närmare på vilket sätt insatsen bidrar till dessa fokusområden.

Enligt SWOT-analysen är läget beträffande bevarande av arter och habitat generellt bra på Åland varvid det fortfarande finns många sådana värdefulla livsmiljöer i jordbruksmiljön som har bevarat sin karaktär. Trots att man har lyckats bevara en stor naturbetesareal kan man dock konstatera att förändringar i jordbrukets struktur och metoder redan har börjat påverkat landskapsbilden och den biologiska mångfalden negativt bl.a. genom igenväxta områden.

Igenväxningen av kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur. Den leder också till en mera sluten landskapsbild. Igenväxningen beror dels på att betningen kan ha upphört helt på de gårdar som har slutat med djurproduktionen men också på att betestrycket är generellt för lågt fram för allt på de frodiga betena och den pressade ekonomiska situationen som många jordbrukare befinner sig i i dagens läge kan leda till ett minskat miljöengagemang och ett minskat intresse att värna om olika biotoper. I takt med att gårdarna blir större finns det allt mindre tid för att genomföra mera krävande miljöinsatser på biotoper som finns utanför den brukade arealen så som på naturbeten, ängar och andra ur naturvårdssynpunkt värdefulla områden.

Utgående från Swot-analysen har man identifierat bevarande av naturbeten, ökad mångfald i jordbrukslandskapet och bevarande av specifika och kulturellt värdefulla genetiska resurser som de behov som relaterar till fokusområde 4A. Inom miljöersättningen finns därför insatser vars mål är att möta upp mot dessa behov. Dessa insatser är

- Riktade insatser på naturbeten
- Skötsel av naturbeten med höga naturvärden
- Skötsel av kulturmark
- Odling av dragväxter för bin
- Odling av ängsvall
- Användning av alternativa bekämpningsmetoder i trädgårdsodling
- Användning av täckmaterial för trädgårdsväxter
- Mekanisk ogräsbekämpning i potatis
- Bevarande av ursprungsraser

Enligt Swot-analysen kan man vidare konstatera att det under en längre tid har skett en eutrofiering av sjöar och vattnet i den åländska skärgården, delvis på grund av näringsutsläpp från jordbruket. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakning av näringsämnen. Man konstaterar även att fosforhalten i åkermarken är fortfarande generellt hög vilket i kombination med de låga pH-värden innebär en risk för näringsläckage från jordbruket. Dessutom ses näringsbelastningen från stallgödseln som ett växande problem på grund av att husdjursproduktionen har koncentrerats till allt större enheter. Stallgödselns höga fosforinnehåll förorsakar även problem på gårdsnivå på grund av att en del av åkermarken har så höga fosforvärden att endast små mängder eller ingen stallgödsel alls kan spridas på den. De höga fosforhalten i både stallgödseln och i åkermarken gör därmed att det krävs stora spridningsarealer och gårdens egen åkermark räcker inte alltid till för en optimal spridning. Detta kan leda till att fosforhalten i åkermarken förhöjs ytterligare med ett ökat näringsläckage som följd.

Man ser en möjlighet för en ökad användning av stallgödsel från husdjursgårdar i ett kretsloppssystem på växtodlingsgårdarna och man ser också potential för ett ytterligare ökat samarbete. Inom husdjurproduktionen och särskilt inom mjölkproduktionen har utvecklingen lett till att besättningsstorlekarna har ökat. Man kan redan nu se att behovet av att ytterligare utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft kommer inom den närmaste framtiden att leda till kraftigt växande besättningar. Husdjuren kommer förmodligen att koncentreras till större besättningar vilket kan innebära en växande punktbelastning.

Utgående från Swot-analysen har man identifierat ett minskat näringsläckage (N och P) från jordbruket, en sänkning av fosforhalten i åkermarken, en minskad erosion och urlakning av näringsämnen från åkermark samt en förbättring av hanteringen av stallgödseln på djurgårdarna och ökat samarbete kring gödselhantering mellan djur- och växtodlingsgårdar som de behov som relaterar till fokusområde 4B. Inom miljöersättningen finns därför insatser vars mål är att möta upp mot dessa behov. Dessa insatser är

- Balanserad användning av näringsämnen
- Reducerad höstbearbetning
- Förbättrad användning av stallgödsel
- Anläggning av skyddszon

Enligt Swot-analysen kan man börja se en försämring av markens produktionsförmåga som främst beror på den försämrade markstrukturen och den sjunkande halten av organisk substans i åkerjorden. Trots att det åländska jordbruket generellt omfattar ett varierande inslag av olika odlingsgrödor har utvecklingen på en del enskilda gårdar av ekonomiska orsaker gått till en allt ensidigare odling med sämre växtföljder vilka i kombination leder till en försämrad markstruktur och utarmning av marken. Markstrukturen har försämrats också till följd av den begränsade tillgången på åkermark som lett till att man av ekonomiska orsaker har blivit tvungen att ha ett kortare växtföljdsomlopp där samma gröda odlas med allt kortare intervaller. Dessutom bedrivs husdjursproduktion på allt färre gårdar varför allt mindre areal tillförs stallgödsel vilken har en positiv inverkan på markstrukturen. Man ser dock möjligheter för en ökad användning av stallgödsel från husdjursgårdar i ett kretsloppssystem på växtodlingsgårdarna vilket beräknas kunna leda till en förbättrad markstruktur på växtodlingsgårdarna.

Utgående från Swot-analysen har man identifierat förbättring av markens produktionsförmåga, förbättring av markstrukturen och förbättring av vattenhushållningen som de behov som relaterar till fokusområde 4C. Inom miljöersättningen finns därför insatser vars mål är att möta upp mot dessa behov. Dessa insatser är

- Odling av markförbättrande växter

Åtgärdens primära syfte är att förhindra miljöbelastningen från jordbruket och bevara den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet. Insatserna som genomförs bidrar också till att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak samt främja kolbindningen inom jordbruket. Ett optimalt genomförande av insatserna förväntas leda till att stödmottagarna i en större omfattning tar i bruk ny teknik. Åtgärden har således även en betydande inverkan på de tvärgående målen miljö, begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt innovation.

Åtgärden är utformad så att alla de behov beträffande vattenförvaltning, biologisk mångfald och markskötsel som identifierats utgående från SWOT-analysen täcks in. Åtgärden har därför en bred geografisk omfattning och det finns insatser riktade till alla produktionsgrenar.

Åtgärdens struktur presenteras i ett schema i ett bifogat dokument (*Miljöersättnings struktur*).

Miljöersättnings insatser fördelas i schemat i fyra linjer:

- Näringsämnen
- Främjande av biologisk mångfald
- Hantering av avrinningsvatten
- Markskötsel

De fyra linjerna motsvarar de miljöområden inom vilka det utgående från SWOT-analysen har konstaterats finnas behov av att vidta åtgärder. Insatserna har grupperats utgående från deras förväntade effekter. I schemats nedre del visas de krav (tvärvillkor, CAP-förgröning och miljöstödet minimikrav) som hör till miljöersättnings utgångsnivå och för vilka miljöersättning inte kan beviljas.

Miljöersättningen består av följande åtaganden.

- Balanserad användning av näringsämnen
- Skötsel av naturbeten med höga naturvärden
- Skötsel av kulturmark
- Anläggning av skyddszoner
- Ängsvall
- Riktade insatser på naturbeten
- Uppfödning av ursprungsraser

Ett jordbruksföretag kan omfattas av en eller flera åtaganden med åtagandena kan inte kombineras med varandra på samma areal.

I ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett i åtagande om ängsvall kan inte ingå mark som ingår i ett åtagande om ekologisk produktion.

Åtaganden om skötsel av naturbeten med höga naturvärden, skötsel av kulturmark, anläggning av skyddszoner, ängsvall, riktade insatser på naturbeten och uppfödning av ursprungsraser kan ingå också av jordbrukare vars hela åkerareal omfattas av ett åtagande om ekologisk produktion.

Åtgärden omfattar dessutom frivilliga komplement som kan väljas av en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion eller ett åtagande om övergång till ekologisk produktion. De frivilliga komplementen kan väljas utgående från produktionsinriktningen och produktionsförhållandena på den egna gården.

De frivilliga komplementen som kan väljas av en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen är:

- Reducerad höstbearbetning
- Förbättrad användning av stallgödsel
- Mekanisk ogräsbekämpning
- Odling av markförbättrande växter

- Odling av dragväxter för bin
- Användning av täckmaterial för trädgårdsväxter
- Alternativa bekämpningsmetoder i trädgårdsodling

De frivilliga komplementen ska väljas i samband med att åtagandet om balanserad användning av näringsämnen ingås och villkoren ska efter det följas till åtagandeperiodens slut.

En stödmottagare som har ett åtagande om ekologisk produktion eller ett åtagande om övergång till ekologisk produktion kan välja följande frivilliga komplement:

- Reducerad höstbearbetning
- Förbättrad användning av stallgödsel
- Odling av markförbättrande växter (förutom grüngödslingsvall)
- Odling av dragväxter för bin

De frivilliga komplementen ska väljas i samband med att ett åtagande om ekologisk produktion eller ett åtagande om övergång till ekologisk produktion ingås och villkoren ska efter det följas till åtagandeperiodens slut.

Ett åtagande kan inte omfatta enbart ett frivilligt komplement.

Möjliga kombinationer av insatserna som genomförs på åkermark presenteras i ett bifogat dokument (*Möjliga stödkombinationer*). När olika insatser kombineras inom åtgärden beviljas ersättning dock till högst de i bilaga II i förordning 1305/2013 angivna maximala belopp per hektar.

År 2016 kommer en utvärdering av anslutningen till de enskilda insatserna att utföras. Om anslutningen visar sig vara svag och de önskade effekterna uteblir görs en programändring för att garantera att insatserna genomförs på ett effektivt sätt.

Jordbruksmark som avses i artikel 28.2 och som berättigar till ersättning

Miljöersättning kan beviljas för sådan jordbruksareal som avses i artikel 4.1 e i förordning EG nr 1307/2013. I denna areal ingår åkermark, permanent gräsmark/permanent betesmark och permanenta grödor. Därutöver kan stöd beviljas jordbruksmark som används som naturbeten och som inte uppfyller villkoren för permanent gräsmark.

I programmet indelas jordbruksarealen i åkermark och naturbeten enligt den vedertagna nationella indelningen. Begreppet åkermark omfattar åkermark och permanenta grödor medan begreppet naturbeten omfattar permanent gräsmark/permanent beten och övriga naturbeten.

Åtagandeperiodens längd

Åtagandeperiodens längd är inledningsvis 5 år. Efter det kan åtagandet förlängas med ett år i taget till slutet av programperioden.

Översynsklausul

En översynsklausul som avses i artikel 48 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) införs för de åtaganden som gäller miljö- och klimatvänligt jordbruk för att säkerställa att de anpassas vid ändringar av de tillämpliga bindande normerna (tvärvillkoren) eller minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel.

Dessutom kommer de åtaganden som gäller miljö- och klimatvänligt jordbruk och som sträcker sig längre än den aktuella programperioden att innehålla en översynsklausul som möjliggör en anpassning till den efterföljande programperiodens rättsliga ram.

En jordbrukare som gått in i ett åtagande behöver inte acceptera sådana förändringar som görs med stöd av dessa översynsklausuler. Om stödmottagaren inte godtar en sådan anpassning ska åtagandet upphöra att gälla och återbetalning ska inte krävas för den period under vilken åtagandet gällde.

Omvandling av åtaganden

Omvandling av åtaganden kan vidtas i enlighet med artikel 14 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014.

Ett åtagande kan under åtagandeperioden i enlighet med artikel 14 i genomförandeförordningen omvandlas till ett annat åtagande på följande sätt:

1) Ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen kan omvandlas till ett åtagande om ekologisk produktion. Ändamålet med balanserad användning av näringsämnen är att bidra till behovet att minska näringsläckaget från åkermark och att sänka fosforhalterna i åkermarken varvid insatsen i första hand bidrar till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). Detta är också det primära ändamålet för ekologisk produktion varför ändamålet för det ursprungliga åtagandet kan bibehållas. Därutöver bidrar ekologisk produktion även till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) vilket ytterligare förstärker det ursprungliga åtagandet.

2) Ett åtagande om naturbeten med höga naturvärden kan omvandlas till ett åtagande om riktade insatser på naturbeten. Ändamålet med åtaganden om skötsel av naturbeten med höga naturvärden är att bevara naturbeten och att öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att säkerställa en fortsatt betesdrift på de värdefulla naturbetesområdena. Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A). Detta är också det primära ändamålet för åtaganden om riktade insatser på naturbeten varvid ändamålet för det ursprungliga åtagandet kan bibehållas. Genom riktade insatser på varje enskilt bete som ingår i stödmottagarens åtagande påförs stödmottagaren extra förpliktelser jämfört med det ursprungliga åtagandet varvid skötseln av naturbeten förbättras och möjligast gynnsamma livsmiljöer för den värdefulla betesfloran och –faunan skapas.

3) Ett åtagande om skötsel av kulturmark kan omvandlas till ett åtagande om riktade insatser på naturbeten eller till ett åtagande om naturbeten med höga naturvärden. Ändamålet med åtaganden om skötsel av kulturmark är att säkerställa en fortsatt betesdrift på sådana naturbeten som brukats på ett

traditionellt sätt genom betning. Insatsen bidrar således i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A). Detta är också det primära ändamålet för åtaganden för skötsel av naturbeten med höga naturvärden och för åtaganden om riktade insatser på naturbeten varvid ändamålet för det ursprungliga åtagandet bibehålls vid en omvandling. Både ett åtagande om skötsel av naturbeten med höga naturvärden och ett åtagande om riktade insatser på naturbeten innebär extra förpliktelser för stödmottagaren jämfört med det ursprungliga åtagandet. Ett åtagande om skötsel av naturbeten med höga naturvärden innebär extra förpliktelser i form av begränsningar i tillskottsutfodring (se ovan) medan ett åtagande om riktade insatser innebär extra förpliktelser i form av anpassad skötsel på varje enskilt bete (se ovan). I båda fallen förbättras skötseln av naturbeten och möjligast gynnsamma livsmiljöer för den värdefulla betesfloran och –faunan skapas.

Det omvandlade åtagandet gäller 5 år från det datum när omvandlingen införs.

Överföring av mark under åtagandeperioden

Om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person eller när hela jordbruksföretaget överförs till en annan person får åtagandet eller den del av åtagandet som berör den överförda marken övertas av denna andra person för återstoden av åtagandeperioden eller kan upphöra att gälla, och återbetalning ska inte krävas för den period under vilken åtagandet gällde (artikel 47.2 i förordning (EU) nr 1305/2013).

8.2.5.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.5.3.1. 01 Balanserad användning av näringsämnen

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen utgör basen i ersättningen för miljö- och klimatvänligt jordbruk och är en förutsättning för att stödmottagaren ska kunna åta sig att genomföra skiftesvisa åtgärder på sin gårdsbruksenhet. Målsättningen är att med hjälp av odlingsplanering, anteckningar och bedömningar av olika omständigheter i odlingsförhållandena skapa ett flerårigt planerings-, antecknings- och uppföljningsystem av gårdsbruksenhetens miljövårdsåtgärder och ett grundmaterial med hjälp av vilket olika miljö- och vattenvårdsinsatser effektivt kan riktas till rätta platser. Markkarteringen, de skiftesvisa anteckningarna, åkermarkens kvalitetstest och skyddsremsorna bildar en kunskapsbas för tillämpningen av effektiva

vattenvårdsinsatser på de enskilda gårdarna. Med hjälp av flerårigt grundmaterial som upprättshålls av jordbrukaren kan man i samband med den gårdsvisa rådgivningen bedöma behoven av miljöinsatserna på gården och effektivisera genomförandet av dem.

För användning av kväve- och fosforgödselmedel finns ett särskilt minimikrav utöver utgångsnivån. Dessa minimikrav presenteras i det bifogade dokumentet "Gödslingstabeller". Målsättningen med minimikravet är att fortsätta och förstärka det förfarande som tillämpats under föregående programperioder och med vars hjälp användningen av höga gödselgivor har kunna sänkas och näringsbalanserna sänkas.

Miljöplanerings- och uppföljningssystemet ska bidra till behovet att minska näringsläckaget från jordbruket och sänka fosforhalterna i åkermarken genom att åstadkomma en gödsling som utgår ifrån åkerskiftets egenskaper, den odlade växten och miljön och att skapa ett flerårigt system för uppföljning av användning och utnyttjande av näringsämnen både årsvis men också på längre sikt.

Odlarens ska bättre kunna identifiera de sätt med vilka man på den egna gården kan förbättra användningen av näringsämnen och beakta de gårds- och skiftesvisa egenskaper som kan inverka på miljön.

Det sker ett förhållandevis stort näringsutsläpp från jordbrukets på Åland grund av näringsläckage från jordbruket. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakning av näringsämnen. Man konstaterar även att fosforhalten i åkermarken är fortfarande generellt hög vilket i kombination med de låga pH-värden innebär en risk för näringsläckage från jordbruket.

Insatsen bidrar i första hand till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). En preciserad och balanserad användning av näringsämnen reducerar läckaget av både fosfor och kväve till yt- och grundvatten samtidigt som de höga fosforhalterna i åkermarken sjunker. Insatsen bidrar dessutom till att minska jordbrukets utsläpp av dikväveoxid i luften (Fokusområde 5D) genom att kvävegödslingen sker utgående från marken mullhalt.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen motsvarar miljöstödet basstöd under föregående programperiod och målsättningen är att fortsätta med det omfattande miljöarbete som har utförts på gårdarna inom ramen för miljöstödet och bevara det existerande miljöarbetet på minst nuvarande nivå. Behovet av att utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft riskerar leda till att mera intensiva odlingsmetoder tas i bruk, speciellt i odlingen av specialgrödor men även i den övriga växtodlingen. Detta kan innebära en risk för en öka användning av näringsämnen och bekämpningsmedel samtidigt som växtföljden förkortas vilket försämrar markstrukturen. Dessutom har utvecklingen inom husdjursproduktionen och speciellt inom mjölkproduktionen lett till att besättningsstorlekarna ökar vilket riskerar leda till en intensivare foderproduktion.

Insatsen har en bred omfattning och ska under hela åtagandeperioden omfatta gårdsbruksenhetens hela åkerareal, fränsett den areal som eventuellt ingår i ett åtagande om ängsvall, ett åtagande om anläggning av skyddszoner eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Villkoren i åtagandet är i huvudsak relaterade till växtproduktion och kan genomföras på alla typer av gårdar oberoende av gårdens produktionsinriktning och odlad gröda. Därutöver kan åtagandet förstärkas med frivilliga komplement som väljs utgående från produktionsförhållandena på de enskilda gårdarna. De frivilliga komplementen är anpassade till olika produktionsinriktningar och – förutsättningar och är riktade till enskilda skiften enligt den odlade grödan. Genom informationsåtgärder och rådgivningstjänster uppmuntras stödmottagarna att komplettera sitt åtagande med lämpliga frivilliga komplement och en rådgivare kan hjälpa stödmottagaren att hitta de mest lämpliga och effektiva komplementen för sin gård.

Denna till gården anpassade helhet ska på ett integrerat sätt minimera de negativa effekterna av gårdens verksamhet på luft, mark, vatten, natur, biologisk mångfald och klimatförändringar.

Insatsen kan inte genomföras på mark som omfattas av ett åtagande om ekologisk produktion.

Insatsen genomförs uteslutande på åkermark och ersättningen beviljas för åkermark som odlas med åker- eller trädgårdsgrödor. Ersättning beviljas inte för icke odlad åker som sköts (trädor och naturvårdsåkrar), tillfälligt icke odlade områden, icke odlade områden, skyddszonsvallar, trädgårdsland samt energigrödor och andra vedartade växter.

Åtagandet gäller hela den åkerareal som det enskilda året finns på gården. Gårdsbruksenhetens åkerareal kan variera från år till år under åtagandeperioden beroende av överföringar av mark till och från gårdsbruksenheten.

Om jordbruksföretagets åkerareal ökar under åtagandeperioden kan åtagandet utvidgas till att omfatta den areal som jordbruksföretaget utökats med förutsatt att det tjänar åtagandets miljömål, minst tre år återstår av åtagandet och att den tillagda arealen inte överstiger 5 hektar eller 10% av jordbruksföretagets tidigare areal (artikel 15 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014). Om arealen som jordbruksföretaget utökas med har ingått i ett motsvarande åtagande hos en annan stödmottagare kan denna areal bifogas till det befintliga åtagandet oberoende av den utökade arealens storlek och längden på den återstående åtagandeperioden. I övriga fall kan det ursprungliga åtagandet ersättas med ett nytt åtagande förutsatt att det nya åtagandet omfattar hela den areal som ingick i det ursprungliga åtagandet och att dess villkor inte är mindre förpliktande.

Gårdarna delas in i husdjursgårdar och växtodlingsgårdar på grund av att förutsättningar att genomföra insatsen är olika på växtodlingsgårdar och husdjursgårdar. Vissa av de frivilliga komplementen kan väljas enbart på husdjursgårdar.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska årligen före odlingsperioden inleds upprätta en **skriftlig odlingsplan**. Odlingsplanen kan revideras i samband med sådd eller plantering.

Gårdsbruksenhetens samtliga odlade åkrar ska markkarteras. **Markkarteringen ska utföras med minst 5 års intervaller** och markkarteringsresultatet ska utgöra grunden för gödningen.

Stödmottagaren ska göra en **kvalitetstest av åkermarken** före slutet av det tredje åtagandeåret genom att fylla i ett bedömningsformulär. Kvalitetstestet ska användas som hjälp vid bedömningen av markens biologiska och fysikaliska egenskaper. Testet ska hjälpa stödmottagaren att fästa uppmärksamhet i de centrala miljöfaktorerna och därmed bidra till att förbättra markens produktionsförmåga.

De årliga odlingshändelserna så som använda gödselmedel och - nivåer samt erhållna skördemängder ska dokumenteras i **skiftesvisa anteckningar**. Skiftets basuppgifter omfattar relativt bestående uppgifter om bl.a skiftets läge och förhållanden så som markkarteringsresultat, jordart, dränering och kalkning. Basuppgifterna kan bevaras som separata dokument eller antecknas i skifteskorten varvid skiftets alla uppgifter finns samlade i ett dokument.

Om basskiftet angränsar till ett vattendrag ska det på åkern mot vattendraget lämnas en i medeltal **minst tre**

meter bred skyddsremsa. Skyddsremsan ska vara bevuxen med flerårig vall-, hö- eller ängsväxtlighet. Skyddsremsan får inte bearbetas, gödulas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Det är tillåtet att förstöra och förnya växtligheten vid extremt svår förekomst av ogräs. Uppgifter om de åtgärder som utförs på skyddsremsan ska antecknas i de skiftesvisa anteckningarna. Det är tillåtet att bärga skörd från skyddsremsan och den kan också skötas genom betning.

8.2.5.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett arealbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar.

8.2.5.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har endast kopplingar till tvärvillkoren och minimikraven för användning av gödselmedel.

8.2.5.3.1.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader föranledas av uppgörande av den årliga odlingsplanen, upprätthållande av skiftesvisa anteckningar, av markkartering av åkermarken och av utförande av markens kvalitetstest. Kostnaderna för markkartering består av en arbetstidskostnad för provtagning på fältet och av en kostnad för analysering vid laboratoriet. Kostnader orsakas också av anskaffning av ett odlingsplaneringsprogram som behövs för att kunna kalkylera de högsta tillåtna mängderna kväve och fosfor som får användas enligt minimikravet. I denna kostnad ingår anskaffningskostnaden och avskrivning av anskaffningspriset fördelat på 5 år, anskaffningsutgiftens ränta samt underhållskostnader. Kostnaderna för uppgörande av odlingsplanen och för utförande av markens kvalitetstest består av stödmottagarens arbetstidskostnad.

På husdjursgårdarna uppstår kostnader som förorsakas av att en högre utnyttjandeprocent tas i bruk för fosfor i stallgödsel och av att gränserna för fosforgödsling har sänkts. På en husdjursgård uppstår också kostnader för en stallgödselanalys, denna består av en analyskostnad vid laboratoriet och av odlarens arbetstidskostnader för provtagning.

Kostnader uppstår vidare av anläggning och skötsel av de tre meter breda skyddsremсор som ska lämnas mot vattendrag. I anläggningskostnaderna ingår kostnader för av vallfröutsäde, kostnader för traktorarbete med plog, harv och såmaskin, stödmottagarens arbetstidskostnad och kostnad för rörelsekapital. I skötselkostnaderna ingår kostnader för traktorarbete, hyra av slåttermaskin, stödmottagarens arbetstidskostnad och kostnad för rörelsekapital.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som på en husdjursgård är totalt 13,20 euro/ha, på en växtodlingsgård totalt 9,00 euro/ha och för trädgårdsväxter 57,80 euro/ha. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens kostnader och inkomstbortfall.

Transaktionskostnaden betalas till stödmottagaren som en del av det årliga stödet.

Transaktionskostnader uppstår när stödmottagaren ska kalkylera den ekonomiskt och miljömässigt mest optimala gödningen inom ramen för de högsta tillåtna mängderna, i övrigt planera sin odling utgående från de gällande villkoren för åtagandet och på de enskilda basskiftena bedöma behovet och bredden av de minst tre meter breda skyddsremarna. Transaktionskostnader uppstår också när stödmottagaren skaffa sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

För övervakning av skadegörare och för dokumentationen av användningen av bekämpningsmedel som krävs enligt punkt 2 och 8 i de allmänna principerna för ett integrerat växtskydd (IPM) betalas ingen ersättning. Odlingsplaneringen, de skiftesvisa anteckningarna och uppföljningen omfattar uppgifter om odlad gröda eller annan markanvändning, markens struktur, markens bördighet samt miljöaspekterna på gården (gödslingskvantiteter och alternativ, biologisk mångfald, samordning av insatser). Kostnaderna som föranleds av IPM och annan lagstiftning beträffande användning av bekämpningsmedel ingår inte i de stödberättigade kostnaderna.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Kriterier för stödberättigande

Stödmottagaren ska under hela åtagandeperioden oavbrutet odla minst 3 hektar åkermark eller odla trädgårdsväxter på minst 0,5 hektar.

Åtagandet ska ingå för gårdsbruksenhetens all åkermark för hela åtagandeperioden frånsett den mark som ingår i ett åtagande om ängsvall, i ett åtagande om anläggning av skyddszon eller i ett åtagande om ekologisk produktion.

På en husdjursgård ska det finnas minst 0,35 djurenheter(de) per hektar åkermark. Koefficienterna som används för omvandling av djur till djurenheter finns i dokumentet "Omvandling av djur till djurenheter".

8.2.5.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är differentierat enligt gårdstyp och odlad gröda.

Ersättningsbeloppet är 79 euro/ha på husdjursgårdar och 54 euro/ha växtodlingsgårdar. För trädgårdsväxter betalas 191 euro/ha.

Ersättning täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 8.940 hektar.

8.2.5.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Under tidigare programperioder har det vid kontroller påträffats brister i stödmottagarnas dokumentation. I de flesta fall handlar det om små bister men det förekommer även att en viss del av dokumentationen saknas helt. Det har också i en viss omfattning konstaterats brister i markkartering.

Kvalitetsbedömning av åkermarken är nytt för stödmottagarna och görs genom att fylla i ett bedömningsformulär. Som en risk kan ses att stödmottagaren inte fyller i formuläret enligt anvisningar varvid kvalitetsbedömningen inte uppfyller dess målsättningar. Det är inte möjligt att på plats konstatera att kvalitetstestet har gjorts på det skiftet som stödmottagaren uppger.

Stödmottagaren lämna minst en tre meter bred skyddsremsa mot vattendrag, det finns dock inget kartmaterial eller att myndighetsregister över vattendrag, vilket kan leda till tolkningsproblem vid kontroller på plats och öka risken för fel.

8.2.5.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

Reglerna för markkartering har gjorts tydligare vilket kan minska bristerna som påträffats vid kontrollerna. Dessutom kommer ansökningsförfarandet att utvecklas och anvisningarna och informationsmaterialet att förbättras. Villkoren kommer att lyftas upp vid rådgivnings- och informationstillfällena.

I informationsmaterial och vid informations- och rådgivningstillfällena kommer stödmottagarna att få information om hur kvalitetstestet och – bedömningen av åkermarken ska gå till. En rådgivare kan vid behov på plats hjälpa stödmottagaren.

Genom miljörådgivning på den enskilda gårdarna kan behovet av skyddsremsor mot vattendrag karteras.

8.2.5.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.1.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 1 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är:

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 1, 4, 5
- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 1

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

De högsta tillåtna mängderna kväve och fosfor som ingår i insatsens minimikrav är lägre än de som tillåts enligt Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). För minimikraven beviljas ingen ersättning.

I kostnaderna som ersätts till stödmottagaren för genomförande av insatsen ingår inte kostnaderna som föranleds av det bokföringskrav eller andra krav som ingår i detta föreskrivna verksamhetskrav. Insatsen förutsätter en uppdatering av markkarteringen minst en gång under åtagandeperioden samt en skiftesvis bokföring som är mera omfattande än den som krävs enligt lagstiftning.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 1

De i medeltal minst tre meter breda skyddsremсор som ingår i insatsen förutsätter till skillnad från normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden att en flerårig växtlighet anläggs på dem. Stödmottagaren erhåller ersättning endast för anläggningskostnaden.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 4

Enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden får svartträda, stubbträda och ettårig grönträda inte gödslas. Flerårig grönträda får gödslas endast i samband med anläggandet. Insatsen har inte begränsningar utöver dessa. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

De i medeltal minst tre meter breda skyddsremsor som ingår i insatsen förutsätter till skillnad från nitratbeslutet en flerårig växtlighet anläggs på dem och de är till sin bredd bredare än den dikesren som ska lämnas enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

De minimikrav för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 1 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är:

- Minimikrav för användning av gödselmedel,
- Minimikrav för användning av bekämpningsmedel, inbegripet punkt 2 och 8 i de allmänna principerna för ett integrerat växtskydd.
- Balanserad gödsling

Minimikrav för användning av gödselmedel

De begränsningar i fosforgödsling som hör till insatsens minimikrav är lägre än i den lagstadgade utgångsnivån och bestäms utgående från markens bördighetsklass. De lagstadgade minimikraven för kväve beskrivs tidigare i ”Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1” För dessa lagstadgade minimikrav betalas ingen ersättning. Insatsen förutsätter en markkartering minst en gång under åtagandeperioden.

Minimikrav för användning av bekämpningsmedel

Insatsens krav på planering och skiftesvisa anteckningar är mera omfattande än de som krävs enligt IPM. Insatsen kräver dessutom att stödmottagaren antecknar i de skiftesvisa anteckningarna uppgifter om odlad gröda eller annan markanvändning, markstrukturen, markens bördighet, gödselmängder, biodiversitet och kombination av insatser.

De i medeltal minst tre meter breda skyddsremsor som ingår i insatsen förutsätter till skillnad från de lagstadgade bestämmelserna att en flerårig växtlighet anläggs på dem och de är till sin bredd bredare än den dikesren som ska lämnas enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. Det eventuella

inkomstbortfall som förorsakas av skyddsavståndet ersätts inte till stödmottagaren.

Minimikrav för balanserad användning av näringsämnen

Stödmottagaren ska, utöver vad som stadgas i lag, iaktta särskilda minimikrav för användning av gödselmedel. I minimikraven definieras utgående från markens bördighet och mullhalt nivåerna för en balanserad användning av kväve och fosfor. De merkostnader och inkomstbortfall som förorsakas av detta minimikrav ersätts inte till stödmottagaren.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för balanserad användning av näringsämnen har en jämförelse gjorts mellan en gård som har ingått ett åtagande och som därmed har begränsningar för sin verksamhet och en gård som inte har ett åtagande. I kalkylen ingår således även kostnader för sådana alternativa brukningsmetoder som en odlare utan ett åtagande kan välja att använda. En odlare som inte har ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen kan använda högre gödselgivor och behöver inte lämna minst tre meter oodlade skyddsremsor mot vattendarg. Kostnaderna för alternativa brukningsmetoder består därmed av ett inkomstbortfall av lägre skördar och ersättning för icke brukade områden. Behovet av att utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft riskerar leda till att mera intensiva odlingsmetoder tas i bruk, speciellt i odlingen av specialgrödor men även i den övriga växtodlingen, vilket kan bland annat leda till en ökad användning av näringsämnen.

Kostnaderna har räknats för husdjursgårdar och växtodlingsgårdar, dessutom har skilda kalkyler gjorts för åkergrödor och trädgårdsgrodor varvid kostnaderna bättre motsvarar de olika produktionstypernas specifika kostnader.

Kostnaderna för markkarteringen har beräknats för i medeltal 1,1 prov per basskifte. Kostnaderna för skyddsremsorna har beräknats utgående från att det per gård i medeltal finns 416 meter skyddsremsor som i medeltal är 3 meter breda, vilket i areal innebär 0,12 hektar. I kalkylen antas att skyddsremsorna sköts vart annat år.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

För att undvika dubbelfinansiering som avses i artikel 9 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014 har för arealen med skyddsremsa inte räknats något inkomstbortfallet i form av uteblivet

täckningsbidrag.

I övrigt har åtagandet ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 och varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

Kraven för miljöplanerings- och uppföljningssystemet överskrider kraven i utgångsnivån.

8.2.5.3.2. 02 Reducerad höstbearbetning

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen. Insatsen kan också ingå som ett frivilligt komplement i ett åtagande om ekologisk produktion,

Målsättningen är att minska växtnäringsläckaget och erosionen från åkermark genom att med växtrester skydda åkerens ytskikt från regn-, smält- och avrinningsvatten som förorsakar erosion speciellt under milda vintrar och genom att uppmuntra till vallbrott på våren.

Risken för urlakning av växtnäring från åkermark är störst sent på hösten och under vintern. Speciellt under regniga höstar och milda vintrar kan stora mängder näring urlakas från plöjd mark. Från vall som bryts på hösten kan stora mängder näring, främst kväve, frigöras under höst och vinter. Speciellt om vallen innehållit rikligt med klöver är näringsinnehållet i marken stort och näringsläckaget efter vallbrott kan därmed bli betydande. Om vallen bryts på våren kan näringen som frigörs från de nedplöjda växtresterna däremot upptas av den odlade växten.

Insatsen bidrar i första hand till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). Insatsen bidrar även till att förbättra markskötseln (Fokusområde 4C) genom att mängden organiskt material i markens ytskikt ökar. Vidare leder insatsen till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att främja övervintringen av vilt levande djur och gynnar i synnerhet jordbruksområdets fågelpopulation. Åtgärden bidrar även till att främja koldioxidbindning inom jordbruket (Fokusområde 5E) genom att organiskt material binder koldioxid i jordmån.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till enskilda skiften enligt den odlade grödan på skiftet. Insatsen kan genomföras endast på sådana skiften som är bevuxna med spannmål, proteingrödor, oljeväxter, sockerbeta, potatis, majs samt ettåriga trädgårds- och specialväxter. För att uppmuntra till vallbrott på våren kan insatsen även genomföras på sådana vallskiften som kommer att brytas följande vår. För övrigt kan ersättning för reducerad höstbearbetning inte erhållas för vall.

Motsvarande insats har funnits under föregående programperioder och målsättningen är att jordbrukarna ska bevara denna miljövänliga odlingsmetod genom att fortsättningsvis lämna en så stor del av åkermarken som möjligt obearbetad eller endast reducerat bearbetad över vintern.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att på hösten lämna minst 1 hektar mark oplöjd efter skörden. På hösten tillåts en reducerad bearbetning som lämnar en betydlig del av stubben eller växtmassan kvar på markytan. Direktsådd är tillåten både på hösten och på våren. Ett skifte som inte har direktsått på hösten ska plöjas

eller bearbetas på något annat sätt på våren. Vårbearbetning får ske tidigast den 1 april.

8.2.5.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 1 hektar.

8.2.5.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

Varken i tvärvillkoren eller i annan nationell lagstiftning finns begränsningar för eller skyldigheter att bearbeta odlad åkermark på hösten. Åkerrenar som måste lämnas enligt tvärvillkoren får dock ej bearbetas.

8.2.5.3.2.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av ökade arbetstidskostnader som stödmottagaren har för den ökade arbetsmängden på våren när marken ska bearbetas före sådden och då arbetet även i övrigt är intensivt på gårdarna. Ersättningen omfattar också ett inkomstbortfall i form av en skördeminskning på grund av att en vårbearbetning kan resultera i en sämre grogrund för växterna.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 10,30 euro/ha. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens kostnader och inkomstbortfall.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren

Transaktionskostnaden uppstår av den årliga planeringen av insatsen och av anpassningen och planeringen av den övriga verksamheten på gården för att klara av det merarbete som insatsen leder till på våren. Med transaktionskostnaden ersätts också kostnader som stödmottagaren har för att skaffa sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.2.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Stödmottagaren ska ha ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Insatsen ska genomföras på minst 1 hektar varje år.

8.2.5.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 62 euro per hektar.

Ersättningen täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkning av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd

Insatsen förväntas omfatta 1.850 hektar.

8.2.5.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

I den stödansökan som lämnas in på våren ska stödmottagaren ange de skiften som på hösten ska lämnas obearbetade eller endast reducerat bearbetade. I några fall har stödmottagarna förväxlat skiften varvid fel skifte har plöjts på hösten. I övrigt har man under tidigare programperioder inte kunnat konstatera några större risker beträffande denna insats.

8.2.5.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

Myndigheten kan vid behov förse stödmottagaren med en förteckning över de skiften som omfattas av insatsen. Stödmottagaren har också möjlighet att själv kontrollera detta i den elektroniska odlartjänsten (VIPU).

8.2.5.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.2.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 2 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är:

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 4
- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 1

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

Insatsen kan inte genomföras på en åker på vilken stallgödsel har spridits på hösten på grund av att stallgödseln alltid ska myllas ner eller så ska åkern plöjas. En nedmyllning kräver en kraftigare bearbetning än den reducerade bearbetningen som tillåts i insatsen. Ingen ersättning beviljas således för den nedmyllning som förutsätts enligt lag.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 4

Minimikravet för marktäckning är att det ska finnas ett växttäck på en icke odlad åker som sköts. Växtbeståndet ska sås senast 30 juni och får avslutas kemiskt eller mekaniskt tidigast den 1 september eller redan tidigast den 15 juli om det på åkern sås vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten. Insatsen kan genomföras endast på sådana skiften som är bevuxna med spannmål, proteingrödor, oljeväxter, sockerbeta, potatis, majs samt ettåriga trädgårds- och specialväxter. För att uppmuntra till vallbrott på våren kan insatsen även genomföras på sådana vallskiften som kommer att brytas följande vår. Insatsen kan således inte genomföras på en icke odlad åker som sköts.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Beräkningsmetod

Kalkylen för reducerad höstbearbetning har gjorts utgående från en jämförelse mellan vårbearbetning och höstbearbetning som anses som det normala förfarande på de flesta åkrar. I kalkylen ingår således även kostnader för en sådan alternativ brukningsmetod som en odlare utan ett åtagande kan välja att använda. Kostnaderna för alternativa brukningsmetoder består i detta fall av ett inkomstbortfall av lägre skördar. Behovet av att utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft riskerar leda till att mera intensiva odlingsmetoder tas i bruk, speciellt i odlingen av specialgrödor men även i den övriga växtodlingen, vilket kan bland annat leda till en ökad höstbearbetning.

En reducerad höstbearbetning resulterar uppskattningsvis i 6% lägre skörd jämfört med en höstplöjning. Det ekonomiska värdet på skördesänkningen beräknas utgående från en kornskörd på 4.000 kg/ha.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Åtagandet har ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

8.2.5.3.3. 03 Förbättrad användning av stallgödsel

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till åtagandet om balanserad användning av näringsämnen. Insatsen kan också ingå som ett frivilligt komplement i ett åtagande om ekologisk produktion.

Målsättningen är att minska näringsläckaget från jordbruket, att sänka fosforhalterna i åkermarken och att förbättra hanteringen av den mängd stallgödsel som produceras på husdjursgårdarna genom att åstadkomma en spridning som utgår från en noggrannare planering så att spridningen sker på ett ur miljösynpunkt mest optimalt sätt.

Näringsbelastningen från stallgödseln ses som ett växande problem på grund av att husdjursproduktionen har koncentrerats till allt större enheter. Stallgödselns höga fosforinnehåll förorsakar även problem på gårdsnivå och de höga fosforhalterna i både stallgödseln och i åkermarken gör att det krävs en noggrann planering för en optimal spridning

Insatsen bidrar i första hand till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). En nedmyllning som sker genast efter stallgödselspridning eller en spridning som sker med nedmyllande eller placerande utrustning minskar risken för näringsläckaget från stallgödseln i vattendrag. Insatsen bidrar även till att förbättra markskötseln (Fokusområde 4C) genom att organiska gödselmedel ger en bättre markstruktur. Vidare leder insatsen till att främja koldioxidbindning inom jordbruket (Fokusområde 5E) genom att organiskt material binder koldioxid i jordmånens och förhindrar utsläpp av ammoniak i luften.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Åtgärden är riktad till gårdar som bedriver husdjursproduktion. Insatsen är inte riktad till några särskilda skiften men ersättning beviljas enbart för den areal som stallgödsel har spridits på. Insatsen förutsätter att stödmottagaren årligen planerar spridningen av den stallgödsel som produceras på gården så att den blir anpassad till de enskilda skiftena på gården.

Insatsen har inte funnits i denna form under föregående programperiod och målsättningen är att förbättra den existerande situationen genom ett bättre utnyttjandet av stallgödsel som näring och markförbättring.

Stödmottagarens åtagande

Stallgödsel som sprids på öppen mark ska myllas ner inom 24 timmar från spridningen. Svämngödsel eller andra gödselpreparat i vätskeform kan alternativt spridas i åkermark med nedmyllande eller placerande utrustning. Sprids stallgödsel i växande gröda ska slangspridare användas. Ytgödsling på vallar får inte ske efter den 31 augusti.

Ersättning beviljas för den åkerareal på vilken minst 10m³ fast gödsel eller minst 20m³ svämngödsel har spridits på under året.

8.2.5.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för. Stödet beviljas för den areal på vilken stallgödsel har tillförts under stödåret.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 1 hektar.

8.2.5.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren och minimikraven för användning av gödselmedel som beskrivs i punkt 8.1.

8.2.5.3.3.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Kostnaderna består av merkostnader som orsakas av nedmyllning av gödselmedlet inom 24 timmar och av att ytspridning av gödselmedel på vallar inte är tillåtet efter 31.8. Merkostnaden för att mylla ner gödselmedlet inom 24 timmar består av högre kostnader för placeringsspridning och nedmyllning medan förbudet att sprida gödselmedlet efter 31.8 innebär att en större mängd gödsel måste spridas under vår och sommar då arbetet även i övrigt är intensivt på gårdarna. I ersättningen ingår även ett inkomstbortfall på grund av markpackning som sker vid spridning under vår och sommar.

I kostnaderna ingår inte kostnader för anskaffning av gödslet eftersom gödslet härstammar från den egna gården.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 15,90 euro/ha. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens kostnader och inkomstbortfall.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren

Transaktionskostnaden uppstår av anpassningen och planeringen av den övriga verksamheten på gården så

att planen för spridning av stallgödsel kan förverkligas i praktiken. Transaktionskostnader uppstår också av att stödmottagaren skaffa sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.3.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning kan beviljas till en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Stödmottagaren ska uppfylla villkoren för en husdjursgård.

8.2.5.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 95 euro per hektar.

Ersättningen täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bifogad.

Insatsen förväntas omfatta 1.560 hektar.

8.2.5.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Insatsen har en svag verifierbarhet. Kontrollen av spridningsmängden och tidpunkten kan utföras i huvudsak endast utgående från stödmottagarens beräkningar och anteckningsmaterial.

8.2.5.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

Vid kontrollen som utförs på plats kontrolleras att stödmottagaren har tillgång till den utrustning som krävs för spridning och nedmyllning. Utgående från stödmottagarens anteckningar och en okulär bedömning på plats konstateras också huruvida villkoren för spridning har följts.

Efter växtperioden i samband med gödslingskontrollen kontrolleras utgående från stödmottagarens skiftesvisa anteckningar att spridningsmängderna stämmer överens med villkoren.

8.2.5.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Vid kontrollen som utförs på plats kontrolleras att stödmottagaren har tillgång till den utrustning som krävs för spridning och nedmyllning. Utgående från stödmottagarens anteckningar och en okulär bedömning på plats konstateras också huruvida villkoren för spridning har följts.

Efter växtperioden i samband med gödslingskontrollen kontrolleras utgående från stödmottagarens skiftesvisa anteckningar att spridningsmängderna stämmer överens med villkoren.

8.2.5.3.3.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 3 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 4
- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 1

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

Stödmottagaren som tar emot och sprider stallgödsel på sin gård ska iaktta bestämmelserna i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). Ingen ersättning beviljas för de merkostnader eller inkomstbortfall som föranleds av dessa begränsningar.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 4

Enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden får svartträda, stubbträda och ettårig

gröntråda inte gödslas. Flerårig gröntråda får gödslas endast i samband med anläggandet. Insatsen har inte begränsningar för användning av gödselmedel utöver dessa. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbruksked som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

De minimikrav för användning av gödselmedel som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 3 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Minimikrav för användning av gödselmedel

Stödmottagaren ska iaktta minimikraven för användning av gödselmedel. Ingen ersättning beviljas för de merkostnader eller inkomstbortfall som föranleds av dessa begränsningar.

Minimikrav för balanserad användning av näringsämnen

Stödmottagaren ska, utöver vad som stadgas i lag, iaktta särskilda minimikrav för användning av gödselmedel. I minimikraven definieras utgående från markens bördighet och mullhalt nivåerna för en balanserad användning av kväve och fosfor. De merkostnader och inkomstbortfall som förorsakas av detta minimikrav ersätts inte till stödmottagaren.

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Stallgödsel sprids vanligtvis vid vallbrott varvid en åker tillförs stallgödsel med 3-5 års intervaller.

I kalkylen för förbättrad användning av stallgödsel räknas ut den merkostnad som föranleds av placeringsgödsling jämfört med bredspridning på markytan. Kalkylen utgår ifrån att 30% av odlarna anlitar en entreprenör medan 70% av lantbrukarna sprider sin gödsel själv. Kostnaden beräknas som ett viktat medeltal av dessa.

När merkostnaden för ytspridning på vall före 31.8 räknas ut antas att 10 m³/ha eller 25% av gårdens stallgödsel skulle ha spridits efter 31.8 och att också denna mängd sprids före nämnda datum. Kostnaderna för packnings- och trampskador har värderats till 3% av kornskörden vars skördemängd antas vara 4.000 kg/ha. I kalkylen beaktas endast kostnaderna för spridning, ej för lastning och transport.

Näringsnyttan som fås från placeringsgödsling antas vara lika stor som den skada som ett placeringsaggregat förorsakar på växternas rötter varvid nyttan och skadan tar ut varandra.

Åtagandet har ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 och varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bifogad.

8.2.5.3.4. 04 Mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen.

Målsättningen är att öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel med att helt utesluta användningen av bekämpningsmedel mot ogräs i potatisodling.

Även om det generellt sett används förhållandevis lite bekämpningsmedel på Åland är ändå användningen i vissa specialodlingar förhållandevis stor. Potatis är en av de mest intensivt odlade grödorna på Åland och kemiska bekämpningsmedel används vanligen både mot ogräs och mot växtsjukdomar. Med hjälp av miljöersättningen för mekanisk bekämpning förväntas jordbrukarna börja använda mekanisk bekämpning i en större omfattning.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruksnaturen minskar. Insatsen bidrar även till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B) genom att läckaget av kemiska bekämpningsmedel till vattendragen minskar.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till de skiften som odlas med potatis.

Insatsen har funnits under föregående programperiod och målsättningen är att insatsen ska få en större arealmässig omfattning och att den existerande användningen av bekämpningsmedel i potatisodling därmed ska förbättras.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att inte använda kemiska bekämpningsmedel mot ogräs på minst 1 hektar av den areal på vilken potatis odlas. Om ogräs bekämpas ska mekaniska bekämpningsmetoder användas. Alla odlingsåtgärder som genomförs inom ramen för insatsen ska dokumenteras i de skiftesvisa anteckningarna.

8.2.5.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 1 hektar.

8.2.5.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren och minimikraven för användning av bekämpningsmedel som beskrivs i punkt 8.1.

8.2.5.3.4.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av merkostnader för mekanisk ogräsbekämpning. Merkostnaderna består av stödmottagarens eget arbete och traktorarbete. I kostnaderna ingår också ett inkomstbortfall för en skördeminskning som förorsakas av att det inte är möjligt att hålla potatisodlingen helt ogräsfri med enbart en mekanisk bekämpning och ogräsen konkurrerar därmed med potatisen om både näring och vatten.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 27 euro/ha. Transaktionskostnaden är 20% av de ovan nämnda kostnaderna och inkomstbortfall.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren.

Transaktionskostnader uppstår av planeringen av insatsen och av ett ökat behov av att följa med ogräsförekomsten på varje skifte. Transaktionskostnader orsakas också av att stödmottagaren skaffar sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.4.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättningen beviljas till stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen.

Insatsen ska genomföras på minst 1 hektar varje år.

8.2.5.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 161 euro per hektar.

Ersättningen täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bifogad.

Insatsen förväntas omfatta 110 hektar.

8.2.5.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Stödmottagaren får inte använda kemiska bekämpningsmedel mot ogräs på de skiften som omfattas av insatsen vilket i vissa fall kan vara svårt att verifiera om kontrollen inte utförs på plats efter som en viss ogräsförekomst indikerar på att kemiska bekämpningsmedel inte har använts. Under tidigare programperioder har man dock inte kunnat konstatera några större risker beträffande denna insats.

8.2.5.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

Kontrollen utförs i huvudsak på plats under växtperioden vid en tidpunkt då spår av mekanisk bekämpning går att verifiera.

8.2.5.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.4.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta

kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 5 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är:

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 5.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

Enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden är det tillåtet att använda kemisk bekämpning. Insatsen ska uppmuntra till mekaniska bekämpningsmetoder.

Insatsen har ingen koppling till föreskrivna verksamhetskrav.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling har kostnaderna för mekanisk bekämpning av ogräs jämförts med kostnaderna för kemisk ogräsbekämpning som är det gällande förfarande i

potatisodlingen i dag. Merarbetet uppskattas till 2,5 timmar. De inbesparade kostnaderna för bekämpningsmedel har dragits av från insatsens kostnader. Insatsen antas leda till 3% skördeminskning och inkomstbortfallet har beräknats utgående från en skördenivå på 28 000 kg/ha.

Åtagandet har ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 och varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.5. 05 Användning av täckmaterial för trädgårdsväxter

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.5.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till balanserad användning av näringsämnen.

Målsättningen är att öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel med användning av täckmaterial som förhindrar ogräsförekomsten i odlingen. Insatsen minskar även användningen av bevattningsvatten genom att täckmaterialet förhindrar att vattnet avdunstar från markytan på arealer som odlas med trädgårdsväxter. Därutöver ökar det organiska täckmaterialet halten organiskt material i jorden och minskar näringsläckaget genom en mindre erosion.

Även om det generellt sett används förhållandevis lite bekämpningsmedel på Åland är ändå användningen i vissa specialodlingar, fram för allt i trädgårdsodlingen, fortfarande förhållandevis stor trots att nya lågdospreparat börjat användas i allt större omfattning .

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruksnaturen minskar. Insatsen bidrar även till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B) genom att läckaget av kemiska bekämpningsmedel och näringsämnen till vattendragen minskar.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till skiften som odlas med trädgårdsväxter.

Insatsen har funnits under föregående programperiod och målsättningen är att bevara denna odlingsmetod i syfte att förhindra att användningen av bekämpningsmedel mot ogräs (herbicer) ska öka inom trädgårdsodlingen.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att använda täckmaterial i raderna vid odling av ettåriga trädgårdsväxter eller att använda täckmaterial i raderna eller mellan raderna vid odling av fleråriga trädgårdsväxter.

Vid odling av ettåriga trädgårdsväxter ska marken i raderna täckas med halm, flis, gräsklipp, biologiskt nedbrytbar plast, täckpapper eller med annat organiskt material som inte är skadligt för jordmånen. Täckmaterialet får inte äventyra odlingsmarkens kvalitet.

Vid odling av fleråriga trädgårdsväxter ska marken i raderna täckas med halm, flis, gräsklipp, biologiskt nedbrytbar plast eller med annat organiskt material, täckpapper eller med gräs som klipps. Marken mellan raderna ska täckas antingen med sått gräs som klipps eller med annat organiskt material som är inte är skadligt för jordmånen. Skiftet kan täckas i sin helhet eller också enbart i raderna eller mellan raderna.

Vid odling av ettåriga trädgårdsväxter ska täckmaterialet finnas på plats senast i slutet av juni förutom vid

odling av sådana växter som enligt tvärvillkoren kräver en förväxt, sallatsväxter, kinakål, blomkål eller broccoli då täckmaterialet ska finnas på plats senast i slutet av juli. Vid odling av ettåriga trädgårdsväxter ska täckmaterialet hållas på plats fram till skörd och vid odling av fleråriga trädgårdsväxter under hela den tid som växten odlas. Om man som täckmaterial använder gräs som klipps ska villkoret uppfyllas senast det andra avtalsåret.

8.2.5.3.5.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar som odlas med trädgårdsväxter. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 1 hektar.

8.2.5.3.5.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren och minimikraven för användning av växtskyddsmedel som beskrivs i punkt 8.1.

8.2.5.3.5.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.5.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader uppstår av täckning av odlingen med täckmaterial. Dessa kostnader föränleds av sådd av gräs i raderna eller mellan raderna eller alternativt av anskaffningskostnad för annat organiskt material (halm, flis, gräsklipp, täckpapper, plast). Till insatsens kostnader räknas också en arbetstidskostnad och maskinkostnad som föränleds av att täckmaterialet bredds ut i odlingen. Kostnader uppstår även av den årliga gräsklippningen och av de förberedelser som behöver göras före gräset kan klippas. Även det ökade gödslingsbehovet föränleder en kostnad. Halmens kol-kväveförhållande är högt. Nedbrytning av halm binder lösligt kväve i nedbrytningsprocessen varvid det krävs en liten kvävetillförsel för att markens produktionsförmåga ska bibehållas oförändrad. Kväve frigörs under en lång tidsperiod, men i de nordliga förhållandena är växtperioden så kort att utan en liten tillförsel av kväve är skördebortfallet uppenbart.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 85,50 euro/ha i odling av ettåriga trädgårdsväxter och 75,62 euro/ha i odling av fleråriga trädgårdsväxter. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens

kostnader.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren.

Transaktionskostnader uppstår av planeringen av genomförande av insatsen och av ett ökat behov av att följa med odlingsförhållandena på varje skifte. Transaktionskostnader orsakas också av att stödmottagaren skaffar sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.5.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättningen beviljas till en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen.

Insatsen ska genomföras på minst 1 hektar varje år.

8.2.5.3.5.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.5.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 406 euro/ha för ettåriga trädgårdsväxter och 530 euro/ha för fleråriga trädgårdsväxter.

Ersättningen täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta totalt 307 hektar varav 299 hektar med fleråriga trädgårdsväxter och 8 hektar med ettåriga trädgårdsväxter.

8.2.5.3.5.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.5.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Insatsen ska årligen genomföras på minst en hektar. Om minimiarealen inte längre uppfylls något år kan

detta leda till betydande återkrav av stöd som betalats ut under tidigare år.

Vid kontrollen kan bedömningen av huruvida en tillräcklig mängd täckmaterial har använts föranleda problem såvida kraven inte definieras tillräckligt tydligt i stödvillkoren.

8.2.5.3.5.9.2. Begränsande åtgärder

Kontrollfunktioner som kontrollerar att minimiarealen uppfylls byggs in i den elektroniska stödansökan.

Under växtperioden utförs kontroller på plats för att kontrollera täckmaterialet som stödmottagaren har använt och från stödmottagarens anteckningsmaterial kontrolleras tidsperioden som täckmaterialet har funnits på skiftet.

8.2.5.3.5.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.5.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 6 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är:

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 5.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

Normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden omfattar inte krav på användning av täckmaterial. I vissa odlingar hör täckning med plast till ett normalt odlingsförfarande. Insatsen förutsätter dock användning av organiska gödselmedel vilket är mera krävande och dyrare än användning av plast.

Insatsen har ingen koppling till föreskrivna verksamhetskrav.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för användning av täckmaterial för trädgårdsväxter görs först en beräkning av kostnaderna för odling av jordgubbe, hallon och äppel utan täckmaterial. I dessa kostnader ingår kostnader för bekämpningsmedelspreparat och kostnader för spridning av bekämpningsmedel, i spridningskostnaderna ingår en arbetstidskostnad, en kostnad för traktorarbete och kostnad för användning av växtskyddssprutan. Den slutliga kostnaden har erhållits som ett viktat medeltal av kostnaderna för dessa tre grödor (5/5/90).

Kostnaderna för insatsen har sedan beräknats för tre olika alternativ: för gräs mellan raderna, för gräs på hela arealen och för användning av övrigt täckmaterial. Kostnaderna för dessa tre alternativ har jämförts var för sig med den slutliga kostnaden för odling utan täckmaterial.

Den slutliga skillnaden har beräknats som ett medeltal av skillnaden i dessa tre alternativ. Separata kalkyler har gjorts för ettåriga och för fleråriga trädgårdsväxter. I kalkylen antas att gräset mellan raderna klipps 5 gånger per sommar och en klippning tar 3 timmar/ha samt att gräset på hela arealen klipps 5 gånger per sommar och en klippning tar 4 timmar/ha. Klippningen antas ske på entreprenad och som kostnad har använts en rikt kostnad för klippning av vägslänter. Användning av övriga organiska täckmaterial antas leda till ett i medeltal 10 kg mera gödselmedel måste användas per hektar.

Åtagandet har ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 och varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.6. 06 Alternativa bekämpningsmetoder i trädgårdsodling

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.6.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen.

Målsättningen är att öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att minska användningen av växtskyddsmedel med en ökad användning av biologiska och mekaniska bekämpningsmetoder och med en enligt behov anpassad preciserad bekämpning.

Alternativa bekämpningsmetoder finns i två olika metodgrupper.

Bekämpningsmetoderna för fleråriga trädgårdsväxter är i metodgrupp I följande:

- Bekämpning av växtsjukdomar med användning av mikrobiologiska preparat som sprids med pollinerande insekter
- Användning av biologiska makroorganismpreparat vid bekämpning av växtskadegörare
- Användning av säsongväxthus av lätt konstruktion för bekämpning av växtsjukdomar hos bär

I metodgrupp II är bekämpningsmetoderna för ett- och fleråriga trädgårdsväxter följande

- Bekämpning av växtsjukdomar med användning av mikrobiologiska preparat som sprids med växtskyddsspruta
- Användning av insektsnät för bekämpning av skadegörare i grönsaks- och bärodling
- Bekämpning av ogräs med optisk harv, med traktordriven brännare eller annan motsvarande anordning

Även om det generellt sett används förhållandevis lite bekämpningsmedel på Åland är ändå användningen i vissa specialodlingar inom trädgårdsodlingen förhållandevis stor och målsättningen med insatsen är att odlarna ska övergå i en allt större omfattning till att använda alternativa bekämpningsmetoder i sina odlingar.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruksnaturen minskar. Insatsen bidrar även till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B) genom att läckaget av kemiska bekämpningsmedel till vattendragen minskar.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till skiften som odlas med ett- eller fleråriga trädgårdsväxter.

För ett skifte kan endast en bekämpningsåtgärd väljas för vilken stöd betalas. Den valda bekämpningsmetoden ska vara samma på hela skiftet.

Insatsen har inte funnits under tidigare programperioder och målsättningen är att förbättra den existerande

odlingsmetoden.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska använda sådana hjälpmedel för uppföljning av bekämpningsmetoder som är lämpade för varje växtart eller motsvarande metoder med vilka man kan följa med hur de alternativa bekämpningsmetoderna lyckas.

På basen av uppföljningen förbinder sig stödmottagaren att vid bekämpningen använda någon för den berörda växtarten eller växtförstöraren i fråga tillämplig biologisk eller mekanisk bekämpningsmetod antingen enbart eller i kombination med kemiska bekämpningsmetoder. Stödmottagaren väljer de bekämpningsåtgärder som ska genomföras och vilka är lämpliga med tanke på den odlade växten samt anmäler de i samband med den årliga ansökan om ersättning.

8.2.5.3.6.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som söks för.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 0,5 hektar.

8.2.5.3.6.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren och minimikraven för användning av gödselmedel som beskrivs i punkt 8.1.

8.2.5.3.6.4. Stödmottagare

Ersättningen kan beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.6.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av merkostnader i form av ökad arbetstid vid användning av alternativa bekämpningsmetoder samt av kostnader för anskaffning av mikrobiologiska preparat (svamp-, bakterie- och nematodpreparat) eller insektsnät.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 120,80 euro/ha för metoderna i grupp I och 79,80 euro/ha för metoden i grupp II. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens kostnader.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren.

Transaktionskostnader uppstår när stödmottagaren skaffar sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt och av en ökad tillsyn på grund av osäkrare bekämpningsresultat.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.6.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättningen beviljas till en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen.

Insatsen ska genomföras på minst 0,5 hektar varje år.

8.2.5.3.6.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.6.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är

- Grupp I: 600 euro/ha för bekämpning av växtsjukdomar med användning av mikrobiologiska preparat som sprids med pollinerande insekter, för användning av biologiska makroorganismpreparat vid bekämpning av växtskadegörare och för användning av säsongsväxthus av lätt konstruktion för bekämpning av växtsjukdomar hos bär
- Grupp II: 399 euro/ha för bekämpning av växtsjukdomar med användning av mikrobiologiska preparat som sprids med växtskydds-spruta, för användning av insektsnät för bekämpning av skadegörare i grönsaks- och bärödling och för bekämpning av ogräs med optisk harv, med

traktordriven brännare eller annan motsvarande anordning

Ersättningen täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 10 hektar vilket grundar sig på en uppskattning på grund av att insatsen inte har funnits under föregående programperiod.

8.2.5.3.6.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.6.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Vid kontrollerna som utförs på plats kan det vara svårt att avgöra vilken metod som stödmottagaren har använt. Stödmottagaren kan ha den utrustning och hjälpmedel som behövs men det kan vara svårt att vid en kontroll avgöra huruvida och på vilket sätt den har använts.

8.2.5.3.6.9.2. Begränsande åtgärder

Kontroller utförs både utgående från stödmottagarens anteckningsmaterial och på plats under växtperioden vid tidpunkter då det går att verifiera vilken eller vilka metoder stödmottagaren använder.

8.2.5.3.6.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.6.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 7 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är:

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 5.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

Insatsen kräver att odlaren använder enbart alternativa bekämpningsmetoder vilket är mera krävande och dyrare än en sedvanlig kemisk bekämpning.

Insatsen har ingen koppling till föreskrivna verksamhetskrav.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosförföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

De minimikrav för användning av bekämpningsmedel som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 6 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Minimikrav för användning av bekämpningsmedel

De alternativa bekämpningsmetoder som hör till insatsen är noggrant identifierade och överskrider kraven för IPM.

De alternativa bekämpningsmetoder som ersätts är inte ekonomiskt lönsamma jämfört med andra sedvanliga metoder och de är inte heller allmänt förekommande. Om någon bekämpningsmetod eller –förfarande är för dyr för odlarens ekonomi går den klart över basnivån för IPM även om den vore bättre för miljön.

Insatsen begränsar kategoriskt odlarens möjlighet att för varje plats, tidpunkt och enskilt fall bedöma lönsamhet och användning av gödselmedel och överskrider därmed basnivån i förhållande till de allmänna principerna för integrerat växtskydd.

Anteckningarna som krävs enligt principerna för ett integrerat växtskydd kan göras i de skiftesvisa anteckningar som ingår i miljöersättningsinsatsen för balanserad användning av gödselmedel med de kostnader som föranleds av denna bokföring har inte tagits i beaktande vid fastställande av ersättningsnivån.

Den integrerade bekämpning enligt växtskyddsmedel lagstiftningen förutsätter enligt de allmänna principerna en uppföljning av skadegörare och förebyggande bekämpningsåtgärder. (Lag om växtskyddsmedel 1563/2011 med vilken Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EY om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel implementeras. Användning av speciella uppföljningsredskap så som lim- och feromonfällor överskrider de allmänna principerna för ett integrerat växtskydd (IPM).

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för alternativa bekämpningsmetoder i trädgårdsodling görs en jämförelse mellan alternativa bekämpningsmetoder och användning av kemiska bekämpningsmedel som är det gällande förfarande i trädgårdsodlingen i dag.

I kalkylen har de alternativa bekämpningsmetoderna delats i 6 grupper: Användning av rovgorganismer i bärodling, biologisk bekämpning av gråmögel i jordgubbsodling genom användning av svamppreparat som sprids med bin, användning av skadeinsektsnät vid bekämpning av skadegörare i grönsaks- och bärodling, användning av mikrobiologiska preparat samt rovinsekter, rovkvalster och parasitoider vid bekämpning av sjukdomar och skadegörare, användning av växttunnlar och flamning och ångning av ogräs.

Därefter har metoderna sammanslagits till två grupper: grupp I som omfattar användning av rovgorganismer i bärodling, biologisk bekämpning av gråmögel i jordgubbsodling genom användning av svamppreparat som sprids med bin, användning av växttunnlar och grupp II som omfattar användning av skadeinsektsnät vid bekämpning av skadegörare i grönsaks- och bärodling, användning av mikrobiologiska preparat samt rovinsekter, rovkvalster och parasitoider vid bekämpning av sjukdomar och skadegörare, flamning och ångning av ogräs. För varje grupp har ett viktat medelta räknats ut (80/15/5 och 5/35/60).

Åtagandet har ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 och varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.7. 07 Odling av markförbättrande växter

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.7.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Målsättningen är att på speciellt spannmålgårdar och på gårdar med specialodlingar förbättra markstrukturen och därmed även vattenhushållningen och markens produktionsförmåga genom odling av markförbättrande växter.

En försämrad markstruktur och utarmning av marken som bl.a. beror på en allt ensidigare odling med sämre växtföljder har lett till en försämring av markens vattenhushållning och produktionsförmåga och målsättningen är att markförbättrande växter ska ingå i en större omfattning i växtföljden på växtodlingsgårdarna.

Insatsen bidrar i första hand till att förbättra markskötseln (Fokusområde 4C). Insatsen bidrar även till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B) genom att en bra markstruktur leder till att markens produktionsförmåga förbättras och därmed till att växternas möjlighet att utnyttja näringsämnen i marken ökar.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till gårdar som inte bedriver husdjursproduktion.

Som markförbättrande växter kan odlas fånggrödor, gröngödslingsvall och saneringsväxter så som vitsenap och oljerättika.

En fånggröda kan sås antingen i huvudgrödan eller som renbestånd efter att huvudgrödan är skördad. Som fånggröda som sås i huvudgrödan kan användas rajgräs eller andra hö- eller vallväxter, klöver eller en blandning av dessa. Som fånggröda som sås efter att huvudgrödan är skördad kan användas korn, havre, råg, höstvetete, rågvete, rajgräs eller andra hö- och vallväxter, foderraps, rybs, honungsfacelia, eller klöver eller en blandning av dessa. För att undvika dubbelfinansiering kan en sådan fånggröda som räknas till arealen med ekologisk fokus (EFA) inte erhålla ersättning för odling av markförbättrande växter.

Som saneringsväxter godkänns inte sådana kvävefixerande växter som godkänns som ekologisk fokusareal (EFA).

Stödet beviljas för den areal på vilken markförbättrande växter har odlats under stödåret. Stöd för gröngödslingsvall beviljas dock inte för den areal som ingår i ett åtagande om ekologisk produktion efter som stöd för ekologisk produktion beviljas för dessa arealer.

Insatsen har inte funnits i denna utformningen under tidigare programperioder. Ersättning har erhållits för fånggröda och gröngödslingsvall men framöver kan ersättning erhållas även för saneringsväxter växter vilket ska förbättra den existerande situationen beträffande markstrukturen.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att odla markförbättrande växter på minst 1 hektar under varje år under åtagandeperioden.

En fånggröda som sås efter att huvudgrödan är skördad skall sås senast 30 augusti. Högst 50 procent perenna vallbaljväxter får ingå i utsädet. Fånggrödan får inte skördas, utnyttjas som bete eller användas till någon annan form av produktion och den får inte brytas med kemiska preparat.

Gröngödslingsvallarna ska ingå i gårdens normala växtföljd och användas som gödselmedel för odlingsväxten följande år. Gröngödslingsvallen får inte placeras före eller efter vall, träda eller icke odlad åker som sköts och den får finnas på samma skifte högst två år i följd.

8.2.5.3.7.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 1 hektar.

8.2.5.3.7.3. Länkar till annan lagstiftning

Enligt förslaget till direktstödens förgröningskrav ska jordbrukaren diversifiera sin odling genom att på gården odla minst tre olika grödor. Ingen av dessa grödor får uppta mindre än 5% av åkermarken och huvudgrödan får inte uppta mera än 70% av åkermarken.

8.2.5.3.7.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.7.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av anläggning av den markförbättrande växten och av kostnader för att avsluta den antingen kemiskt eller mekaniskt. Kostnaderna för anläggning orsakas av köp av utsäde och av

bearbetning och sådd. Kostnader förorsakas också av en årlig skötsel av grüngödslingsvallarna i form av slätter. Ett förlorat täckningsbidrag från den areal som odlas med en markförbättrande växt orsakar ett inkomstbortfall.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 22,30 euro/ha för odling av fånggröda och 49,50 euro/ha för odling av saneringsväxter. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens kostnader.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren. Transaktionskostnader uppstår när stödmottagaren skaffar sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt och bedömer behovet av lämpliga markförbättrande växter i växtföljden.

I ersättningen för grüngödslingsvall ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bifogad.

8.2.5.3.7.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättningen beviljas till en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Stödmottagaren får inte bedriva husdjursproduktion på sin gård.

Insatsen ska genomföras på minst 1 hektar varje år.

8.2.5.3.7.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.7.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är för grüngödslingsvall 54 euro/ha, för fånggröda 133 euro/ha och för saneringsväxter/markluckrande växter 449 euro/ha.

Ersättning täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att odla fånggröda och saneringsväxter. Kostnaderna för grüngödslingsvallen ersätts till 22% när transaktionskostnader inte inkluderas.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bifogad.

Insatsen förväntas omfatta 190 hektar. Gröngödslingsvallen som ingår i ett åtagande om ekologisk produktion kan inte omfattas av denna insats.

8.2.5.3.7.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.7.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

En gröngödslingsvall får inte placeras före eller efter vall, träda eller en icke odlad åker som sköts och den får finnas på samma skifte under högst tre år i följd. Under tidigare programperioder har begränsningen av odlingstiden och placeringen i växtföljden inneburit en risk för fel.

8.2.5.3.7.9.2. Begränsande åtgärder

I den elektroniska stödansökan byggs in funktioner som förhindrar att stödmottagaren anger gröngödslingsvall på skiften där det inte är tillåtet.

8.2.5.3.7.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.7.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 7 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 5.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

En odlad åker och en areal för permanent gröda ska odlas i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. God jordbrukssed förutsätter att en odlad åker och en areal för permanent

gröda bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd. Vid odlingen ska växtarter och växtsorter som lämpar sig för området användas. Normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden förutsätter inte att saneringsväxter odlas.

Areal med ekologisk fokus

Till areal med ekologisk fokus räknas trädor, kvävefixerande växter, energiträd med kort omloppstid och landskapselement som avses i tvärvillkoren. För att undvika dubbelfinansiering kan som saneringsväxter eller andra markluckrande växter inte godkännas sådana kvävefixerande växter som godkännas som ekologisk fokusareal (EFA).

Insatsen har ingen koppling till föreskrivna verksamhetskrav.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för odling av markförbättrande växter beräknas kostnaderna skilt för fånggröda, grön gödslingsvall och saneringsväxter. I kalkylen antas att *fånggrödan* sås till 90% i samband med huvudgröda varvid endast kostnaden för utsäde beaktas, 10% av fånggrödan sås efter att huvudgrödan har skördats vilket föranleder kostnader också för bearbetning och sådd.

Den slutliga kostnaden har beräknats som ett viktat medeltal av dessa två alternativ. Vidare antas att fånggrödorna avslutas enbart mekaniskt. Nyttan av fånggrödans näringsvärde har beaktats som ett avdrag från kostnaderna.

Kostnaderna för *gröngödslingsvallen* har beräknats separat för ettåriga och för fleråriga vallar. Antas att 77% av gröngödslingsvallen i båda fallen anläggs genom insådd i spannmål varvid endast kostnaderna för utsäde beaktas och att 23% sås som direktsådd vilket föranleder kostnader också för bearbetning och sådd. Kostnaden räknas separat för de båda alternativen som ett viktat medeltal (77/23). Vidare antas att de ettåriga vallarnas andel är 60% och de fleråriga vallarnas 40%, de slutliga kostnaderna för gröngödslingsvallen fås som ett viktat medeltal av de viktade kostnaderna för ettåriga och fleråriga vallar (60/40).

Nyttan av gröngödslingens näringsvärde har beaktats som ett avdrag från kostnaderna. Likaså har nyttan av saneringsväxternas näringsvärde har beaktats som ett avdrag från kostnaderna som odlingen av dem föranleder.

Dubbelfinansiering som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 har förhindrats genom att sådanan kvävefixerande växter som godkänns som ekologisk fokusareal (EFA) inte kan anmälas som en markförbättrande växt.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bifogad.

8.2.5.3.8. 08 Odling av dragväxter för bin

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.8.1. Beskrivning av insatstypen

Insatsen är ett frivilligt komplement till ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Målsättningen är att öka mångfalden i jordbrukslandskapet och bevara värdefulla genetiska resurser genom att skapa bättre förutsättningar för biodlingen på Åland att föda upp inhemska (åländska) bin för pollinering i frukt- och bärödling. Avsikten är att biodlarna ska kunna utöka sin biodling med flere bikupor och säkerställa att bina har tillgång till föda under hela växtperioden. För att detta ska lyckas behöver jordbrukarna börja odla dragväxter för bin i en större omfattning.

Under vår och försommar lever pollineringsbina i huvudsak på honung från frukt- och bärödlingarna där de används för pollinering men efter att pollineringsstiden i frukt- och bärödlingarna är över kan bina ha svårt att hitta föda varvid många samhällen kan ha svårt att överleva till nästa odlingsår.

Insatsen förutsätter ett samarbete mellan jordbrukare och biodlare och gynnar båda parter genom att biodlarna tillhandahåller pollineringsbin i frukt- och bärödlingarna samtidigt som jordbrukarna tryggar att bina har tillgång till föda under hela odlingsåret.

I Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att bina har stor betydelse för pollinering av både odlade och vilda växter.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatser är riktade till skiften som odlas med dragväxter för bin. Exempel på dragväxter är honungsfacelia och humleblomster. Sådana kvävefixerande växter som godkänns som ekologisk fokusareal (EFA) kan inte anmälas som dragväxter för bin.

Insatsen har inte funnits under tidigare programperioder och målsättningen är att förbättra den existerande situationen beträffande tillgången på växter som kan erbjuda pollineringsbina mat utanför den normala pollineringsåret i jordbruket.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att odla dragväxter för bin på minst 1 hektar under varje år under åtagandeperioden.

En åker med dragväxter för bin ska sås med skilt definierade ettåriga växter.

Växtligheten får inte förstöras med kemiska preparat, ej heller slås före blomningen är avslutad.

Stödmottagaren ska på begäran kunna påvisa att växterna odlas för honungsproduktion.

8.2.5.3.8.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar. Insatsen kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för. Ersättningen beviljas för åkrar som odlas med växter som lämpar sig som dragväxter för bin.

Insatsen genomförs inte på fasta skiften och antalet stödberättigade hektar kan variera från år till år men insatsen måste varje år omfatta minst 0,5 hektar.

8.2.5.3.8.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren och minimikraven för användning av gödselmedel som beskrivs i kapitel 8.1.

8.2.5.3.8.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.8.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen ska täcka de kostnader som stödmottagaren har för att anlägga en växtlighet med dragväxter. I anläggningkostnaderna ingår kostnad för utsäde och gödsel samt kostnad för bearbetning och sådd.

I de stödberättigade kostnaderna ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.8.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättningen beviljas till en stödmottagare som har ett gällande åtagande om balanserad användning av näringsämnen eller ett åtagande om ekologisk produktion.

Insatsen ska genomföras på minst 0,5 hektar varje år.

8.2.5.3.8.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.8.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 100 euro per hektar.

Ersättning täcker insatsen kostnader till 43% när transaktionskostnader inte inkluderas.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bifogad.

Insatsen förväntas omfatta 11 hektar vilket grundar sig på en uppskattning på grund av att insatsen inte har funnits under föregående programperiod

8.2.5.3.8.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.8.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Dragväxterna ska odlas för honungsproduktion vilket kan vara svårt att verifiera. Det kan även finnas en risk att biodlaren inte har möjlighet att föra bikupor som planerat i närheten av dragväxterna.

8.2.5.3.8.9.2. Begränsande åtgärder

Stödmottagaren ska på begäran kunna bevisa samarbetet med biodlaren och att växterna är avsedda att odlas för honungsproduktion.

8.2.5.3.8.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.8.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 8 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 5.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

En odlad åker och en areal för permanent gröda ska odlas i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. God jordbrukssed förutsätter att en odlad åker och en areal för permanent gröda bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd. Ingen ersättning beviljas för kraven i god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden.

Areal med ekologisk fokus

För att undvika dubbelfinansiering kan som en dragväxt för bin inte godkännas sådana kvävefixerande växter som godkännas som ekologisk fokusareal (EFA).

Insatsen har ingen koppling till föreskrivna verksamhetskrav.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Kalkylen för odling av dragväxter för bin utgår ifrån en årlig anläggningskostnad. I kalkylen antas att en del av dragväxterna är kvävefixerande växter som inte kräver en kvävegödsling och en del är sådana som inte själva producerar den kväve som de behöver varför de behöver en kvävegödsling för att växa bra. Honungsblomstret som har använts som exempel är ingen kvävefixerande växt så den behöver en måttlig kvävegödsling för att producera en riklig honungsskörd

Dubbelfinansiering som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 har förhindrats genom att sådana kvävefixerande växter som godkänns som ekologisk fokusareal (EFA) inte kan anmälas som dragväxter för bin.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.9. 09 Anläggning av skyddszoner

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.9.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att minska näringsläckaget från jordbruket och minska erosionen genom att skapa ett bestående växttäckte längs åkermarken som angränsar till känsliga vattenområden. Detta leder även till att markens näringsinnehåll utarmas, markstrukturen förbättras och den biologiska mångfalden ökar samtidigt som landskapsbilden berikas.

Det sker ett förhållandevis stort näringsutsläpp från jordbrukets på Åland grund av näringsläckage från jordbruket. Lösliga näringsämnen utgör jämte erosionen den största orsaken till urlakning av näringsämnen. Genom att anlägga flere skyddszoner speciellt i de känsliga områdena med en redan försämrad vattenkvalitet kan en ytterligare försämring av vattnet undvikas.

Insatsen bidrar i första hand till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). Insatsen bidrar även till att förbättra markskötseln (Fokusområde 4C) genom att skyddszonerna förbättrar markstrukturen, den bidrar dessutom till att återställa och bevara biologisk mångfald och till att berika landskapsbilden (Fokusområde 4A). Vidare bidrar insatsen till att främja koldioxidbindningen inom jordbruket (Fokusområde 5E) genom att förbrukningen av markens organiska kolförråd förhindras och bindningen av kol i marken främjas.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till de känsliga vattenområdena på Åland, dessa visas på kartor i bilaga x. .

Insatsen genomförs på åkermark.

Insatsen genomförs på fasta skiften och arealen kan inte variera på gårdsbruksenheten under åtagandeperioden.

Åtagandets areal kan inte ökas under åtagandeperioden och minskning av åtagandets areal är möjlig endast om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person i enlighet med (artikel 47.2 i förordning (EU) nr 1305/2013).

Stödmottagaren har möjlighet att anlita riktad miljörådgivning för att på den egna gården hitta de platser på vilka en skyddszon kan ge en bra vattenvårdande effekt. I samband med rådgivningen kartläggs även möjligheterna att genomföra andra vattenvårdanden insatser på gården och möjligheten att kombinera dessa på ett effektivt sätt.

Insatsen har funnits under tidigare programperioder i hela programområdet men målsättningen är nu att ytterligare förbättra den existerande situationen i de känsliga vattenområdena genom att rikta denna insats till enbart dessa områden.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att anlägga och därefter under hela åtagandeperioden sköta en skyddszon som är minst 3 meter men högst 25 meter bred. I motiverade fall kan skydds-zonen vara bredare än 25 meter. Landskapsregeringen fastställer bredden på varje enskild skydds-zon utgående från bl.a. åkerns lutning, närheten till vattenområdet och arrondering.

Skydds-zonen ska under hela åtagandeperioden vara bevuxen med vallgräs. Om det inte redan växer vallgräs på området ska området sås med flerårigt gräsfrö i början av åtagandeperioden (senast 30.6). Därefter får området inte under åtagandeperioden bearbetas, gödslas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel.

Växtligheten ska slås en gång per år och det slagna gräset ska föras bort. Gräset får utnyttjas i lantbruksproduktionen. Skydds-zonen får användas som bete för husdjur förutsatta att detta inte är till skada för miljön. Skydds-zonen får betas förutsatt att detta inte leder till skador på växtligheten.

Vid anläggning och skötsel skall hänsyn tas till den biologiska mångfalden. Gräset på skydds-zonen får inte slås före den 15 juli såvida det inte är fråga om bekämpning av ogräs, växtsjukdomar eller skadegörare eller om att förhindra spridning av dem.

8.2.5.3.9.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett arealbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar.

8.2.5.3.9.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren som beskrivs i punkt 8.1

8.2.5.3.9.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.9.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av anläggningskostnader som består av kostnader för utsäde, bearbetning och sådd. Kostnader föränleds också av slätter av gräset, av balning och av transport av gräset bort från åkern. Ett förlorat täckningsbidrag från den areal som skydds-zonen anlagts på orsakar ett inkomstbortfall.

I ersättningen ingår även en transaktionskostnad som är 73,10 euro/ha. Transaktionskostnaden är 20% av insatsens kostnaderna och inkomstbortfall.

Transaktionskostnaden betalas som en del av det årliga stödet till stödmottagaren.

Transaktionskostnader uppstår när stödmottagaren bedömer behovet och bredden av skyddszoner och skaffar sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.9.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för anläggning av skyddszoner kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark (konventionellt eller ekologiskt).

Skyddszonen ska anläggas på åkermark. Åkermarken ska finnas inom ett tillrinningsområde som landskapsregeringen i en översiktsplan har definierat som särskilt känsligt. Sådana områden är bl.a. dricksvattentäckter och reservdricksvattentäckter samt andra känsliga sjöar och indre vikar. Dessa områden visas på kartan i bilaga x.

Ett åtagande måste omfatta minst 0,25 hektar.

8.2.5.3.9.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.9.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 404 euro/år/ha. Ersättning beviljas för den areal som omfattas av skyddszon.

Ersättningen täcker helt de kostnader som stödmottagaren har för att genomföra insatsen.

Beräkning av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 19 hektar. Avsikten är att genomföra ett rådgivningsprojekt som är riktat specifikt till jordbrukarna inom de utpekade känsliga vattenområdena och arealen med skyddszon förväntas

därmed öka.

8.2.5.3.9.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.9.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Myndigheten avgör placeringen och fastställer bredden för varje enskild skyddszon innan stödmottagarens ansökan godkänns varvid det inte kommer att finnas några större risker beträffande denna insats.

8.2.5.3.9.9.2. Begränsande åtgärder

Ytterligare begränsande åtgärder behövs inte.

8.2.5.3.9.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Det är möjligt att på ett tillförlitligt sätt kontrollera skydds-zonen på plats. Insatsen är därmed väl verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.9.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 9 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 1 och 5.
- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 1 .

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

Det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödning med stallgödsel och organiska gödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar. Insatsen förutsätter att en skyddszon med flerårigt gräs anläggs.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 1

På jordbruksmark längs med vattendrag ska som sådana buffertremsor som avses i bilaga II till den horisontella förordningen iakttas de gränser för förbud mot kvävegödsling och spridning av gödsel som avses i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket, det sk. nitratbeslutet. Detta innebär att det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än fem meter från vattendrag. Därefter är ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmedel förbjuden på en sträcka av fem meter om marklutningen är över 2%. Ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmedel är alltid förbjuden om markens genomsnittliga lutning är över 10%. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar. Insatsen förutsätter att en skyddszon med flerårigt gräs anläggs.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

På jordbruksmark längs med vattendrag och utfallsdiken ska det lämnas en minst en meter bred obearbetad dikesren där varken gödselmedel eller växtskyddsmedel får spridas. Ingen ersättning beviljas för denna areal. Ersättning beviljas för den areal som är utöver dikesrenen. (ej för den meter som är närmast diket)

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande

och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för anläggning av skyddszoner antas att 54% av skyddszonerna anläggs på ett befintligt vall- eller trädesskifte varvid stödmottagaren inte har kostnader för anläggning, 35% av skyddsremsoarna antas bli anlagda genom insådd i spannmål varvid endast kostnaderna för utsäde beaktas och 10% antas bli anlagda genom sådd av vallgräs då också kostnaderna för bearbetning och sådd beaktas.

Inkomstbortfallet i form av förlorat täckningsbidrag har räknats som ett viktat medeltal av täckningsbidragskalkylerna för foderkorn, vårrys och ensilagevall (33/3/65).

Kalkylen har gjorts för en skyddsremsa som är 15 meter bred men i den slutliga kostnaden har 1 meter som måste lämnas enligt tvärvillkoren dragits av.

Växtmassan som fås från skyddszonen bedöms vara värdelös i jordbruksproduktionen på grund av att slåttern utförs sent på sommaren då växtresternas fodervärde är litet, inte heller på växtodlingsgårdarna finns någon användning för växtmassan.

Åtagandet har ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 och varvid det i detta sammanhang inte finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.10. 10 Ängsvall

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.10.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att fortsätta sköta de extensivt odlade vallar som inte på många år har ingått i en normal växtföljd för att bevara de biologiska värden som börjat utvecklas på dessa områden.

Styrningen till allt större enheter och en intensivare produktion riskerar leda till att små åkrar som är svåråtkomliga och som därför lämpar sig sällan för en produktiv odling blir oskötta och växer igen. Ur miljösynpunkt är dessa områden dock värdefulla. Målsättningen är att artsammansättningen i dessa vallar så småningom ska berikas och sakta övergå i ett naturtillstånd med en ökad biologisk mångfald. I en äng i naturtillstånd är den biologiska mångfalden betydligt större än i en igenvuxen och oskött övergiven gammal vall. Detta ska åstadkommas genom en årlig skötsel som förhindrar igenväxning och övergödning.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A). När växtligheten inte har förnyats har vallarna börjat övergå i naturtillstånd (äng) och en mängd värdefull ängsflora och –fauna har etablerat sig i ängen. En regelbunden skötsel bidrar till ett öppet landskap och vilda djur erbjuds föda och skydd i samtidigt som en fullt utvecklad äng gör landskapet mångsidigare. Insatsen bidrar även till främja koldioxidbindningen inom jordbruk (Fokusområde 5E) genom att förbrukningen av markens organiska kolförråd förhindras och bindningen av kol i marken främjas. Vidare bidrar insatsen till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B) genom att ogödslade och –bearbetade vallar minskar växtnäringsläckaget.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen genomförs på åkermark

Insatser är riktade till enskilda skiften på vilka det funnits obruten vall i minst 10 år.

Insatsen genomförs på fasta skiften och arealen kan inte variera på gårdsbruksenheten under åtagandeperioden.

Åtagandets areal kan inte ökas under åtagandeperioden förutom om stödmottagaren övertar mark som har ingått i ett motsvarande åtagande hos en annan stödmottagare. Åtagandets areal kan minska endast om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person i enlighet med artikel 47.2 i förordning (EU) nr 1305/2013.

Stödmottagaren har möjlighet att anlita rådgivning i landskapsvård för att få hjälp med att identifiera dessa områden på den egna gården och för att få råd om hur dessa områden bör skötas för att de värdefulla arter och biotoper som etablerats i ängen ska bevaras och utvecklas.

Insatsen har inte funnits under föregående programperioder och målsättningen är att bevara den existerande situationen beträffande de extensivt odlade vallarna som börjat övergå i ett naturtillstånd.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att bevara den växtlighet som finns på ängsvallarna.

Ängsvallarna ska slå en gång per år och det slagna gräset ska föras bort. Gräset får utnyttjas i lantbruksproduktionen. Efter slåturen kan vallen användas som bete för husdjur förutsatta att detta inte är till skada för miljön. Vallen får betas med högst 1 de/ha. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i kapitel 8.

Med hänsyn till den biologiska mångfalden ska slåturen utföras så att fåglars häckning eller däggdjurens ungar inte äventyras. Slåturen får därför påbörjas tidigast den 15 juli.

Under åtagandeperioden får inte handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel användas på vallarna och de får heller inte bearbetas.

8.2.5.3.10.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett arealbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar.

Ersättning kan beviljas för ängsvallar som finns på åkermark och som ingår i jordbrukarens åtagande.

8.2.5.3.10.3. Länkar till annan lagstiftning

Enligt direktstödens förgröningskrav ska jordbrukaren bevara växtligheten på de skiften som uppgetts som permanent vall år 2014. I bevarandekravet ingår inte specifika skötselkrav.

8.2.5.3.10.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.10.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader uppstår av slåturen av gräset på ängsvallen och av ihopsamling och bortförsl av det slagna gräset.

I de stödberättigande kostnaderna ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.10.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för ängsvallar kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark (konventionellt eller ekologiskt).

Vallväxtligheten ska ha funnits på skiftet oavbrutet i minst 10 år.

Ett åtagande måste omfatta minst 2,00 hektar.

8.2.5.3.10.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.10.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 50 euro per hektar och år.

Ersättningen täcker insatsens kostnader endast till 7%.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 0 hektar.

8.2.5.3.10.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.10.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Växtligheten på ängsvallen får slås tidigast 15 juli. Vid en kontroll på plats under växtperioden kan det vara svårt att avgöra vilket datum slåttern har skett och kontrollen kan därför i huvudsak utföras endast utgående från stödmottagarens anteckningsmaterial.

8.2.5.3.10.9.2. Begränsande åtgärder

Kontrollerna på plats utförs i mån av möjlighet före 15 juli.

8.2.5.3.10.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade brister verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.10.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 10 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC): 5.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

Permanent gräsmark och permanent betesmark får gödslas och brukas för bete på ett ändamålsenligt sätt. Vid behov kan växtligheten förnyas genom bearbetning och sådd av från gräsväxter och örtartat foder. Om permanent gräsmark och permanent betesmark används för betesgång får detta inte medföra jorderosion och markytan ska förbli täckt av växtlighet. Slåttern ska genomföras vid en sådan tidpunkt och på ett sådant sätt att skyddet för vilda växter fåglar däggdjur beaktas. Jordbrukaren kan utnyttja slätterresterna. Slätterresterna behöver inte bärgas från den permanenta betesmarken och den permanenta gräsmarken.

Insatsen förutsätter att ängsvallen slås minst en gång per år och att det slagna gräset förs bort. Handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel får inte användas.

Bevarande av permanenta beten

Permanent beten ska bevaras men betena behöver varken slås eller betas årligen. En ängsvall ska slås årligen.

Insatsen har ingen koppling till föreskrivna verksamhetskrav (SMR).

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Kalkylen för ängsvall utgår ifrån att vallarna är stenbundna och i övrigt i naturtillstånd varför slätterarbetet kräver mera tid än på stora och släta odlade vallar.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.11. 11 Skötsel av naturbeten med höga naturvärden

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.11.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att bevara naturbeten och öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att säkerställa en fortsatt betesdrift på de värdefulla naturbetesområdena och att bevara livsmiljöerna för de arter som är beroende av betande djur.

Även om kulturmarksarter och biotoper fortsättningsvis mår förhållandevis bra på Åland har förändringar i jord- och skogsbrukets struktur och metoder redan negativt påverkat den biologiska mångfalden genom bl. a. igenväxning av kulturlandskapet. Speciellt naturbeten som finns på gårdar som upphör med djurproduktionen blir i allt större utsträckning obetade. Igenväxningen av kulturlandskapet är ett allvarligt naturvårdsproblem eftersom ängar och naturbeten skapar en mängd biotoper för bl.a. växter, svampar och djur. Naturbeten med höga naturvärden består av artrika livsmiljöer som skapats av det traditionella jordbruket och boskapsskötseln. På dessa beten finns både arter som är vanliga för ängar och naturbetesmarker med en stabil eller ökande frekvens men även arter som är sällsynta eller hotade förekommer.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A).

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till naturbeten med höga naturvärden som inte uppfyller villkoren för permanent gräsmark/naturbetesmark. Med naturbeten med höga naturvärden avses strandängar, ängar och hagar.

Åtagandet ska omfatta en på förhand definierad betesareal men arealen som insatsen genomförs på kan variera från år till år. En årlig arealvariation behövs för en bra betesrotation och ett genomtänkt betesutnyttjande med vilka förekomsten av betesparasiter kan förebyggas på ett naturligt sätt. En årlig arealvariation innebär att ett naturbete som ingår i ett avtal om naturbeten med höga naturvärden inte behöver betas varje år. Ersättning beviljas dock endast för sådana beten som under stödåret har betats i enlighet med stöd villkoren. Minst hälften (50%) av arealen som omfattas av åtagandet måste betas årligen.

Åtagandets areal kan inte ökas under åtagandeperioden förutom om stödmottagaren övertar mark som har ingått i ett motsvarande åtagande hos en annan stödmottagare. Åtagandets areal kan minska endast om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person i enlighet med artikel 47.2 i förordning (EU) nr 1305/2013.

Insatsen omfattar de naturbeten som under tidigare programperioder har kallats för ”prioriterade naturbeten”. Målsättningen är att förbättra den existerande situationen beträffande skötseln av dessa beten genom ett kräva ett bättre betestryck och en tidigare betning under växtperioden.

Stödmottagarens åtagande

Jordbrukaren ska åta sig att hålla ett tillräckligt betetryck på de naturbeten som omfattas av åtagandet.

Antalet betande djur ska anpassa till betesområdets storlek. Betetrycket ska motsvara foderproduktionen och –tillväxten på betet. Djuren ska årligen beta på betet senast den 15 augusti. Området får inte växa igen med sly och buskar. Kompletterande skötselåtgärder så som röjning, slåtter och putsning ska utföras om igenväxning börjar förekomma. Betet ska årligen vara väl avbetat senast 30 september och vid behov åtgärdat med kompletterande skötsel.

Uppgifter om antalet betesdjur och betesperiodens längd ska antecknas i beteskorten.

Tillskottsutfodring är tillåten under högst 2 veckor i början och under högst 2 veckor i slutet av betesperioden, dock tidigast den 15 september, för att undvika gödslingseffekt och därmed en utarmning av artrikedomen. Om ett bete omfattar både beten med höga naturvärden och övriga betesområden ska tilläggsutfodringen förbjudas helt på beten med höga naturvärden och på beten med höga naturvärden får tilläggsutfodring ske högst under 2 veckor i början och i slutet av betesperioden. Under exceptionellt torra perioder kan landskapsregeringen utfärda ett generellt undantag från de ovan nämnda begränsningarna så att djurens näringsbehov kan tillgodoses.

På de åkrar som enbart används som bete och som finns i anslutning till naturbeten med höga naturvärden får ingen gödsel användas. På de åkrar som först skördas och därefter används som bete får den skörd som betas inte gödslas.

På naturbeten får inte handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel användas, betena får heller inte bearbetas.

Ersättning kan beviljas för sådana naturbeten som uppfyller kriterierna för naturbeten med höga naturvärden och som under stödåret har betats.

8.2.5.3.11.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett arealbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar.

8.2.5.3.11.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren. Insatsen omfattar inte permanenta beten varför ingen koppling till direktstödens förgröningskrav finns.

8.2.5.3.11.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9

i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.11.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av instängsling av betesområdet och av upprätthållande av stängslen under hela åtagandeperioden. Vid stängsling uppstår kostnader av anskaffning av material så som stolpar och tråd för stängsel som ska förnyas och av stödmottagarens arbetstid. Kostnader föranses också av transport av djur till betet, av ordnande av dricksvatten till platsen och av en ökan tillsyn av djuren på betet. Kostnader orsakas även av efterslätter (putsning) och av upprätthållande av betets skötseldagbok.

I de stödberättigande kostnaderna ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.11.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för skötsel av naturbeten med höga naturvärden kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark (konventionellt eller ekologiskt) eller utnyttjar minst 3 hektar naturbeten.

Djurtätheten på naturbeten med höga naturvärden ska vara minst 0,4 de/ha. Djurtätheten beräknas genom att dividera antalet betande djur med den totala betesarealen som ingår i jordbrukarens åtagande/åtaganden om skötsel av naturbeten med höga naturvärden. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i kapitel 8.1.

Minst ett 0,25 hektar stort sammanhängande område måste uppfylla kriterierna för ett prioriterat naturbete.

Ett åtagande måste omfatta minst 1,00 hektar.

8.2.5.3.11.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.11.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 300 euro per hektar.

Ersättning täcker insatsens kostnader till 55% om transaktionskostnader inte inkluderas i kostnaderna.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 513 hektar. På grund av att insatsen inte lägre tillåts omfatta sådana permanenta beten som avses i artikel 4 i punkt 1 h) i förordning (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd kommer arealen att minska kraftigt. Av den areal som under förra programperioden har ingått i jordbrukarens åtaganden är ca 600 hektar anmälda som permanenta beten. De permanenta betena erhåller både direktstöd och kompensationsbidrag vilket förväntas bevara betesarealen betad även framöver.

Med den förväntade arealen kan positiva resultat för den biologiska mångfalden ändå erhållas i form av både flora och fauna då naturbeten med varierande växtlighet gynnar livsmiljöerna för fjärilar och övriga insekter.

8.2.5.3.11.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.11.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Stödmottagaren kan ha svårt att avgöra huruvida ett naturbete uppfyller kriterierna för ett naturbete med höga naturvärden och det kan därmed finnas risk för att naturbeten som inte uppfyller kriterierna omfattas av stödmottagarens åtagande.

8.2.5.3.11.9.2. Begränsande åtgärder

Med hjälp av informationsmaterial ska stödmottagaren kunna avgöra om ett naturbete uppfyller kriterierna för ett naturbete med höga naturvärden, bl.a kommer exempel på lätt identifierade indikatorväxter att tas fram. Stödmottagaren har möjlighet att anlita rådgivningstjänster för att kartera gårdens naturbeten.

Kontroller kommer att utföras i slutet av betesperioden för att kontrollera att betena är väl avbetade.

8.2.5.3.11.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.11.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 11 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 2 och 3

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 2 och 3

På det skyddade området är det inte tillåtet att försämra levnadsmiljön för vissa arter och bestämmelserna i skyddsbesluten måste följas. Bestämmelserna förpliktar inte markägaren till aktiva åtgärder. Insatsen kräver aktiva åtgärder av stödmottagaren.

Insatsen har ingen koppling till normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC).

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga

jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för skötsel av naturbeten med höga naturvärden antas att ett naturbete är 9 hektar stort och att djuren transporteras 40 km tur och retur till betet. Kostnaderna för tillsynen av djur på naturbete och ordnande med dricksvatten har jämförts med en normalsituation då djuren står i ladugården eller går i en rasthage invid gårdens driftcentrum. På svåråtkomliga ställen är kostnaderna ännu högre. Kostnaderna för efterslåttern har beräknats för endast en del av arealen. Ett inkomstbortfall uppstår av att djur som går på naturbeten har en sämre tillväxt, i denna beräkning antas att hälften av betesdjuren är nöt och hälften får, att det i medeltal finns 0,7 nötdjur eller 3 får per hektar och att tillväxtförlusten hos nöt är 50 kg och hos får 4 kg. Naturbetets fodervärde har dragits av från de kalkylerade kostnaderna, fodervärdet har uppskattats till 500 kg torrsbstans per hektar.

I och med att insatsen inte kan omfatta permanent gräsmark/naturbeten har åtagandet ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 varvid det i detta sammanhang inte heller finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.12. 12 Riktade insatser på naturbeten

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.12.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att bevara naturbeten och öka mångfalden i jordbrukslandskapet genom att med riktade insatser förbättra skötseln av naturbeten och därmed skapa möjligast gynnsamma livsmiljöer för den värdefulla betesfloran och -faunan och att trygga dess överlevnad i livskraftiga populationer.

Även om kulturmarksarter och biotoper fortsättningsvis mår förhållandevis bra på Åland har förändringar i jord- och skogsbrukets struktur och metoder redan negativt påverkat den biologiska mångfalden genom bl. a ett försämrat betestryck. Flera arter som har gynnats av det traditionella ängsbruket hotas av att deras livsmiljöer övergöds och växer igen eller på grund av en bristande eller felaktig skötsel. De viktigaste åtgärderna för de värdefullaste och artrikaste ängsområdena är därför att anpassa skötseln efter de mest krävande arternas behov. För detta ändamål behövs riktade insatser som utgår från det berörda områdets särskilda förutsättningar. Genom en fortsatt planmässig skötsel av de värdefullaste områdena kan de i kulturlandskapet mest hotade arternas livsmiljö bevaras i ursprungligt skick. Betesmarkens mångformighet och artrikedom kan genom den anpassade skötseln därmed fortsätta att utvecklas, berikas och förfinas.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A).

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen är riktad till naturbeten på strandängar, ängar och hagmark som inte uppfyller villkoren för permanent gräsmark/naturbetesmark.

Insatsen genomförs på fasta skiften och arealen kan inte variera på gårdsbruksenheten under åtagandeperioden.

Åtagandets areal kan inte ökas under åtagandeperioden. Åtagandets areal kan minska endast om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person i enlighet med artikel 47.2 i förordning (EU) nr 1305/2013.

Insatsen har funnits under föregående programperiod och målsättningen är att förbättra den existerande situationen beträffande skötseln av strandängar, ängar och hagmark genom riktade skötselåtgärder.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att sköta betena i enlighet med den skötselplan som är en förutsättning för beviljande av ersättning.

Betena ska betas med ett lämpligt och för artsammansättningen anpassat betestryck så att området varken blir över- eller underbetat.

Tillskottsutfodring får ske endast under högst två veckor i början och under högst två veckor i slutet av betesperioden. Betet ska dessutom avskiljas med stängsel från gödslade betesvallar på åkermark för att ett för området lämpligt betestryck ska åstadkommas och för att en negativ gödslingsseffekt från gödslade betesvallar på åkermark ska undvikas.

På avtalsområdet får inte handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel användas och det får heller inte bearbetas.

Uppgifter om antalet betande djur, betesperiodens längd och utförda skötselåtgärder ska antecknas i en skötseldagbok.

8.2.5.3.12.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett arealbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar.

8.2.5.3.12.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren.

8.2.5.3.12.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.12.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av upprättande av en skötselplan för varje enskilt bete, av instängsling av betesområdet och av upprätthållande av stängslen under hela åtagandeperioden. Vid stängsling uppstår kostnader av anskaffning av material så som stolpar och tråd för stängsel som ska förnyas och av stödmottagarens arbetstid. Kostnader föränleds också av transport av djur till betet, av ordnande av dricksvatten till platsen och av en ökan tillsyn av djuren på betet. Kostnader orsakas även av efterslätter (putsning) och av underhållsröjning som görs i medeltal med 5 års intervaller. Vid underhållsröjningen uppstår kostnader av röjning med röjsåg och av bortförel av röjningsrester. I kalkylen ingår inte kostnader för upprättande av nya stängsel. Endast kostnader för årligt underhåll och reparation har tagits med vilket är en förutsättning för att betena ska kunna betas.

I de stödberättigade kostnaderna ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.12.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för riktade insatser på naturbeten kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark (konventionellt eller ekologiskt) eller utnyttjar minst 3 hektar naturbeten.

En individuell skötselplan ska göras upp av jordbrukaren och en rådgivare i samarbete för varje bete som omfattas av jordbrukarens åtagande. Skötselplanen ska göras upp utgående från betets karaktär, artsammansättning och behov av skötsel. Skötselplanen definierar de åtgärder som lantbrukaren måste genomföra under åtagandeperioden. De viktigaste skötselåtgärderna är betning och slåtter men ställvis kan även röjning av mindre buskage och enskilda träd komma i fråga.

Ett åtagande måste omfatta minst 1,00 hektar.

8.2.5.3.12.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.12.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 450 euro/hektar.

Ersättningen begränsas till det stödtak som avses i bilaga II i förordning (EG) nr 1305/2013. Ersättning täcker insatsens kostnader därmed till 67% när transaktionskostnaden inte inkluderas.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 57 hektar. Avsikten är att med hjälp av riktade rådgivningsinsatser öka arealen inom denna insats.

Med den förväntade arealen kan positiva resultat för den biologiska mångfalden erhållas i form av både flora och fauna då ett naturbete med varierande ängsväxtlighet även gynnar livsmiljöerna för fjärilar och övriga insekter.

8.2.5.3.12.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.12.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

De naturbeten som ingår i stödmottagarens åtagande ska skötas i enlighet med en skötselplan som görs upp av en rådgivare och stödmottagaren i samarbete. Rådgivarens yrkesskicklighet avgör därmed hur väl naturbetena blir skötta och om rådgivaren inte har tillräcklig erfarenhet kan fel skötselåtgärder utföras.

8.2.5.3.12.9.2. Begränsande åtgärder

Vid val av rådgivare säkerställs att rådgivaren har tillräcklig yrkeskunnighet och erfarenhet.

8.2.5.3.12.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.12.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 13 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 2 och 3

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 2 och 3

På det skyddade området är det inte tillåtet att försämra levnadsmiljön för vissa arter och bestämmelserna i skyddsbesluten måste följas. Bestämmelserna förpliktar inte markägaren till aktiva åtgärder. Insatsen kräver aktiva åtgärder av stödmottagaren.

Insatsen har ingen koppling till normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC).

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för riktade insatser på naturbeten antas att ett naturbete är 9 hektar stort och att djuren transporteras 10 km tur och retur till betet. Kostnaderna för tillsynen av djur på naturbete och ordnande med dricksvatten har jämförts med en normalsituation då djuren står i ladugården eller går i en rasthage invid gårdens driftcentrum. På svåråtkomliga ställen är kostnaderna ännu högre. Kostnaderna för efterslåttern har beräknats för endast en del av arealen. Ett inkomstbortfall uppstår av att djur som går på naturbeten har en sämre tillväxt, i denna beräkning antas att hälften av betesdjuren är nöt och hälften får, att det i medeltal finns 0,7 nötdjur eller 3 får per hektar och att tillväxtförlusten hos nöt är 50 kg och hos får 4 kg. Naturbetets fodervärde har dragits av från de kalkylerade kostnaderna, fodervärdet har uppskattats till 500 kg torrsbstans per hektar.

I och med att insatsen inte kan omfatta permanent gräsmark/naturbeten har åtagandet ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 varvid det i detta sammanhang inte heller finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som bilagts.

8.2.5.3.13. 13 Skötsel av kulturmark

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.13.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att säkerställa en fortsatt betesdrift på sådana naturbeten som brukats på ett traditionellt sätt genom betning och vilka genom den fleråriga hävden ger det åländska landskapet dess särpräglade drag. Naturbetena har ofta en framträdande placering i landskapet varvid djurhållning på naturbeten präglar det öppna kulturlandskapet i en stor omfattning.

Till skillnad från naturbeten med höga naturvärden (ängar, hagar och strandängar) består dessa beten delvis av kargare marker med inslag av stenar och berg men delvis även av mera träddominerade områden. Betena är ofta också relativt stora till arealen varför flera naturtyper kan förekomma på ett och samma bete. Naturbetena i skärgården har en speciell karaktär som skiljer sig från fasta Ålands frodigare beten. Skärgårdsnaturbeten består av karg mark med inslag av berghällor, strandpartier, buskmark (enar) och trädbevuxna områden med mager växtlighet. Dessa naturbetestyper uppfyller inte kriterierna för varken permanent gräsmark/permanenta beten eller för naturbeten med höga naturvärden. Därför är en särskild stödtyp motiverad för att dessa områden ska användas som naturbeten även i fortsättningen i syfte att bevara livsmiljöerna för de arter som är beroende av betande djur och för att bevara det öppna kulturlandskapet.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden och det öppna, för Åland säregna kulturlandskapet (Fokusområde 4A).

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Åtagandet ska omfatta en på förhand definierad betesareal men arealen som insatsen genomförs på kan variera från år till år. En årlig arealvariation behövs för en bra betesrotation och ett genomtänkt betesutnyttjande med vilka förekomsten av betesparasiter kan förebyggas på ett naturligt sätt. En årlig arealvariation innebär att ett naturbete som ingår i ett avtal om skötsel av kulturmark inte behöver betas varje år. Ersättning beviljas dock endast för sådana beten som under stödåret har betats i enlighet med stöd villkoren. Minst hälften (50%) av arealen som omfattas av åtagandet måste betas årligen.

Åtagandets areal kan inte ökas under åtagandeperioden förutom om stödmottagaren övertar mark som har ingått i ett motsvarande åtagande hos en annan stödmottagare. Åtagandets areal kan minska endast om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person i enlighet med artikel 47.2 i förordning (EU) nr 1305/2013.

Insatsen omfattar de naturbeten som under tidigare programperiod har beviljats kompensationsbidrag men som inte längre betraktas som jordbruksareal (d.v.s. uppfyller inte kriterierna för permanent gräsmark). Målsättningen är att bevara den existerande situationen beträffande skötseln av dessa beten på minst nuvarande nivå.

Insatsen kan inte omfatta permanenta beten.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att hålla betande husdjur på de naturbeten som omfattas av åtagandet. Betestrycket ska motsvara foderproduktionen och –tillväxten på betet. Djuren ska årligen beta på betet senast den 15 augusti. Området får inte växa igen med sly och buskar.

Kompletterande skötselåtgärder så som röjning, slåtter och putsning ska utföras om igenväxning börjar förekomma. Betet ska årligen vara väl avbetat senast 30 september och vid behov åtgärdat med kompletterande skötsel.

Uppgifter om antalet betesdjur och betesperiodens längd ska antecknas i beteskorten.

På naturbeten får inte handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel användas, betena får heller inte bearbetas.

8.2.5.3.13.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett arealbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per stödberättigad hektar.

8.2.5.3.13.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkoren. Insatsen omfattar inte permanenta beten varför ingen koppling till direktstödens förgröningskrav finns.

8.2.5.3.13.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.13.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader orsakas av årligt underhåll av stängsel under hela åtagandeperioden. Vid underhåll av stängsel uppstår kostnader av anskaffning av kompletterande material så som stolpar och tråd för stängsel som ska förnyas och av stödmottagarens arbetstid. Kostnader föranses också av transport av djur till betet, av ordnande av dricksvatten till platsen samt av en ökan tillsyn av djuren på betet och av upprätthållande av betets skötseldagbok.

I de stödberättigade kostnaderna ingår inte kostnader för upprättande av nya stängsel. Endast kostnader för årligt underhåll och reparation har tagits med vilket är en förutsättning för att betena ska kunna betas.

I de stödberättigande kostnaderna ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.13.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för skötsel av kulturmark kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark (konventionellt eller ekologiskt) eller utnyttjar minst 3 hektar naturbeten.

Ersättning kan beviljas för naturbeten på kulturmark. Stödet beviljas dock inte för ekonomiskog eller annan sådan produktiv skogsmark som i första hand används för bedrivande av skogsbruk, för områden med skogsförnyelse eller områden som domineras tvinmark, impediment eller bergsområden eller för områden för vuxit igen med sly.

I skärgården kan betena bestå av en mosaikartad naturtyp med inslag av berghällor, strandpartier, buskmark och mager, lågproduktiv naturskogsartad barrbland- eller hällmarkstallskog som inte har påverkats av skogsskötselåtgärder och som enligt tradition har varit betad.

Åtgården kan inte omfatta sådana beten som har angetts som permanent gräsmark/permanent bete eller beten som ingår i ett åtagande om skötsel av prioriterade naturbeten eller riktade insatser på naturbeten.

Ett åtagande måste omfatta minst 1,00 hektar.

Djurtätheten på ska vara minst 0,4 de/ha. Djurtätheten beräknas genom att dividera antalet betande djur med den totala betesarealen som ingår i jordbrukarens åtagande/åtaganden om skötsel av kulturmark. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i kapitel 8.1.

Ett stödberättigat bete ska bestå av minst ett 0,25 hektar stort sammanhängande område.

8.2.5.3.13.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.13.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet är 165 euro per hektar.

Ersättning täcker insatsens kostnader till 34% när transaktionskostnaden inte inkluderas.

Insatsen förväntas omfatta 1.847 hektar.

Med den förväntade arealen kan positiva resultat för den biologiska mångfalden erhållas i form av både flora och fauna då en äng med varierande ängsväxtlighet även gynnar livsmiljöerna för fjärilar och övriga insekter.

8.2.5.3.13.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.13.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Stödmottagaren kan ha svårt att avgöra om ett naturbete uppfyller villkoren för ett stödberättigat naturbete varvid stödmottagarens åtagande kan omfatta naturbeten som inte uppfyller villkoren.

8.2.5.3.13.9.2. Begränsande åtgärder

Stödmottagaren kan ha svårt att avgöra om ett naturbete uppfyller villkoren för ett stödberättigat naturbete varvid stödmottagarens åtagande kan omfatta naturbeten som inte uppfyller villkoren.

Kontroller kommer att utföras i slutet av betesperioden för att kontrollera att betena är väl avbetade.

8.2.5.3.13.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.13.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen som är relevanta för insatsen beskrivs i tabell 13 i bilagan ”Beskrivning av utgångsnivån per insats för åtgärd M10.

Dessa är

- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR): 2 och 3

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 2 och 3

På det skyddade området är det inte tillåtet att försämra levnadsmiljön för vissa arter och bestämmelserna i skyddsbesluten måste följas. Bestämmelserna förpliktar inte markägaren till aktiva åtgärder. Insatsen kräver aktiva åtgärder av stödmottagaren.

Insatsen har ingen koppling till normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC).

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylen för skötsel av kulturmark antas att ett naturbete är 9 hektar stort och att djuren transporteras 10 km tur och retur till betet. Kostnaderna för tillsynen av djur på naturbete och ordnande med dricksvatten har jämförts med en normalsituation då djuren står i ladugården eller går i en rasthage invid gårdens driftcentrum. På svåråtkomliga ställen är kostnaderna ännu högre.

Ett inkomstbortfall uppstår av att djur som går på naturbeten har en sämre tillväxt, i denna beräkning antas att hälften av betesdjuren är nöt och hälften får, att det i medeltal finns 0,7 nötdjur eller 3 får per hektar och att tillväxtförlusten hos nöt är 50 kg och hos får 4 kg.

Naturbetets fodervärde har dragits av från de kalkylerade kostnaderna, fodervärdet har uppskattats till 500 kg torrsubstans per hektar.

I och med att insatsen inte kan omfatta permanent gräsmark/naturbeten har åtagandet ingen koppling till de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013 varvid det i detta sammanhang inte heller finns någon risk för dubbelfinansiering.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.14. 14 Uppfödning av ursprungsraser

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.5.3.14.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att bevara specifika och kulturellt värdefulla genetiska resurser genom att bibehålla en tillräckligt stor population av ursprungsraser i syfte att försäkra rasernas överlevnad och bevara dess ursprungliga genetiska egenskaper.

Ursprungsraserna har inte varit produktionsmässigt och ekonomiskt konkurrenskraftiga jämfört med de importerade husdjursraserna och bevarande av dessa raser har därför helt varit beroende av enskilda lantbrukares intresse.

Insatsen bidrar i första hand till att återställa och bevara den biologiska mångfalden (fokusområde 4A) efter som ursprungsraserna ökar den genetiska variationen i jordbruket. Bevarandet av ursprungsraser innebär även att man bevarar en del av det kulturarv som dessa djur representerar i jordbrukets produktionshistoria.

Insatsen bidrar till de tematiska målen 5 och 6.

Insatsen omfattar får av finsk lantras och ålandsfår.

Djurantalet i åtagandet kan öka under åtagandeperiodens tre första år.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att under hela åtagandeperioden hålla ett minsta antal djur. Djur som dör eller utmönstras ska vid behov ersättas med andra stödberättigade djur.

Tackorna ska i regel betäckas årligen och för betäckningen får endast baggar av samma ras användas.

8.2.5.3.14.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet är ett djurbaserat stöd som beviljas årligen till ett fast stödbelopp per djurenhet.

8.2.5.3.14.3. Länkar till annan lagstiftning

Insatsen har koppling endast till tvärvillkor.

Varken tvärvillkoren eller annan bindande lagstiftning omfattar bestämmelser om ursprungsraser. Tvärvillkorens föreskrivna verksamhetskrav beträffande folkhälsa, djurhälsa och växtskydd (SMR 4 – SMR 10) samt djurhälsa (SMR 11 – SMR 13) är tillämpliga även vid uppfödning av ursprungsraser.

8.2.5.3.14.4. Stödmottagare

Ersättningen beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.5.3.14.5. Stödberättigande kostnader

Insatsens kostnader uppstår av att djuren kräver mera foder under dräktighetsperioden, av att ett det behövs foder för flaskmatning och av att djuren klipps oftare. Vidare uppstår inkomstbortfall av att kropparna hamnar i lägre slaktklasser på grund av kroppens form.

I de stödberättigande kostnaderna ingår ingen transaktionskostnad.

Kostnaderna som ersätts visas i den stödberäkning som finns bilagd.

8.2.5.3.14.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för bevarande av ursprungsraser kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark (konventionellt eller ekologiskt) eller utnyttjar minst 3 hektar naturbeten.

Djuren ska vara renrasiga ålandsfår eller får av finsk lantras, vara identifierade och omfattas av ett tillförlitligt kontroll- eller registersystem av vilket djurens härstamning framgår. Djuren ska vara minst ett år gamla och ingå i gårdsbruksenhetens jordbruksverksamhet.

Ett åtagande måste omfatta minst 4 djur som uppfyller villkoren för erhållande av ersättning.

8.2.5.3.14.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.5.3.14.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ersättningsbeloppet är 200 euro per djurenhet. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i kapitel 8.1.

Ersättningen begränsas till det stödtak som avses i bilaga II i förordning (EG) nr 1305/2013. Ersättning täcker insatsens kostnader därmed till 28% när transaktionskostnaden inte inkluderas.

Beräkningen av stödnivån visas i den stödberäkning som finns bilagd.

Insatsen förväntas omfatta 81 djurenheter.

8.2.5.3.14.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.14.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

Stödmottagaren ska under hela åtagandeperioden ha minst ett visst antal stödberättigade djur och vid utmönstring av djur kan det finnas risk för att antalet stödberättigande djur blir tillfälligt för lågt vilket föranleder påföljer vid en kontroll.

8.2.5.3.14.9.2. Begränsande åtgärder

I den elektroniska stödansökan byggs in information om antalet djur som ska finnas på gården under hela åtagandeperioden och stödmottagaren har tillgång till denna information via den elektroniska odlartjänsten (VIPU).

8.2.5.3.14.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Insatsen är trots konstaterade risker verifierbar och kontrollerbar.

8.2.5.3.14.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De grundläggande elementen reglerar inte uppfödning av ursprungsraser.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Insatsen har inte relevanta minimikrav för användning av gödselmedel eller bekämpningsmedel.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Till de stödberättigade ursprungsraserna hör

- Ålandsfåret
- Finsk lantras

Stambokföringen och registreringen av Ålandsfåren sköts av Föreningen Ålandsfåret r.f medan fåren av finsk lantras stambokförs och registreras av Pro Agria.

Dessa är godkända av Jord- och skogsbruksministeriet som avelsorganisationer och har därmed den nödvändiga yrkesskicklighet och kunskap som behövs för att identifiera de djur som tillhör dessa raser.

Antalet reproducerande djur av honkön (tackor) i Finland visas i förteckningen nedan:

	2010	2005	2011
Ålandsfår	150	610	1050
Finsk lantras	6916	5186	6319

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Kalkylen för bevarande av ursprungsraser har gjorts för finska lantrasfår. I beräkningen av merkostnaderna som föranleds av uppfödning av lantraser antas att en lantrastacka behöver 84 kg mera foder under dräktighetsperioden än en tacka av köttras och att av en kull på tre lamm behöver ett lamm flaskmatas. Slaktkropparna antas ligga i två slaktklasser lägre än får av köttras. Ullen klipps två gånger per år.

Metoden och de antaganden som använts visas i den stödberäkning som bilagts.

8.2.5.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Den största risken vid implementeringen av åtgärden är en svag verifierbarhet av vissa insatser. Detta gäller speciellt sådana insatser som kontrolleras utifrån stödmottagarens egna anteckningar vilka inte alltid helt kan verifieras vid en kontroll. Sådana insatser är bl.a. balanserad användning av näringsämnen, mekanisk ogräsbekämpning i potatis och förbättrad användning av stallgödsel.

Likaså kan användningen av bekämpningsmedel i huvudsak kontrolleras endast utgående från odlarens egna anteckningar. Detta gäller speciellt i insatsen mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling i vilka användningen av kemiska bekämpningsmedel inte får användas.

Insatsen förbättrad användning av stallgödsel förutsätter att stödmottagaren använder en viss mängd gödsel per hektar och kontrollen utförs utgående från stödmottagarens egen anmälan. Uppgiften kan vara svår att verifiera vid en kontroll vilket kan innebära en risk.

Stödmottagaren ska enligt villkoren för balanserad användning av näringsämnen lämna minst en tre meter bred skyddsremsa mot vattendrag, det finns dock inget kartmaterial eller att myndighetsregister över vattendrag, vilket kan leda till tolkningsproblem vid kontroller på plats och öka risken för fel.

I vissa insatser finns ett datum eller en tidsram som stödmottagaren måste respektera, t.ex. åkrar som omfattas av reducerad höstbearbetning får bearbetas på våren tidigast 1.4 och stödmottagare som har ett åtagande om förbättrad användning av stallgödsel ska mylla in stallgödsel som sprids på öppen mark inom 24 timmar och får inte ytsprida stallgödsel på vallar efter 31.8, vid användning av täckmaterial finns datum då täckmaterialet ska finnas på plats och i åtagandena om skötsel av naturbeten med höga naturvärden och skötsel av kulturmark ska djuren finnas på betet senast 15 augusti och betet ska vara väl avbetat senast 30 september. Vid en kontroll som utförs på plats före eller efter den angivna tidsgränsen kan det vara svårt att avgöra när insatserna har genomförts.

En grön gödslingsvall får inte placeras före eller efter vall, träda eller en icke odlad åker som sköts och den får finnas på samma skifte under högst tre år i följd. Under programperioden 2007-2013 har begränsningarna på odlingstiden och placeringen i växtföljden inneburit en risk för fel.

Många små växtgrupper med små arealer innebär också en betydlig risk för stödmottagaren på grund av att i små växtgrupper leder förhållandevis små arealavvikelse till flere och större nedskärningar och sanktioner.

8.2.5.4.2. Begränsande åtgärder

En av de viktigaste åtgärderna vid riskhanteringen är utvecklandet av den elektroniska stödansökan. Den elektroniska stödansökan kan hjälpa stödmottagaren att kontrollera att vissa villkor i åtagandet uppfylls. Risken minskas också med inbyggda automatiska kontrollfunktioner som förhindrar utbetalning om villkoren för ersättningen inte uppfylls. Ansökan och dess bilagor granskas också av handläggarna och ingen ersättning beviljas om sökanden ansöker om stöd på fel grunder.

Verifierbarheten av de insatser som baserar sig på stödmottagarens egen anmälan förbättras genom att vid kontrollen samla in uppgifter från olika källor för att försäkra riktigheten av uppgifterna. Kontrollen av användningen av gödselmedel utförs vid ett separat kontrolltillfälle efter växtperioden på basen av de uppgifter som fått vid tidigare kontroller och de dokument som begärs in separat efter växtperioden. Vid samma kontrolltillfälle kontrolleras också villkoren för alla de andra insatser som kan kontrolleras utgående från dessa dokument.

Reglerna för markkartering har gjorts tydligare vilket kan minska bristerna som påträffats vid kontrollerna.

Vid kontrollerna som utförs på plats kontrolleras förutom arealerna också övriga stödvillkor som inte kan kontrolleras administrativt. Sådana villkor är bl.a bredden på skyddsremсор och – zoner, reducerad höstbearbetning, utrustning som används för nedmyllning av stallgödsel och täckmaterial som används samt utförda skötselåtgärder på naturbeten med höga naturvärden, kulturmark, riktade insatser på naturbeten och skyddszon.

Riskerna som har föranletts av de överlappande stöden för prioriterade naturbeten och permanenta beten i form av oskäligen delningar av basskiften på naturbeten har eliminerats genom att inte bevilja miljöersättning för de naturbeten som motsvarar prioriterade naturbeten under programperioden 2007-2014 och som har uppgetts som permanenta beten.

I kontrollen av uppfödning av ursprungsraser som utförs på plats ingår en kontroll av att stödmottagaren är registrerad som djurägare, antal djur som ingår i åtagande, öronmärkning, uppgifterna i djurregistret och djurförteckningen/bokföringen, verifikat över inköp och försäljning, renrasighetsintyg, hållandeplats, djurens ålder, lamningar samt djurens ras och kön.

En viktig betydelse för riskhanteringen har också den rådgivning och skolning som ordnas för stödmottagarna samt att anvisningar till stödmottagarna görs tydliga och klara.

8.2.5.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Vid beredningen av åtgärden har man gjort en bedömning av verifierbarheten och kontrollbarheten av varje insats och också resultaten från föregående programperiod har tagits i beaktande.

I beredningsskede har insatserna som funnits under programperioden 2000-2013 utvärderats och utformningen och villkoren har omformats så att verifierbarheten och kontrollbarheten bedöms ha blivit bättre. De insatser eller villkor som föranledde omfattande brister under föregående programperiod har helt lämnats bort. Trots detta har man konstaterat att vissa svagheter fortfarande kvarstår i en del av insatserna. Dessa insatser anses dock vara så betydande för att programmets miljömål ska uppnås att det även med beaktande av de risker som eventuellt finns vid implementeringen av insatsen måste anses att

insatsernas verifierbara och kontrollerbara är på en tillräckligt god nivå.

I beredningsskedet har preliminärt också planerat de administrativa kontrollfunktionerna och skeden vid handläggningen som gäller ansökningsförfarandet och behandling av ansökningar. Speciellt har man lyft fram de administrativa kontrollfunktioner som ska förhindra att stöd betalas ut obefogat.

Åtgärden är mycket omfattande med många enskilda insatser. När åtgärden bedöms i sin helhet kan man konstatera att insatserna som ingår i åtgärden är med hänsyn till dess målsättningar väl verifierbara och kontrollerbara.

8.2.5.5. Information som är specifik för åtgärden

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

De tillämpliga bindande normer som fastställs i avdelning VI kapitel I i förordning 1306/2013 (tvärvillkor), de relevanta kriterier och den minsta verksamhet som fastställs i artikel 4.1 c led ii och iii i förordning 1307/2013 och andra tillämpliga bindande krav som fastställs i nationell rätt beskrivs i punkt 8.1.

Därutöver beskrivs utgångsnivån för varje insats i en separat bilaga.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Minimikraven för användning av gödselmedel och bekämpningsmedel beskrivs i punkt 8.1 och för varje enskild insats i en separat bilaga.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Till de stödberättigade ursprungsraserna hör

- Ålandsfåret
- Finsk lantras

Stambokföringen och registreringen av Ålandsfåren sköts av Föreningen Ålandsfåret r.f medan fåren av finsk lantras stambokförs och registreras av Pro Agria.

Dessa är godkända av Jord- och skogsbruksministeriet som avelsorganisationer och har därmed den nödvändiga yrkesskicklighet och kunskap som behövs för att identifiera de djur som tillhör dessa raser.

Antalet reproducerande djur av honkön (tackor) i Finland visas i förteckningen nedan:

	2010	2005	2011
Ålandsfår	150	610	1050
Finsk lantras	6916	5186	6319

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I kalkylerna som gjorts för denna åtgärd har de direkta kostnaderna och inkomstbortfallet som föranleds av genomförandet av insatserna räknats ut. I kalkylerna har också räknats ut en transaktionskostnad som är högst 20 % av dessa kostnader. De eventuella fasta kostnader som behövs för att genomföra insatserna ingår inte i kalkylerna.

Kalkylerna utgår ifrån en medelareal för de Åländska gårdarna som år 2011 var 25,2 hektar (ÅSUB). En gård beräknas ha i medeltal 21 basskiftet och 19 jordbruksskiftet, basskiftets medelareal beräknas vara 1,21 hektar. Antalet bas- och jordbruksskiftet liksom basskiftets medelareal har beräknats utgående från uppgifter från stödansökningar. I kalkylerna som gäller för trädgårdsodling antas att det på en gård som bedriver trädgårdsodling finns i medeltal 2,82 hektar som odlas med trädgårdsväxter, att medelarealen på ett jordbruksskifte är 1,03 hektar, att medelarealen på ett basskifte är 1,22 hektar och att det i medeltal finns 3 jordbruksskiftet per gård som odlas med trädgårdsväxter. Kalkylerna utgår vidare från en åtagandeperiod som är 5 år varefter åtagandet kan förlängas med ett år i taget. Timlönen för utfört arbete är 18,20 euro i timmen och 28,20 euro i timmen för ledningsarbete vilka båda grundar sig på ett tre års medeltal (2011-2013) av Landsbygdens arbetsgivareförbunds statistikförda timlöner för lantarbetare och arbetsledare i lantbruket. Arbetstiden som behövs för genomförandet av insatserna har beräknats med hjälp av växt- och djurslagsvisa täckningsbidragskalkyler som upprättats av Pro Agria Keskusten liitto och arbetsnormtal som definierats av Työtehoseura. Uppgifter om odlingsarealerna på Åland har hämtats från Tike.

Som referensnivå används en odling som sker i enlighet med de miljövillkor som den gällande lagstiftningen ställer på jordbruket.

Kostnader för alternativa brukningsmetoder har inte använts i kalkylerna efter som samtliga insatser innebär att en stödmottagare som går in i ett åtagande måste i någon mån ändra sina odlingsmetoder beroende av

innehållet i åtagandet. Ersättning beviljas inte för existerande brukningsmetoder förutom för sådana som redan har ingått i miljöersättningen under tidigare programperioder.

De flesta insatser har funnits redan under tidigare programperioder och målsättningen är att det omfattande miljöarbetet som pågått på de åländska jordbruken kan fortgå. Kalkylerna utgår därmed från samma kostnader och inkomstbortfall som ersätts till jordbrukarna under tidigare programperioder. Behovet av att utveckla näringens effektivitet och konkurrenskraft riskerar annars leda till att mera intensiva odlingsmetoder tas i bruk, speciellt i odlingen av specialgrödor men även i den övriga växtodlingen. Detta kan innebära en risk för en ökad användning av näringsämnen och bekämpningsmedel samtidigt som växtföljden förkortas vilket försämrar markstrukturen. Dessutom har utvecklingen inom husdjursproduktionen och speciellt inom mjölkproduktionen lett till att besättningsstorlekarna ökar vilket riskerar leda till en intensivare foderproduktion och en försämrad stallgödselhantering.

Den pressade ekonomiska situationen kan också leda till ett minskat miljöengagemang och ett minskat intresse för att värna om olika biotoper varvid naturbeten lämnas obetade då husdjuren i en allt större omfattning vistas på lättbetad åkermark.

Som hjälp vid kalkyleringen har använts vetenskaplig forskning som gjorts på det ifrågavarande sakområdet liksom även statistik och bedömningar av sakkunniga.

Ersättningsnivån beräknas genom att kostnaderna och inkomstbortfallet fördelas per hektar och per år. En eventuell nytta som insatsen kan leda till har uppskattas i euro och beaktats som ett avdrag i kalkylen.

Uppgifter som gäller specifikt Åland har använts då tillgång till sådana funnits. Detta gäller speciellt priser för förnödenheter som är avsevärt dyrare på Åland jämfört med riket liksom frakter till och från Åland.

Under varje insats beskrivs närmare på vilket sätt ersättningsnivån har kalkylerats.

8.2.5.6. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Kunskap och information

För att säkerställa att stödmottagarna har den kunskap och den information som krävs för att genomföra insatser inom denna åtgärd ordnas möjlighet att anlita gårdsvis expertrådgivning om både vatten- och landskapsvård.

Rådgivningen är frivillig för odlaren och ersättning för kostnaderna kan erhålls från detta program (art.15). Stödmottagaren har möjlighet att med hjälp av en rådgivare reda ut effekterna av gårdens verksamhet på luft, mark, vatten, natur, biologisk mångfald och klimatförändringar samt utreda gårdens resurseffektivitet. Rådgivaren kan därefter hjälpa stödmottagaren att hitta de rätta sätten att på ett integrerat sätt förbättra situationen på gården.

Med hjälp av rådgivningen ska stödmottagarna få hjälp med att hitta de rätta miljöinsatserna i odlingen på den egna gården och identifiera de områden där insatserna bedöms ge bästa effekt. En stödmottagare som önskar erhålla rådgivning tar kontakt med en av landskapsregeringen godkänd rådgivare som åker ut till gården på en överenskommen tidpunkt. Rådgivaren och odlaren går tillsammans igenom gårdens grundförutsättningar och de olika delarna av produktionen utgående från bl.a markkarteringsresultat och näringsbalansberäkningar. Rådgivaren kan därefter ge förslag på insatser som ur miljövärdssynpunkt är de

mest lämpliga att genomföra på de enskilda skiftena.

Stödmottagaren har möjlighet att med hjälp av en rådgivare reda ut effekterna av gårdens verksamhet på luft, mark, vatten, natur, biologisk mångfald och klimatförändringar samt utreda gårdens resurseffektivitet. Rådgivaren kan därefter hjälpa stödmottagaren att hitta de rätta sätten att på ett integrerat sätt förbättra situationen på gården

Med hjälp av rådgivningen ska stödmottagaren också få information om de värdefulla arter och biotoper som finns på den egna gården. Rådgivaren och odlaren går tillsammans igenom gårdens naturbeten och identifierar de värdefulla livsmiljöerna. Rådgivaren gör därefter upp en skötselplan med förslag till åtgärder som på bästa sätt gynnar de habitat som finns på gården beten.

Uppgifter om åtagande från föregående programperiod

Jordbrukarna har fortlöpande under programperioden 2007-2013 kunnat ingå femåriga avtal om jordbrukets miljöstöd. De avtal som ingicks år 2007 upphörde att gälla år 2012 och de avtal som ingicks år 2008 löpte likaså ut år 2013. Avtalen kunde dock förlängas med två respektive ett år under år 2012 och 2013 fram till programperiodens slut.

År 2014 kan avtalen förlängas med ytterligare ett år och de finansieras med medel för programperiod 2014-2020.

Avtalen som förlängs omfattar samtliga de insatser som fanns i miljöstödet under programperioden 2007-2013, även stöd för ekologisk produktion.

Kostnaderna för de förlängda avtalen uppskattas till ca 3 660 000 euro varav stödet för ekologisk produktion är ca 633 000 euro.

Nya åtaganden som belastar programbudgeten 2014-2020 kan göras tidigast från och med det att programmet är godkänt.

8.2.6. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

8.2.6.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), artikel 29.

8.2.6.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Åtgärden motsvarar insatsen för ekologisk produktion som under programperioden 2007-2013 fanns i åtgärden för miljövänligt jordbruk. Under programperioden 2014-2020 utgör stödet för ekologiskt jordbruk en egen åtgärd.

Stödområdets omfattning

Ersättning för ekologisk produktion beviljas i hela landskapet Åland.

Interventionslogiken vid utformande av åtgärden

Åtgärden är utformad utgående från insatsen i miljöstödet under föregående programperiod och de resultat och erfarenheter som erhållits vid implementeringen av insatsen.

Enligt SWOT-analysen har utvecklingen av den ekologiska produktionen varit framgångsrik arealmässigt och ca 25 procent av den totala odlade arealen på Åland odlas ekologiskt. Efterfrågan på ekologiska livsmedel bedöms öka i takt med att konsumenterna blir allt mer intresserade av livsmedlens ursprung och en ökad produktion av ekologiska livsmedel har i Swot-analysen därför setts som en möjlighet för det åländska jordbruket varvid arealen som odlas enligt hållbara ekologiska produktionsmetoder förväntas även i fortsättningen utgöra en betydande del av den totala åkerarealen på Åland.

Åtgärden bidrar i första hand till att förbättra vattenförvaltningen (Fokusområde 4B). Ekologisk produktion karaktäriseras av optimal, lokal resursanvändning. Användningen av lösliga handelsgödselmedel och kemiska bekämpningsmedel ersätts med miljövänligare metoder och organiska gödselmedel så som stallgödsel tas effektivt tillvara i jordbrukets kretslopp.

Åtgärden bidrar även till att återställa och bevara biologisk mångfald (Fokusområde 4A) genom att ett ekologiskt lantbruk stärker och ökar den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. Ekologisk husdjursproduktion sker på djurens villkor där djurens livsmiljö tillåter ett naturligt beteende, djuren får utlopp för naturliga rörelsemönster och fodret är anpassat till djurartens matsmältningssystem och sätt att äta. Åtgärden bidrar även till att främja koldioxidbindning inom jordbruket (Fokusområde 5E) genom att organiskt material binder koldioxid i jordmån.

Ekologisk produktion är en ekologiskt hållbar odlingsmetod som har en betydande inverkan på de

tvärgående målen för miljö och begränsning av och anpassning till klimatförändringar.

Stödmottagaren har möjlighet att anlita rådgivningstjänster och delta i kursverksamhet för att öka sina kunskaper om ekologisk produktion. Stödmottagaren kan tillsammans med en rådgivare planera sin produktion utgående från gårdens produktionsinriktning och de övriga förutsättningarna för bedrivande ekologisk produktion på den egna gården och genom att delta i kursverksamhet kan stödmottagaren erhålla information bl.a om utvecklingen inom denna produktionssektor.

Åtgärdens struktur

Inom åtgärden beviljas ersättning för både ekologisk växtodling och för ekologisk husdjursproduktion. De kan omfattas av samma åtagande förutsatt att både växtodlingen och husdjursproduktionen är i samma produktionskede, d.v.s antingen i övergångsskede eller i produktionskede. Sker omläggningen av husdjursproduktionen i ett senare skede än omläggningen av gårdens växtodling måste husdjursproduktionen omfattas av ett separat åtagande.

Stöd beviljas både under övergångsperioden och i produktionskede

En odlare som har ett åtagande om övergång till ekologisk produktion eller ett åtagande om ekologisk produktion i produktionskede kan även välja följande frivilliga komplement som ingår i miljöersättningen:

- reducerad höstbearbetning
- förbättrad användning av stallgödsel
- odling av markförbättrande växter förutom grüngödslingsvall
- odling av dragväxter för bin

Åtagandeperiodens längd

Ett åtagande om övergång till ekologisk produktion omfattar inledningsvis två år. Direkt efter det ska stödmottagaren ingå ett åtagande om bibehållande av ekologisk produktion som omfattar minst tre år.

Åtagandeperioden för nya åtaganden som rör bibehållande av ekologisk produktion och som inte följer direkt efter en inledande övergångsperiod är inledningsvis 5 år. Efter det kan åtagandet förlängas med ett år i taget till slutet av programperioden.

Översynsklausul

En översynsklausul som avses i artikel 48 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) införs för de åtaganden som gäller övergång till ekologisk produktion och de åtaganden som gäller ekologisk produktion i produktionskede för att säkerställa att de anpassas vid ändringar av de tillämpliga bindande normerna (tvärvillkoren) eller minimikraven för användning av gödselmedel och

växtskyddsmedel.

Dessutom kommer de åtaganden som gäller övergång till ekologisk produktion och åtaganden som gäller ekologisk produktion i produktionsskede och som sträcker sig längre än den aktuella programperioden att innehålla en översynsklausul som möjliggör en anpassning till den efterföljande programperiodens rättsliga ram.

En jordbrukare som gått in i ett åtagande behöver inte acceptera sådana förändringar som görs med stöd av dessa översynsklausuler. Om jordbrukaren inte accepterar en sådan förändring förfaller åtagandet utan att jordbrukaren behöver betala tillbaka redan utbetald ersättning.

Omvandling av åtaganden

Ett åtagande om övergång till ekologisk produktion eller ett åtagande om ekologisk produktion i produktionsskede kan under åtagandeperioden omvandlas eller justeras i enlighet med artikel 14 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014.

Årlig arealvariation

Insatsen genomförs på fasta skiften och åtgärden ska varje år under åtagandeperioden genomföras på hela den areal som omfattas av jordbrukarens åtagande. Ingen sådan årlig variation i antalet hektar som avses i artikel 47.1 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) är tillåten. På ett skifte som något år tillfälligt inte kan odlas måste ändå minst de villkor för ekologisk produktion som fastställts i rådets förordning (EG) nr 834/2007 följas och skiftet måste omfattas av den årliga produktionskontrollen även om inget stöd beviljas för skiftet.

Utökning och minskning av åtagandet

Om arealen som jordbruksföretaget utökas med har ingått i ett motsvarande åtagande hos en annan stödmottagare kan denna areal bifogas till det befintliga åtagandet oberoende av den utökade arealens storlek och längden på den återstående åtagandeperioden. I övriga fall kan åtagandets areal inte ökas under åtagandeperioden men det ursprungliga åtagandet kan ersättas med ett nytt åtagande förutsatt att det nya åtagandet omfattar hela den areal som ingick i det ursprungliga åtagandet och att dess villkor inte är mindre förpliktande.

Om mark som berörs av åtagandet överförs under åtagandeperioden helt eller delvis till en annan person får åtagandet eller den del av åtagandet som berör den överförda marken övertas av denna andra person för återstoden av åtagandeperioden eller kan upphöra att gälla, och återbetalning ska inte krävas för den period under vilken åtagandet gällde.

8.2.6.3. *Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna*

8.2.6.3.1. 01 Övergång till ekologisk produktion

Delåtgärd:

- 11.1 – stöd till övergång till ekologiska odlingsmetoder

8.2.6.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att säkerställa en fortsatt ekologisk produktion på Åland genom att stöda odlare som övergår till ekologisk produktion med hela eller med delar av sin gårdsbruksenhet.

Insatsen omfattar både växtodling och husdjursproduktion.

Ersättning för växtodling beviljas för sådana skiften som är under omläggning till ekologisk produktion. Under omläggningsperioden ska de ekologiska produktionsreglerna följas men produkterna får inte marknadsföras som ekologiska. Marken erhåller dock ersättning för ekologiskt jordbruk också under dessa år förutsatt att marken tillhör den ekologiska produktionskontrollen. Efter övergångsperioden övergår marken i produktionskedet.

Ersättning för växtodling beviljas endast för åkermark.

Ersättning beviljas endast för avsalugrödor och för foderväxter (vall) som odlas till foder för produktionsdjur. En gård som inte bedriver husdjursproduktion ska leverera det producerade fodret till en gård som bedriver ekologisk husdjursproduktion och som har ett verkligt behov av inköpt grovfoder. På en husdjursgård ska den ekologiskt odlade vallarealen stå i proportion till antalet produktionsdjur på gården. Därutöver betalas ersättning också för gröngödslingsvall som finns i växtföljden.

Åtagandet kan inte omfatta sådan mark som ingår i ett åtagande om balanserad användning av

näringsämnen, i ett åtagande om ängsvall eller i ett åtagande om anläggning av skyddszoner.

Ersättning för ekologisk husdjursproduktion kan beviljas för mjölkkor, dikor, övriga nöt, får, getter, suggor, galtar, slaktsvin, höns, broilers, kalkoner, gäss, ankor och eventuella andra djur som det fastställts ekologiska produktionsregler för.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att lägga om produktionen på hela eller på delar av sin åkerareal eller sin djurbesättning i enlighet med bestämmelserna som fastställs i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Jordbrukaren ska under åtagandeperioden delta i kurser i ekologiska produktionsmetoder som sammanlagt ska omfatta minst fyra dagar. En stödmottagare som samtidigt har ett gällande åtagande om ekologisk produktion i produktionskedje behöver dock delta i kursen endast en gång.

8.2.6.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen för övergång till ekologisk växtodling är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast belopp per stödberättigad hektar som omfattas av åtagandet.

Ersättningen för ekologisk husdjursproduktion beviljas som ett förhöjt stöd för den foderareal som motsvarar 1 de per hektar. Koefficienterna som används för omvandling av djur till djurenheter visas i kapitel 8.1.

8.2.6.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren ska iaktta bestämmelserna om tvärvillkor som fastställs i kapitel I avdelning VI i förordning (EU) nr 1306/2013, bestämmelserna om jordbruksverksamhet som fastställs i artikel 4 (1) (c) i förordning (EU) nr 1307/2013 samt bestämmelserna om minimikrav för användning av växtskyddsmedel och gödselmedel som alla beskrivs i kapitel 8.1.

Därutöver ska stödmottagaren iaktta bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 834/2007[1], kommissionens förordning (EG) nr 889/2008[2] och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004[3]

[1] Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91

[2] Kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med

avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll

[3] Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd

8.2.6.3.1.4. Stödmottagare

Ersättning kan beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.6.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Kostnaderna för övergång till ekologisk växtproduktion orsakas av dyrare utsädeskostnader än i konventionell odling och av noggrannare odlingsbokföring. Kostnader orsakas också av den obligatoriska skolningen som ingår i stödmottagarens åtagande. En lägre skördenivå i ekologisk produktion och grüngödslingsvallar i växtföljden orsakar ett inkomstbortfall i samtliga produktionsgrenar. Ett inkomstbortfall förorsakas även av att ett högre pris inte kan fås för ekologiska produkter under övergångsperioden.

Kostnaderna för ekologisk husdjursproduktion består av merkostnader för större uppfödningstrymme, betesgång, rastning, arbetskostnader och foderkostnader samt av ett inkomstbortfall på grund av att produkterna inte kan säljas som ekologiska.

Varken i ersättningen för övergång till ekologisk växtproduktion eller i ersättningen för övergång till ekologisk husdjursproduktion ingår en transaktionskostnad.

8.2.6.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för övergång till ekologisk växtproduktion kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark eller som odlar trädgårdsväxter på minst 0,5 hektar.

Minst hälften av jordbrukarens åkermark ska vara ansluten till och godkänd av den produktionskontroll som avses i rådets förordning (EG) nr 834/2007 och omfattas antingen av ett åtagande om övergång till ekologisk produktion eller ett åtagande om ekologisk produktion i produktionsskede.

Den areal som inte ingår i ett sådant åtagande ska omfattas av ett åtagande om miljöersättning.

Ersättning för övergång till ekologisk husdjursproduktion kan beviljas till jordbrukare som samtidigt ingår ett åtagande om övergång till ekologisk produktion för gårdens växtodling eller som har ett åtagande om ekologisk produktion i produktionsskede på sin gård.

Husdjuren ska vara i jordbrukarens besittning och omfattas av den ekologiska produktionskontrollen som fastställs i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Produktionen måste omfatta minst 2 djurenheter. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna som visas i kapitel 8.1.

Stödmottagaren ska vara ansluten till och godkänd av den produktionskontroll som avses i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Jordbrukaren ska ha tillräckliga kunskaper om den ekologiska produktionsmetoden.

8.2.6.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer att användas för att begränsa arealen till de befintliga ekonomiska resurserna.

Urvalskriterierna ska ha utgångspunkt i ekologisk och miljömässig nytta. Ansökningarna tilldelas poäng i de olika urvalskategorierna och rangordnas enligt de erhållna poängen. För att ansökan ska godkännas måste ett minimiantal poäng erhållas. Urvalskriterierna kommer att tas fram i samråd med övervakningskommittén och fastställas av landskapsregeringen.

8.2.6.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet för övergång till ekologisk växtodling är för

- åkergrödor 260 euro/ha
- ettåriga trädgårdsväxter och matpotatis 600 euro/ha
- fleråriga trädgårdsväxter 600 euro/ha

Ersättningen täcker insatsens kostnader för odling av åkergrödor till 72% om transaktionskostnader inte inkluderas. Ersättningen för odling av ettåriga trädgårdsväxter täcker insatsens kostnader till 41 % om transaktionskostnaderna inte inkluderas. Ersättningen täcker kostnaderna för fleråriga trädgårdsväxter till 9 % om transaktionskostnaderna inte inkluderas.

Ersättningsbeloppet för övergång till ekologisk husdjursproduktion är 134 euro per hektar. Ersättningen täcker insatsens kostnader till 17% när transaktionskostnaden inte inkluderas.

Beräkningen av stödnivåerna visas i de stödberäkningar som finns bifogade.

8.2.6.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.6.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

En svag verifierbarhet kan utgöra en risk vid implementeringen av åtgärden. I produktionsvillkoren ingår många villkor som endast kan kontrolleras från odlarens egna anteckningar

Innan utbetalningen av ersättningens slutrat måste man ta i beaktande vilken inverkan produktionskontrollen kan ha på det stöd som ska beviljas och bedömningen av bristerna som upptäckts vid produktionskontrollen är svåra att bedöma.

Om en stödmottagare som inte bedriver husdjursproduktion odlar vall ska det producerade fodret levereras till en gård som bedriver ekologisk husdjursproduktion och som har ett verkligt behov av inköpt grovfoder. Bedömningen av behovet på den mottaganden gården kan vara svår att verifiera.

8.2.6.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

Både den ekologiska produktionskontrollen och kontrollen av stödvillkoren utförs av samma myndighet (Ålands landskapsregering) vilket underlättar koordineringen av dessa två kontroller och möjliggör en enhetlig tolkning av regelverken. Kontrollerna på plats kan i viss mån samordnas. Genom en administrativ kontroll kontrolleras att stödmottagaren är godkänd i den årliga produktionskontrollen Slutraten av stödet betalas inte ut förrän resultatet från produktionskontrollen är klart.

Innan sökandens ansökan om åtagande godkänns kontrolleras genom administrativ kontroll att sökanden har genomgått en godkänd utbildning eller annars har tillräckliga kunskaper om ekologisk produktion, samt att sökanden är anmäld till den ekologiska produktionskontrollen och är godkänd i den inledanden kontrollen.

8.2.6.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Vid beredningen av åtgärden har man kunnat identifiera vissa risker beträffande åtgärdens verifierbarhet och kontrollbarhet men med lämpliga åtgärder bedömer man att riskerna kan hanteras.

Till åtgärdens särdrag hör att åtgärden omfattas av två olika kontrollsystem. Genom att skapa interna förfaranden hos myndigheten kan resultaten från den ekologiska produktionskontrollen beaktas också vid stödkontrollerna vilket minskar riskerna som föranleds av detta särdrag. Riskerna bedöms vara hanterbara och åtgärden anses därmed vara tillräckligt väl verifierbar.

8.2.6.3.1.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Utgångsnivån beskrivs i punkt 8.1

De grundläggande elementen som är relevanta för denna åtgärden är följande:

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

De högsta tillåtna mängderna kväve och fosfor som ingår i insatsens minimikrav är lägre än de som tillåts enligt Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). För minimikraven beviljas ingen ersättning.

Stödmottagaren som tar emot och sprider stallgödsel på sin gård ska iaktta bestämmelserna i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). Ingen ersättning beviljas för de merkostnader eller inkomstbortfall som föranleds av dessa begränsningar.

Det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar. Insatsen förutsätter att en skyddszon med flerårigt gräs anläggs.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 4

Minimikravet för marktäckning är att det ska finnas ett växttäck på en icke odlad åker som sköts. Växtbeståndet ska sås senast 30 juni och får avslutas kemiskt eller mekaniskt tidigast den 1 september eller redan tidigast den 15 juli om det på åkern sås vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten. Insatsen kan genomföras endast på sådana skiften som är bevuxna med spannmål, proteingrödor, oljeväxter, sockerbeta, potatis, majs samt ettåriga trädgårds- och specialväxter.

Enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden får svartträda, stubbträda och ettårig grönträda inte gödslas. Flerårig grönträda får gödslas endast i samband med anläggandet. Insatsen har inte begränsningar för användning av gödselmedel utöver dessa. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

En odlad åker och en areal för permanent gröda ska odlas i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. God jordbrukssed förutsätter att en odlad åker och en areal för permanent gröda bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd. Vid odlingen ska växtarter och växtsorter som lämpar sig för området användas.

På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärnings- och marknadsduglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärnings- och marknadsduglig skörd. På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärnings- och marknadsduglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärnings- och marknadsduglig skörd.

På jordbruksmark längs med vattendrag och utfallsdiken ska det lämnas en minst en meter bred obearbetad dikesren där varken gödselmedel eller växtskyddsmedel får spridas.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 6

Bränning av stubb av växtlighet är tillåten endast om det är nödvändigt med tanke på en lyckad sådd eller bekämpning av flyghavre och andra ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 7

Trädgrupper och enstaka träd som är skyddade enligt 5§ 8 punkten i Ålands landskapsförordning (1998:113) om naturvård ska bevaras om de växer på en areal om högst 0,2 hektar på ett basskifte med åker, permanent betesmark eller permanent gräsmark, en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften.

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

8.2.6.3.2. 02 Ekologisk produktion (i produktionsskede)

Delåtgärd:

- 11.2 – stöd till bibehållande av ekologiska odlingsmetoder

8.2.6.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att säkerställa en fortsatt ekologisk produktion på Åland genom att stöda odlare som fortsätter bedriva ekologisk produktion på sin gård.

Insatsen omfattar både växtodling och husdjursproduktion.

Ersättning för ekologisk växtodling beviljas för sådana skiften som redan är omlagda till ekologisk produktion.

Ersättning för ekologisk växtodling beviljas endast för åkermark.

Ersättning beviljas endast för avsalugrödor och för foderväxter (vall) som odlas till foder för produktionsdjur. En gård som inte bedriver husdjursproduktion ska leverera det producerade fodret till en gård som bedriver ekologisk husdjursproduktion och som har ett verkligt behov av inköpt grovfoder. På en husdjursgård ska den ekologiskt odlade vallarealen stå i proportion till antalet produktionsdjur på gården. Därutöver betalas ersättning också för gröngödslingsvall som finns i växtföljden.

Åtagandet kan inte omfatta sådan mark som ingår i ett åtagande om balanserad användning av näringsämnen, i ett åtagande om ängsvall eller i ett åtagande om anläggning av skydds-zoner.

Ersättning för ekologisk husdjursproduktion kan beviljas för mjölkkor, dikor, övriga nöt, får, getter, suggor, galtar, slaktsvin, höns, broilers, gäss, ankor och eventuella andra djur som det fastställts ekologiska produktionsregler för.

Stödmottagarens åtagande

Stödmottagaren ska åta sig att bedriva ekologisk produktion på hela eller på delar av sin åkerareal eller sin djurbesättning i enlighet med bestämmelserna som fastställs i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Jordbrukaren ska under åtagandeperioden delta i kurser i ekologiska produktionsmetoder som sammanlagt ska omfatta minst fyra dagar. En stödmottagare som samtidigt har ett gällande åtagande om övergång till ekologisk produktion behöver dock delta i kursen endast en gång.

8.2.6.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättningen för ekologisk växtproduktion är arealbaserad och beviljas årligen till ett fast belopp per

stödberättigad hektar som omfattas av åtagandet.

Ersättningen för ekologisk husdjursproduktion beviljas som ett förhöjt stöd för den foderareal som motsvarar 1 de per hektar. Koefficienterna som används för omvandling av djur till djurenheter visas i kapitel 8.1.

8.2.6.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren ska iaktta bestämmelserna om tvärvillkor som fastställs i kapitel I avdelning VI i förordning (EU) nr 1306/2013, bestämmelserna om jordbruksverksamhet som fastställs i artikel 4 (1) (c) i förordning (EU) nr 1307/2013 samt bestämmelserna om minimikrav för användning av växtskyddsmedel och gödselmedel som alla beskrivs i kapitel 8.1.

Därutöver ska stödmottagaren iaktta bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 834/2007[1], kommissionens förordning (EG) nr 889/2008[2] och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004[3]

[1] Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91

[2] Kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll

[3] Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd

8.2.6.3.2.4. Stödmottagare

Ersättning kan beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.6.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Kostnaderna för ekologisk växtproduktion orsakas av dyrare utsädeskostnader än i konventionell odling och av noggrannare odlingsbokföring. Kostnader orsakas också av den obligatoriska skolningen som ingår i stödmottagarens åtagande. En lägre skördenivå i ekologisk produktion och grön gödslingsvallar i växtföljden orsakar ett inkomstbortfall i samtliga produktionsgrenar även om ett högre pris kan fås för ekologiska produkter.

I ersättningen för odling av ettåriga trädgårdsväxter och matpotatis ingår även en transaktionskostnad som är 83,80 euro/ha. Transaktionskostnaden utgör 14% av de stödberättigade kostnaderna. För odling av

åkergrödor och för odling av fleråriga trädgårdsväxter ingår ingen transaktionskostnad

Transaktionskostnaden ersätts som en del av det årliga stödet till stödmottagaren.

Transaktionskostnader uppstår när stödmottagaren skaffar sig den kunskap som behövs för att kunna genomföra insatsen på ett korrekt sätt.

Kostnaderna för ekologisk husdjursproduktion i produktionsskede består av merkostnader för större uppfödningstrymme, betesgång, rastning, arbetskostnader och foderkostnader.

I ersättningen för ekologisk husdjursproduktion ingår ingen transaktionskostnad.

8.2.6.3.2.6. Villkor för stödberättigande

Villkor för stödberättigande

Ersättning för ekologisk växtproduktion i produktionsskede kan beviljas till jordbrukare som under hela åtagandeperioden oavbrutet odlar minst 3 hektar åkermark eller som odlar trädgårdsväxter på minst 0,5 hektar.

Minst hälften av jordbrukarens åkermark ska vara ansluten till och godkänd av den produktionskontroll som avses i rådets förordning (EG) nr 834/2007 och omfattas antingen av åtagandet om ekologisk produktion i produktionsskede eller av ett åtagande om övergången till ekologisk produktion. Den areal som inte ingår i ett sådant åtagande ska omfattas av ett åtagande om miljöersättning.

Ersättning för ekologisk husdjursproduktion i produktionsskede kan beviljas till jordbrukare som har ett åtagande om ekologisk produktion i produktionsskede på sin gård.

Husdjuren ska vara i jordbrukarens besittning och omfattas av den ekologiska produktionskontrollen som fastställs i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Produktionen måste omfatta minst 2 djurenheter. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna som visas i kapitel 8.1.

Stödmottagaren ska vara ansluten till och godkänd av den produktionskontroll som avses i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Jordbrukaren ska ha tillräckliga kunskaper om den ekologiska produktionsmetoden.

8.2.6.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer att användas för att begränsa arealen till de befintliga ekonomiska resurserna.

Urvalskriterierna ska ha utgångspunkt i ekologisk och miljömässig nytta. Ansökningarna tilldelas poäng i de olika urvalskategorierna och rangordnas enligt de erhållna poängen. För att ansökan ska godkännas måste ett minimiantal poäng erhållas. Urvalskriterierna kommer att tas fram i samråd med övervakningskommittén

och fastställas av landskapsregeringen.

8.2.6.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbeloppet för ekologisk växtodling är för

- åkergrödor 260 euro/ha
- ettåriga trädgårdsväxter och matpotatis 600 euro/ha
- fleråriga trädgårdsväxter 600 euro/ha

Ersättningen täcker insatsen kostnader för odling av åkergrödor till 91%. Ersättningen för odling av ettåriga trädgårdsväxter och matpotatis täcker insatsens kostnader till 97 % om transaktionskostnaderna inkluderas. Ersättningen täcker kostnaderna för odling av fleråriga trädgårdsväxter till 29 % om transaktionskostnaderna inte inkluderas.

Insatsen förväntas omfatta 3.288 hektar åkergrödor och 23 hektar ettåriga trädgårdsväxter och potatis.

Ersättningsbeloppet för ekologisk husdjursproduktion är 134 euro per hektar. Ersättningen täcker insatsens kostnader till 20% när transaktionskostnaden inte inkluderas.

Beräkningen av stödnivåerna visas i de stödberäkningar som finns bifogade.

8.2.6.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.6.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

En svag verifierbarhet kan utgöra en risk vid implementeringen av åtgärden. I produktionsvillkoren ingår många villkor som endast kan kontrolleras från odlarens egna anteckningar

Innan utbetalningen av ersättningens slutrat måste man ta i beaktande vilken inverkan produktionskontrollen kan ha på det stöd som ska beviljas och bedömningen av bristerna som upptäckts vid produktionskontrollen är svåra att bedöma.

Om en stödmottagare som inte bedriver husdjursproduktion odlar vall ska det producerade fodret levereras till en gård som bedriver ekologisk husdjursproduktion och som har ett verkligt behov av inköpt grovfoder. Bedömningen av behovet på den mottaganden gården kan vara svår att verifiera.

8.2.6.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

Både den ekologiska produktionskontrollen och kontrollen av stödvillkoren utförs av samma myndighet (Ålands landskapsregering) vilket underlättar koordineringen av dessa två kontroller och möjliggör en enhetlig tolkning av regelverken. Kontrollerna på plats kan i viss mån samordnas. Genom en administrativ kontroll kontrolleras att stödmottagaren är godkänd i den årliga produktionskontrollen Slutraten av stödet

betalas inte ut förrän resultatet från produktionskontrollen är klart.

Innan sökandens ansökan om åtagande godkänns kontrolleras genom administrativ kontroll att sökanden har genomgått en godkänd utbildning eller annars har tillräckliga kunskaper om ekologisk produktion, samt att sökanden är anmäld till den ekologiska produktionskontrollen och är godkänd i den inledanden kontrollen.

8.2.6.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Vid beredningen av åtgärden har man kunnat identifiera vissa risker beträffande åtgärdens verifierbarhet och kontrollbarhet men med lämpliga åtgärder bedömer man att riskerna kan hanteras.

Till åtgärdens särdrag hör att åtgärden omfattas av två olika kontrollsystem. Genom att skapa interna förfaranden hos myndigheten kan resultaten från den ekologiska produktionskontrollen beaktas också vid stödkontrollerna vilket minskar riskerna som föranleds av detta särdrag. Riskerna bedöms vara hanterbara och åtgärden anses därmed vara tillräckligt väl verifierbar.

8.2.6.3.2.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Utgångsnivån beskrivs i punkt 8.1

De grundläggande elementen som är relevanta för denna åtgärden är följande:

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

De högsta tillåtna mängderna kväve och fosfor som ingår i insatsens minimikrav är lägre än de som tillåts enligt Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). För minimikraven beviljas ingen ersättning.

Stödmottagaren som tar emot och sprider stallgödsel på sin gård ska iaktta bestämmelserna i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). Ingen ersättning beviljas för de merkostnader eller inkomstbortfall som föranleds av dessa begränsningar.

Det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödning med stallgödsel och organiska gödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar. Insatsen förutsätter att en skyddszon med flerårigt

gräs anläggs.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 4

Minimikravet för marktäckning är att det ska finnas ett växttäck på en icke odlad åker som sköts. Växtbeståndet ska sås senast 30 juni och får avslutas kemiskt eller mekaniskt tidigast den 1 september eller redan tidigast den 15 juli om det på åkern sås vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten. Insatsen kan genomföras endast på sådana skiften som är bevuxna med spannmål, proteingrödor, oljeväxter, sockerbeta, potatis, majs samt ettåriga trädgårds- och specialväxter.

Enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden får svarträda, stubbträda och ettårig grönträda inte gödslas. Flerårig grönträda får gödslas endast i samband med anläggandet. Insatsen har inte begränsningar för användning av gödselmedel utöver dessa. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

En odlad åker och en areal för permanent gröda ska odlas i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. God jordbrukssed förutsätter att en odlad åker och en areal för permanent gröda bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd. Vid odlingen ska växtarter och växtsorter som lämpar sig för området användas.

På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärnings- och marknadsduglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärnings- och marknadsduglig skörd. På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärnings- och marknadsduglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärnings- och marknadsduglig skörd.

På jordbruksmark längs med vattendrag och utfallsdiken ska det lämnas en minst en meter bred obearbetad dikesren där varken gödselmedel eller växtskyddsmedel får spridas.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 6

Bränning av stubb av växtlighet är tillåten endast om det är nödvändigt med tanke på en lyckad sådd eller bekämpning av flyghavre och andra ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 7

Trädgrupper och enskilda träd som är skyddade enligt 5§ 8 punkten i Ålands landskapsförordning (1998:113) om naturvård ska bevaras om de växer på en areal om högst 0,2 hektar på ett basskifte med åker, permanent betesmark eller permanent gräsmark, en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften.

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

8.2.6.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.6.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

En svag verifierbarhet kan utgöra en risk vid implementeringen av åtgärden. I produktionsvillkoren ingår många villkor som endast kan kontrolleras från odlarens egna anteckningar

Innan utbetalningen av ersättningens slutrat måste man ta i beaktande vilken inverkan produktionskontrollen kan ha på det stöd som ska beviljas och bedömningen av bristerna som upptäckts vid produktionskontrollen är svåra att bedöma.

Om en stödmottagare som inte bedriver husdjursproduktion odlar vall ska det producerade fodret levereras till en gård som bedriver ekologisk husdjursproduktion och som har ett verkligt behov av inköpt grovfoder. Bedömningen av behovet på den mottaganden gården kan vara svår att verifiera.

8.2.6.4.2. Begränsande åtgärder

Både den ekologiska produktionskontrollen och kontrollen av stödvillkoren utförs av samma myndighet (Ålands landskapsregering) vilket underlättar koordineringen av dessa två kontroller och möjliggör en enhetlig tolkning av regelverken. Kontrollerna på plats kan i viss mån samordnas. Genom en administrativ kontroll kontrolleras att stödmottagaren är godkänd i den årliga produktionskontrollen Slutraten av stödet betalas inte ut förrän resultatet från produktionskontrollen är klart.

Innan sökandens ansökan om åtagande godkänns kontrolleras genom administrativ kontroll att sökanden har genomgått en godkänd utbildning eller annars har tillräckliga kunskaper om ekologisk produktion, samt att

sökanden är anmäld till den ekologiska produktionskontrollen och är godkänd i den inledanden kontrollen.

8.2.6.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Vid beredningen av åtgärden har man kunnat identifiera vissa risker beträffande åtgärdens verifierbarhet och kontrollbarhet men med lämpliga åtgärder bedömer man att riskerna kan hanteras.

Till åtgärdens särdrag hör att åtgärden omfattas av två olika kontrollsystem. Genom att skapa interna förfaranden hos myndigheten kan resultaten från den ekologiska produktionskontrollen beaktas också vid stödkontrollerna vilket minskar riskerna som föranleds av detta särdrag. Riskerna bedöms vara hanterbara och åtgärden anses därmed vara tillräckligt väl verifierbar.

8.2.6.5. Information som är specifik för åtgärden

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Utgångsnivån beskrivs i punkt 8.1

De grundläggande elementen som är relevanta för denna åtgärden är följande:

Föreskrivna verksamhetskrav: SMR 1

De högsta tillåtna mängderna kväve och fosfor som ingår i insatsens minimikrav är lägre än de som tillåts enligt Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). För minimikraven beviljas ingen ersättning.

Stödmottagaren som tar emot och sprider stallgödsel på sin gård ska iaktta bestämmelserna i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket (nitratbeslutet). Ingen ersättning beviljas för de merkostnader eller inkomstbortfall som föranleds av dessa begränsningar.

Det är förbjudet att sprida kvävegödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödsling med kvävegödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar. Insatsen förutsätter att en skyddszon med flerårigt gräs anläggs.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 4

Minimikravet för marktäckning är att det ska finnas ett växttäck på en icke odlad åker som sköts. Växtbeståndet ska sås senast 30 juni och får avslutas kemiskt eller mekaniskt tidigast den 1 september eller redan tidigast den 15 juli om det på åkern sås vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten. Insatsen kan genomföras endast på sådana skiften som är bevuxna med spannmål, proteingrödor, oljeväxter, sockerbeta, potatis, majs samt ettåriga trädgårds- och specialväxter.

Enligt normerna för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden får svartträda, stubbträda och ettårig grönträda inte gödslas. Flerårig grönträda får gödslas endast i samband med anläggandet. Insatsen har inte begränsningar för användning av gödselmedel utöver dessa. Ingen ersättning beviljas för dessa begränsningar.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 5

En odlad åker och en areal för permanent gröda ska odlas i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. God jordbrukssed förutsätter att en odlad åker och en areal för permanent gröda bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd. Vid odlingen ska växtarter och växtsorter som lämpar sig för området användas.

På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärgnings- och marknadsluglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärgnings- och marknadsluglig skörd. På odlad åkerjord ska växtskyddet skötas med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska förfara så att produktion av en bärgnings- och marknadsluglig skörd är möjlig. Om ingen skörd bärgas från jordbruksmarken ska den växtlighet som produceras på jordbruksmarken vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på jordbruksmarken eller producera en bärgnings- och marknadsluglig skörd.

På jordbruksmark längs med vattendrag och utfallsdiken ska det lämnas en minst en meter bred obearbetad dikesren där varken gödselmedel eller växtskyddsmedel får spridas.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 6

Bränning av stubb av växtlighet är tillåten endast om det är nödvändigt med tanke på en lyckad sådd eller bekämpning av flyghavre och andra ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur.

Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: GAEC 7

Trädgrupper och enskilda träd som är skyddade enligt 5§ 8 punkten i Ålands landskapsförordning (1998:113) om naturvård ska bevaras om de växer på en areal om högst 0,2 hektar på ett basskifte med åker, permanent betesmark eller permanent gräsmark, en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften.

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Kalkylen för insatsen har gjorts utgående från en jämförelse av en medelstor åländsk gård som bedriver ekologisk produktion med en medelstor åländsk gård som odlar konventionellt och som måste iaktta samtliga tre förgröningskrav. På detta sätt förekommer igen sådan dubbelfinansiering med de metoder som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1307/2013.

Skilda kalkyler har gjorts för övergångsperioden och för produktion i produktionskedje och för åkergrödor, grönsaker, frukt och bär samt djurproduktion.

Kalkylerna utgår ifrån medelarealen för de åländska ekogårdarna som år 2012 var 25,9 hektar. En gård beräknas ha i medeltal 19 basskiften och basskiftets medelareal beräknas vara 1,22 hektar. Åtagandeperioden antas vara 5 år.

Kalkylen för åkergrödor har gjorts genom att jämföra inkomsterna på en konventionell gård med inkomsterna på en ekogård. Den konventionella gården antas odla 8,15 ha foderspannmål, 8,15 ha vete och 8,15 ha rybs, därutöver antas gården ha 1,30 ha areal med ekologisk fokus (EFA) och 1,60 ha permanent gräsmark. Ekogården antas odla 8,63 ha foderspannmål, 4,32 ha vete och 12,95 ha grüngödslingsvall. Ekoskörden antas vara 65% av skördenivån i konventionell odling. Därefter har kostnaderna jämförts på samma sätt. Till kostnaderna på den konventionella gården räknas kostnader för gödselmedel, bekämpningsmedel och fraktkostnader medan kostnaderna på ekogården består av kostnader för gödselmedel (kretsloppsgödsling), bekämpningsmedel (betning av utsäde), mekanisk ogräsbekämpning, fyra kursdagar, ekosertifierat utsäde, bokföring och fraktkostnader. Kostnaderna har sedan i båda produktionsformerna dragits av från inkomsterna och merkostnaden för ekologisk produktion har beräknats genom att räkna skillnaden mellan ekologisk produktion och konventionell produktion. I kalkylen ingår också en transaktionskostnad som är 20% av insatsens kostnader och inkomstbortfall.

Kalkylerna för grönsaker samt för frukt och bär har gjorts enligt samma metod. I kalkylen för grönsaker antas grönsaksarealen utgöra 20% av gårdens totala åkerareal. Som exempelväxt har använts lök. Den konventionella gården antas odla 6,11 ha lök och 18,34 ha vete, därutöver har gården 1,30 ha areal med ekologisk fokus (EFA) och 1,60 ha permanent gräsmark. Den ekologiska gården antas odla 6,48 ha lök, 6,48 ha vete och 12,95 ha grüngödslingsvall. I kalkylen för frukt och bär antas 2/5 av gårdens areal odlas med

frukt- och bär. Som exempelväxt har använts äppel. Äppelarealen antas vara lika stor på båda gårdarna.

Kalkylerna för ekologisk produktion i produktionsskede utgår ifrån att ett merpris kan fås för ekologiska produkter och att skördenivån är lägre i ekologisk produktion än i konventionell produktion. I kalkylen för övergång till ekologisk produktion ingår inget merpris för produkterna på grund av att produkterna inte får säljas som ekologiska.

Också kalkylen för ekologisk husdjursproduktion har gjorts genom att jämföra ekologisk djurproduktion med konventionell djurproduktion. Täckningsbidragskalkylerna för ekologisk produktion har härletts ur Pro-Agrias täckningsbidragskalkyler för år 2013 för konventionell produktion. Skilda kalkyler har gjorts för fårproduktion, dikoproduktion och nötköttsproduktion och de slutliga kostnaderna har räknats som ett viktat medeltal av kostnaderna för dessa djurslag (50/40/10). Också i dessa kalkyler har man utgått ifrån ett högre pris för ekologiska produkter, lägre avkastning och en längre uppfödningstid.

De frivilliga insatserna som finns inom miljö- och klimatvänligt jordbruk och som kan kombineras med ett åtagande om ekologisk produktion kompletterar de ekologiska produktionsmetoderna och genomförandet av dem föranleder inte samma kostnader som ekologisk produktion varvid ingen risk för dubbelfinansiering eller överkompensation finns.

8.2.6.6. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Uppgifter om åtagande från föregående programperiod

Jordbrukarna har fortlöpande under programperioden 2007-2013 kunnat ingå femåriga avtal om ekologisk produktion inom ramen för jordbrukets miljöstöd. De avtal som ingicks år 2007 upphörde att gälla år 2012 och de avtal som ingicks år 2008 löpte likaså ut år 2013. Avtalen kunde dock förlängas med två respektive ett år under år 2012 och 2013 fram till programperiodens slut.

År 2014 kan avtalen förlängas med ytterligare ett år och de finansieras med medel för programperiod 2014-2020.

Kostnaderna för de förlängda avtalen om ekologisk produktion uppskattas till ca 633 000 euro.

Nya åtaganden som belastar programbudgeten 2014-2020 kan göras tidigast från och med det att programmet är godkänt.

8.2.7. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

8.2.7.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), artikel 31 och 32.

8.2.7.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Åtgärden motsvarar åtgärden som implementerats under programperioden 2007-2013 i stöd av artikel 36 a) (ii), 93 (1) och 94 (3) i Rådets förordning (EG) 1698/2005 och artikel 13 a) i Rådets förordning (EG) Nr. 1257/1999.

Stödområdets omfattning

Hela landskapet Åland är ett sådant annat område som påverkas av särskilda begränsningar som avses artikel 32.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden landsbygdsutveckling (1305/2013). Landskapet Åland är ett tydligt sammanhängande geografiskt område med en definierbar ekonomisk och administrativ identitet och är homogent från naturvårdssynpunkt.

Ända sedan år 1995 har Åland klassats som ett sådant område i enligt Rådets direktiv 95/412/EG av den 25 september 1995 om förteckningen över mindre gynnade jordbruksområden i den betydelse som avses i direktiv 75/268/EEG. Detta har gällt också under programperioden 2007-2013.

Ett sådant annat område som avses i artikel 32.1.c är berättigat till stöd om det påverkas av särskilda begränsningar och om markförvaltningen där bör fortgå för att bevara eller förbättra miljön, bevara landskapsbilden och ta vara på turismpotentialen i området, eller för att skydda kustlinjen.

Interventionslogiken vid utformande av åtgärden

Enligt Swot-analysen finns det tecken på att odlingsmark börjar överges, speciellt de minsta åkrarna som ligger olämpligt till på grund av att de inte är lönsamma att odla. Man kan också se en tendens av att en allt större areal lämnas obrukad i samband med att gårdar upphör med produktionen. I synnerhet naturbeten som finns på gårdar som upphör med djurproduktionen blir i allt större utsträckning obetade. Detta beror på att jordbruksnäringen dras med en svag lönsamhet och produktivitet. En viktig orsak till den låga lönsamheten är de naturliga och särskilda begränsningar i form av små åkrar, dålig arrondering och skärgårdsjordbruk som karaktäriserar det Åländska jordbrukslandskapet och som innebär höga produktions- och transportkostnader samtidigt som de naturliga begränsningarna innebär relativt sett låg produktion.

Målsättningen är att med åtgärden kompensera jordbrukare för extrakostnader och inkomstbortfall relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen så att en fortsatt god förvaltning av

jordbruksmarken på Åland kan tryggas. Stödet till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar har en stor betydelse för de ekonomiska förutsättningarna för bedrivande av jordbruk på de enskilda gårdarna på Åland. Om det inte finns förutsättningar för bedrivande av jordbruk på Åland växer odlingslandskapet snabbt igen vilket leder till en försämrad biologisk mångfald och ett ensidigt igenvuxet odlingslandskap

Åtgärden ska trygga en fortsatt lantbruksproduktion trots de ogynnsamma produktionsförhållandena och förhindra att jordbruksmark överges från odling. Kompensationsbidraget gör det möjligt att hålla jordbrukslandskapet öppet och skött, att främja hållbara odlingsmetoder och att gynna jordbruksmiljöns mångfald på permanent gräsmark. Dessutom har åtgärden en inverkan på en kontrollerbar utveckling av antalet gårdar och på bibehållandet av ekonomiskt livskraftiga gårdsbruksenheter och därmed till på upprätthållandet av sysselsättningen på landsbygden och främjandet av landsbygdsområdenas ekonomiska utveckling.

Om marken lämnas obrukad växer odlingslandskapet snabbt igen med sly, buskar och frodig gräsväxtlighet vilket gör odlingslandskapet snabbt mycket ensidigt och slutet. Genom att kompensera jordbrukarna för de existerande särskilda begränsningarna för bedrivande av jordbruk kan varierande odlingsgrödor odlas varvid odlingslandskapet består växelvis av spannmålsfält, potatisåkrar, grönsaksodlingar och fruktträdgårdar vilka traditionellt har ingått i det åländska kulturlandskapet.

Naturbeten som under långa tider har betats av husdjur har utvecklats till mycket artrika biotoper och är således viktiga för den biologiska mångfalden. Även naturbeten som lämnas obetade växer snabbt igen och börjar domineras av ensidig gräsväxtlighet varvid den biologiska mångfalden förloras. Likaså har åkerrenar och diken i ett öppet och varierat odlingslandskap en mera omfattande biologisk mångfald än de som finns i ett igenvuxet område.

Åtgärden bidrar i första hand till att återställa och bevara biologisk mångfald och de europeiska landskapens karaktär (Fokusområde 4A). Tack vare kompensationsbidraget kan jordbruk bedrivas även i framtiden på Åland varvid landsbygden och kulturmiljön kan bevaras och jordbruksmarken används för jordbruksändamål.

Åtgärden bidrar till de tvärgående målen miljö, begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt innovation genom att jordbruksmarken fortsättningsvis kommer att brukas enligt god jordbrukshävd och föreskrivna verksamhetskrav.

Kompensationsbidrag beviljas för jordbruksareal i vilken ingår åkermark, permanenta grödor och permanent gräsmark.

8.2.7.3. *Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna*

8.2.7.3.1. 01 Kompensationsbidrag

Delåtgärd:

- 13.3 – betalning av ersättning till andra områden med särskilda begränsningar

8.2.7.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Målsättningen är att jordbrukarna ska kunna fortsätta med sin verksamhet trots de särskilda begränsningar som kraftigt påverkar jordbruket på Åland och förhindra att jordbruksmark överges.

8.2.7.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Kompensationsbidrag beviljas på årsbasis per hektar jordbruksareal.

Kompensationsbidraget består av ett delfinansierat kompensationsbidrag som finansieras delvis av landsbygdsutvecklingsfonden och delvis med nationella medel samt av kompensationsbidragets förhöjning som finansieras helt nationellt.

8.2.7.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Stödmottagaren ska uppfylla de föreskrivna verksamhetskrav och normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som avses i artikel 93 i förordning (EU) nr 1306/2013.

8.2.7.3.1.4. Stödmottagare

Kompensationsbidrag beviljas till jordbrukare som uppfyller kriterierna för en aktiv jordbrukare som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013.

8.2.7.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Kostnaderna som ersätts är relaterade till de särskilda begränsningar som påverkar jordbruket på Åland.

8.2.7.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Kompensationsbidrag beviljas till jordbrukare som har minst 3 hektar jordbruksareal. Villkoren för kompensationsbidraget ska följas på gårdens hela utnyttjade jordbruksareal under hela det år som ersättningen betalas för.

Små gårdar under 3 hektar odlar i allmänhet i huvudsak vall som främst används som foder till gårdens hobbydjur så som hästar, ponnyer eller sällskapsfår. Då vallfoder i övrigt har en begränsad marknad snedvrids inte handeln av att dessa gårdar inte erhåller kompensationsbidrag.

8.2.7.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier kommer inte att användas.

8.2.7.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Kompensationsbidrag beviljas enligt följande:

	EU-delfinansierat stöd (€/ha)	Helt nationellt finansierat stöd, högst €/ha	Kompensationsbidrag totalt, högst €/ha
- växtodling	222	0	222
- husdjursproduktion	222	60	282*

*) Stödnivån överstiger beloppet i bilaga II i förordning (EU) nr 1305/2013. Motiveringen anges i punkt 8.2.8.7 och 8.2.8.5. Beräkningarna har gjorts av MTT ekonomisk forskning.

8.2.7.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

8.2.7.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

8.2.7.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

8.2.7.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.7.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av den arealgräns per jordbruksföretag som medlemsstaten utgår från vid beräkning av nedtrappningen av stödet

Kompensationsbidragets hektarvisa stödbelopp minskar i enlighet med artikel 31.4 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) på följande sätt:

Gårdens åkerareal Stödet relativa belopp i förhållande till fullt stöd

Upp till 100 hektar 100 %

För den areal som överstiger 100 ha upp till 150 ha 90 %

För den areal som överstiger 150 ha 80 %

Enligt statistikuppgifter för år 2013 finns det totalt 2.025 hektar åkermark på de gårdar som erhåller stöd för mera än 100 hektar. Arealen som berörs av degressionen vid 100 hektars gränsen är 525 hektar eller ca 3,87% av den areal som beviljades kompensationsbidrag. Arealen som berörs av degressionen vid 150 hektars gränsen är 84 hektar vilket motsvarar 0,62% av den areal som beviljades kompensationsbidrag.

Samma andel av åkermarken berörs av degressiviteten på Åland som i Fastlandsfinland. De åländska jordbrukarna fungerar på samma marknad som jordbrukarna i Fastlandsfinland och bör ha samma ekonomiska förutsättningar att bedriva jordbruk och att utveckla sitt företag. De åländska jordbruken är förhållandevis små och enligt SWOT-analysen och behovsidentifieringen är en storleksrationalisering en förutsättning för att öka konkurrenskraften i det åländska jordbruket.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av den lokala enhetsnivå som används för att ange områdena.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av tillämpningen av metoden, inklusive de kriterier som avses i artikel 32 i förordning (EU) nr 1305/2013 för avgränsningen av de tre kategorier med områden som avses i den artikeln, inklusive beskrivning av och resultat från den noggranna avvägningen för andra områden än bergsområden med naturliga och andra särskilda begränsningar.

8.2.7.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Åtgärdens brister består i huvudsak av felaktigt uppgivna arealer som förorsakar sanktioner och nedskärningar av ersättningen. Sådana brister har dock inte påträffats i den omfattningen att bristerna kan anses utgöra en märkbar risk vid implementeringen av åtgärden. De betydande riskerna har under programperioden 2007- 2013 däremot utgjorts av de brister i stöd villkoren som upptäckts på naturbeten. Vid kontrollerna har förhållandevis stora arealer förkastats på grund av att områdena inte uppfyller villkoren för stödberättigade naturbeten.

8.2.7.4.2. Begränsande åtgärder

Den utvecklade elektroniska stödansökan kommer att minska risken för fel i de anmälda arealerna. Under programperioden 2013-2020 beviljas stöd endast för permanenta beten vilket gör att den typ av betesmark som under programperioden 2007-2013 har utgjort en risk vid implementeringen inte längre omfattas av åtgärden.

8.2.7.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Åtgärdens felnivå förväntas ligga på en lägre nivå tack vare de åtgärder som vidtagits för att minska riskerna. De relativt enkla stöd villkoren innebär dock att åtgärden anses vara väl verifierbar och kontrollbar.

8.2.7.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

För att bedöma omfattningen av de särskilda naturliga begränsningarna och behovet av den hektarvisa kompensationen behövs enhetliga studiemetoder och informationskällor. Analysen av skillnaderna mellan de olika områdenas naturbetingade nackdelar i Fastlands-Finland baserar sig på den gemensamma FADN-databasen, indikatorer och den jämförelsemetod som kommissionen använt sig av tidigare.

De centrala indikatorerna i denna studie är det hektarvisa bruttoförelingsvärde (GVA/ha) och ökningen av nettoförelingsvärde i förhållande till den årliga arbetsinsatsen (FNVA/AWU).

Av de valda indikatorerna lämpas sig GVA/ha för granskningen av den allmänna hektarvisa naturliga begränsningen medan man med hjälp av FNVA/AWU-indikatorn kan på ett mera heltäckande sätt jämföra de olika produktionsinriktningarnas relativa ekonomiska situation och lönsamhet på olika områden.

På grund av att det för Åland inte finns uppgifter att hämta från FADN-databasen (det finns inte gårdar från Åland med i materialet) används i analysen uppgifter för FADN-gårdar i Södra-Finland (ett område utanför bergsområde men som har betydande naturliga begränsningar) som bäst representerar Åland.

Vid beräkningen av den hektarvisa naturliga begränsningen uppskattades de merkostnader och inkomstbortfall som är relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen i det berörda området. Merkostnader och inkomstbortfall ska beräknas i jämförelse med de områden som inte påverkas av naturliga eller andra särskilda begränsningar

På grund av att hela Finland klassas som ett område med naturliga begränsningar med kriteriet låg temperatur måste jämförelseområdena hämtas utanför Finland. För bedömningen av merkostnaderna och inkomstbortfallet är de till produktionsförutsättningarna likvärdiga FADN-områden som valts för Fastlands-Finland som jämförelseområde Södra- och Mellan-Sveriges Slättbygds-län (område A), Danmark (område B), Schleswig-Holstein i Tyskland (område C) och Skotland i Storbritannien (område D). Dessa samma områden används som jämförelseområden också i Ålands kalkyler.

De på de kalla odlingsförhållanden baserade naturliga begränsningarna syns tydligast i växtproduktionen varför växtodlingsgårdarna har valts till granskningen av de allmänna naturliga begränsningarna. Växtperioden på Åland är kort och den för växterna viktiga effektiva värmesumman blir låg. Till följd av dessa faktorer yppar sig effekterna av de naturliga begränsningarna i form av låga medelskördar. Det behövs dock mera odlingsinsatser i förhållande till skörden än i mera gynnsamma odlingsområden. De merkostnader som föranleds av dessa naturliga begränsningar blir beaktade i analysen när rörliga kostnader och allmänna kostnader inkluderas i den. Bidrag och stöd ingår inte i GVA-indikatorerna. På Åland är odling av åkergrödor den dominerade odlingsmetoden varvid den jämförelsemetod som motiverats med hjälp av åkerodlingens bruttoförelingsvärde och som använts för Fastlands-Finland är användbar också på Åland.

Gårdsstorleken varierar på de områden som analyseras och därför räknas de eurobaserade indikatorerna per odlad hektar för att en jämförelse ska vara möjlig att göra. På grund av de årliga variationerna som föranleds av naturförhållandena har analysen gjorts som ett medeltal av fem år (2007-2011). För att räkna ut medelvärdet har resultat i varje års prisnivå använts.

Bruttoförelingsvärdet (GVA) har räknats ut per hektar enligt följande: Från den totalavkastning i medeltal som baserar sig på EU:s FADN-databas och som minskats med stöd har ytterligare dragits av rörliga kostnader och allmänna kostnader och resultatet har dividerats med gårdarnas medelåkerareal.

Som ett femårs medeltal är resultaten i jämförelseområde A 364 euro/ha, i jämförelseområde B 1012 euro/ha i jämförelseområde C 480 euro/ha, i jämförelseområde D 502 euro/ha och i Södra- Finlands FADN-områden -26 euro/ha. Skillnaden i bruttoförelingsvärdet som avspeglar de naturliga begränsningar är i växtodlingen mellan Södra-Finland och Sveriges Slättbygds-län 390 euro/ha. Jämfört med de övriga jämförelseområden är det beräknade värdet av de naturliga begränsningarna ännu större än så.

Skillnaden beror på att på Åland är den hektarvisa skördenivån och därmed avkastningen lägre än på jämförelseområden och de direkta kostnader som behövs för att producera en skörd är höga. Det är därför befogat att betala kompensationsbidrag på Åland för att minska skadan och för att möjliggöra en fortsatt odling.

Det är nödvändigt att differentiera stödnivån på basen av olika brukningssystem. På Åland är den allmänna växtodlingens naturliga begränsningar mindre än den naturliga begränsningen för husdjursproduktionens brukningssystem. Av den anledningen skulle en jämn stödnivå leda till en överkompensations till växtodlingen i förhållande till husdjursproduktionen.

Vid en granskning av skillnaderna mellan de olika brukningssystemen skulle en ökning av bruttoförelingsvärde räknat per hektar ge en fel bild av de naturliga begränsningarna. Till ökningen av bruttoförelingsvärdet räknas på husdjursgårdarna förutom växtodlingen också avkastningen från husdjursproduktionen och då är den hektarvisa ökningen av bruttoförelingsvärdet vanligtvis högre på husdjursgårdarna än på växtodlingsgårdarna. En ökning av bruttoförelingsvärdet tar heller inte i beaktande t.ex. avskrivningar av byggnader och maskiner. Dessa utgör speciellt i husdjursproduktionen en betydande kostnads-post som hör till husdjursproduktionens brukningssystem på ett betydande sätt.

För att den ekonomiska situationen ska kunna jämföras på ett objektivt sätt mellan olika produktionsinriktningar måste indikatorn som används vara så jämförbar som möjligt. I FADN-systemet är ökningen av nettoförelingsvärde (FNVA) ett sådan allmänt använt jämförelsetal. Ökningen av nettoförelingsvärdet fås genom att från den totala avkastningen (inklusive stöd) dra av andra produktionskostnader än för fasta resurser föranledda kostnader d.v.s. kostnader för arbete, mark och kapital. Ökningen av nettoförelingsvärde utgör således ersättningen för användningen av dessa produktionsresurser.

Ökningen av nettoförelingsvärdet varierar mycket mellan olika produktionsformer och brukningssystem liksom även de övriga absoluta indikatorerna varför jämförbarheten förutsätter ytterligare att resultaten presenteras som jämförelsetal. I husdjursproduktionen bildas den största delen av avkastningen av djuruppfödningen varför en indikator som beräknas per hektar inte ger en jämförbar bild av husdjursproduktionens ekonomiska situation. Förhållandet mellan antalet djur och den odlade arealen kan variera mycket mellan husdjursgårdarna inom de olika områdena. I de mest gynnsamma odlingsområdena kan husdjursgårdarna också vara betydande producenter av avsalugrödor varvid de kan ha en större odlingsareal än den som behövs för enbart husdjursproduktionen. På en del områden kan det å andra sidan vara nödvändigt att skaffa en del av djurens foder utanför gården t.ex. på grund av dålig tillgång till odlingsmark och låg skördenivå.

Den årliga totala arbetsinsatsen är en viktig produktionsfaktor för samtliga produktionsgrenar och den ekonomiska ersättningen för den är ett elementärt mål för företagsverksamheten. Av den anledningen är det skär att sätta ökningen av nettoförelingsvärdet(FNVA) i relation till den årliga arbetsinsatsen (AWU) för att olika brukningssystem ska bli jämförbara på grund av att ökningen av nettoförelingsvärdet beaktar ännu i sig inte produktionens och brukningssystemens omfattning.

Tabell X. Ökningen av nettoförädlingsvärde i förhållande till den årliga arbetsinsatsen (FNVA/AWU) i olika brukningssystem (2007-2011)

Hela Finland	€/gård
Specialiserad husdjursproduktion	20 045
Specialiserad växtodling	28 377
	skillnad 18 %

In en jämförelse av brukningssystem inom landet har man för hela landet granskat specialiserade växtodlingsgårdar och husdjursgårdar (FADN-ssystemet klassificering A28). Jämförelsegruppen för husdjursgårdarna har i denna kalkyl bildats genom att slå ihop specialiserade gårdar med betande nötboskap och övriga specialiserade husdjursgårdar. En sammanslagning av två gårdsgrupper som gjorts genom en statistisk viktning har gjorts för att försäkra jämförbarheten och för att på grund av WTO-villkoren kan stöden inte differentieras på basen av djurslag eller odlingsväxt. De sammanslagna resultaten från växtodlingsgårdarna har beräknats som ett femårs medeltal från bokföringsresultaten för åren 2007-2011 för att undvika en slumpmässig variation mellan de enskilda åren.

Ökningen av nettoförädlingsvärdet inkluderar också olika stöd som gårdarna erhållit under programperioden 2007-2013 så som kompensationsbidrag och den kompletterande nationella tilläggsdelen som betalas på basen av statsstödsbeslutet 284/2004 förhöjt med 80 euro/ha till husdjursgårdar. Enligt resultaten som presenteras i tabell 1 blir ökningen av nettoförädlingsvärdet räknat per årsarbetsinsats i husdjursproduktionens odlingssystem nästan en femtedel (18%) sämre än för växtodlingen. Detta betyder att även med en nationell husdjursförhöjning i kompensationsbidraget under programperioden 2007-2013 blir husdjursproduktionen med denna indikator utvärderad en del efter växtodlingsproduktionen. En differentiering av kompensationsbidraget som i stort motsvarar den helhet som under programperioden 2007-2013 bildas av kompensationsbidraget och dess nationella tilläggsdel är därmed motiverad och den grundar sig direkt i de naturliga begränsningarnas allvar och skillnaderna i avkastning och kostnadsstrukturen mellan de olika brukningssystemens

ANC under pelare I kommer inte att implementeras på Åland.

8.2.7.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition av den arealgräns per jordbruksföretag som medlemsstaten utgår från vid beräkning av nedtrappningen av stödet

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av den lokala enhetsnivå som används för att ange områdena.

Hela landskapet Åland är ett sådant område med särskilda begränsningar som avses i förordning EU 1305/2013 som inte omfattas av avgränsning av områden.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av tillämpningen av metoden, inklusive de kriterier som avses i artikel 32 i förordning (EU) nr 1305/2013 för avgränsningen av de tre kategorier med områden som avses i den artikeln, inklusive beskrivning av och resultat från den noggranna avvägningen för andra områden än bergsområden med naturliga och andra särskilda begränsningar.

Hela landskapet Åland är ett sådant område med särskilda begränsningar som avses i förordning EU 1305/2013 som inte omfattas av avgränsning av områden.

8.2.7.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Differentiering av kompensationsbidraget på basen av brukningssystem.

Enligt förordning (EU) nr 1305/2013 artikel 31(1) kan stödnivån differentieras i vederbörligen motiverade fall i syfte att ta hänsyn till hur allvarlig den fastställda varaktiga begränsningen är som påverkar jordbrukets verksamhet och med hänsyn till brukningssystemet. Med brukningssystem avses jordbruksföretagets huvudsakliga verksamhet och produktion som kan indelas i till exempel växtproduktion eller uppfödning av husdjur. Gårdarna kan klassas i olika brukningssystem till exempel på basen av gårdsindelningen i FADN-bokföringssystemet och i praktiken identifieras brukningssystemet på basen av hurdana produkter som i huvudsak produceras på gården.

Växtodlingen har en central betydelse i produktionsprocessen på husdjursgårdarna på Åland men husdjursproduktionens särdrag förorsakar ytterligare betydande merkostnader för husdjursgårdarna jämfört med den generella växtodlingen. Till dessa särdrag hör långvariga och dyra investeringar i produktionsbyggnader och –maskiner, ett stort behov av arbetsinstas och uppbundenhet i arbetet samt de olika arbetsprocessernas och –skedernas omfattning och krav på kunskaper.

Husdjursproduktionens brukningssystem lider på Åland förutom av de kalla produktionsförhållandena och den korta växtperioden av åkrarnas små arealer och utspriddhet och av långa avstånd. Det kalla klimatet inverkar direkt på det faktum att betesperioden på de åländska husdjursgårdarna är kort och en betydande mängd foder måste lagras på gårdarna i skydd av väder året om. Produktionsbyggnaderna måste värmas och de kräver även annan till det kalla klimatet anpassad specialutrustning. De olika produktionsinriktningarnas alternativ till märkbara förändringar i produktionen är på grund av klimatet få och de naturliga omständigheterna kan inte förbises genom ändring av produktionsinriktningen eller genom att göra den mångsidigare.

När man beaktar den rådande produktions- och gårdsstrukturen på Åland kan de centrala brukningssystemen på det enklaste sättet presenteras genom en indelning husdjursgårdar – övriga gårdar. På grund av WTO-villkoren finns det inte förutsättningar till en exakt differentiering av stöden mellan olika produktionsgrenar på grund av att stöden inte kan differentieras enligt odlingsväxt eller olika husdjursslag. Därför differentieras stödet med kalkyler som baserar sig på FADN-material mellan de huvudsakliga brukningssystemen, d.v.s mellan husdjursproduktion och övrig produktion.

Gården betraktas som husdjursgård om gårdsbruksenhetens djurtäthet är minst 0,35 djurenheter per hektar. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna som finns i kapitei tabell 8.1. Övriga gårdar betraktas som växtodlingsgårdar.

Stödnivån har differentierats på basen av gårdsbruksenhetens brukningssystem; husdjursproduktion eller växtproduktion.

8.2.8. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

8.2.8.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), artikel 42-44.

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om gemensamma bestämmelser, artikel 32-35.

8.2.8.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

I programmets Swot-analys konstateras som en styrka det lilla samhällets ”sociala närhet”, centrala läge och för befolkningen betydelsefulla föreningsliv samtidigt som småskaligheten ställer upprätthållandet av detta på prov. Småskaligheten och den "sociala närheten" innebär också att det i samhället finns ett naturlig vilja och intresse att engagera sig i frågor som berör ens närmiljö och omgivning. För att säkerställa basfunktioner i det lilla samhället är inflyttningen till Åland viktig. Det finns således ett identifierat behov i form av upprätthållande av social service, utvecklande av föreningsliv och ökad inflyttning till Åland.

Avsikten med Leader inom landsbygdsutvecklingsprogrammet är att med den särskilda metod som Leader utgör mobilisera landsbygdens egen utvecklingspotential. Utvecklandet av landsbygden skall komma från ett starkt lokalt engagemang, lokala initiativ, samarbete, ungdomsarbete och entreprenörskap. Målsättningen med genomförande av åtgärden är att förbättra landsbygdens livsbetingelser och därigenom göra landsbygden på Åland attraktivare som boendeort samtidigt som entreprenörskap stimuleras. I arbetet med landsbygdsutveckling är det viktigt att alla som bor och verkar på landsbygden samarbetar för att driva på utvecklingen.

För landsbygdens utveckling är det viktigt att landsbygdens aktörer kan inhämta kunskap och utbyta erfarenheter. Avsikten är att främja företagsverksamheten på landsbygden och stimulera en breddning av näringslivet. Åtgärden skall stimulera tillväxt inom mikroföretag genom kunskapsstöd inför nyanställningar och investeringar. Åtgärderna skall även ha positiv effekt på jämställdhet, integrationsarbete, samverkan för ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt ungdomars möjligheter till företagande och arbete på landsbygden.

Genom Leader-metoden kan nya innovativa metoder för kunskapsöverföring initieras baserad på den efterfrågan som kan identifieras i lokalsamhället. Ur programmets Swot-analys har behov identifierats i form av en utökad vertikal integration inom näringen, en ökad generationväxlingstakt som skulle öppna för nytt entreprenörskap samt utveckling och diversifiering av mikroföretag. Metoder som förbättrar kunskapsöverföring inom det småskaliga företagandet utanför det traditionella lantbruket samt kommunikation mellan näringsliv och utbildningsinstanser kan förbättras, utvecklas och förstärkas. I det

småskaliga företagandet är livsmedelskedjan en viktig målgrupp för åtgärden som knyter ihop kedjan från lantbruksproducent till konsument enligt från ”jord till bord” principen. För att möta behovet föreslås företagsfrämjande insatser i det småskaliga företagandet som integrerar livsmedelskedjan. Kunskapsstöd tillsammans med investeringar i livsmedelsförädling (artikel 17 b) bidrar till ovan nämnda integration.

För Åland med en lång tradition inom turism- och besöksnäringen är denna viktig för den åländska ekonomin. I Swot-analysen betecknas den korta turismsäsongen som en svaghet. De volymer av turister som Åland tidigare haft kan man inte längre locka under den korta säsongen. Det finns med andra ord ett behov att hitta nya intressen som drar, skapar flera säsonger och locka turister året runt. På Åland finns fyra årstider som går att utnyttja ur turistisk synvinkel – alla årstider har sin charm.

En ökad generationsväxlingstakt inom SMF företagen skulle innebära möjligheter för nya entreprenörer i branscher med innovativa idéer och visioner för utveckling vilket kan i sin tur kan främja arbetsmarknaden och ge möjlighet till nya arbeten och inflyttning. Det finns även möjlighet för utökad naturföretagande i bl.a. den åländska skärgården och företagande inom hästnäringen. Diversifiering av det traditionella lantbruket är en möjlighet för att skapa nya innovativa attraktioner på den åländska landsbygden.

För landsbygdens attraktivitet är insatser som stärker den lokala befolkningens tillgång till infrastruktur, förbättrar levnadsvillkor och främjar livskvalitet inkluderande fritid och kultur viktiga. Landskaps- och miljövårdande insatser som har direkt betydelse för närsamhället och den öppna landskapsbilden skall prioriteras. I programmets swot-analys konstateras att förändringar i jordbrukets struktur och metoder har börjat påverka landskapsbilden och den biologiska mångfalden negativt till följd av igenväxning av naturbeten. I takt med allt större gårdar minskar finns det allt mindre tid att genomföra landskapsvårdande åtgärder för bevarande av arter och habitat samt andra värdefulla jordbruksmiljöer. Under en längre tid har det även skett en eutrofiering av sjöar och vattnet i den åländska skärgården. För utveckling av landsbygden krävs därför lokalt engagemang och frivilligt arbete. Genom gemensamma miljöförbättrande insatser kan landsbygds- och glesbygdsområden gynnas på ett brett plan. Befolkningen bör få verktyg att påverka sina livsbetingelser och möjlighet att genom innovativa lösningar och samarbeten på lokal nivå främja den lokala utvecklingen. Allmännyttiga investeringar är viktiga för de boende men även för besökande och företagande inom turism.

Insatser skall medverka till en gemensam nytta där incitamenten är låga för enskilda insatser och egenfinansiering.

I Swot-analysen konstateras som svaghet det lilla samhällets nackdelar med småskalighetsproblematik i form av sårbarhet i verksamheter som bygger på få personer. Intresset att verka frivilligt inom föreningsliv tenderar att minska trots att det är ett viktig område inom det åländska samhället.

Genom att stimulera kunskaps- och erfarenhetsutbyte även utanför landskapet kan aktörer på landsbygden få impulser till förnyelseinriktade åtgärder i syfte att bl.a. utveckla och främja lokalt entreprenörskap och social service.

Inom LEADER lokal utveckling skall det vara möjligt att understödja både interregionala och transnationella samarbetsprojekt. Målet är att stimulera till skapandet av nya nätverk. Åtgärden och de nätverk som åtgärden hjälper till att skapa skall ge lokalbefolkningen möjlighet till inspiration och nyskapande idéer för utveckling av den egna landsbygden och genom detta öka landsbygdens attraktionskraft. Med interregionalt samarbete avses samarbete inom en medlemsstat. Med transnationellt samarbete avses samarbete mellan områden i flera medlemsstater och med områden i tredjeländer.

Målgruppen för LEADER lokalutveckling är invånare aktiva i lokal utveckling, anställda, entreprenörer och företagare.

Att genomföra metoden förutsätter att det utarbetas en strategi för lokal utveckling genom ett underifrån perspektiv, genom lokalt deltagande och med lokalt inflytande. Ålands landskapsregering avser genom ett öppet förfarande erbjuda intresserade att utforma och lämna förslag till en lokal utvecklingsstrategi för hela Åland. Strategin skall utgå från programmets övergripande Swot-analys och identifierade behov samt överensstämma med landsbygdsprogrammets målsättningar.

Ålands landskapsregering kommer samtidigt som den på basen av inlämnade förslag godkänner en utvecklingsstrategi att utse en lokal aktionsgrupp (LAG) som uppfyller villkoren att utforma och ansvara för genomförandet av strategin.

Samtliga insatser som genomförs med Leadermetoden riktas i första hand till:

- Fokusområde 6b: Främja lokal utveckling på landsbygden

Insatser som genomförs med Leadermetoden kan även i andra hand stöda övriga fokusområden såsom

- 1a) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap i landsbygdsområden
- 4a) Återställa och bevara biologisk mångfald, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4b) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 5a) Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket
- 3a) Integrerande av primärproducenter i livsmedelskedjan på ett bättre sätt och
- 6a) Främja diversifiering, skapande samt utveckling av småföretag och arbetstillfällen

Innovationer på landsbygden är nödvändiga för att generera lösningar på serviceproblem som uppstår till följd av de glesa strukturerna och de svårigheter som finns förknippade med den korta sommarsäsongen inom den landbaserade turismen. Nyttänkande som främjar den grundläggande servicen och turismen i lokalsamhället bidrar till det övergripande målet innovation.

Informations- och kunskapsinsatser bidrar till det övergripande målet klimat och kan ge en klimatnytta genom en ökad kunskap vilket kan leda till kortare transporter inom livsmedelskedjan.

Genom att iaktta principen för hållbar utveckling inom lokalsamhället bidrar insatserna till de övergripande horisontella målet avseende miljö.

8.2.8.3. *Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna*

8.2.8.3.1. 01 Leader förberedande stöd

Delåtgärd:

- 19.1 – Förberedande stöd

8.2.8.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

För att Leader-metoden ska kunna fungera på ett bra sätt är det viktigt att kunna stöda förberedande analyser och kompetensutveckling i anslutning till utformandet av en lokal utvecklingsstrategi t.ex. undersökningar som rör regionen, lokal information och inhämtande av kunskap. Det förberedande stödet ska även omfatta kapacitetsuppbyggnad, utbildning och nätverksbildning i syfte att utarbeta och genomföra utvecklingsstrategin.

Insatserna inom denna delåtgärd (EU 1303/2013 artikel 35) bidrar i sin helhet till fokusområde:

- Fokusområde 6b) Främja lokal utveckling på landsbygden

8.2.8.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Finansiering beviljas som projektstöd.

8.2.8.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om gemensamma bestämmelser, artikel 65-70.

8.2.8.3.1.4. Stödmottagare

Stöd ges inte för kommersiell verksamhet men övriga lokala aktörer kan vara stödmottagare.

8.2.8.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Kostnaderna kan omfatta

- utbildning av lokala aktörer,
- studier kring programområdet,
- utformande av en lokalt ledd utvecklingsstrategi, inklusive personal och/eller konsultkostnader samt
- kostnader för åtgärder i samband med samråd med berörda aktörer.

8.2.8.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Dubbelfinansiering av administrativa kostnader (drifts- och personalkostnader) till en existerande LAG-grupp som utarbetar ett förslag till utvecklingsstrategi får inte förekomma.

8.2.8.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Principer för urval kommer att formuleras av förvaltningsmyndigheten vid utannonsering av uppdraget. Nya sätt att samverka kommer att prioriteras.

8.2.8.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

De planerade offentliga utgifterna för insatserna under programperioden beräknas till sammanlagt 10 000 euro. Jordbruksfondens medfinansiering är 65 % av de stödberättigade offentliga utgifterna. Stödnivån för jordbruksfondens och Ålands landskapsregerings andel av de totala stödberättigande utgifterna är 100 %.

8.2.8.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

8.2.8.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

8.2.8.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

8.2.8.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.8.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Leader-startpaket är inte tillämpligt när Leader-metoden tillämpats på hela Åland inom ramen för Ålands landsbygdsutvecklingsprogram 2007-2013.

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Stödmottagare som genomför förberedande insatser kan ansöka om nationellt finansierat förskott om behov föreligger. Närmare bestämmelser om villkor för förskott fastställs av Ålands landskapsregering.

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

Förvaltningsmyndigheten kontrollerar att de förberedande aktiviteterna är förenliga med nationell och EG

lagstiftning och fastställer det formella finansieringsbeslutet. Utbetalningsstället gör en kontroll av lagligheten i redovisade utgifter och fattar beslut om utbetalning.

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.8.3.2. 02 Lokalt ledd utvecklingsstrategi

Delåtgärd:

- 19.2 – Stöd till genomförande av insatser inom den lokalt ledda utvecklingsstrategin

8.2.8.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Delåtgärden omfattar projektfinansiering vilka bidrar till uppfyllelse av målen i en lokal utvecklingsstrategi och programmet.

Strategin för lokal utveckling skall

- innehålla mål vilket inbegriper en beskrivning av på vilket sätt strategin är integrerad och innovativ samt innehålla mätbara mål för utfall och resultat. När det gäller utfall och resultat skall målen uttryckas kvantitativt och kvalitativt. Strategin ska vara förenlig med landsbygdsutvecklingsprogrammet
- vara inriktad på lokala samhällen som täcker hela landskapet Åland och innehålla uppgifter om området och befolkningen som omfattas av strategin
- utformas med hänsyn till lokala behov och innehålla en analys av områdets utvecklingsbehov och möjligheter, inklusive en analys av starka och svaga sidor, möjligheter och hot
- innehålla en beskrivning av hur lokalsamhället varit delaktigt i utvecklingen av strategin
- innehålla en handlingsplan som visar hur målen omsätts i åtgärder
- innehålla en budget för den lokala aktionsgruppens löpande utgifter (drift) uppdelat på administration och informationsinsatser fördelat per kalenderår och totalt
- innehålla en beskrivning av stödmottagare och en budget för de insatser som genomförs med Leader-metoden samt beskrivning hur finansiering från jordbruksfonden, Ålands landskapsregering, annan offentlig finansiering (tex kommunal finansiering) och privatfinansiering kommer att fördelas
- innehålla mål och en indikativ handlingsplan med förslag på teman inom ramen för interregionalt och transnationellt samarbete
- innehålla en kommunikationsplan
- innehålla en beskrivning av förvaltnings- och övervakningsbestämmelser för strategin, som visar att den lokala aktionsgruppen har kapacitet att genomföra strategin som innehåller en beskrivning av
  - hur den främjar de lokala aktörernas kapacitet att utveckla och genomföra insatser, även genom att främja deras kapacitet att administrera projekt
  - hur den förbereder och offentliggör inbjudningar att lämna förslag eller ett förfarande för att kontinuerligt lämna in ansökningar
  - hur den genomför ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för urval av insatser, som inte leder till intressekonflikter, som säkerställer att minst 50 % av rösterna i urvalsbesluten avges av parter som inte är offentliga myndigheter och som gör det möjligt att genomföra urval med ett skriftligt förfarande
  - urvalskriterier för insatser som genomförs med Leader-metoden innefattande en metod för viktning och poängsättning för bedömning av kriterierna.
  - urvalskriterier för interregionalt och transnationellt samarbete.
  - hur den därefter tar emot och bedömer ansökningar om stöd i enlighet med godkända urvalskriterier, väljer ut insatser så att den säkrar överensstämmelsen med den lokalt ledda utvecklingsstrategin vid urvalet av insatser genom att prioritera dessa insatser efter hur väl de bidrar till att uppnå målen för strategin, fastställer stödbeloppet och lägger fram förslaget till

Ålands landskapsregering som är ansvarigt för att slutkontrollen av stödberättigande innan de godkänns

- hur den övervakar genomförandet av den lokalt ledda utvecklingsstrategin och de insatser som får stöd samt genomför särskilda utvärderingar kopplade till den strategin
- processen för en eventuell revidering av strategin

Ålands landskapsregering bedömer förslagen till utvecklingsstrategi med utgångspunkt i

- hur väl strategin bedöms vara förankrad i lokalsamhället (underifrånperspektivet)
- hur väl den lokala utvecklingsstrategin utgår från resultaten i programmets övergripande SWOT-analys och identifierade behov samt överensstämmer med landsbygdsprogrammets målsättningar
- graden av innovativ inriktning som visar på nya möjligheter att vända eller förstärka utvecklingen i området och som lyfter fram nya arbetssätt och samverkansformer
- hur väl innehållet i den lokala utvecklingsstrategin och de föreslagna åtgärderna tar hänsyn till miljön
- hur väl de uppfyller övriga delar som strategin bör innehålla.

Samtliga insatser som genomförs med Leadermetoden bidrar i första hand till fokusområde 6b) Främja lokal utveckling på landsbygden.

Stöd till Leader program under lokalt ledd utveckling bidrar till det övergripande målet innovation genom en lokal innovativ utvecklingstrategi som förverkligas och genomförs genom lokala projekt. Ålands landskapsregering bedömer förslagen till en utvecklingsstrategi med utgångspunkt i graden av innovativ inriktning som visar på nya möjligheter att vända eller förstärka utvecklingen i området och som lyfter fram nya arbetssätt och samverkansformer.

8.2.8.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Finansiering för genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin beviljas som projektstöd

8.2.8.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om gemensamma bestämmelser, artikel 65-71

Landskapsslag (2006:82) och landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning.

8.2.8.3.2.4. Stödmottagare

Programfinansiering beviljas stödmottagare såsom de definierats i den lokala utvecklingsstrategin. Den lokala aktionsgruppen (LAG) kan vara stödmottagare under förutsättning att det har skett ett öppet

urvalsförfarande. Programfinansiering beviljas dock inte för kommersiell näringsverksamhet.

För standardåtgärder vilka genomförs med Leadermetoden gäller de definitioner för stödmottagare som fastställts för aktuell standardåtgärd.

8.2.8.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Den lokala aktionsgruppen får föreslå vilka utgifter som kan finansiera insatser inom ramen för den lokala utvecklingsstrategin och i överensstämmelse med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 artiklarna 65-70.

Ålands landskapsregering stadgar närmare om utgifternas stödberättigande.

8.2.8.3.2.6. Villkor för stödberättigande

Ett villkor för att erhålla projektfinansiering är att de bidrar till att uppfylla den lokala utvecklingsstrategins mål.

8.2.8.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De projektansökningar som ger bäst måluppfyllelse enligt den lokala utvecklingsstrategin ska få stöd. Ansökningar om stöd som är inriktade på innovativa lösningar och tar hänsyn till miljön prioriteras.

8.2.8.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Jordbruksfondens medfinansiering är 65 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Stödnivån för jordbruksfondens och landskapsregeringens andel av de totala stödberättigande utgifterna är **maximalt** 80 %. Resterande egenfinansiering kan utgöra annan offentlig finansiering (t.ex. kommunal finansiering) och/eller privatfinansiering vilket även kan inkludera ideellt arbete i form av in natura bidrag.

I den lokala utvecklingsstrategin fastställs *slutliga stödnivåer* samt preciseras närmare hur finansieringen från jordbruksfondens, annan offentlig finansiering (t.ex. kommunal finansiering och finansiering från Ålands landskapsregering) och privatfinansiering kommer att fördelas.

8.2.8.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

8.2.8.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

8.2.8.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

8.2.8.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.8.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Landskapsregeringen planerar att bjuda ut uppdraget att skriva en utvecklingsstrategi under våren 2015. Ålands landskapsregering fattar beslut om godkännande av strategin senast 30.9.2015.

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Den lokala utvecklingsstrategin skall vara inriktad på lokala samhällen och täcka hela landskapet Åland med 28 666 invånare. Därmed är kriterierna för område och befolkning som omfattas av en lokal

utvecklingsstrategi uppfyllda.

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Synergier kan uppstå med Ålands strukturfondsprogram 2014-2020 Entreprenörskap och kompetens där insatser som syftar till att minska utanförskapet för utsatta grupper och missgynnade personer kan stödas. Synergier kan uppnås då även en huvudman för LAG kan ansöka om finansiering. Miljövårdsinsatser som utförs inom Leader kan komplettera de åtgärder som utförs med hjälp av miljöersättningar på åkermarken. På liknande sätt kan synergier skapas mot vattenvårdande åtgärder med finansiering från Europeiska havs- och fiskerifonden.

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Den lokala aktionsgruppen och övriga stödmottagare som genomför insatser med Leader-metoden kan ansöka om nationellt finansierat förskott om behov föreligger. Närmare bestämmelser om villkor för förskott fastställs av Ålands landskapsregering.

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

Ansökningar om finansiering som baseras på den godkända strategin för lokal utveckling bereds av den lokala aktionsgruppen. Aktionsgruppen bedömer utifrån hur väl ansökningarna uppfyller urvalskriterierna och vilka insatser som förordas.

Förvaltningsmyndigheten kontrollerar att de förordade projekten är förenliga med nationell och EG lagstiftning och fastställer de formella finansieringsbesluten. Utbetalningsstället gör en kontroll av lagligheten i redovisade utgifter och fattar beslut om utbetalning.

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

Inom landsbygdsutvecklingsprogrammet kan Leader-metoden med finansiering från jordbruksfonden användas för utvecklande och diversifierande av mikroföretagande på landsbygden i form av kunskapshöjande projekt till grupper av företag. Genom att stärka det lokala engagemanget samt genom lokala initiativ och samarbeten kan t.ex insatser som främjar småskalig livsmedelförädling enligt ”jord till bord” principen tillsammans med annat stöd för yrkesutbildning och förvärv av nya kunskaper (artikel

14) och investeringar i livsmedelsförädling (artikel 17) bidra till en stark integration.

8.2.8.3.3. 03 Förberedande och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen

Delåtgärd:

- 19.3 – Förberedelser inför och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen

8.2.8.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Insatserna avser förberedelser inför och genomförande av interregionala eller transnationella projekt.

Eftersom Leadermetoden genomfördes första gången på Åland under programperioden 2007-2013 har landskapet en begränsad erfarenhet i förhållande till omkringliggande regioner. Det är därmed viktigt att uppbygga nätverk, utbyta erfarenheter och ”best practice” i andra regioner som t.ex. Sverige och Finland.

Insatserna skall stöda de övergripande målen i landsbygdsprogrammet och stärka den lokala befolkningens levnadsvillkor inklusive fritid och kultur och förutsättningar för attraktivt boende och företagsutveckling inom det egna området.

Samarbetsprojekten skall ha relevans för den godkända utvecklingsstrategin och höja kvaliteten i Leader-arbetet på Åland samt bredda verksamhetsinnehållet genom att ta del av andra Leader-områdets erfarenheter.

Insatser som genomförs med Leader-metoden inom delåtgärden för Samarbetsverksamhet inom Leader (EU 1305/2013 artikel 44) bidrar i sin helhet till

- Fokusområde 6b) Främja lokal utveckling på landsbygden

8.2.8.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Finansiering beviljas som projektstöd till kontaktskapande aktiviteter och uppbyggnad av kontaktnätverk.

8.2.8.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om gemensamma bestämmelser, artikel 65-70.

8.2.8.3.3.4. Stödmottagare

Stödmottagare är den lokala aktionsgruppen.

8.2.8.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Insatserna omfattar såväl förberedelser inför som genomförande av den lokala aktionsgruppens samarbetsprojekt inom en medlemsstat (interregionalt samarbete) eller samarbetsprojekt mellan områden i flera medlemsstater eller med områden i tredjeländer (transnationellt samarbete (EG 1305/2013 art. 1 (a))).

Delåtgärden kan bestå av förberedande tekniskt stöd för interregionala och transnationella samarbetsprojekt, under förutsättning att den lokala aktionsgruppen kan visa att de planerar att genomföra ett konkret projekt (EG 1305/2013 art. 1 (b)).

Stödberättigande kostnader för projektverksamhet är:

- Löne- och arvodeskostnader
- Kostnader för resor och logi
- Köpta tjänster
- Materialkostnader.

Närmare bestämmelser för kostnadernas stödberättigande inom ramen för ovannämnda kostnadslag inklusive möjlighet att använda förenklade kostnadsmodeller kommer att fastställas av Ålands landskapsregering.

8.2.8.3.3.6. Villkor för stödberättigande

Interregionala och transnationella projekt bör vara förenliga med de teman som följer av den godkända utvecklingsstrategin och följa en godkänd projektplan innefattande bl.a aktiviteter, tidsplan, kostnadsbudget, finansiering, uppföljning av direkta och mera bestående resultat. Ur projektplanen bör även framgå huruvida offentlig finansiering tidigare beviljats för förberedande åtgärder.

8.2.8.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urvalskriterier fastställs i den godkända strategin för lokal utveckling. Nya sätt att samverka kommer att prioriteras.

8.2.8.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

De planerade offentliga utgifterna för insatserna under programperioden beräknas till 50 000 euro. Jordbruksfondens medfinansiering är 65 % av de stödberättigade offentliga utgifterna. Stödnivån för jordbruksfondens och landskapsregeringens andel av de totala stödberättigande utgifterna är maximalt 80 %. Resterande egenfinansiering kan utgöra annan offentlig finansiering (t.ex. kommunal finansiering) och/eller privatfinansiering vilket även kan inkludera ideellt arbete i form av in natura bidrag.

I den lokala utvecklingsstrategin preciseras närmare hur finansieringen från jordbruksfonden, annan offentlig finansiering (t.ex. kommunal finansiering och finansiering från Ålands landskapsregering) och

privatfinansiering kommer att fördelas.

8.2.8.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.3.3.9.1. *Risk(er) i genomförandet av åtgärderna*

8.2.8.3.3.9.2. *Begränsande åtgärder*

8.2.8.3.3.9.3. *Övergripande bedömning av åtgärden*

8.2.8.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.8.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Inte tillämpligt eftersom urvalskriterier för insatser som genomförs för förberedande och genomförande av samarbetsverksamhet inom Leader i förordning EU Nr 1305/2013 artikel 44 fastställs i den lokala utvecklingsstrategin. Den lokala aktionsgruppen bereder och förordar ansökningar om finansiering.

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Den lokala aktionsgruppen och övriga stödmottagare som genomför insatser med Leader-metoden kan ansöka om nationellt finansierat förskott om behov föreligger. Närmare bestämmelser om villkor för förskott fastställs av Ålands landskapsregering.

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

Urvalskriterier för insatser som genomförs för förberedande och genomförande av samarbetsverksamhet inom Leader i förordning EU Nr 1305/2013 artikel 44 fastställs i den lokala utvecklingsstrategin. Den lokala aktionsgruppen bereder och förordar ansökningar om finansiering. Förvaltningsmyndigheten kontrollerar att de förordade projekten är förenliga med nationell och EG lagstiftning och fastställer de formella finansieringsbesluten. Utbetalningsstället gör en kontroll av lagligheten i redovisade utgifter och fattar beslut om utbetalning.

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.8.3.4. 04 Löpande kostnader och information för genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin

Delåtgärd:

- 19.4 – Stöd till löpande kostnader och ledningsfunktioner

8.2.8.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Den lokala aktionsgruppen erhåller stöd för den löpande förvaltningen (administrationen) i samband med genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin.

Exempel på insatser är:

- spridning av information om området och den lokala utvecklingsstrategin
- pr-arrangemang och informationsinsatser
- insatser som ökar möjligheterna för olika målgrupper att aktivt ta del i genomförandet av lokala utvecklingsstrategier.

Insatser som genomförs med Leader-metoden inom delåtgärden som berör den lokala aktionsgruppens (LAG) verksamhet (EU 1305/2013 artikel 42) bidrar i sin helhet till fokusområde:

- Fokusområde 6b) Främja lokal utveckling på landsbygden

8.2.8.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Finansiering beviljas som projektstöd

8.2.8.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om gemensamma bestämmelser, artikel 65-69, 70-71.

8.2.8.3.4.4. Stödmottagare

Stödmottagare är den lokala aktionsgruppen.

8.2.8.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Inom ramen för delåtgärden finansieras kostnader kopplade till den löpande förvaltningen (administration) av den lokala utvecklingsstrategins genomförande bestående av driftskostnader vilket inkluderar

personalkostnader, utbildningskostnader, finansiella kostnader samt kostnaderna kopplade till övervakning och utvärdering av strategin (EG 1303/2013 art. 35(1) (d).

Inom ramen för delåtgärden finansieras även kostnader för ledningsfunktioner inom den lokalt ledda utvecklingsstrategin för att underlätta utbyte mellan berörda parter för att ge information, främja strategin och stödja potentiella stödmottagare i syfte att utveckla insatser och utarbeta ansökningar (EG 1303/2013 art. 35(1) (e).

Detaljerade bestämmelser för stödberättigande kostnader inom ramen för ovanstående kostnadsslag kommer att fastställas av Ålands landskapsregering.

8.2.8.3.4.6. Villkor för stödberättigande

Programfinansiering beviljas inte till sedvanliga löpande utgifter hos den administrerande föreningen vilka inte kan knytas till genomförandet av den godkända strategin för lokal utveckling.

Den förvaltande myndigheten ställer krav på separat projektbokföring av redovisade kostnader för LAG i förhållande till föreningens löpande driftskostnader.

8.2.8.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Inte tillämplig.

8.2.8.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

De planerade offentliga utgifterna för insatserna under programperioden beräknas till 290 000 euro och överstiger inte den maximalt tillåtna andelen om 25 % av de sammanlagda offentliga utgifterna inom den lokalt ledda utvecklingsstrategin (EG 1303/2013 art. 35 (2)). Jordbruksfondens medfinansiering är 65 % av de stödberättigade offentliga utgifterna. Stödnivån för jordbruksfondens och landskapsregeringens andel av de totala stödberättigande utgifterna är 100 %.

8.2.8.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

8.2.8.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

8.2.8.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

8.2.8.3.4.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.8.3.4.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Vissa krav ställs dock på LAG - gruppens sammansättning och arbetsätt:

- den lokala aktionsgruppen skall utgöra en registrerad ideell förening eller utgöra en avgränsad verksamhet inom denna. Den lokala aktionsgruppen skall bilda en registrerad ideell förening senast inom fyra månader efter det att Ålands landskapsregering utsett en LAG.
- gruppen skall utgöra en sammansättning av organ som består av företrädare för offentliga och privata lokala socioekonomiska intressegrupper där varken offentliga myndigheter, såsom dessa definieras i de nationella bestämmelserna eller någon enskild intressegrupp har mer än 49 % av rösterna på beslutsfattande nivå
- Ålands landskapsregering ingår inte i gruppen eftersom den ansvarar för kontroll av lagligheten i insatserna
- andelen kvinnor respektive män i gruppen skall vara minst 40 %.

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Den lokala utvecklingsstrategin skall vara inriktad på lokala samhällen och täcka hela landskapet Åland med 28 666 invånare. Därmed är kriterierna för område och befolkning som omfattas av en lokal

utvecklingsstrategi uppfyllda.

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Den lokala aktionsgruppen kan ansöka om nationellt finansierat förskott om behov föreligger. Närmare bestämmelser om villkor för förskott fastställs av Ålands landskapsregering.

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

Den förvaltande myndigheten fattar beslut om finansiering för den lokala aktionsgruppens driftskostnader. Utbetalningsstället gör en kontroll av lagligheten i redovisade utgifter och fattar beslut om utbetalning.

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.8.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Under programperioden 2007-2013 implementerades Leader-metoden för första gången på Åland. I inledningsskedet identifierades en risk i fördelningen av funktioner mellan förvaltnings-/utbetalningsmyndigheten och den lokala aktionsgruppen. Gränsdragningen mellan den lokala aktionsgruppens mandat att välja ut och förordna projekt gentemot förvaltningsmyndighetens tekniska laglighetskontroll upplevdes som otydlig.

Efterhand som styrdokument och checklistor färdigställdes och dokumentationen av rutiner inom både den förvaltande myndigheten och den lokala aktionsgruppen utvecklades kunde riskerna minimeras.

Inför den kommande programperioden bedöms risker finnas om processen med att godkänna en utvecklingsstrategi drar ut på tiden. Det kan fördröja den lokala aktionsgruppens arbete med kvalitetssäkring

av rutiner vilka säkerställer ett effektivt och gott genomförande.

På samma sätt innebär ett stegvis ibruktage av ett nytt informations- och administrationssystem HYRRÄ (det system som används i fastlands Finland) en risk samtidigt som systemets konstruktion och funktionalitet kräver fortsatt utveckling och anpassning. Avräkningar mot nationellt finansierade förskott innebär även en risk som kräver tydlighet i dokumentation och anvisningar.

Risker i genomförandet av enskilda insatser bedöms huvudsakligen uppstå gällande kravet om kostnadseffektivitet som måste verifieras genom konkurrensutsättning. Detta blir ofta aktuellt i samband med inköp av externa tjänster (konsultkostnader). En annan risk bedöms uppstå i samband med uppgörande av en tillräckligt specificerad kostnadsbudget för förhållandevis små allmännyttiga investeringar där även talko arbete (in natura) är vanligt förekommande.

8.2.8.4.2. Begränsande åtgärder

För att minimera riskerna avser förvaltningsmyndigheten och utbetalningsstället att utarbeta riktlinjer och principbeslut. Dessa skall fungera som styrdokument för den utvalda lokala aktionsgruppen i deras kvalitetsarbete med rutiner för projekturval och uppföljning. För att minska risken och garantera verifierbarhet är det viktigt att styrande dokument om kostnadernas stödberättigande är tillräckliga och tydliga och finns tillgängligt för potentiella stödmottagare. Utöver administrativa kontroller av utgifterna kommer erforderliga kontroller på plats att utföras. Uppmärksamhet kommer även att fästas på tillräcklig information om betydelsen av en tillräcklig planering av ett projekt. Stor vikt kommer att läggas på en tydlig dokumentation av ärendehandläggningen med hjälp av checklistor.

Genom tydliga riktlinjer från förvaltningsmyndigheten och utbetalningsstället i kombination med ett kvalitetsäkringsarbete inom den lokala aktionsgruppen kan handläggningstiderna kortas ner.

Landskapsregeringen avser ta i bruk ett nytt administrationssystem HYRRÄ för projekt under perioden 2014-2020, som delas med programförvaltningsmyndigheterna i fastlands Finland. Systemet skall även omfatta Leader-projekt. Systemet kommer att utgå från möjligheten till elektronisk kommunikation i alla steg i ärendehandläggningen. Den lokala aktionsgruppen bör i detta sammanhang erbjudas utbildning och rådgivning om det nya IT-systemet.

8.2.8.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Insatserna som genomförs med Leader-metoden kommer att verkställas i enlighet med en lokal utvecklingsstrategi. Strategin fastställs av förvaltningsmyndigheten.

Den lokala aktionsgruppen kommer på basen av utvecklingsstrategin att bedöma, göra urval av projektansökningar enligt fastställda urvalskriterier samt förorda projekt programfinansiering.

De slutliga finansieringsbesluten fattas av förvaltningsmyndigheten som granskar lagligheten d.v.s. att projekten överensstämmer med nationell och EG-rätt. Utbetalningsstället säkerställer att administrativa kontroller och kontroller på plats (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013) genomförs. En kontroll kan resultera i administrativa sanktioner om felaktigheter upptäcks.

I ett förhållandevis litet programområde bedömer förvaltningen att kontrollfunktionerna fungerar effektivt och även om eventuella risker kan identifieras är insatserna väl kontrollerbara och verifierbara och riskerna kan hanteras med lämpliga och genomförbara åtgärder.

8.2.8.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Vid finansiering av Leader-projekt inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014-2020 grundar sig stödet på ett uttalat behov av finansiering och en granskad beräkning av skäligen stödberättigade utgifter. Jordbruksfondens medfinansieringsandel av de offentliga utgifterna och den maximala stödprocenten av de totala godkända stödberättigade utgifterna är fastställda i programmet.

8.2.8.6. Information som är specifik för åtgärden

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Stöd till Leader program kommer att omfatta följande delar:

- förberedande stöd,
- stöd till genomförandet av insatser inom den lokalt ledda utvecklingsstrategin,
- förberedande och genomförande av samarbetsverksamhet inom Leader samt
- löpande kostnader och information för genomförandet av den lokala utvecklingsstrategin.

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Leader-startpaket är inte tillämpligt när Leader-metoden tillämpats på hela Åland inom ramen för Ålands landsbygdsutvecklingsprogram 2007-2013.

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Inte tillämpligt eftersom urvalskriterier för insatser som genomförs för förberedande och genomförande av samarbetsverksamhet inom Leader i förordning EU Nr 1305/2013 artikel 44 fastställs i den lokala utvecklingsstrategin. Den lokala aktionsgruppen bereder och förordar ansökningar om finansiering.

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Landskapsregeringen planerar att bjuda ut uppdraget att skriva en utvecklingsstrategi under våren 2015. Ålands landskapsregering fattar beslut om godkännande av strategin senast 30.9.2015.

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Den lokala utvecklingsstrategin skall vara inriktad på lokala samhällen och täcka hela landskapet Åland med 28 666 invånare. Därmed är kriterierna för område och befolkning som omfattas av en lokal utvecklingsstrategi uppfyllda.

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.8.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Ingen ytterligare information utöver ovan angivna.

9. UTVÄRDERINGSPLAN

9.1. Mål och syfte

Utgångspunkten ska vara att se till att det görs en tillräcklig och ändamålsenlig utvärdering, särskilt för att få fram den information som krävs för programmets styrning, de årliga genomföranderapporterna under 2017 och 2019 och efterhandsutvärderingen, och för att se till att de uppgifter som krävs för utvärderingen av landsbygdsprogrammet finns tillgängliga.

Utvärderingsplanen skall säkerställa att landsbygdsutvecklingsprogrammet effektivitet och genomförande utvärderas på ett anpassat sätt och i tillräcklig omfattning. Utvärderingsplanen skall identifiera de nödvändiga aktiviteterna gällande upplägg, datainsamling, utarbetande av uppföljningssystem, upphandlande av utvärderingstjänster och andra processer runt utvärderingsarbetet.

9.2. Ledning och samordning

Kortfattad beskrivning av uppföljnings- och utvärderingsrutinerna för landsbygdsprogrammet, där de viktigaste organ som deltar och deras ansvarsområden anges. Förklaring av på vilket sätt utvärderingsinsatser är kopplade till landsbygdsprogrammets genomförande, med avseende på innehåll och tidsplan.

Ålands landskapsregering utgör förvaltningsmyndighet för landsbygdsutvecklingsprogrammet och är huvudansvarig för genomförandet av kommunikationsplanen för programmet. Gällande de åtgärder som genomförs genom Leader-metoden ansvarar den lokala aktionsgruppen för informationsinsatserna.

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsprogrammet för Åland ingår i samarbetet kring landsbygdsnätverket och landsbygdsnätverket genomför informationsinsatser också för det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet i samarbete med Ålands landskapsregering.

Ålands landskapsregering är förvaltningsmyndighet för landsbygdsutvecklingsprogrammet på Åland. I egenskap av förvaltningsmyndighet ansvarar landskapsregeringen för utformande och uppbyggnad av informationssystem kring handläggningen av stöd och kunna tillhandahålla den information som behövs för uppföljning och utvärdering. Ålands landskapsregering är också ansvarig för utformande och uppbyggnad av de miljöuppföljningssystem som krävs för att kunna tillhandahålla data för utvärdering av de miljöstödsåtgärder som genomförs inom programmet.

Styrgruppen för utvärderingen ansvarar för den direkta styrningen och samordningen av utvärderingar, innefattande upphandling av externa utvärderingstjänster, löpande styrning av utvärderingen och kvalitetskontroll av utvärderingsrapporter.

LAG-gruppen ansvarar för uppföljning och utvärdering av sin verksamhet. LAG-gruppen skall utvärdera genomförande av sin lokala utvecklingsstrategi. Utvärderings och uppföljningsarbetet genomförs i samarbete med förvaltningsmyndigheten.

Övervakningskommittén har det övergripande ansvaret för att övervaka programmets genomförande och måluppfyllelse, inklusive utvärderingsverksamheten. Uppföljningar och utvärderingar som görs av programmet ska granskas av övervakningskommittén och därefter sändas till kommissionen efter att de

godkänts av förvaltningsmyndigheten.

Stödmottagarna skall förse förvaltningsmyndigheten och utvärderingssystemet med en stor del av det data som behövs för uppföljning och utvärdering av de genomförda åtgärderna.

Förvaltningsmyndigheten avser upphandla tjänster från **externa utvärderare** i syfte att utarbeta specialrapporter eller utredningar som behövs som underlag för genomförande av den löpande utvärderingen. Externa tjänster kan också komma i fråga vid utarbetande av årsrapporter, både de årliga och de fördjupade, samt ex-post rapporten.

9.3. Utvärderingsområden och utvärderingsverksamheter

Vägledande beskrivning av de ämnesområden för utvärdering och utvärderingsaktiviteter som planeras, inklusive, men inte begränsat till, de utvärderingskrav som föreskrivs i förordning (EU) nr 1303/2013 och förordning (EU) nr 1305/2013. Beskrivningen ska omfatta a) den verksamhet som krävs för att utvärdera bidraget från var och en av unionens prioriteringar för landsbygdsutveckling enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1305/2013 till de mål för landsbygdsutvecklingen som fastställs i artikel 4 i den förordningen, en bedömning av värden för resultat- och effektindikatorer, en analys av nettoeffekter, tematiska frågor, inklusive delprogram, övergripande frågor, nationellt landsbygdsnätverk, bidrag till strategier för lokalt ledd utveckling, b) planerat stöd till utvärderingen på LAG-gruppsnivå, c) programspecifika delar såsom arbete som krävs för att utveckla metoder eller för att behandla specifika politikområden.

Utvärderingsinsatserna skall utgå från målsättningen att uppfylla tre syften:

- Främja en effektiv utformning och implementering av programmet
- Främja måluppfyllelsen för de i programmet definierade målsättningarna
- Bedöma om de mål som uppsatts i programmet uppfyllt samt mäta om de föreslagna strategierna och åtgärderna bidragit till måluppfyllelsen.

Vid utvärderingen av programmet är målsättningen att programgenomförandeorganisationen löpande skall kunna tillgodogöra sig av resultaten från utvärderingsprocessen och därmed också löpande skall kunna utveckla effektiviteten i programgenomförande och måluppfyllelsen. Som ett verktyg i denna process har förvaltningsmyndigheten goda erfarenheter från genomförande av utvärderingsarbete kopplat till en lärandeprocess under programperioden 2007-2013. Inom denna lärandeprocess har alla utvärderingsaktiviteter kopplats till ett specifikt uppföljningsarbete i form av t.ex. seminarier eller utbildningar för att tydliggöra resultaten av utvärderingar och implementera ändringsförslag. Förvaltningsmyndigheten uppfattar att lärande process-konceptet innebär en utökad effektivitet när det gäller att utnyttja utvärderingarnas information för att förbättra effektiviteten i genomförande av programmet.

Utvärderingsarbetet skall utgå från en metodansats. Specifik metod skall väljas utifrån det område som detaljstuderas och i vilken situation som genomförandet befinner sig i. Utvärderingen skall utgå från vetenskapliga grunder och innehålla både kvantitativa som kvalitativa metoder. Metoderna skall inte användas uteslutande utan kan också komma att kombineras för att erhålla säkrast möjliga resultat.

Programmet kommer att utvärderas i utgångspunkt i programmets strategibeskrivningar med utgångspunkt i de behov som härletts från programmets Swot-analys samt vidare till de valda åtgärderna. Utvärderingen

sker utifrån den gemensamma jordbrukspolitikens övergripande målsättningar, landsbygdsutvecklingsförordningens unionsprioriteringar, de av landskapsregeringens formulerade målsättningar och kommissionens positionspaper i vilket man formulerat specifika prioriteringar för Finland och Åland.

En central del i genomförande av utvärderingen utgörs av att besvara de av kommissionen fastställda utvärderingsfrågorna kopplade till unionsprioriteringsområdena och fokusområdena samt de gränsöverskridande målsättningarna inom landsbygdsutvecklingspolitiken. En annan viktig element inom utvärderingssystemet är utvärdering och uppföljning av de programbaserade indikatorerna som fastställts för programmet.

Utvärderingen tar sats i de årliga årsrapporterna. I de årliga rapporterna görs de årliga och de återkommande utvärderingsinsatserna utgående från den grundläggande utvärderingsmodellen som garanterar en grund för utvärderingssystemet baserat på kontinuitet och återkommande uppföljning. Inom ramen för de årliga rapporterna genomförs tematiska fördjupningar inom specifika områden som kräver extra analys för att säkerställa god uppföljning och styrning i genomförande. Valet av fördjupningsområden görs utifrån en årlig behovsanalys utifrån t.ex. indikatoruppföljning. 2017 och 2019 genomförs de fördjupade årsrapporterna som sammanfattar och fördjupar analysen i de föregående årsrapporterna. För att ge förutsättningar för genomförande av utvärderingarna kommer förvaltningsmyndigheten att genomföra tilläggsutredningar i syfte att säkerställa data insamling, t.ex. för de miljörelaterade utvärderingsfrågorna. År 2016 kommer en särskild utvärdering med fokus på miljö och klimatvänligt jordbruk (åtgärd 10) att genomföras. Fokus på utvärderingen kommer att vara anslutningen till åtgärden samt hur effektiva insatserna inom åtgärden bedöms vara. Syftet med att göra en utvärdering så tidigt i programperioden är att ha möjlighet att tidigt föreslå ändringar för att få insatserna inom miljö- klimatvänligt jordbruk så effektiva som möjligt.

Utvärderingssystemet och dess utvärderingsämnen och aktiviteter kan sammanfattas i :

- Utvärdering av programmets övergripande och tvärgående utvärderingsämnen. I detta innefattas programmets övergripande målsättningar om gällande hållbarhet, konkurrenskraft, produktivitet samt uppnående av goda natur- och miljöförhållanden. Ytterligare innefattas tvärgående insatser som innovation och kunskapsutveckling.
- Utvärdering av programmets utformning och genomförande. I detta innefattas programmets effektivitet i implementering och genomförande, stödformernas tillämplighet och praktiska funktion samt upptagning.

Utvärdering av de i programmet valda fokusområden utifrån aspekten hur programmet bidragit till främjandet av dessa.

9.4. Data och information

En kort beskrivning av systemet för att registrera, underhålla, hantera och rapportera statistiska uppgifter om genomförandet av landsbygdsutvecklingsprogrammet och tillhandahålla övervakningsuppgifter för utvärdering. Identifiering av datakällor som kommer att användas, dataluckor, eventuella institutionella problem i samband med tillhandahållande av data samt föreslagna lösningar. Detta avsnitt ska visa att lämpliga datahanteringssystem kommer att sättas i drift i sinom tid.

Huvuddelen av den data och information som samlas in för att utgöra grund för uppföljningen och utvärderingen hämtas från de elektroniska stödadministrationsprogrammen som förvaltningsmyndigheten avser att använda. Arealstöden kommer att administreras i det centrala stödtillämpningsprogrammet, ”IACS-stödtillämpningen” som tillämpas i hela landet. Arealstöden kommer att ansökas elektroniskt och överförs direkt in i databasen. För de stödtagare som inte väljer att utnyttja den elektroniska ansökningsmodellen kommer ansökan och uppgifterna som anges i ansökan att föras in manuellt i systemet så att alla uppgifter återfinns i databasen. Projektstöden kommer att administreras i det elektroniska stödadministrationsprogrammet ”Hyrrä” som också tillämpas för projektstöden i övriga landet. Utgångspunkten i tillämpning av ”Hyrrä” är också att ansökningarna görs elektroniskt till databasen av stödtagaren. På samma sätt som i IACS-stödtillämpningen kommer de ansökningar som inte görs elektroniskt att registreras manuellt till databasen av handläggare vid förvaltningsmyndigheten vilket betyder att uppgifterna i databasen kommer att vara komplett. Ytterligare kommer betalsystemet ”Sampo” att utnyttjas för att verkställa utbetalningarna från landsbygdsutvecklingsprogram inom utbetalningsstället. Sampo-systemets rapportverktyg kommer också att utnyttjas i arbetet med att sammanställa data och material för uppföljningen och utvärderingen av programmet.

Utöver den statistiska datainsamlingen kommer system för miljöuppföljning att genomföras genom särskilda utredningar eller genom utarbetande av uppföljningssystem med avseende på de miljöåtgärder som genomförs inom de valda fokusområdena för att säkerställa tillräcklig tillgång till data inom det avsedda området.

Under föregående period har utmaningen bestått i att erhålla data för att kunna göra kvalitativa utvärderingar av miljöstödsåtgärderna i landsbygdsutvecklingsprogrammet. Förvaltningsmyndigheten utarbetar för närvarande ett nytt miljöuppföljningssystem som skall implementeras med start under 2015. Målsättningen är att skapa ett långsiktigt program för insamling av miljödata till förmån för uppföljning och utvärdering av miljöstöd inom lantbruket och därmed överbygga de informationsbrister som varit tydliga i systemen under perioden 2007-2013.

9.5. tidsplan

Viktiga milstolpar för programperioden samt en vägledande översikt av den tid som behövs för att se till att resultaten är tillgängliga i tid.

Arbetet med utvärderingen av landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020 startar i samband med att programmet börjar implementeras under hösten år 2014 och kommer att pågå under hela programperioden samt också efter att programperioden avslutats år 2020. Utvärderingsarbetet avslutas i samband med att en ex-post utvärdering av programmet färdigställs år 2024. Utvärderings- och uppföljningsarbetet kommer att genomföras löpande bland annat genom genomförande av årsrapporter under hela programgenomförandeperioden. Arbetet intensifieras då de fördjupade årsrapporterna år 2017 och 2019 skall framställas samt år 2024 då ex-post utvärderingsrapporten skall färdigställas. Nedan följer en översiktlig genomgång av de viktigaste aktiviteterna som skall genomföras under programplaneringsperioden.

Tidtabell för utvärderingsplanen:

2014: Utvärderingen startar

2014-2017: Första utvärderingsperioden

2017: Fördjupad årsrapport utarbetas

2018-2019: Andra utvärderingsperioden

2019: Fördjupad årsrapport utarbetas

2020-2024: Tredje utvärderingsperioden.

2024: Ex-post utvärdering utarbetas

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Utvärderingen startar		Fördjupad årsrapport utarbetas		Fördjupad årsrapport utarbetas					Ex-post rapport utarbetas
Utvärderingsperiod				Utvärderingsperiod		Utvärderingsperiod				
			Utvärderingsresultat värderas och implementeras		Utvärderingsresultat värderas och implementeras					

Tidsplan

9.6. Kommunikation

Beskrivning av hur slutsatserna från bedömningarna kommer att spridas till de avsedda mottagarna, inklusive en beskrivning av de mekanismer som har inrättats för att följa upp användningen av bedömningsresultaten.

Avgörande betydelse för utvärderingssystemets betydelse för att förstärka ett effektivt programgenomförande är kunskapen som vinnas genom utvärderingssystemet sprids till dem som berörs och uppfattas samt att informationen hanteras så att rekommendationer ger utslag i utveckling av programmet.

Utvärderingsrapporterna och resultatet av utvärderingsarbetet skall rapporteras till rätt målgrupper för att informationen skall kunna hanteras på rätt sätt. Målgrupperna som skall ta del av rapporteringen utgörs av:

- **Europeiska kommissionen.** Behov av detaljerad information kring programmets genomförande och måluppfyllelse vilket ges genom de årliga rapporterna och de fördjupade årliga rapporterna samt vid uppföljningsmöten.
- **Övervakningskommittén.** Likartat informationsbehov som Europeiska kommissionen. Utvärderingsresultaten rapporteras löpande vid övervakningskommitténs möten. Rapporteringen görs både av utvärderarna och av förvaltningsmyndigheten. Förvaltningsmyndigheten meddelar i samband med sin rapportering hur resultatet av utvärderingen hanteras och vilka konsekvenser det får i programgenomförandet eller eventuella programförändringar. Övervakningskommittén är även ansvarig för uppföljningen av

utvärderingsresultatet.

- **Programförvaltningen.** Behov av detaljerad information kring programmets genomförande och måluppfyllelse samt ändamålsenligheten för åtgärderna. Informationen delas genom årsrapporter och utvärderingar samt inom ramen för lärandeprocessen i form av seminarier och möten där utvärderingsresultaten värderas och diskuteras.
- **Politiker.** Behov av översiktlig information kring programmets genomförande, måluppfyllse samt ändamålsenlighet. Informationen delas genom årsrapporter samt övergripande informationsmaterial i form av t.ex. meddelanden.
- **Intresseorganisationer.** Behov av översiktlig information kring programmets genomförande, måluppfyllse samt ändamålsenlighet. Informationen delas genom årsrapporter samt övergripande informationsmaterial samt genom seminarier och möten där resultatet rapporteras. Vid seminarier kan även tematiska fördjupningar göras.
- **Stödmottagare.** Behov av översiktlig information om stödets ändamålsenlighet och effektivitet. Informationen delas genom övergripande informationsmaterial på internet samt eventuellt vid enskilda seminarier.
- **Allmänheten.** Behov av översiktlig information om programmets betydelse. Ges genom information på internet samt informationsskyltar i samband med projekt.

9.7. Resurser

Beskrivning av de resurser som behövs och planeras för att genomföra planen, inklusive uppgifter som administrativ kapacitet, datorresurser, finansiella resurser och it-behov. En beskrivning av planerade kapacitetsuppbyggnadsåtgärder för att säkerställa att utvärderingsplanen kan genomföras till fullo.

Landskapsregeringen i egenskap av förvaltningsmyndighet bygger upp en organisation för implementering och genomförande av programmet. Övergripande ansvar för implementeringen och genomförande av programmet har den programansvarige. Utöver den programansvarige utses en programkoordinator med ansvar för utvärderings och uppföljningsfrågor. Inom programmet utses även åtgärdsansvariga som också involveras i utvärderings och uppföljningsarbetet.

Styrgruppen för utvärderingen utgör en central enhet för implementeringen av utvärderingsplanen. Styrgruppen kommer att bestå av experter inom områden som miljö och ekonomi, representanter från programförvaltningen samt representanter från övervakningskommittén. Programansvarig kommer att fungera som ordförande i styrgruppen och programkoordinatören kommer att fungera som sekreterare.

Inom programmets finansieringsplan har drygt tre procent av programmets resurser (exklusive nationell tilläggsfinansiering) avsatts. Förvaltningsmyndigheten avser finansiera huvudelen av utvärderingsaktiviteter som utförs av externa parter med tekniskt stöd. Förvaltningsmyndigheten avser att upprätta miljöuppföljningssystem som används för att tillhandahålla data för utvärdering av de fokusområden kopplade till miljö och klimat med nationella medel utanför tekniska stödets budget.

10. FINANSIERINGSPLAN

10.1. Årliga Ejflu-bidrag (i euro)

Typer av regioner och kompletterande anslag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	2 918 336,00	2 931 323,00	2 944 569,00	2 958 079,00	2 971 863,00	2 985 826,00	2 999 004,00	20 709 000,00
Totalt	2 918 336,00	2 931 323,00	2 944 569,00	2 958 079,00	2 971 863,00	2 985 826,00	2 999 004,00	20 709 000,00
Varav resultatreserv (artikel 20 i förordning (EU) nr 1303/2013)	175 100,16	175 879,38	176 674,14	177 484,74	178 311,78	179 149,56	179 940,24	1 242 540,00

Totalt preliminärt stödbelopp som planeras för mål om klimatförändringar

15 847 374,00

10.2. Gemensam Ejflu-bidragssnivå för alla åtgärder uppdelad per typ av region enligt artikel 59.3 i förordning 1305/2013

Artikel som fastställer högsta bidragssnivå.	Tillämplig Ejflu-bidragssnivå	Minsta tillämpliga Ejflu-bidragssnivå 2014–2020 (%)	Högsta tillämpliga Ejflu-bidragssnivå 2014–2020 (%)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	36.5%	20%	53%

10.3. Fördelning per åtgärd eller insatstyp med en särskild Ejflu-bidragssats (i euro för hela perioden 2014–2020)

10.3.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragssats 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					40 150,00 (2A)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	65%					
Total						0,00	40 150,00

10.3.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					18 250,00 (2A) 69 350,00 (P4)
Total						0,00	87 600,00

10.3.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragssnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					2 191 066,00 (2A) 1 168 000,00 (3A)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	75%					0,00 (2A) 0,00 (3A)
Total						0,00	3 359 066,00

Totalt planerat unionsbidrag reserverat för insatser som omfattas av artikel 59.6 i förordning 1305/2013

0,00

10.3.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					328 500,00 (2B)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	65%					
Total						0,00	328 500,00

10.3.5. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					4 696 964,00 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	75%					0,00 (P4)
Total						0,00	4 696 964,00

10.3.6. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					2 610 845,00 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	75%					0,00 (P4)
Total						0,00	2 610 845,00

10.3.7. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					8 042 775,00 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	75%					0,00 (P4)
Total						0,00	8 042 775,00

10.3.8. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					0,00 (6B)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	65%					
Total						0,00	1 068 600,00

10.3.9. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar 59(4)(d) för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 59(4)(d) 2014–2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	36.5%					474 500,00
Total						0,00	474 500,00

10.4. Preliminär uppdelning per åtgärd för varje delprogram

Tematiskt delprogram, namn	Åtgärd	Totalt planerat unionsbidrag 2014–2020 (i euro)
----------------------------	--------	---

11. INDIKATORPLAN

11.1. Indikatorplan

11.1.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden

11.1.1.1. 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T1: Procentandel utgifter inom ramen för artiklarna 14, 15 och 35 i förordning (EU) nr 1305/2013 i förhållande till de sammanlagda utgifterna för landsbygdsprogrammet (fokusområde 1A)	0,63
Totalt planerade offentliga utgifter för landsbygdsutvecklingsprogram	55 453 316,00
Offentliga utgifter (fokusområde 1A)	350 000,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	110 000,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	240 000,00

11.1.1.2. 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.1.3. 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T3: Totalt antal deltagare som utbildats enligt artikel 14 i förordning (EU) nr 1305/2013 (fokusområde 1C)	150,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	150,00

11.1.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

11.1.2.1. 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T4: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A)	13,79
Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A)	80,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
17 Jordbruksföretag - totalt	580,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	150,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	110 000,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	110 000,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	340,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	50 000,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal företag som får stöd av investeringar i jordbruksföretag (4.1)	80,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter för investeringar i infrastruktur (4.3)	0,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	17 000 000,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro) (4.1)	6 002 920,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	6 002 920,00

11.1.2.2. 2B) Underlätta inträdet i jordbrukssektorn för jordbrukare med tillräcklig kompetens och i synnerhet generationsskiften.

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T5: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	3,79
Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	22,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
17 Jordbruksföretag - totalt	580,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får nyetableringsstöd – unga jordbrukare (6.1)	22,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får stöd för investeringar i andra verksamheter i landsbygdsområden (6.4)	0,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får transfereringar (6.5)	0,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	5 000 000,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Totala offentliga utgifter (i euro) (6.1)	900 000,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro)	900 000,00

11.1.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

11.1.3.1. 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målkindikator	Målvärde 2023
T6: Procentandel jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper/producentorganisationer (fokusområde 3A)	0
Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper/producentorganisationer (fokusområde 3A)	0

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
17 Jordbruksföretag - totalt	580,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal insatser som får stöd av investeringar (t.ex. jordbruksföretag, bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter) (4.1 och 4.2)	25,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	13 200 000,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	3 700 000,00

11.1.3.2. 3B) Stödja riskförebyggande insatser och riskhantering inom jordbruket

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

Jordbruk

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	180,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	190 000,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Areal (ha) inom miljö- och klimatvänligt jordbruk (10.1)	11 376,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Offentliga utgifter för bevarande av genetiska resurser (10.2)	198 200,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Totala offentliga utgifter (i euro)	12 877 282,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	Areal (ha) – övergång till ekologiskt jordbruk (11.1)	793,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	Areal (ha) – upprätthållande av ekologiskt jordbruk (11.2)	2 518,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	Totala offentliga utgifter (i euro)	7 284 000,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Areal (ha) – bergsområden (13.1)	0
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Areal (ha) – andra områden med betydande naturliga begränsningar (13.2)	0
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Areal (ha) – områden med särskilda begränsningar (13.3)	14 350,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Totala offentliga utgifter (i euro)	24 461 000,00

Skogsbruk

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.4.1. 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

Jordbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T9: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald och/eller landskap (fokusområde 4A)	24,08
Jordbruksmark som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald och/eller landskap (ha) (fokusområde 4A)	4 724,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	19 620,00

Skogsbruk

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.4.2. 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

Jordbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T10: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (fokusområde 4B)	66,42
Jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B)	13 031,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	19 620,00

Skogsbruk

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.4.3. 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Jordbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T12: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (fokusområde 4C)	18,67

Jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (ha) (fokusområde 4C)	3 664,00
--	----------

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	19 620,00

Skogsbruk

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn

11.1.5.1. 5A) Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5.2. 5B) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket och vid livsmedelsbearbetning

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5.3. 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5.4. 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5.5. 5E) Främja bevarande av kolsänkor och kolinbindning inom jord- och skogsbruk

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

11.1.6.1. 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.6.2. 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T21: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier (fokusområde 6B)	101,10
Landsbygdsbefolkning som omfattas av lokala utvecklingsstrategier (fokusområde 6B)	28 666,00
T22: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer (fokusområde 6B)	24,69
T23: Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd (Leader) (fokusområde 6B)	5,00
Nettobefolkning som drar nytta av förbättrade tjänster	7 000,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
1 Befolkning - landsbygd	100,00
1 Befolkning - mellanliggande	0
1 Befolkning - totalt	28 354,00
1 Befolkning - specifik landsbygdsdefinition som används för mål T21; T22 och T24 (i förekommande fall)	0

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Antal valda lokala aktionsgrupper	1,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Befolkning som omfattas av lokala aktionsgrupper	28 666,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (i euro) – förberedande stöd (19.1)	10 000,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd för genomförande av insatser inom lokalt ledd utveckling (19.2)	1 344 000,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (euro) – förberedelse och genomförande av den lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet (19.3)	0
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd till löpande kostnader och ledningsfunktioner (19.4)	290 000,00

11.1.6.3. 6C) Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.2. Översikt över det planerade utfallet och de planerade utgifterna per åtgärd och per fokusområde (genereras automatiskt)

Åtgärder	Indikatorer	P2		P3		P4			P5					P6			Totalt
		2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	
M01	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	150															150
	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	110,000															110,000
	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	110,000															110,000
M02	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	340						180									520
	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	50,000						190,000									240,000
M04	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	17,000,000		13,200,000													30,200,000
	Totala offentliga utgifter (i euro)	6,002,920		3,700,000													9,702,920
M06	Total investering (i euro) (offentlig + privat)		5,000,000														5,000,000
	Total investering (i euro)		900,000														900,000
M10	Areal (ha) inom miljö- och klimatvänligt jordbruk (10.1)							11,376									11,376
	Totala offentliga utgifter (i euro)							12,877,282									12,877,282
M11	Areal (ha) – övergång till ekologiskt jordbruk (11.1)							793									793
	Areal (ha) – upprätthållande av							2,518									2,518

	ekologiskt jordbruk (11.2)														
	Totala offentliga utgifter (i euro)					7,284,000									7,284,000
M13	Areal (ha) – områden med särskilda begränsningar (13.3)					14,350									14,350
	Totala offentliga utgifter (i euro)					24,461,000									24,461,000
M19	Antal valda lokala aktionsgrupper												1		1
	Befolkning som omfattas av lokala aktionsgrupper												28,666		28,666
	Totala offentliga utgifter (i euro) – förberedande stöd (19.1)												10,000		10,000
	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd för genomförande av insatser inom lokalt ledd utveckling (19.2)												1,344,000		1,344,000
	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd till löpande kostnader och ledningsfunktioner (19.4)												290,000		290,000

11.3. Sekundära effekter: angivande av potentiella bidrag från landsbygdsutvecklingsåtgärder/-delåtgärder som programplanerats inom ramen för ett givet fokusområde till andra fokusområden/mål

FO från IP	Åtgärd	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
		1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
2A	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	X	X	X	P	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X			
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	X	X	X	P	X	X												
	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)				P		X												
2B	M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)				X	P													
3A	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)				X		P												
6B	M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	X					X		X	X		X					X	P	
P4 (AGRI)	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)								P	P	P								
	M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)								P	P	P				X	X			
	M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)								P	P	P								
	M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)								P	P	P								

11.4. Stödtabell för att visa hur miljöåtgärder/-system är programplanerade för att uppnå ett (eller flera) miljö-/klimatmål

11.4.1. Jordbruksmark

11.4.1.1. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Insatstyp eller grupp av insatstyp	Klassificering av åtgärder för ett miljö- och klimatvänligt jordbruk	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak FO 5D	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
Reducerad höstbearbetning	Jordlager, plöjningsmetoder, reducerad jordbearbetning, bevarande jordbruk	660 742,00	1 850,00	X	X	X		X
Riktade insatser på naturbeten	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slåttermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäckte vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	150 624,00	57,00	X				
Balanserad användning av näringsämnen	Bättre förvaltning, minskning av mineralgödsel och bekämpningsmedel (inklusive integrerad produktion)	3 898 751,00	8 940,00		X		X	

Skötsel av naturbeten med höga naturvärden	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slåttermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäckte vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	934 621,00	513,00	X				
Odling av markförbättrande växter	Skapande och upprätthållande av naturvärden (t.ex. åkerkanter, buffertområden, blomsterängar, häckar, träd)	473 843,00	190,00		X	X		
Dragväxter för bin	Skapande och upprätthållande av naturvärden (t.ex. åkerkanter, buffertområden, blomsterängar, häckar, träd)	4 363,00	11,00	X				
Förbättrad användning av stallgödsel	Utfodring av djur, hantering av gödsel	868 981,00	1 560,00		X	X		X
Mekanisk ogräsbekämpning i potatis	Bättre förvaltning, minskning av mineralgödsel och bekämpningsmedel (inklusive integrerad produktion)	120 388,00	110,00	X	X			
Ängsvall	Skapande och upprätthållande av naturvärden (t.ex. åkerkanter,	0,00	0,00	X	X			X

	buffertområden, blomsterängar, häckar, träd)							
Skötsel av kulturmark	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slättermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäckte vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	1 707 161,00	1 847,00	X				
Alternativa bekämpningsmetoder i trädgårdsodling	Bättre förvaltning, minskning av mineralgödsel och bekämpningsmedel (inklusive integrerad produktion)	26 785,00	10,00	X	X			
Anläggning av skyddszon	Minskad vattenavledning, förvaltning av våtmarker	25 913,00	19,00	X	X	X		X
Användning av täckmaterial för trädgårdsväxter	Jordlager, plöjningsmetoder, reducerad jordbearbetning, bevarande jordbruk	957 972,00	307,00	X	X			

11.4.1.2. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
-----------	--------------------------	--	--------------------------	-------------------------	-------------------	--------------------------------------	--

		insatstyp				ammoniak FO 5D	
11.2 – stöd till bibehållande av ekologiska odlingsmetoder	5 761 063,00	2 518,00	X	X			
11.1 – stöd till övergång till ekologiska odlingsmetoder	596 543,00	793,00	X	X			

11.4.1.3. M12 – Stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet om vatten (artikel 30)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak FO 5D	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
12.1 – betalning av ersättning till jordbruksområden inom Natura 2000							
12.3 – betalning av ersättning till jordbruksområden som ingår i förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt							

11.4.1.4. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak FO 5D	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
8.2 – stöd till etablering och underhåll av trädjordbrukssystem							
8.1 – Stöd till beskogning och skapande av skogsmark							

11.4.2. Skogsareal

11.4.2.1. M15 – Tjänster för miljö- och klimatvänligt skogsbruk samt skogsskydd (artikel 34)

Insatstyp eller grupp av insatstyp	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C
------------------------------------	--------------------------	--	--------------------------	-------------------------	-------------------

11.4.2.2. M12 – Stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet om vatten (artikel 30)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C
12.2 – betalning av ersättning till skogsbruksområden inom Natura 2000					

11.4.2.3. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C
8.5 – stöd för investeringar som förbättrar skogsekosystemers återhämtningsförmåga och miljövärde					

11.5. Programspecifikt mål och utfall

Särskilda målindikatorer

Kod	Namn på målindikator	Fokusområde	Målvärde 2023	Enhet
T-AX01	T-AX01 Total investering	3A	13 200 000,00	euro
Comment: <i>Kompletterande indikator till för prioritering 3.</i>				

Särskilda utfallsindikatorer

Kod	Namn utfallsindikator	Åtgärd	Fokusområde	Planerat utfall	Enhet
1	Antal insatser som främjar och utvecklar lokalt entreprenörskap	M19	6B	0,00	Antal
2	Antal insatser som får stöd för icke-produktiva investeringar på jordbruksmark	M19	6B	0,00	Antal
4	Antal insatser som får stöd för investeringar i infrastruktur för rekreations-/turiständamål	M19	6B	0,00	Antal
3	Antal insatser som får stöd för investeringar i lokala grundläggande tjänster för landsbygdsbefolkningen	M19	6B	0,00	Antal

12. YTTERLIGARE NATIONELL FINANSIERING

För åtgärder och insatser som omfattas av artikel 42 i fördraget, en tabell över ytterligare finansiering per åtgärd i enlighet med artikel 82 i förordning 1305/2013, inklusive belopp per åtgärd och angivande av om kriterierna i förordningen om landsbygdsutveckling är uppfyllda.

Åtgärd	Kompletterande nationell finansiering under perioden 2014–2020 (i euro)
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	0,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	0,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	0,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	0,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	8 888,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	131 000,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	2 426 000,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	0,00
M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)	0,00
Totalt	2 565 888,00

12.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Ingen nationell tilläggsfinansiering tillförs.

12.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Ingen nationell tilläggsfinansiering tillförs.

12.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Ingen nationelltilläggsfinansiering tillförs.

12.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Ingen nationell tilläggsfinansiering tillförs.

12.5. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Nationell tilläggsfinansiering uppgående till 8 888 euro utgörande stöd (top-up) som överstiger nivåerna som fastställs i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 bilaga (art.39.4) härröande från avtal från programperioden 2007-2013. Nationella tilläggsfinansieringen utgår under 2014 inom ramen för övergångsarrangemangen.

12.6. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Nationell tilläggsfinansiering uppgående till 131 000 euro utgörande stöd (top-up) som överstiger nivåerna som fastställs i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 bilaga (art.39.4) härröande från avtal från programperioden 2007-2013. Nationella tilläggsfinansieringen utgår under år 2014 inom ramen för övergångsarrangemangen.

12.7. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Kompensationsbidraget består av ett delfinansierat kompensationsbidrag som finansieras delvis av landsbygdsutvecklingsfonden och delvis med nationella medel samt av kompensationsbidragets förhöjning för husdjursproduktion som finansieras helt nationellt. Kompensationsbidraget som beviljas för husdjursproduktion är högst 60 euro högre än stödet på övriga gårdar. Gården betraktas som husdjursgård om gårdsbruksenhetens djurtäthet är minst 0,35 djurenheter per hektar. Förhöjningen utgör således en nationell tilläggsfinansiering uppgående till 2 426 000 euro under programperioden.

12.8. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Ingen nationell tilläggsfinansiering tillförs.

12.9. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Ytterligare nationell finansiering tillförs inte.

13. ELEMENT SOM BEHÖVS FÖR BEDÖMNING AV STATLIGT STÖD

För de åtgärder och insatser som inte omfattas av artikel 42 i fördraget: den tabell över stödordningar som omfattas av artikel 81.1 i förordning (EU) nr 1305/2013 som ska användas för genomförandet av programmen, inklusive stödordningens namn, samt Ejflu-bidrag, nationell medfinansiering och ytterligare nationell finansiering. Det måste säkerställas att unionens regler för statligt stöd följs under hela programperioden.

Tabellen ska åtföljas av ett åtagande från medlemsstaten om att när så krävs enligt reglerna om statligt stöd eller enligt särskilda villkor i ett beslut om godkännande av statligt stöd, ska sådana åtgärder anmälas enskilt i enlighet med artikel 108.3 i fördraget.

Åtgärd	Namn på stödordningen	Ejflu (i euro)	Nationell medfinansiering (i euro)	Ytterligare nationell finansiering (euro)	Totalt (i euro)
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Demonstrationsprojekt	40 150,00	69 850,00		110 000,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Investeringar i fysiska tillgångar	3 359 066,00	5 843 854,00	500 000,00	9 702 920,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Leader. Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013	1 068 000,00	576 000,00		1 644 000,00
Totalt (i euro)		4 467 216,00	6 489 704,00	500 000,00	11 456 920,00

13.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

Namn på stödordningen: Demonstrationsprojekt

Ejflu (i euro): 40 150,00

Nationell medfinansiering (i euro): 69 850,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 110 000,00

13.1.1.1. Indikation:*

Kommissionens förordning (EU) Nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Kommissionens förordning (EU) Nr 702/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Artikel 38 (Stöd för kunskapsöverförings- och informationsåtgärder inom skogsbrukssektorn) or

Art 47 (Stöd för kunskapsöverförings- och informationåtgärder till förmån för mikroföretag samt små och medelstora företag i landsbygdsområden)

13.2. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

Namn på stödordningen: Investeringar i fysiska tillgångar

Ejflu (i euro): 3 359 066,00

Nationell medfinansiering (i euro): 5 843 854,00

Ytterligare nationell finansiering (euro): 500 000,00

Totalt (i euro): 9 702 920,00

13.2.1.1. Indikation:*

Underåtgärd 4.2 Stöd för investeringar för bearbetning/saluföring och /eller utveckling av jordbruksprodukter.

XA 39566: Investeringsstöd, stöd för investeringar för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter

Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och

skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

- Artikel 44 Stöd för investeringar som avser bearbetning av jordbruksprodukter till icke-jordbruksprodukter.

Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

13.3. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

Namn på stödordningen: Leader. Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013

Ejflu (i euro): 1 068 000,00

Nationell medfinansiering (i euro): 576 000,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 1 644 000,00

13.3.1.1. Indikation*:

Åtgärden genomförs inom ramen för programmet. Hänvisningen till Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 gällande försumbara stöd gäller driften av den lokala aktionsgruppen (LAG).

14. INFORMATION OM KOMPLEMENTARITET

14.1. Beskrivning av metoder för komplementaritet och samstämmighet

14.1.1. Med andra unionsinstrument och, särskilt med struktur- och investeringsfonderna och pelare 1, inklusive förgröning och andra instrument i den gemensamma jordbrukspolitiken

För att programmen skall få verkligt genomslag föreslår kommissionen samordning mellan olika fonder och finansieringskällor samt mellan olika horisontella EU-program och makroregionala strategier. I partnerskapsöverenskommelsen redogörs för de allmänna mekanismerna för samordning.

Programområdet omfattar hela Åland för alla aktuella fonder. För strukturfonderna (Eruf och ESF), Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden eftersträvas komplementaritet vilket innebär att fonderna inte strikt avgränsas från varandra. Det avgörande för valet av finansieringsfond kommer att vara projektets primära mål och verksamhet även om det kan innehålla delar som kan finansieras ur flera fonder. Förvaltningsmyndigheten bör säkerställa samordningsmekanismer som säkerställer komplementariteten och undanröjer risk för dubbelfinansiering. Förvaltningsmyndigheten planerar att tillsätta gemensam övervakningskommitté för uppföljning och rapportering av genomförande av ett gemensamt program inom Eruf och ESF samt landsbygdsutvecklingsprogrammet vilket därigenom garanterar ett gemensamt uppföljningssystem för komplementariteten.

Ansvaret för samordning ankommer på Ålands landskapsregering och näringsavdelningen som förvaltar samtliga fonder. Genom en gemensam övervakningskommitté för flera fonder alternativt genom korsrepresentation i två övervakningskommittéer är det möjligt att behandla samordningsfrågor.

Fondernas insatser kan utvärderas gemensamt utifrån programmets målsättningar.

Information om programgenomförandena skall tryggas genom lättillgänglig information på en gemensam portal som öppnas på internet.

Gemensamma nämnare finns framförallt när det gäller kunskapsutveckling och stödande av mikroföretag för att få en mångsidigare näringsstruktur.

Inom jordbruksfonden (Ejflu) finns inriktning med utbildningsinsatser. Dessa kompletterar socialfonden genom att stödja kortare utbildningsinsatser såsom enstaka kurser/kortkurser medan socialfondsinsatserna uttryckligen består av större helheter i form av utbildningspaket. Även inom Europeiska havs- och fiskerifonden planeras ingå utbildnings- och kompetenshöjande insatser.

Inom landsbygdsutvecklingsprogrammet kan jordbruksfonden genom Leader-metoden stärka det lokala engagemanget samt genom lokala initiativ och samarbeten stimulera entreprenörskap. Regionalfonden stöder större utvecklings- och samverkansåtgärder för att stimulera till diversifiering, ett ökat kunskapsinnehåll och förbättrad kapacitet för internationalisering. Regionalfonden finansierar inte investeringar till jordbruk eller företag som bearbetar jordbruksprodukter i första ledet. Däremot kan samverksprojekt (inte direkta företagsstöd) finansierat från regionalfonden som avser innovationsarbete ha beröringspunkter till lantbruket eller fiskerisektorn när det gäller grön tillväxt.

Genom kompetenshöjande insatser inom ramen för socialfonden kan dessa till en del medverka till arbetstagares, företags och entreprenörers möjligheter att anpassa sig till förändringar på arbetsmarknaden även om denna prioritering inte omfattas av programmet. De planerade programinsatserna stöder även

landskapsregeringens åtgärdsprogram för landskapets funktionshinderpolitik, program för integrationsfrämjande och ramprogram för jämställdhetsarbetet på Åland samt landskapets sysselsättningsåtgärder vid arbetsmarknads- och studieserviceenheten (Ams).

Jämsides med de stödmöjligheter som erbjuds genom programmet kommer exportföretag på Åland att gynnas genom nationellt finansierade företagsstöd till investeringar och för internationalisering. Lån och garantier beviljas fortsättningsvis inom ramen för ett avtal med Finnvera.

För en liten öppen ekonomi som den åländska är internationell handel och gränsöverskridande samarbete inom en rad olika frågor t.ex. vattenmiljö av särskild stor betydelse. Det åländska strukturfondsprogrammet har i förhållande till det gränsöverskridande programmet Central Baltic inte samma finansiella förutsättningarna för att bedriva internationellt samarbete. Inom det åländska strukturfondsprogrammet finns dock vissa förutsättningar att med regionalfonden stöda erfarenhetsutbyte i form av aktiviteter för samarbete, jämförelser och benchmarkininsatser inom och utanför Åland. De största förutsättningarna ges dock inom ramen för Central Baltic programmet 2014-2020 där de deltagande länderna avsatt ca 115 miljoner euro av EU-medel för territoriellt samarbete.

För de deltagande ländernas kustområden i Estland, Finland, Lettland, Sverige och för hela Åland finns gemensamma utmaningar i form av tillgänglighet till europeiska och utomeuropeiska marknader, arbetskraftens produktivitet, utveckling av entreprenörskap, dra nytta av det kunskapsintensiva näringslivet, reducera utsläpp av koldioxid samt näringsämnen och gifter i Östersjön, balansera intresset mellan att bevara och kommersiellt utveckla natur- och kultureresurser, hållbart nyttjande av marina resurser, kommunikationer inom regionen och förstärkning av småskaliga samhällen.

Ålands landskapsregering är en av parterna som godkänner Central Baltic programmet medan ansvarig förvaltningsmyndighet är Egentliga Finlands Förbund. Programsekretariatet har huvudkontor i Åbo och en kontaktpunkt med en person vardera på Åland respektive i Sverige, Estland och Lettland som kommer att hjälpa potentiella projektpartners. För Ålands del ges det förutsättningar för små och medelstora företag att vara delaktiga i projekt som syftar till att främja en kunskapsbaserad innovativ ekonomi som erbjuder jobb av högt mervärde inom ramen för Europastrategins tematiska mål 3 och för åländska institutioner att inom ramen för tematiskt mål 10 samarbeta kring att utveckla den yrkesinriktade utbildningen och skolningen.

Åland är en självstyrd region inom Finland. Självstyrelsen omfattar inte implementeringen av pelare 1 inom den gemensamma jordbrukspolitiken utan ansvaret för denna är de centrala Finländska myndigheterna. Självstyrelselagen fungerar uteslutande, dvs. där Åland har behörighet kan inte Finlands regering ha behörighet och vice versa. Det innebär i praktiken att åtgärder inom det kontinentala Finland inte kan implementeras på Åland och vice versa.

Ett centralt mål för EU:s gemensamma lantbrukspolitik är att säkra livsmedel åt konsumenterna till ett rimligt pris. På grund av vårt nordliga läge, vår skärgård, den mindre gårdsstorleken jämfört med våra konkurrensländer och på grund av övriga specifika drag inom lantbruket blir produktionskostnaden för livsmedel hög på Åland. Lantbruksproduktionens inkomster täcker endast en del av de höga produktionskostnaderna, varför produktionen inte skulle vara möjlig utan samhällsstöd. EU:s jordbrukspolitik hör till kommissionens verksamhet och ett enskilt land kan inte ha ett stödprogram som inte överensstämmer med den gemensamma jordbrukspolitikens mål. Jordbrukets stöd kan endera helt och hållet vara finansierat av EU, av EU och medlemsstatens gemensamma stöd och av stöd som helt bekostas av medlemsstaten. Olika stödssystem har olika utgångspunkter och mål och för de olika medlemsländerna behövs olika åtgärder.

Inom olika stödprogram har man olika och också från varandra avvikande mål, men de centrala stödsystemen är väldigt betydelsefulla för jordbrukets inkomster. En central utmaning vid samordningen av stöden är att få stödsystemen att fungera så, att olika mål kan främjas samtidigt som systemen skall komplettera varandra möjligast väl.

EU finansierar helt de så kallade direkta stöden (pelare 1), med vilka man försöker trygga grundförutsättningarna för lantbrukets lönsamhet för de tidigare marknadsinriktade lantbruksprodukterna. Huvuddelen av de direkta stöden betalas också under den nya programperioden som ett från produktionen frigjort hektarstöd. Samtidigt binds de direkta stöden i allt högre grad till miljökrav och åtgärder på gårdsnivå tillhörande det s.k. förgröningsstödet. På Åland liksom i Finland tas inte någon motsvarighet till förgröningsstödet i bruk eller uttryckt på annat sätt kan inte miljökompenserande åtgärder utgöra en grund för förgröningsstöd. När man här bestämt ersättningsnivåer för miljöstöd och stöd för ekologisk odling har man bakat in förgröningsåtgärder i grundstödet. Man kan därmed inte bevilja stöd en gång till för samma åtgärd. Framledes kan en större andel av de direkta stöden vara möjliga att betala som ett produktionsbundet stöd. Det här har stor betydelse speciellt för Finland och andra områden med höga produktionskostnader, där risken är större för att lantbruksproduktionen skall minska eller helt upphöra jämfört med mer gynnsamma områden. En del av de direkta stöden skall vara möjliga att betala som ett hektarstöd för mindre gynnsamma områden på samma sätt som kompensationsbidragen, men då skall ett dylikt frivilligt direktstöd minska kompensationsbidraget på motsvarande vis.

För att garantera att det inte sker en sammanblandning gällande detta administreras stödprogrammen i samma stödadministrationssystem. Arealstöden, både stöden inom landsbygdsprogrammet och stöden inom CAP:s pelare 1, administreras i IACS-stöd tillämpningssystemet i vilket det genomförs återkommande skiftesvisa korskontroller för att garantera att ett skifte inte erhåller stöd flera gånger.

På Ålands finns i dagsläget ett företag som godkänts som en producentorganisation inom frukt- och grönsakssektorn. Programmet administreras av riksmyndigheterna. Förvaltningsmyndigheten samarbetar med riksmyndigheten så att riksmyndigheten delger den årliga verksamhetsplanen med de planerade insatserna som man avser finansiera i programmet i syfte att garantera undvikande av dubbelfinansiering.

14.1.2. När en medlemsstat har valt att lämna in ett nationellt program och en uppsättning regionala program enligt artikel 6.2 i förordning 1305/2013, information om komplementariteten mellan dessa

Finland lämnar in två landsbygdsutvecklingsprogram, ett för kontinentala Finland och ett för det självstyrda Åland. Ålands landskapsregering som representant för det självstyrda Åland lämnar in programmet för Åland med stöd av Ålands självstyrelselag. Självstyrelselagen fungerar uteslutande, dvs. där Åland har behörighet kan inte Finlands regering ha behörighet och vice versa. Det innebär i praktiken att åtgärder inom det kontinentala Finland inte kan implementeras på Åland och vice versa.

För att garantera att det inte sker en sammanblandning gällande detta administreras stödprogrammen i samma stödadministrationssystem. Arealstöden administreras i IACS-stöd tillämpningssystemet i vilket det genomförs återkommande skiftesvisa korskontroller för att garantera att ett skifte inte erhåller stöd flera gånger. Projektstöden administreras i Hyrrä-systemet som kommer att ha en regionavgränsning inbyggd.

14.2. I förekommande fall, information om komplementariteten med andra unionsinstrument, däribland Life

Ramprogrammet Horisont 2020 som stöder avancerad forskning och innovation för att möta utmaningarna på Europa-nivå är även tillgängligt för åländska företag. Regionalfonden kan användas för att skapa förutsättningar och utveckla en kompetens för deltagande i Horisont 2020-projekt. Inom ramen för den begränsade finansieringsram som programmet omfattar så är de tjänster som tillhandahålls via den Europeiska investeringsbanken (EIB) inte aktuellt.

Life-programmet innehåller möjligheter till insatser inom såväl miljö, klimat och biologisk mångfald. Programmets regler utestänger entydigt sådan projektfinansiering, som kommer någon annanstans ifrån än från en EU-källa. Genom ansökningsförfarandet säkras att samma projekt inte stöds från två håll.

Östersjöstrategin (EUSBSR), för hållbar tillväxt och utveckling av Östersjöregionen reviderades under 2012. Handlingsplanen bidrar till målen i Europa 2020-strategin och baseras fortsättningsvis på en effektiv användning av befintliga finansieringskällor, vilket gör det viktigt att anpassa nationell, regional och EU: s politik samt finansiella resurser med målen i strategin.

Handlingsplanen innehåller tre övergripande mål; att rädda Östersjön, integrera området och att öka välbefindandet i regionen och ett antalet prioriterade områden PA (17) som stöder målen samt horisontella insatsområden HA (5).

Östersjöregionen (BSR) innehåller redan framgångsrika och innovativa regioner men för att ytterligare öka välbefindandet i Östersjöregionen omfattar strategin åtgärder för att främja entreprenörskap, innovation, handel och digitalt baserad tillväxt. Detta kommer att förbättra affärsmöjligheter och förstärker den inre marknaden på ett hållbart sätt.

Konkurrenskraften i regionen är också nära relaterad till en hög utbildningsnivå. För att bibehålla och stärka regionens konkurrenskraft, måste samarbetet mellan utbildningsinstitutioner på alla nivåer öka. Samtidigt är det viktigt att förbättra samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och företag. För att förbli konkurrenskraftiga måste företagen i regionen kunna leverera högkvalitativa produkter och tjänster som kräver mer affärsinriktad utbildning och därmed närmare utbyte mellan de två sektorerna.

De valda programinsatserna stöder Östersjöstrategin mot målen att uppnå ett ökat välbefindande, rädda havsmiljön och koppla samman regionen framförallt genom projekt som bidrar till att genomföra Europa 2020-strategin och till att förbättra regionens globala konkurrenskraft, minska belastningen på Östersjön, utveckla miljömässigt hållbara transportlösningar, öka kompetensen och sammanhållningen.

De valda investeringsprioriteringarna inom regionalfonden med inriktning på innovationer och tillväxt samt kunskapshöjande insatser som syftar till att stärka konkurrenskraften bland små och medelstora företag bedöms därför i första hand indirekt bidra till målet att uppnå ett ökat välbefindande framförallt genom projekt som bidrar till att genomföra Europa 2020-strategin och till att förbättra regionens globala konkurrenskraft. Framförallt bedöms landsbygdsfondens finansiering bidra till Östersjöstrategins prioriterade område (PA) "Agri" och "Bio" men även "Innovation" och "SME".

Det finns flera sätt att anpassa EU-programmen med strategin och det är upp till medlemsstaterna att avgöra vilka man väljer. För båda fondernas del avser förvaltningsmyndigheten i uppföljningen av strukturfondsprogrammet att beskriva hur olika aktiviteter har bidragit till målen strategin

15. BESTÄMMELSER OM PROGRAMGENOMFÖRANDE

15.1. Medlemsstatens förteckning över de myndigheter som den utsett i enlighet med artikel 65.2 i förordning 1305/2013 och en kortfattad beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur i enlighet med artikel 55.3 i i förordning 1303/2013 och de arrangemang som föreskrivs i artikel 74.3 i förordning 1303/2013

15.1.1. Myndigheter

Myndighet	Myndighetens namn	Namnet på den person som är ansvarig för myndigheten	Adress	E-post
Managing authority	Ålands landskapsregering, Näringsavdelningen	Linnéa Johansson	PB 1060, AX-22111 MARIEHAMN	linnea.johansson@regeringen.ax
Certification body	BDO Auditor Ab	Helge Vuoti		helge.vuoti@bdo.fi
Accredited paying agency	Landsbygdsverket	Leena Tenhola	PB 405 60101 SEINÄJOKI	leena.tenhola@mavi.fi
Coordination body	Landsbygdsverket	Leena Tenhola	PB 405, 60101 SEINÄJOKI	leena.tenhola@mavi.fi

15.1.2. Sammanfattande beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur och bestämmelser för oberoende undersökningar av klagomål

15.1.2.1. Förvaltnings- och kontrollstruktur

Landskapet Åland har inom ramen för självstyrelsen formulerat ett landsbygdsutvecklingsprogram. Inom de områden som Åland har behörighet inom självstyrelsen så har landskapet hela behörigheten i förhållande till riket Finland. Landskapet Åland är därmed ansvarig för hela kedjan inom ramen för framtagande och implementeringen av landsbygdsutvecklingsprogrammet. Då de åländska myndigheterna är små och det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet är litet har de åländska myndigheterna utarbetat ett samarbete med finländska myndigheterna för att på ett kostnadseffektivt sätt uppfylla de administrativa kraven för hanterande av gemenskapsmedel finansierande landsbygdsutvecklingsåtgärder och krav gällande administrativa rutiner för implementering av landsbygdsutvecklingsprogram. Erfarenheterna av detta samarbete har varit goda och utgående från dessa erfarenheter samt genom utveckling av de tekniska möjligheterna utvecklas detta system ytterligare med målet att skapa ett säkert och kostnadseffektivt administrationssystem för implementeringen av landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland.

Förvaltningsmyndighet

Ålands landskapsregering skall vara förvaltningsmyndighet för landsbygdsutvecklingsprogrammet. Landskapsregeringen skall i egenskap av förvaltningsmyndigheten ansvara för att programmet förvaltas och genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och korrekt sätt i enlighet med förslaget till Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) artikel 73.1.

Den huvudsakliga förvaltningen av programmet kommer att ske vid näringsavdelningen vid Ålands

landskapsregering. Vid näringsavdelningen är ca 4 st heltidstjänster avsatta för beredning av ansökningar samt koordinering av programmet.

Utbetalande organ

Utbetalande organ för landsbygdsutvecklingsprogrammet är Finlands utbetalande organ Landsbygdsverket (Mavi). Ålands landskapsregering och Landsbygdsverket har ingått ett avtal där Ålands är en del av Finlands utbetalande organ i enlighet med avtal

Ålands landskapsregering och Landsbygdsverket har en administrationsmodell där det utbetalande organet delegerar en stor del av de uppgifterna som utbetalande organet ansvarar för till Ålands landskapsregering. Det utbetalande organet skall ha tre huvudfunktioner:

1. Godkännande och kontroll av utbetalningar. Funktionen skall se till att den utbetalning som görs följer de regler som gäller vilket innebär både administrativa och på-plats kontroller. Administrativa och på platskontrollerna gällande utbetalningen av det tekniska stödet genomförs av en enhet som är oberoende av den enhet som beviljat det tekniska stödet

2. Verkställande av utbetalningar. Uppgifterna består i att genomföra de beslut om utbetalningar som kommer från funktionen godkännande av utbetalningar i enlighet med punkt 1.

3. Bokföring av utbetalningar och rapportering till kommissionen.

Ålands landskapsregering kommer att i egenskap av delegerat organ till utbetalningsstället att:

- Göra förvaltningskontroll i samband med betalning av stöd.
- Göra på platskontroll.
- Fatta beslut om betalning av stöd.
- Verkställa betalning av stöd till stödtagaren med nationella medel. EU-delen betalas till landskapet av utbetalningsstället efter fullgjord redovisning.
- Uppbevara dokumentation kring stödansökningarna.

Landskapsregeringen ger utbetalningsstället nödvändig information så att utbetalningsstället kan fullgöra sina plikter gällande bokföringen.

Genomförande av utbetalande organets uppgifter vid Ålands landskapsregering görs vid landskapsregeringens näringsavdelning och finansavdelning. För genomförande av ovannämnda uppgifter är ca 4 st heltidstjänster avsatta.

Attesterande organ

Det utbetalande organet utser det attesterande organet. Det utbetalande organets attesterande organ fungerar som attesterande organ även för de uppgifter som delegerats till Ålands landskapsregering inom ramen för avtalet mellan Ålands landskapsregering och Landsbygdsverket.

15.1.2.2. Arrangemang för granskning av klagomål

Rättelse

En sakägare som är missnöjd med ett beslut om stöd som landskapsregeringen fattat kan inom 21 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för landskapsregeringens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

Besvär

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut inom ramen för implementeringen av åtgärder inom landsbygdsutvecklingsprogrammet kan efter att rättelseyrkande gjorts anföras till högsta förvaltningsdomstolen.

15.2. Övervakningskommitténs planerade sammansättning

Övervakningskommittén sammansättning

I beredningen och utarbetandet av det operativa programmet har partnerskapet såsom det beskrivits i artikel 5 i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1303/2013 varit delaktiga.

I enlighet med artikel 47 samma förordning skall Ålands landskapsregering inom tre månader efter dagen för anmälan till medlemsstaten om beslutet om godkännande av det operativa programmet inrätta en kommitté för att övervaka genomförandet av programmet i samförstånd med förvaltningsmyndigheten. En övervakningskommitté får inrättas för flera operativa program och landskapsregeringen avser utreda möjligheterna till samordningsvinster av inrätta en gemensam kommitté för ESI-programmen.

Övervakningskommitténs sammansättning kommer att bestå av företrädare för förvaltningsmyndigheten samt företrädare för partnerskapet som exempelvis den lokala miljöorganisationen och producenternas intresseorganisationer, näringslivets och arbetsmarknadens parter, myndigheter och organisationer som arbetar för jämställdhet och icke diskriminering.

Övervakningssystem

Övervakningen och utvärderingen av programmet görs utifrån de i programmet förbestämda indikatorerna. Indikatorerna samlas genom uppföljning av projekt, genom programgenomförandets olika register, genom offentlig statistik och eventuellt om det visar sig nödvändigt, genomförande av utredningar. Insamlande och sammanställning av indikatormaterialet görs av förvaltningsmyndigheten. Gällande åtgärderna genomförda genom Leader metoden är den lokala aktionsgruppen ansvarig för att förse förvaltningsmyndigheten med nödvändiga uppgifter för att möjliggöra sammanställningen av indikatormaterialet.

Förvaltningsmyndigheten rapporterar indikatoruppföljningen till kommissionen.

15.3. Bestämmelser för att garantera att programmet kommuniceras, däribland genom det nationella landsbygdsnätverket, genom att hänvisa till den informations- och kommunikationsstrategi som avses i artikel 13 i genomförandeförordning (EU) nr 808/2014

1. Bakgrund och syfte

Ålands landskapsregering fungerar som förvaltningsmyndighet för det landsbygdsutvecklingsprogram som genomförs i landskapet Åland under perioden 2014-2020. Landsbygdsutvecklingsprogrammet genomförs med stöd i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJflu).

Förvaltningsmyndigheten skall se till att programmet ges offentlighet genom att potentiella stödmottagare, branschorganisationer, organ som arbetar för främja jämställdhet mellan män och kvinnor samt berörda icke statliga organisationer, däribland miljöorganisationer, får information om de möjligheter som programmet ger och om reglerna för att få stöd via programmet, samt informerar stödmottagare om unionens bidrag och allmänheten om den roll som unionen spelar i programmet.

2. Ansvariga myndigheter och organ

Ålands landskapsregering utgör förvaltningsmyndighet för landsbygdsutvecklingsprogrammet och är huvudansvarig för genomförandet av kommunikationsplanen för programmet. Gällande de åtgärder som genomförs genom Leader-metoden ansvarar den lokala aktionsgruppen för informationsinsatserna.

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsprogrammet för Åland ingår i samarbetet kring landsbygdsnätverket och landsbygdsnätverket genomför informationsinsatser också för det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet i samarbete med Ålands landskapsregering.

3. Analys av nuläget

Landsbygdsutvecklingsprogrammet utgörs omfattande dokument bestående av detaljerad strategi för den åländska landsbygden innehållande behovsanalys, behovsbeskrivningar, målsättningar samt åtgärder svarande mot de konstaterade behoven och formulerade målsättningarna. Programmet innehåller 9 åtgärden av varierande komplexitet inom fem olika prioriteringsområden. Programmets omfattning och komplexitet ställer stora krav på kommunikationssystemet som används för att fullödigt informera om innehållet och möjligheterna i programmet.

Kommunikation och informationsarbete förändras i takt med att samhällets mediestruktur utvecklas. Från att landsbygdsutvecklingsprogrammet i tidigare perioder verkade i en miljö där den formella kommunikationen genomförs utgående från tryckta och utskrivet material både gällande information om ansökningar som de

formella ansökningshandlingarna verkar programmet nu i en miljö där målgrupperna förväntar sig elektronisk information och möjlighet att kommunicera och interagera elektroniskt med förvaltningsmyndigheten med snabb respons samtidigt som kraven om hög kvalitet och riktighet i informationen kvarstår.

4. Målgrupper

Programmets bredd och komplexitet innebär också en bred sammansättning av målgrupper för vilka informationen skall tillgodoses. Programmets målgrupper överensstämmer med målgrupperna inom de enskilda åtgärderna vilka enligt prioriteringsordningen är:

1. *Stödmottagare* och *potentiella stödmottagare* samt de specifika målgrupper för programmet som finns definierade under de enskilda åtgärderna i programmet.
2. *Övriga aktörer* som kan komma i fråga är exempelvis, intressebevakare, arbetsmarknadsorganisationer, näringslivsorganisationer, rådgivare, konsulter, massmedia, kommuner, länsstyrelsen, Ålands miljö- och hälsomyndighet och myndigheter som kan komma att beröras av programmet.
3. *Allmänheten*

Gruppen *stödmottagare* är de som sedan tidigare får stöd från landsbygdsutvecklings-programmet. *Potentiella stödmottagare* är en målgrupp som är svår att nå med information eftersom denna grupp kan bestå av personer eller företag som planerar, eller eventuellt planerar att starta upp företag eller verksamhet på landsbygden.

Övriga aktörer är en grupp som inte behöver innehålla stödmottagare, men de är en grupp som bör få tillgång till informationen bland annat för att de är viktiga samarbetspartners vad gäller spridning av informationen. Sedan kan informationen också vara viktig för deras verksamhet, om de t.ex. som bank behöver känna till finansieringsregler etc.

De övergripande och strategiska målen i landsbygdsutvecklingsprogrammet berör en bred *allmänhet* och långt fler än de vi valt att kalla stödmottagare och potentiella stödmottagare, varför det är av vikt att också en bred allmänhet nås av information om programmet. Det är också viktigt att allmänheten nås för att skapa förutsättningar för en bred allmän förankring.

5. Kommunikationsmål för respektive målgrupp och åtgärd

Förvaltningsmyndighetens mål är en god kännedom om programmets möjligheter bland programmets målgrupper. Stödmottagare och potentiella stödmottagare skall ha översiktlig kunskap om programmets mål och strategier samt detaljerad information om de för målgruppen aktuella åtgärderna eller insatsområden. Övriga aktörer skall snabbt kunna sätta sig in i programmets övergripande mål och strategier samt kunna tillgodogöra sig information om enskilda åtgärder som kan vara aktuella för målgruppen. Inom ramen för kommunikationsarbetet kommer målgrupperna i alla sammanhang informeras om Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutvecklings betydelse för genomförande och finansieringen av insatserna.

Programmet skall göras tillgängligt för allmänheten samt allmänheten skall ges möjlighet att följa programmets genomförande.

6. Kommunikationsstrategier

Dagens mediasamhälle förändras snabbt och landsbygdsutvecklingsprogrammet implementeras under en i perspektivet relativt lång period. Samhället möter hela tiden nya former och medier för att kommunicera information. Förvaltningsmyndigheten skall fungera anpassat till denna utveckling och utnyttja de befintliga mediekanalerna på ett effektivt sätt och samtidigt kunna anpassa sig till och ha förmågan att snabbt ta till sig och använda nya medieformer och kanaler som är tillämpliga och som används av de definierade målgrupperna.

Eftersom landsbygdsutvecklingsprogrammet är brett och åtgärderna är av mycket varierande art kommer också målgrupperna att skilja sig väsentligt åt vilket kommer beaktas i informationsarbetet. All information bör målgruppsanpassas, vara kontinuerlig, vid rätt tidpunkt och distribueras via de kanaler som passar för respektive målgrupp. I den mån det är möjligt bör informationen också samordnas med annan information till respektive målgrupp.

Generell information om programmet kommer att tas fram i efter godkännandet av programmet. Denna information ska syfta till att ge en överblick av programmets struktur, politiska inriktning och de olika stödåtgärderna för en få en effektiv implementering av programmet.

Följande kanaler för spridande av information kan komma att användas:

- Elektronisk kommunikation, t.ex. landskapsregeringens webbplats www.regeringen.ax, elektroniska nyhetsbrev, e-post och sociala medier.

- Direktinformation genom utskick av t.ex. broschyrer, trycksaker och informationsbrev till målgrupperna samt personlig information vid t.ex. möten, seminarier, mässor och andra informationstillfällen.

- Information till massmedia genom t.ex. annonsering, pressmeddelanden och kungörelser.

Vid de olika informationsåtgärderna ska också lämpliga tekniska kännetecken i enlighet med EU:s krav gällande information om åtgärderna i programmet användas. Exempelvis kommer all kommunikation åtföljas med information om landsbygdsutvecklingsfondens deltagande i genomförandet. Stödtagare inom

programmet skall också tillses att de uppfyller förordningarnas krav om informationsinsatser kring de finansierade projekten.

7. Aktivitetsplan/kommunikationsmål, budskap och aktiviteter per målgrupp

8. Budget

Huvuddelen av informationsarbetet sker inom ramen ordinarie verksamhet. Detta betyder att programförvaltningen och handläggarna sköter en stor del av informationsarbetet inom ramen för den ordinarie verksamheten. Större infrastrukturella insatser i former som webbarbete sker inom ramen för landskapsregeringens övriga informationsarbete och belastar inte landsbygdsutvecklingsprogrammets informationsbudget. I informationsarbetet avses ett visst fokus läggas på aktivitet inom sociala medier där den direkta kostnaden för informationsarbetet bedöms vara låg. Direkta kostnader inom ramen för informationsarbetet utgörs av exempelvis annonseringar, annonskampanjer, utarbetande av olika former av informationsmaterial, arrangerande av seminarier och workshops samt utbildning av förvaltningsmyndighetens personal i informationsfrågor. Indikativ budget för genomförande av kommunikationsplanen är 150.000 euro och finansieras med tekniskt stöd.

9. Mätning och utvärdering

Aktivitetserna inom kommunikationsplanen sammanfattas och följs upp i den årliga rapporten som presenteras för övervakningskommittén.

15.4. Beskrivning av mekanismerna för att skapa samstämmighet med lokala utvecklingsstrategier som genomförs inom ramen för Leader, verksamhet som planeras inom ramen för den samarbetsåtgärd som avses i artikel 35 i förordning (EU) nr 1305/2013, de grundläggande tjänster och åtgärder för förnyelse av samhällen på landsbygden som avses i artikel 20 i den förordningen, samt andra medel från struktur- och investeringsfonderna

Den lokala aktionsgruppen tillsammans med förvaltningsmyndigheten och utbetalningsstället svarar för att insatserna som genomförs med utgångspunkt i den lokala utvecklingsstrategin är förenliga med de delåtgärder som enligt programmet genomförs med Leader-metoden och med relevant nationell och EG-lagstiftning.

Den lokala aktionsgruppen ansvarar för att den genomför ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande samt att den använder sig av objektiva kriterier för urval som inte leder till intressekonflikter.

Den lokala aktionsgruppen gör en ändamålsenlighetsprövning och kontrollerar att ansökan uppfyller villkoren i det godkända programdokumentet och den godkända utvecklingsstrategin.

Förvaltningsmyndigheten och utbetalningsstället gör en laglighetskontroll och fattar slutliga finansierings- och betalningsbeslut.

Delåtgärder med stöd i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 artikel 14 (delåtgärd Stöd för demonstrations- och informationsåtgärder), artikel 20 (Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden) och artikel 17 (Icke produktiva investeringar) genomförs enbart med Leader-metoden och kan inte få annan finansiering från programmet.

Finansiering till kommersiell verksamhet (företagsstöd) beviljas inte med Leader-metoden.

15.5. Beskrivning av de åtgärder för att minska stödmottagarnas administrativa börda som avses i artikel 27.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Landskapsregeringen har redan under programperioden 2007-2013 påbörjat förenklingen av genomförandet av programmet, fram för allt vad beträffar ansökningsförfarandet för de arealbaserade stöden.

I takt med att landskapsregeringens elektroniska ärendehantering har utvecklats har blanketter kunnat slås samman och antalet blanketter minskas. Blanketterna som behövs för den årliga ansökan om utbetalning är dessutom till största delen förhandsifyllda med uppgifter från det integrerade administrations- och kontrollsystemet (IACS).

Landsbygdsverkets elektroniska blankett-tjänst utökades år 2011 så att det också på Åland blev möjligt att elektroniskt ansöka om utbetalning av miljöstödet basstöd och kompensationsbidrag. Den elektroniska blankett-tjänsten har utvecklats kontinuerligt och den omfattar i nuläget de flesta blanketter som behövs för ansökan om avtal och för ansökan om utbetalning av stöd. Man har också byggt in allt fler kontrollfunktioner som ska hjälpa jordbrukarna att fylla i blanketterna korrekt. Av det totala antalet inlämnade ansökningar år 2012 mottogs 68% i elektroniskt format.

Inför programperioden 2014-2020 kommer den elektroniska blankett-tjänsten att förnyas och ännu fler kontrollfunktioner som förhindrar att ansökan fylls i fel eller bristfälligt kommer att byggas in. Uppgifterna som jordbrukarna uppger i sin ansökan kommer att överföras automatiskt till det integrerade administrations- och kontrollsystemet varvid eventuella registreringsfel som sker vid handläggningen av ansökningarna inte längre ska förekomma. Man planerar även att ta i bruk ny teknik för de arealbaserade kontrollerna som utförs på plats så att de uppmätta arealerna och kartkorrigeringarna ska överföras automatiskt till det integrerade administrations- och kontrollsystemet.

Insatserna har gjorts enklare och tydligare med klara beskrivningar om förutsättningarna för beviljande av stöd och om det som ingår i jordbrukarens åtagande. Man har också bedömt insatsernas verifierbarhet och kontrollbarhet och utformat insatserna så att kontrollen kan genomföras effektivt utan oproportionerligt stora administrativa insatser hos stödmottagarna.

Eftersom det inte kommer att vara möjligt att kombinera stöd från den gamla programperioden (2007-2013) med stöd från den nya programperioden beräknas övergången till den nya programperioden ske snabbare än vid förra programbytet. Detta underlättar genomförandet av programmet i och med att tiden då två olika program löper parallellt förkortas. Två parallella program (det gamla och det nya) kan skapa förväxlingar i

stöd villkor och leda till oönskade påföljder hos stödmottagarna.

Gällande projektstöden kommer landskapsregeringen att under perioden 2014-2020 ta i nytt ett nytt projektstödsadministrationssystem. Systemet som delas med förvaltningsmyndigheten för kontinentala Finlands program, kommer att utgå från möjligheten till elektronisk kommunikation i alla steg i ansökningsprocessen och handlägningsprocessen. I systemet kommer det vara möjligt att göra ansökan, göra kompletteringar, erhålla beslut samt i nästa steg ansöka om utbetalning för projekt. Från myndighetens sida kommer det att bli möjligt att kommunicera direkt i systemet med stödtagaren, begära om kompletteringar och tilläggsbeslut om det krävs samt delge beslut. Det nya stödadministrationssystemet skall innefatta alla projektbaserade stöd inom programmet inkluderande de som genomförs genom leader-metoden.

Inom specifika åtgärder utreder landskapsregeringen möjligheten att införa kuponger och förenklade kostnadsmodeller för att underlätta för stödtagarna i samband med stödutbetalningsprocessen samt genomföra utbetalningsredovisningar förenklat med grund i uppgifter från huvudbok i bokföringen samt revisorsintyg.

15.6. Beskrivning av användningen av tekniskt stöd, inklusive åtgärder i samband med förberedelse, förvaltning, uppföljning, utvärdering, information och kontroll av programmet och dess genomförande, samt verksamhet i samband med föregående eller efterföljande programperioder i enlighet med artikel 59.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Tekniskt stöd i enlighet med artikel 51 i rådets och parlamentets förordning (EU) nr 1305/2013 kan lämnas för att finansiera utvärderingar, administration, datasystem, informationsinsatser och kontroller inom programmet. Tekniskt stöd kan också användas för att finansiera de insatser som beskrivs nedan under kapitel 15. Nationellt landsbygdsnätverk. Syftet med det tekniska stödet är att programmet skall implementeras på ett effektivt, säkert och ansvarsfullt sätt samt ge förutsättningar för utförande av löpande utvärderingar av programmet.

Det tekniska stödet skall användas till att finansiera kostnader tillhörande programmets genomförandeorganisation. Det kan handla om att finansiera lönekostnader för personal samt finansiera kostnader för specialkompetenser som kan behövas för att bedöma ansökningar gällande enskilda åtgärder av speciell natur.

Det tekniska stödet kommer att finansiera programmets övervakningsverksamhet och övervakningskommitténs verksamhet. Inom ramen för detta kommer det tekniska stödet att användas till att finansiera kostnader för uppförande och drift av tekniska dataprogram som behövs för genomförande, kontroll, uppföljning och utvärdering av landsbygdsutvecklingsprogrammet och därigenom skapa effektiva system för kontroll av ett effektivt genomförande av landsbygdsutvecklingsprogrammet. Tekniska stödet kommer i detta sammanhang också att användas för att finansiera löpande utvärdering av programmet och att finansiera insatser för att sprida informationen från dessa utvärderingar i form av informationskrifter, seminarier eller andra publika aktiviteter.

Det tekniska stödet skall vidare finansiera genomförande av programmets kommunikationsplan och kommunikationsarbete och därmed se till att programmets innehåll och möjligheter sprids till alla

potentiella mottagare av programmets åtgärder.

Förvaltningsmyndigheten för det åländska programmet deltar i samarbetet kring det nationella landsbygdsnätverket. Fastlandsfinlands landsbygdsutvecklingsprogram tekniska stöd finansierar grundverksamheten för landsbygdsnätverkets verksamhet. Tekniska stödet i det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet kan användas för att finansiera enskilda insatser som genomförs inom landsbygdsnätverket som tillkommit på initiativ av företrädare för det åländska programområdet eller som görs specifikt för att utveckla insatser som görs inom det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Den del av programförvaltningen som består i hanteringen av ansökningar och administrationen och kontrollen av utbetalningsansökningar kopplade till åtgärder inom programmet kommer att finansieras med nationella medel.

Sammanfattning av vad det tekniska stödet kan lämnas till:

- finansiera kostnader tillhörande programmets genomförandeorganisation,
- finansiera kostnader för specialkompetenser som kan behövas för att bedöma ansökningar gällande enskilda åtgärder,
- finansiera kostnader för uppförande och drift av tekniska system och dataprogram som behövs för genomförande, kontroll, uppföljning och utvärdering av programmet,
- finansiera kostnader för informationsinsatser som genomförs för att sprida information om programmet och om enskilda åtgärder inom programmet,
- finansiera kostnader för löpande utvärderingar av programmet och
- finansiera kostnader för insatser genomförda inom ramar för landsbygdsnätverkets verksamhet riktade inom det åländska programområdet.

16. FÖRTECKNING ÖVER ÅTGÄRDER FÖR ATT ENGAGERA PARTNER

16.1. Kick-off tillfälle

16.1.1. Föremål för motsvarande samråd

Landskapsregeringen anordnade i maj 2011 ett öppet seminarium (Kick Off) för att presentera grunddragen i EU 2020 strategin och det föreslagna nya regelverket för perioden 2014-2020 samt erfarenheter från programperioden 2007-2013 och trender inom den åländska samhällsekonomin. Seminariet behandlade samtliga fyra operativprogram där landskapsregeringen under perioden 2007-2013 varit med och förvaltat gemenskapens medel (Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden (ESF), Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) samt Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)).

16.1.2. Sammanfattning av resultaten

Syftet med arrangemanget var att öka kunskapen om fonderna och medvetenhet om processen samt informera om möjligheterna att påverka.

16.2. Offentlig remisshörande 30 augusti 2013

16.2.1. Föremål för motsvarande samråd

Landskapsregeringen offentliggjorde ett första utkast till program den 31 maj 2013. Programförslaget offentliggjordes på landskapsregeringens officiella internetsidor samt sändes särskilt till specifika grupper representerande programmets partnerskap som exempelvis den lokala miljöorganisationen och producenternas intresseorganisationer. Programutkastet redovisade behovsanalysen, övergripanden mål, strategin samt övergripande förslag till åtgärder för att möta målen. I programförslaget fanns också en indikativ budgetfördelning inom de föreslagna fokusområdena.

16.2.2. Sammanfattning av resultaten

Vid remisshörandet inkom 50 svar från intresseorganisationer, företag och enskilda privatpersoner. Flera av remissvaren uttrycktes generellt missnöje med storleken på finansieringsramen som omfattar programmet. Intresseorganisationer och lantbrukare påpekar att ramen minskat från programperioden 2007-2013 och behovsanalysen pekar på omständigheter som skulle motivera oförändrad eller utökad finansieringsram för att lantbruket skall kunna utveckla sin konkurrenskraft. Övergripande kommentarer i remissvaren påpekade också på behovet av flera och en bredare uppsättning av tilläggsåtgärder riktade till alla produktionsinriktningar inom det åländska lantbruket. Ytterligare uttrycktes behov av jämförelser med

kontinentala Finlands program och behov av samma åtgärdsuppsättning samt stödnivåer som var gällande i den regionens förslag till program.

På basen av beredning av remissvaren samt ytterligare beredning i arbetsgrupperna utarbetades ytterligare tilläggsåtgärder samt detaljusteringar i programförslaget.

16.3. Offentligt remisshörande 25 april 2014

16.3.1. Föremål för motsvarande samråd

Landskapsregeringen offentliggjorde ett andra utkast till program den 10 april 2014. Programförslaget offentliggjordes på landskapsregeringens officiella internetsidor samt sändes särskilt till specifika grupper representerande programmets partnerskap som exempelvis den lokala miljöorganisationen och producenternas intresseorganisationer. Programutkastet redovisade behovsanalysen, övergripanden mål, strategin samt detaljerade förslag till åtgärder samt stödnivåer för att möta målen. I programförslaget fanns också en detaljerad budgetfördelning inom de föreslagna fokusområdena.

16.3.2. Sammanfattning av resultaten

Vid remisshörandet inkom 40 svar från intresseorganisationer, företag och enskilda privatpersoner. I flera av remissvaren uttrycktes generellt missnöje med storleken på finansieringsramen som omfattar programmet. Intresseorganisationer och lantbrukare påpekar att ramen minskat från programperioden 2007-2013 och behovsanalysen pekar på omständigheter som skulle motivera oförändrad eller utökad finansieringsram för att lantbruket skall kunna utveckla sin konkurrenskraft. Remissvaren pekar också på ett generellt behov av att bibehålla stödnivåer på motsvarande nivåer som gällt under föregående period och införandet av samma uppsättning av åtgärder som presenteras i kontinentala Finlands landsbygdsutvecklingsprogram, exempelvis åtgärden för djurens välbefinnande. Remissvaren visade på ett behov av förtydligande inom en rad områden, särskilt inom ekologisk produktion och möjligheterna att kombinera miljöstödsåtgärder med åtgärden för ekologisk produktion. Remissvaren uttryckte också behov av en bredare åtgärd gällande bevarande av naturbeten. Ytterligare inkom ett antal mer tekniska kommentarer gällande villkor på detaljnivå riktade till programmets tillämplighet.

På basen av beredningen av remissvaren genomfördes justeringar i programdokumentet närmast gällande de efterfrågade förtydligandena. Ytterligare utökades stödet för bevarande av kulturmarker till att gälla en större areal beten. Vidare gjordes detaljusteringar i stödvillkor för att öka tillämpligheten i specifika åtgärder.

16.4. Tillsättande av programarbetsgrupper

16.4.1. Föremål för motsvarande samråd

Den 28 augusti tillsatte Ålands landskapsregering tre arbetsgrupper med uppdrag att utarbeta förslag till SWOT-analys för programområdet samt förslag till strategi och åtgärder. Arbetsgrupperna fick uppdrag att utföra arbetet i nära samarbete med partnerskapet för programmet.

16.4.2. Sammanfattning av resultaten

Arbetsgrupperna lämnade förslag till Swot-analys, strategi och åtgärder till programförvaltningen för vidare beredning. Vid utarbetande av förslagen genomförde arbetsgrupperna ett 30-tal höranden med företrädare för intressegrupper som berörs av programmet för att behovsanalysen och förslaget till strategi skulle bli så väl anpassat som möjligt.

16.5. Tillsättande av strategiarbetsgrupp för styrning av programarbete

16.5.1. Föremål för motsvarande samråd

Ålands landskapsregering tillsatte den 28 augusti en strategigrupp med uppdrag att koordinera arbetet med programmeringen inom samtliga ESI fonder. Strategigruppen har berett de programarbetsgruppernas förslag till SWOT-analys och strategier och ansvarat för prioriteringsfrågor inom respektive program. Strategigruppens sammansättning har avspeglat partnerskapet.

16.5.2. Sammanfattning av resultaten

Strategigruppen har sammanträtt vid 5 tillfällen. Vid dessa möten har arbetsgruppen löpande bidragit med inspel och riktlinjer för utformande av programförslagen.

16.6. (Valfria) förklaringar eller ytterligare information för att komplettera åtgärdsförteckningen

Landskapsregeringen anordnade i maj 2011 ett öppet seminarium (Kick Off) för att presentera grunddragen i EU 2020 strategin och det föreslagna nya regelverket för perioden 2014-2020 samt erfarenheter från programperioden 2007-2013 och trender inom den åländska samhällsekonomin. Seminariet behandlade samtliga fyra operativa program där landskapsregeringen under perioden 2007-2013 varit med och förvaltat gemenskapens medel (Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska socialfonden (ESF), Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) samt Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

(EJFLU)).

Den 13 augusti 2012 tillsatte landskapsregeringen för utarbetande av ESI-program perioden 2014-2020 en gemensam strategigrupp med ansvar för koordineringen av fyra fonder och sex fondspecifika substansarbetsgrupper. Partnerskapet erbjöds genom ett öppet förfarande föreslå medlemmar till arbetsgrupperna.

Strategiarbetsgruppens uppdrag var att formulera generella övergripande målsättningar

för respektive program samt för programmen gemensamt på basen av de fondspecifika arbetsgruppernas SWOT-analyser, behovsbeskrivningar och förslag till genomförandestrategier. Strategigruppen ansvarade även för prioriteringsfrågor och avgränsningsfrågor samt för fördelningen av programmens ekonomiska medel i syfte att säkerställa en balanserad tilldelning så att de formulerade målen kan nås.

Programmets detaljutformning har beretts i tre skilda expertarbetsgrupper med ansvarsfördelning utgående från unionsprioriteringarna i artikel 5 i förslaget till förordning. I arbetet i arbetsgrupperna har en viktig del utgjorts av höranden av representanter för det av programmet berörda intressenter.

Utöver arbetet i arbetsgrupperna har partnerskapets involverats i programarbetet genom genomförande av två remissförfaranden. Det första remissförfarandet inleddes 31 maj och avslutades 30 augusti 2013 då ett första programutkast redovisades. Remissförfarandet genomfördes dels genom ett öppet förfarande för allmänheten då programförslaget redovisades på en av landskapsregeringens officiella internetsidor och dels genom ett riktat förfarande då remissförfrågan riktades särskilt till olika grupper representerade olika delar av partnerskapet för programmet. Vid remissförfarandet inom 50 svar vilket i sammanhanget kan konstateras vara ett bra gensvar. Det andra remissförfarandet inleddes 10 april och avslutade 25 april 2014 då ett mer utvecklat programförslag offentliggjordes för partnerskapet på landskapsregeringen internetsidor samt genom riktat förfarande till särskilda intressegrupper. Den andra remissen renderade i 40 svar.

Alla remissvar har hanterats i vederbörlig ordning av programförvaltningen och i de slutliga texterna har anpassats utifrån påpekanden i remisserna i syfte att få programmet så ändamålsenligt som möjligt.

17. NATIONELLT NÄTVERK FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING

17.1. Förfarande och tidsplan för inrättandet av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling

Enligt artikel 54 i Parlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1305/2013 skall varje medlemsstat inrätta ett nationellt landsbygdsnätverk i vilket de organisationer och förvaltningar som är involverade i landsbygdsutvecklingen ska samlas.

Nätverksarbetet skall ha som mål att:

- Öka intressenternas deltagande i landsbygdsutvecklingsprogrammet genomförande,
- Förbättra kvaliteten på genomförande av landsbygdsutvecklingsprogrammen
- Informera den bredare allmänheten och potentiella stödmottagare om landsbygdsutvecklingspolitiken och finansieringsmöjligheter
- Främja innovation inom jordbruket, livsmedelsproduktionen och skogsbruket samt på landsbygden

Förvaltningsmyndigheten för landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland kommer att ingå i samarbetet kring landsbygdsnätverket för hela Finland. Förvaltningsmyndigheten för Fastlandsfinlands program är ansvarig för etableringen av landsbygdsnätverket i Finland. Målsättningen är att nätverket skall vara i funktion så snart som möjligt efter att landsbygdsprogrammet för Finland godkänts av kommissionen.

Skapande av en organisation för nätverket har inletts genom att en nätverksenhet inom landsbygdsverket etablerats. Landsbygdsverket har utsett en direktör för enheten och även startat rekryteringen av övrig personal till enheten. Målsättningen är att enheten skall starta sin verksamhet från inledningen av 2015.

Inom ramen för landsbygdsnätverkets handlingsplan kommer förvaltningsmyndigheten att delta i det tematiska arbetet inom närverket samt samarbeta och gemensamt genomföra aktiviteter inom programområdet i enlighet med ovanstående målsättningar.

För den detaljerade tidtabellen samt i övrigt organisation av landsbygdsnätverket hänvisas till Fastlandsfinlands landsbygdsutvecklingsprogram.

17.2. Den planerade organisationen av nätverket, dvs. hur organisationer och myndigheter som arbetar med landsbygdsutveckling, inbegripet partner i enlighet med artikel 54.1 i förordning (EU) nr 1305/2013, ska involveras och hur nätverksverksamhet ska underlättas.

Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland kommer att ingå i samarbetet kring landsbygdsnätverket för hela Finland. Förvaltningsmyndigheten för det Fastlandsfinlands program ansvarar för organiseringen av landsbygdsnätverket. Till samarbetet kring det nationella nätverket inbjuds alla intressenter som ingår i den allmänna förordningen 1303/2013 artikel 5, vilka är landsbygdsutvecklingsprogrammets styrelsemedlemmar, de till programmets innehåll relaterade ”partners” samt representanter för olika medborgarorganisationer. Alla av ämnet intresserade organ kan delta i landsbygdsnätverket.

Landsbygdsnätverkets ledningsgrupp sätter upp verksamhetspunkter för landsbygdsnätverket. Den godkänner landsbygdsnätverkets mångåriga verksamhetsplan samt dess årliga verksamhetsplaner. För att

säkra de olika organens möjlighet att delta och för att kunna dra nytta av olika delområdets utvecklingspotential grundas dessutom i tillräcklig mängd temanriktade underarbetsgrupper. Nämnda arbetsgrupper kan genom eget mandat lyfta ärenden till behandling i landsbygdsnätverkets ledningsgrupp för förverkligande inom den årliga verksamhetsplanen.

17.3. Sammanfattande beskrivning av de huvudsakliga verksamheter som ska bedrivas av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling enligt programmets mål

Målet med landsbygdsnätverkets verksamhet är

- att öka deltagandet av grupper intresserade av utvecklingen av landsbygden
- att kvaliteten på verkställigheten av landsbygdens utvecklingsprogram förbättras och speciellt att områdets synlighet förbättras
- att kunskapen om vilka möjligheter det finns att utveckla landsbygden förmedlas till den stora allmänheten och möjliga stödtagare
- att öka innovationen inom lantbruket, livsmedelsproduktionen, skogsbruket och inom övriga landsbygdsområden

För att uppfylla målen innebär landsbygdsnätverkets tjänster att

- man informerar om åtgärder inom programmet, om stödsystem, resultat och landsbygdsnätverkets verksamhet bl.a. genom media och via internet samt med hjälp av publikationer. Man skall utveckla informationsredskap för lantbruksnätverkets bruk och en informationsplan skall beredas under ledning av den ledande myndigheten och tillsammans med det nationella informationsnätverket; (kommunikationsplan ?, kommunikationsnätverk?)
- man samlar och framför projekt-exempel från programmet och synliggör olika åtgärder och prioriterade områden samt delar med sig av goda exempel på förverkliganden med programmets hjälp. Kunskap om god praxis sprids via olika informationskanaler samt under kurstillfällen;
- man säkrar under utvärdering och uppföljning av programmet att resultat som erhålls når de individer som jobbar med att förverkliga projekten och med det praktiska genomförandet. Man samlar aktiva på landsbygden för att föra fram programmets teman. Speciell uppmärksamhet fästs på att på med nya aktörer. Man utvärderar hur nätverket lyckats öka kunskapen om möjligheter och resultat och att få med fler aktiva;
- man stöder och utbildar de aktiva i nätverkande genom att till exempel ordna träffar och utbildning. Man understöder interregionala och nationella projekt och stöder programmets koordination och samarbete genom att medverka till större helheter via samprojekt mellan olika finansiärer;
- man stöder samarbete mellan olika teman och genom regionala och nationella samprojekt (speciellt genom att hjälpa till med att hitta samarbetspartners);
- man stöder nätverkande mellan experter, rådgivare och innovationsverksamhet inkluderande det stöd som erhålls från EIP-nätverket, bland annat genom att ordna riktad skolning åt denna typ av aktörer;
- man medverkar och deltar i EU:s landsbygdsnätverk, bl.a. genom att aktivt förmedla kunskap om andra EU-länders goda exempel på landsbygdsutvecklingsprojekt till finländska aktörer och omvänt berätta om lyckade finländska exempel till EU:s landsbygdsnätverk.

Landsbygdsnätverkets mål och verksamhet och vilka tjänster det erbjuder bestäms närmare i

landsbygdsnätverkets verksamhetsplan. Verksamhetens innehåll skall definieras så, att den främjar ett uppnående av programmets målsättning.

17.4. Tillgängliga resurser för inrättande och drift av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling

För landsbygdsverkets verksamhet reserveras sammanlagt 10 miljoner euro av de allmänna medlen i Fastlandsfinlands landsbygdsutvecklingsprogram under programperioden 2014-2020. Det åländska programmet finansierar enskilda specifika insatser som nätverket gör för det åländska programmet med tekniskt stöd.

18. FÖRHANDSKONTROLL AV VERIFIERBARHET OCH KONTROLLERBARHET SAMT FELRISK

18.1. Förklaring från den förvaltande myndigheten och det utbetalande organet om verifierbarheten och kontrollerbarheten hos de åtgärder som stöds inom ramen för programmet för landsbygdsutveckling.

Åtgärdernas verifierbarhet och kontrollerbarhet redovisas sammanfattat i en tabell upprättad av förvaltningsmyndigheten och utbetalningsstället. Tabellen finns bilagd till programdokumentet under dokument.

18.2. Förklaring från ett organ, som är funktionellt oberoende av de myndigheter som ansvarar för programmets genomförande, som bekräftar att beräkningarna av standardkostnader, merkostnader och inkomstbortfall är tillräckliga och riktiga

Kalkylerna för ersättningsnivåerna för miljöersättningen, ekologisk produktion och kompensationsbidrag vilka baserar sig på merkostnader och inkomstbortfall har gjorts av MTT Ekonomisk forskning.

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT är Finlands ledande forskningscentral som utvecklar livsmedelssystemets ansvarsfullhet och konkurrenskraft samt ett hållbart utnyttjande av naturresurserna

MTT ekonomisk forskningens kärnkompetens omfattar forskning i lantbrukets produktionssystem, forskning i livsmedelsmarknadens och landsbygdsföretagens ekonomi, redovisningsforskning, ekonomisk forskning om landsbygds miljön samt lantbruks-, landsbygdspolitisk och miljöekonomisk forskning.

MTT Ekonomisk forskning garanterar att ersättningskalkylerna är tillräckliga och exakta.

19. ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

19.1. Beskrivning av övergångsvillkoren per åtgärd

De åtaganden om jordbrukets miljöstödet (inklusive åtagandena om ekologisk produktion) och åtaganden om kompensationsbidrag som löpte ut 30.4.2014 och som berättigade till ersättning under stödåret 2013 har förlängts med ett år och berättigar därmed till utbetalning ännu år 2014 men inte längre efter det.

Kostnaderna för avtalen som förlängs finansieras med medel från programbudgeten 2014-2020. Kostnaderna uppskattas till totalt ca 6 600 000 euro varav ca 3 660 000 är kostnader för miljöstödet inklusive stödet till ekologisk produktion och ca 2 940 000 kostnader för kompensationsbidraget. Stöden betalas med delfinansieringsprocenten (36,5 %) för programperioden 2014-2020 och utbetalningar kan särskiljas i förvaltnings- och kontrollsystemet.

Avtalen som ingåtts under programperioden 2007-2013 och som fortfarande är i kraft vid byte av programperiod anpassas [L3] till den rättliga ramen för programperioden 2014-2020 i stöd med den revideringsklausul som avses i artikel 46 fjärde kapitlet i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden landsbygdsutveckling (EJFLU). Dessa avtal omfattar också en revideringsklausul som avses i förordning (EG) nr 1698/2005 första stycket. [LL4]. I praktiken betyder detta att avtalet förfaller och stödmottagaren går in i ett nytt femårigt åtagande i enlighet med den nya programperioden. De jordbrukare som inte accepterar en sådan anpassning kan frånträda sitt avtal utan återbetalning av stöd som redan betalats ut.

Vid byte av programperiod år 2015 ska samtliga jordbrukare som erhåller kompensationsbidrag följa villkoren som gäller under programperioden 2014-2020 även om tiden för det femåriga åtagandet som avses ovan i artikel 37.2 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) inte har löpt ut.

19.2. Vägledande överföringstabell

Åtgärder	Totalt planerat unionsbidrag 2014–2020 (i euro)
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	0,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster (artikel 15)	0,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	0,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	0,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	1 104 749,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	231 191,00

M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	1 073 100,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	0,00
M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)	0,00
Total	2 409 040,00

20. TEMATISKA DELPROGRAM

Tematiskt delprogram, namn

Dokument

Dokumenttitel	Dokumenttyp	Dokumentdatum	Lokal referens	Kommissionens referens	Kontrollvärde	Filer	Skickat den	Skickat av
Känsliga vattenområden	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	14-05-2014		Ares(2019)436954	3106333377	Känsliga vattenområden	25-01-2019	nhoegmso
Minimikrav för gödsling	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	22-01-2015		Ares(2019)436954	4063753229	Minimikrav för gödsling	25-01-2019	nhoegmso
Möjliga stödkombinationer	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	22-01-2015		Ares(2019)436954	78817490	Möjliga stödkombinationer	25-01-2019	nhoegmso
Grundläggande element	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	12-10-2016		Ares(2019)436954	4023793793	Grundläggande element	25-01-2019	nhoegmso
Kalkyler för miljöersättning	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	10-12-2014		Ares(2019)436954	1157834808	Kalkyler för miljöersättning	25-01-2019	nhoegmso
Kalkyler för ekologisk produktion	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	22-12-2014		Ares(2019)436954	2725407745	Kalkyler för ekologisk produktion	25-01-2019	nhoegmso
Miljöersättningens struktur	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	10-12-2014		Ares(2019)436954	718932112	Miljöersättningens struktur	25-01-2019	nhoegmso
Verifierbarhet och kontrollbarhet	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	22-01-2015		Ares(2019)436954	1108228048	Verifierbarhet och kontrollbarhet	25-01-2019	nhoegmso
Motivering av Ålands ANC-status	8.2 M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31) – bilaga	10-12-2014		Ares(2019)436954	2537548196	Motivering av Ålands ANC-status	25-01-2019	nhoegmso
Slutrapport från förhandsutvärderingen av	3 Rapport om förhandskontrollen –	30-04-2016		Ares(2019)436954	278063381	Slutrapport från förhandsutvärderingen	25-01-2019	nhoegmso

programmet - landsbygdsprogram för landskapet Åland för perioden 2014-2020	bilaga					av programmet - landsbygdsprogram för landskapet Åland för perioden 2014- 2020		
---	--------	--	--	--	--	--	--	--

